

picks

P

8 Soops

Wetland bird

Nächer Räcken

König

Mutter Name König

Käffchen

König

Rosem

Wort

Küchen

Wort

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΣΠ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ
Καθηγητοῦ τῆς Λατινικῆς Φιλολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ.

4297

ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

Η μόνη ἔγκεκριμένη κατὰ τὸν νόμον ΓΣΑ' καὶ ἡδη εἰσαγομένη δυνάμει τοῦ ἀπὸ 26 Νοεμβρίου 1916
Β. Νομοθετικοῦ Διατάγματος.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΙΔΕΡΗ

46, ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ—ΜΕΓΑΡΟΝ ΑΡΣΑΚΕΙΟΥ

1917

Βιβλίοπωλείον Δρ. 0,75
Τμήματα Επεξεργασίας Ε. 0,50
28 Νοεμβρίου 1917

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφὴν καὶ τὴν σφραγῖδα
τοῦ ἐκδότου.

Ιωάνν. Ν. Σιδερῆς

ΤΥΠΩΣΙΣ "ΑΥΓΗΣ,, ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Α. ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ λατινικὴ γλῶσσα, συγγενῆς τῆς ἑλληνικῆς, εἶναι ἡ γλῶσσα ἡνὸν ὀμίλουν οἱ ἀρχαῖοι Ῥωμαῖοι. Περιωρισμένη οὖσα κατ' ἀρχὰς εἰς τὸ Λάτιον τῆς μέσης Ἰταλίας ἐπεκράτησεν ἔπειτα, διὰ τῆς ὑπερισχύσεως τῶν Ῥωμαίων, ἐν τῇ Ἰταλίᾳ καὶ ἐν ἄλλαις χώραις ἃς οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον ὑποτάξῃ. Ὡμιλεῖτο δὲ μέχρι τοῦ Τ' περίπου αἰώνος μ. Χ., ὅτε ἥρχισε νὰ ἔκλείπῃ ἐνεκα τῆς ἐπικρατήσεως τῶν βαρβάρων ἔθνων ἀτινα κατέβαλον τὸ ὁρμαϊκὸν ιράτος. Ἐξ αὐτῆς παρήχθησαν αἱ νεώτεραι λατινογενεῖς λεγόμεναι γλῶσσαι, ἡ ἵταλική, ἡ γαλλική, ἡ ισπανική, ἡ πορτογαλλική καὶ ἄλλαι, αὐτὴ δὲ ἡ λατινικὴ ἐνεκρώθη μέν, ἀλλ ἐξηκολούθησεν ὑφισταμένη ὡς γλῶσσα τῆς ἐπιστήμης καὶ ὡς ἐπίσημος γλῶσσα τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας.

Κατὰ τὸν μακρὸν αὐτῆς βίον ἔπαθεν οὐκ ὀλίγας μεταβολάς, ἀλλ ἐν τῇ γραμματικῇ ταύτῃ θὰ πραγματευθῶμεν τὴν λατινικὴν γλῶσσαν, ὅπως αὕτη ἐγράφετο κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς λατινικῆς πεζογραφίας, κατὰ τοὺς χρόνους δηλαδὴ τοῦ Καίσαρος καὶ τοῦ Κικέρωνος.

μετὰ τοῦ δασέος πνεύματος, ἥτοι τοῦ Η (h). οἰον Chios (ἢ Χίος), philosophia (φιλοσοφία), Thēmistōcles (Θεμιστοκλῆς)· ὡσαύτως δὲ τὸ ῥ ἀποδίδεται λατινιστὶ διὰ rh (Rhōdus=Ρόδος) καὶ τὸ ῥρ διὰ rrh (Pyrrhus=Πύρρος).

5. Τὰ φωνήντα εἰναι ἀλλοτε μὲν μακρὰ (vocāles longae), ἀλλοτε δὲ βραχέα (vocāles breves), δπως τὰ παρ' ἡμῖν λεγόμενα διχρονα (α, ι, υ). Τὸ ē=η, τὸ ē=ε, τὸ ō=ω, τὸ ö=o. Φωνὴν πρὸ ἀλλου φωνήντος εἶναι βραχύ· οἰον Dēus (Θεός), filius (υἱός).

Δίφθογγοι.

6. Αἱ δίφθογγοι (diphthongi) εἶναι τέσσαρες· αε (ἀντίστοιχος πρὸς τὴν ἐλληνικὴν αι), οε (ἀντίστοιχος πρὸς τὴν οι), αυ (ἀντίστοιχος πρὸς τὴν αυ) καὶ ευ (ἀντίστοιχος πρὸς τὴν ευ). Εἶναι δὲ πᾶσαι μακραί.

Σημ. Ἡ συλλαβὴ (syllāba) εἶναι μακρὰ (longa), ἢν ἔχῃ μακρὸν φωνῆν ἢ δίφθογγον, βραχεῖα (syllāba brevis), ἢν ἔχῃ βραχὺ φωνῆν πρὸ ἑνὸς ἀπλοῦ συμφώνου, θέσει μακρὰ (syllāba positione longa), ἢν ἔχῃ βραχὺ φωνῆν πρὸ δύο ἢ πλειόνων συμφώνων ἢ πρὸ διπλοῦ, ἀδιάφορος (syllāba anceps), ἢν ἔχῃ βραχὺ φωνῆν πρὸ δύο συμφώνων, ὃν τὸ πρῶτον εἶναι ἀφωνον καὶ τὸ δεύτερον ὑγρόν· οἰον volūcris (βόλουκρις) πτηνόν.

Προφορά.

7. Τὰ λατινικὰ φωνήντα α, ε, ο, υ, i, y προφέρονται ὡς τὰ ἀντίστοιχα ἐλληνικὰ α, ε, ο, ου, ι, υ.

Τὸ συμφωνοειδές i, ἀντὶ τοῦ δποίου χάριν εὔκολίας περὶ τὴν ἀνάγνωσιν γράφουσι τινες j, ἐν ἀρχῇ λέξεως ἐπομένου φωνήντος ἢ ἐν μέσῳ λέξεως μεταξὺ δύο φωνήντων προφέρεται ὡς γι (ώς ἐν τῇ ἐλληνικῇ προφορῇ τοῦ γιατρός, τοῦ φθόγγου γι ἀποτελοῦντος μίαν συλλαβὴν μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνήντος)· οἰον jam (γιάμ)=ἡδη, janua (γιάνουα)=θύρα.

Τὸ δὲ συμφωνοειδές u, ἀντὶ τοῦ δποίου ἐπίσης χάριν εύκολίας περὶ τὴν ἀνάγνωσιν γράφουσι συνήθως v, ἐκφωνεῖται ἐν ἀρχῇ λέξεως καὶ πρὸ φωνήντος ἢ ἐν μέσῳ λέξεως μεταξὺ δύο φωνήντων ὡς τὸ ἡμέ-

τερον β· οἰον vir (βἱρ) ἢ uir = ἀνήρ, vivo (βίβο) ἢ uiuo = ζῶ.

Ἡ διφθογγος οε προφέρεται ώς ἡ γαλλικὴ eu.

8. Ἐκ τῶν συμφώνων τὰ μὲν f, k, l, m, n, p, r, x, z προφέρονται ώς τὰ ἀντίστοιχα ἐλληνικὰ φ, κ, λ, μ, ν, π, ρ, ξ, ζ.

Τὸ h καὶ τὸ d ώς ἐν τῇ γαλλικῇ γλώσσῃ.

Τὸ g προφέρεται ώς τὸ ἐλληνικὸν γκ ἐν ταῖς λέξεσι τῆς κοινῆς γλώσσης γκαρίζω, γκέμι, Γκίκας.

Τὸ c πρὸ μὲν τῶν συμφώνων καὶ τῶν φωνήντων a, o, u προφέρεται ώς τὸ ἐλληνικὸν κ· οἰον eras (=αὔριον), cor (=καρδία), causa (=αἴτια), cupio (=ἐπιθυμῶ). Ἀλλὰ πρὸ τῶν φωνήντων e, i, y καὶ τῶν διφθόγγων ae, eu, oe ἐπεκράτησε νὰ ἐκφωνῆται ώς τοῦ οἰον Cicero (=Κικέρων), caelum (=οὐρανός). Ἡ προφορὰ αὕτη τοῦ ε ώς τὸ ἦτο ἄγνωστος τοῖς ἀρχαίοις Ρωμαίοις, οἵτινες ἔξεφώνουν πάντοι καὶ πάντοτε τὸ ε ώς τὸ ἐλληνικὸν κ, διότι καὶ λίαν σπανία ἦτο παρ' ἐκείνοις ἡ χρήσις τοῦ k.

Τὸ q συνεκφέρεται πάντοτε μετὰ τοῦ u (v) καὶ συνεκφωνεῖται μετ' αὐτοῦ σχεδὸν ώς κδ ἐν μιᾷ συλλαβῇ μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνήντος aqua (=ündwär) ἄκινα.

Τὸ s προφέρεται ὅπως τὸ ἐλληνικὸν σ, ὅμως δὲ μεταξὺ δύο φωνήντων ἐν μέσῳ λέξεως ἐπεκράτησε νὰ ἐκφωνῆται ώς ζ· οἰον Musa (=Μοῦσα) Μοῦζα.

Τὸ t προφέρεται ώς τὸ ἐλληνικὸν τ· οἰον totus (=ὅλος), ἡ συλλαβὴ ὅμως ti ἐν μέσῳ λέξεως καὶ πρὸ φωνήντος προφέρεται συνήθως ώς τοῦ οἰον consecutio (=ἀκολουθία) κονσεκούτσιο. Ἀλλὰ καὶ ἡ προφορὰ αὕτη εἶναι νεωτέρα καὶ ἀλλοτρία τῶν παλαιῶν Ρωμαίων οἵτινες ἔξεφώνουν πάντοτε τὸ t ώς τ. Πάντως δὲ πρέπει νὰ ἐκφωνῆται ώς τ εν τοῖς ἐλληνικοῖς ὀνόμασιν ἢ διαν προηγήται τῆς συλλαβῆς ti ἔτερον t ἢ s ἢ x· οἰον Boeōtia (=Βοιωτία) Μπέτια, quaestio (=ζήτησις) κβαίστιο, Attius (κυρ. ζνομα) Ἄττιος, mixtio (=μιξτιο) μιξτιο. Ὡς τι πρέπει νὰ ἐκφωνῆται ἡ συλλαβὴ ti, καὶ διαν συμπέσῃ πρὸ φωνήντος ἐν τῇ κλίσει τῶν ὀνομάτων καὶ τῶν ῥημάτων οἰον montium (γεν. πληθ. τοῦ mons=ὄρος) μόντιουμ, petiērunt (γ' πληθ. πρόσ. τοῦ παρακειμένου τοῦ peto=ζητῶ) πετιέρουντ.

Τέλος δὲ τὸ h δὲν εἶναι κυρίως οὔτε φωνήντες οὔτε σύμφωνον, ἀλλὰ

μᾶλλον ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ δασὺ πνεῦμα τῶν Ἑλλήνων· οἷον Hōmērus (= "Ομηρος") Ὁμέρους, Hēsiōdus (= "Ησίοδος") Ἐζίοντους.

Τονισμὸς καὶ συλλαβισμός.

9. Ὅταν ἡ λέξις εἶναι δισύλλαβος, τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν (εἴτε μακρὰ εἶναι ἡ παραλήγουσα καὶ ἡ λήγουσα εἴτε βραχεῖα)· οἷον flō'-rēs (ἄνθη), ā'-rā (= βωμός), ā'-quā (= ὕδωρ), ā'-mō (= ἀγαπῶ). Ὅταν ἡ λέξις ἔχῃ τρεῖς ἢ πλειόνας συλλαβάς, τονίζεται ἡ παραλήγουσα, ἐν εἶναι φύσει ἡ θέσει μακρά· οἷον ā-mā'-rē (= ἀγαπᾶν) vī-tū-pē-rā'-rē (= φέγειν), li-bér-tās (= ἐλευθερία).

Ὅταν ἡ παραλήγουσα τῆς πολυσυλλάβου λέξεως εἶναι βραχεῖα, τονίζεται ἡ προπαραλήγουσα· οἷον fā'-bū-lā (= μῆθος) ā'-qui-lae (= ἀετοί), agrī'-cō-lā (= γεωργός). Ο συλλαβισμὸς τῶν λατινικῶν λέξεων γίνεται δπως καὶ δ τῶν ἑλληνικῶν.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΤΥΠΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Μέρη τοῦ λόγου.

1. Τὰ μέρη τοῦ λόγου (partes orationis) εἶναι δκτώ :

ὄνομα οὐσιαστικὸν	nōmen substantīvum
ὄνομα ἐπίθετον	nōmen adiectīvum
ἀντωνυμία	pronōmen
ῥῆμα	verbum
ἐπίρρημα	adverbīum
πρόθεσις	praepositiō
σύνδεσμος	coniunctiō
ἐπιφώνημα	interiectiō

Σημ. Ἡ λατινικὴ γλῶσσα δὲν ἔχει ἄρθρον.

2. Ἐκ τῶν 8 μερῶν τοῦ λόγου τὰ τέσσαρα πρῶτα εἶναι κλιτὰ (declinabilit̄a), τὰ δὲ λοιπὰ ἀκλιτά (indeclinabilit̄a). Τὰ ἀκλιτά μέρη τοῦ λόγου λέγονται καὶ μόρια (particūlae).

3. Τὰ ὀνόματα διακρίνονται, δπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ, εἰς συγκεκριμένα (concrēta) καὶ εἰς ἀφηρημένα (abstracta): τὰ συγκεκριμένα διακρίνονται πάλιν εἰς κύρια (prōpria) καὶ προσηγορικά (appellatīva).

Παρεπόμενα τῶν ὀνομάτων.

4. Ὁπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ, τὰ λατινικὰ ὀνόματα ἔχουσι γένη, ἀριθμούς, πτώσεις καὶ κλίσεις.

Γένη.

Τὰ γένη (genēra) εἶναι τρία, γένος ἀρσενικὸν (genus masculīnum), θηλυκὸν (feminīnum) καὶ οὐδέτερον (neutrūm).

Άριθμοί.

Οἱ ἀριθμοὶ (numéri) εἶναι δύο, ὁ ἐνικὸς ἀριθμὸς (numerus singulāris) καὶ ὁ πληθυντικὸς (plurālis). Δυϊκὸν ἀριθμὸν δὲν ἔχει ἡ λατινικὴ γλῶσσα.

Πτώσεις.

Αἱ πτώσεις τῶν ὀνομάτων ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ εἶναι ἕξ, αἱ ἕξης.

ὀνομαστική	nominativus
γενική	genetivus
δοτική	datīvus
αἰτιατική	accusativus
κλητική	vocatīvus
ἀφαιρετική	ablatīvus

Ἡ ἀφαιρετικὴ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἀποδίδεται ὅτε μὲν ὅια γενικῆς (ἀπλῆς ἢ μετὰ προθέσεως), ὅτε δὲ διὰ δοτικῆς (ἀπλῆς ἢ μετὰ προθέσεως).

Κλίσεις.

Αἱ κλίσεις (declinatiōnes) εἰναι πέντε· καὶ ἡ μὲν πρώτη κλίσις (prima declinatio) ἔχει χαρακτῆρα Α

ἡ δευτέρα (secunda)	»	O
ἡ τρίτη (tertia)	»	I ἡ σύμφωνον
ἡ τετάρτη (quarta)	»	U
ἡ πέμπτη (quinta)	»	E

Σημ. Ὁ χαρακτήρος φαίνεται καθαρὸς ἐν τῇ γενικῇ τοῦ πληθυντικοῦ κατὰ τὸν ἔξης πίνακα.

Κλίσις	Όνομαστικὴ ἑνικοῦ	Γενικὴ ἑνικοῦ	Γενικὴ πληθυντικοῦ	Χαρακτῆρ
A'	poenā ποινὴ	poenae	poenā-rum	A
B'	domīnus κύριος	domini	dominō-rum	O
Γ'	civīs πολίτης	civīs	civī-um	I
»	lex (legs) νόμος	lēgis	lēg-um	σύμφ.
Δ'	fructūs καρπὸς	fructūs	fructū-um	U
E'	diēs ἡμέρα	diēi	diē-rum	E

Πτωτικαὶ καταλήξεις τῶν πέντε κλίσεων.

5. Αἱ πτωτικαὶ καταλήξεις τῶν πέντε κλίσεων εἰναι αἱ ἔξης :
Singulāris.

α' κλίσις	β' κλίσις	γ' κλίσις	δ' κλίσις	ε' κλίσις
	oūd.		oūd.	oūd.
Nom. ā	ūs, ūm	—	ūs ū	ēs
Gen. ae	ī	īs	ūs	ēī
Dat. ae	ō	ī	ūī ū	ēī
Accus. ām	ūm	ēm, (īm)-ōς ἡ ὄν.	ūm ū	ēm
Voc. ā	ě, ūm	ōς ἡ δνομαστικὴ	ūs ū	ēs
Abl. ā	ō	ě, (ī)	ū	ē

Plurālis.

	oūd.	oūd.	oūd.
Nom. ae	ī· ā	ēs· ā, (īā)	ūs· ūā
Gen. ārūm	ōrūm	ūm (īūm)	ūūm
Dat. īs	īs	ībūs	ībūs (ūbūs)
Accus. ās	ōs· ā	ēs· ā, (īā)	ūs· ūā
Voc. ae	ī· ā	ēs· ā, (īā)	ūs· ūā
Abl. īs	īs	ībūs	ībūs (ūbūs)

6. Αἱ πτωτικαὶ καταλήξεις τῆς λατινικῆς α' κλίσεως ἀντιστοιχοῦσι, καθόλου εἰπεῖν, πρὸς τὰς τῆς ἐλληνικῆς α' κλίσεως, ὥσαύτως δὲ καὶ αἱ τῆς λατινικῆς β' κλίσεως πρὸς τὰς τῆς ἐλληνικῆς β' καὶ αἱ τῆς λατινικῆς γ' πρὸς τὰς τῆς ἐλληνικῆς γ'. Αἱ πτωτικαὶ καταλήξεις τῆς δ' (fruct-ūs=καρπός, corn-u=κέρας) ἀντιστοιχοῦσι καθόλου πρὸς τὰς ἐλληνικὰς -υς καὶ -υ (ἰχθ-ύς, γρόν-υ). Αἱ δὲ πτωτικαὶ καταλήξεις τῆς ε' λατινικῆς κλίσεως δὲν ἔχουσι κυρίως ἀντιστοιχους ἐλληνικάς.

7. Περὶ πασῶν τῶν κλίσεων σημειωτέον δτι :

α') ή κλητικὴ ἐκατέρου ἀριθμοῦ ἔχει τὴν αὐτὴν κατάληξιν πρὸς τὴν δνομαστικὴν τοῦ ιδίου ἀριθμοῦ μόνον ή κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ τῶν εἰς -us ἀρσενικῶν τῆς β' κλίσεως διαφέρει τῆς δνομαστικῆς λήγουσα εἰς -e, δπως καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ, domīnus, domīne=κύριος, κύριε.

β') ή δοτικὴ καὶ ή ἀφαιρετικὴ τοῦ πληθυντικοῦ ἔχουσι πάντοτε τὴν αὐτὴν κατάληξιν.

γ') τὰ οὐδέτερα, δπως καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ, ἔχουσι τὴν αὐτὴν κατάληξιν διὰ τὴν δνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν ἐκατέρου ἀριθμοῦ. Ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ ή κατάληξις τῶν πτωσεων τούτων εἶναι πάντοτε ἡ, οἵασδήποτε κλίσεως εἶναι τὸ οὐδέτερον.

Diagmata +

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

ΠΡΩΤΗ ΚΛΙΣΙΣ (PRIMA DECLINATIO)

8. Η πρώτη κλίσις ἔχει δνόματα θηλυκὰ τὸ πλεῖστον, λήγοντα εἰς -α, ἀντιστοιχοῦντα δὲ πρὸς τὰ ἐλληνικὰ εἰς -α καὶ -η, καὶ τινα ἀρσενικά, η κύρια η δηλωτικὰ ἀνδρικοῦ ἔργου, η δνόματα ποταμῶν, λήγοντα ὥσαύτως εἰς -ά καὶ ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὰ ἐλληνικὰ εἰς -ας καὶ -ης.

Κλίνονται δὲ κατὰ τὸ ἔπομενον παράδειγμα.

Singulāris

Nominatīvus	poen-ă	=	ποιν-ή
Genetīvus	poen-ae	=	ποιν-ῆς
Datīvus	poen-ae	=	ποιν-ῆ
Accusatīvus	poenam	=	ποιν-ήν
Vocatīvus	poen-ă	=	ποιν-ή
Ablatīvus	poen-ă	=	ποιν-

Plurālis

Nominatīvus	poen-ae	=	ποιν-αὶ
Genetīvus	poen-arum	=	ποιν-ῶν
Datīvus	poen-is	=	ποιν-αῖς
Accusatīvus	poen-as	=	ποιν-αῖς
Vocatīvus	poen-ae	=	ποιν-αὶ
Ablatīvus	poenis	=	—

9. Όμοιώς κλίνονται τὰ θηλυκά δνόματα mens-ă (=τράπεζα), terră (γῆ), femĭn-ă (γυνή), glorĭ-ă (δόξα), καθὼς καὶ τὰ ἀρσενικά Publicōl-ă (Ποπλικόλας, κύρ. ὄνομα), poēt-ă (ποιητής), naut-ă (ναύτης) κτλ.¹⁾.

10. Κατὰ τὴν α' κλίσιν κλίνονται καὶ τὰ θηλυκὰ ἐπίθετα καὶ αἱ μετοχαὶ εἰς -ă· oīon bona (ἀγαθή), alta (ὑψηλή), misera (ἀθλία), docta (πεπαιδευμένη).

11. Εἰς τὴν πρώτην κλίσιν ἀγήκουσι καὶ δνόματά τινα ἑλληνικά πρωτόκλιτα, ἀτινα κλίνονται ἐντὸς τηροῦντα ἐν τισι τῶν πτώσεων τοῦ ἔνικοῦ ἀριθμοῦ τὰς ἑλληνικὰς καταλήξεις· οīon:

Aenē-as=Al̄nei-ας	Anchīs-es=Άγχισ-ης
Aenē-ae=Al̄nei-ou	Anchīs-ae=Άγχισ-ou
Aenē-ae=Al̄nei-α	Anchīs-ae=Άγχισ-η
Aenē-an=Al̄nei-αν	Anchīs-ēn=Άγχισ-ην
Aenē-ă=Al̄nei-α	Anchīs-ē=Άγχισ-η
Aenē-ă=—	Anchīs-ă=—

1) Τὰ ἀρσενικά ταῦτα λατινικά δνόματα εἰς -ă παραβλητέα πρὸς τὰ ὅμηρικὰ πρωτόκλιτα· ἵππότα, εὐρύοπα, μητίετα, νεφεληγερέτα, θυέστα.

Pēnēlōp-ē=Πηνελόπη
 Penelōp-ēs=Πηνελόπης
 Penelōp-ae=Πηνελόπη
 Penelōp-ēn=Πηνελόπην
 Penelōp-ē=Πηνελόπη
 Penelōp-ā=—

Ανωμαλίαι τῆς αὐλίσεως.

12. Τὰ θηλυκὰ δύνοματα dea (θεά) καὶ filia (θυγάτηρ), δταν συν-
 ἀπτωνται πρὸς τὰ ἀντίστοιχα αὐτῶν ἀρσενικὰ τῆς β' αὐλίσεως (deus
 =θεός, filius=υἱός), σχηματίζουσι τὴν δοτικὴν καὶ τὴν ἀφαιρετι-
 κὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -ābus (ἀντὶ εἰς -is), ἵνα μὴ συγχέωνται τὰ
 γένη· οἷον deis et deābus (θεοῖς καὶ θεαῖς), διότι deis et deis θὰ
 ἥτο ἀτοπον. Οὕτω καὶ filii et filiābus=υἱοῖς καὶ θυγατράσιν.

Τύπαρχει παλαιὰ γενικὴ λήγουσα εἰς -as (ὅπως καὶ ἐλληνιστι),
 ήτις διεσώθη εἰς τὰς φράσεις pater familias (δ πατήρ τῆς οἰκογε-
 νείας), ἀντὶ pater familiae, mater familias (ἡ μήτηρ τῆς οἰκο-
 γενείας) filius, filia familias.

Πλὴν τῆς καταλήξεως ταύτης, δύπάρχει καὶ ἄλλη ἀρχαϊκὴ κατά-
 ληξις εἰς -ai (aulai=aulae=τῆς αὐλῆς, terrai=terræ = τῆς
 γῆς), ήτις εὑρίσκεται εἰς τοὺς παλαιοτέρους μάλιστα τῶν ποιητῶν.

13. Εἰς τινα δύνοματα τῆς πρώτης κλίσεως ἡ κατάληξις τῆς γε-
 νικῆς πληθυντικῆς arum συγκόπτεται εἰς ūm· οἷον drachmūm
 (ἀντὶ drachmārum)=δραχμῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΔΕΥΤΕΡΑ ΚΑΙΣΙΣ (SECUNDA DECLINATIO)

14. Ἡ β' αὐλίσις περιέχει δύνοματα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ εἰς -as
 (ἀντίστοιχα πρὸς τὰ ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ τῆς ἐλληνικῆς β' αὐλίσεως
 εἰς -os) καὶ οὐδέτερα εἰς -um (ἀντίστοιχα πρὸς τὰ εἰς -ov).

Κλίνονται δὲ ὡς ἔξῆς :

Singulāris

Nominativus	domīn-us	=	κύρι-ος
Genetivus	domīn-ī	=	κυρί-ου
Datīvus	domīn-ō	=	κυρί-ῳ
Accusativus	domīn-ūm	=	κύρι-ον
Vocativus	domīn-ě	=	κύρι-ε
Ablativus	domīn-ō	=	—

Plurālis

Nominativus	domīn-ī	=	κύρι-οι
Genetivus	domīn-ōrum	=	κυρί-ων
Datīvus	domīn-īs	=	κυρί-οις
Accusativus	domīn-ōs	=	κυρί-ους
Vocativus	domīn-ī	=	κύρι-οι
Ablativus	domīn-īs	=	—

Singulāris

Nominativus	don-ūm	=	δῶρ-ον
Genetivus	don-ī	=	δῶρ-ου
Datīvus	don-ō	=	δῶρ ω
Accusativus	don-ūm	=	δῶρ-ον
Vocativus	don-ūm	=	δῶρ-ον
Ablativus	don-ō	=	—

Plurālis

Nominativus	don-ă	=	δῶρ-α
Genetivus	don-ōrum	=	δῶρ-ων
Datīvus	don-īs	=	δῶρ-οις
Accusativus	don-ă	=	δῶρ-α
Vocativus	don-ă	=	δῶρ-α
Ablativus	don-īs	=	—

X 15. Ἐκ τῶν εἰς -υς δονόματων θηλυκὰ εἶναι τὰ δονόματα δένδρων (οἰον populus=λεύκη, malus=μηλέα), τὰ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰλημμένα θηλυκὰ εἰς—ος (Aegyptus=Αἴγυπτος, methōdus=μέθοδος), πρὸς τούτοις δὲ τὰ δονόματα alvus (κοιλία), humus (γῆ), vannus (λίκνον).

Τρία δὲ δονόματα εἰς—us εἶναι οὐδέτερα· virus (ιός, δηλητήριον), vulgus (όχλος), pelagus (πέλαγος).

16. Ὄνόματά τινα ἀρσενικὰ εἰς—us, ἔχοντα πρὸ τοῦ—us τὸ σύμφωνον γ' ἀποβάλλουσι τὸ—us ἐν τῇ δονομαστικῇ τοῦ ἑνικοῦ καὶ τὸ—e ἐν τῇ κλητικῇ τοῦ ἑνικοῦ· οἰον puēr(us), puēr(e). Ταῦτα δὲ κλίνονται κατὰ τὰς λοιπὰς πτώσεις δπως καὶ τὰ εἰς—us· οἰον puēr (δ παῖς), puēri, puēro, puērum, puēr, puēro—puēri puērōrum puēris, puēros, puēri, puēris.

17. Όμοιαν ἀποκοπὴν τῆς καταλήξεως—us ἔπαθε καὶ τὸ ὄνομα vir (ἀνήρ), κλινόμενον, πλὴν τῆς δονομαστικῆς καὶ τῆς κλητικῆς τοῦ ἑνικοῦ, δπως τὸ domīnus. Προσέτι δὲ καὶ τὸ ἐπίθετον satūr (πλήρης, κεκορεσμένος), δπερ εἶναι ἀντὶ τοῦ satūr(us) satura, satūrum.

18. Ἐν τὰ δονόματα, ὡν τὸ θέμα περατοῦται εἰς—r, ἔχουσιν ἀλλο σύμφωνον πρὸ τοῦ γ, τότε ἀποκόπτονται μὲν αἱ καταλήξεις—υς καὶ—e τῆς δονομαστικῆς καὶ τῆς κλητικῆς τοῦ ἑνικοῦ, ἀλλὰ παρεμβάλλεται ἡ μεταξὺ τοῦ γ καὶ τοῦ πρὸ αὐτοῦ συμφώνου· οἰον ἀγόρδος ἐπρεπε νὰ εἶναι λατινιστὶ agrus, ἀλλὰ τὸ agr-us ἀποβάλλει τὸ—us, διότι προηγεῖται γ, ἐπειδὴ δμως πρὸ τοῦ γ ὑπάρχει σύμφωνον, τὸ g, παρεμβάλλεται μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ γ τὸ e καὶ γίνεται ager. Ἡ ἀνωμαλία αὕτη ὑπάρχει μόνον εἰς τὰς δύο ῥηθείσας πτώσεις, κατὰ δὲ τὰς λοιπὰς πάσας καὶ ταῦτα τὰ δονόματα κλίνονται ἐπως τὸ domīnus· ager, agri, agro, agrum, ager, agro—agri, agrorum, agris, agros, agri, agris.

19. Κατὰ τὸ ἀρσενικὸν domīnus καὶ τὸ οὐδέτερον donum κλίνονται τὰ δονόματα annus (ἔτος), nummus (νόμισμα), bellum (πόλεμος), pallium (ἱμάτιον) κλπ. Κατὰ τὸ puer, τὰ δονόματα gener (γαμβρός), socer (πενθερός), liberi (τέκνα, μόρον ἐν τῷ πληθυντικῷ) κλπ. Κατὰ τὸ ager, τὰ δονόματα liber (βιβλίον), magister (διδάσκαλος), minister (ὑπηρέτης, ὑπουργός). Όμοιως πρὸς τὰ οὐσιαστικὰ εἰς—us καὶ—um κλίνονται τὰ ἀρσενικὰ καὶ τὰ οὐδέτερα τῶν ἐπιθέ-

τῶν καὶ τῶν μετοχῶν εἰς—us, (a), —um, bonus, bonum (ἀγαθὸς—ἀγαθόν), doctus, doctum, (πεπαιδευμένος, πεπαιδευμένον).

Οπως δὲ οὐσιαστικά τινα ἀρσενικὰ εἰς—rus (puer—us, agrus) ἀπέβαλον τὸ—us τῆς ὄνομαστικῆς καὶ τὸ—e τῆς κλητικῆς τοῦ ἑνίκου, οὕτω καὶ τὰ ἀρσενικὰ τῶν ἐπιθέτων εἰς—us (a,—um) τῶν ἔχοντων γράμμα τοῦ—us (-a,—um) ἀπέβαλον τὸ—us καὶ—e ἐν τῇ ὄνομαστικῇ καὶ κλητικῇ τοῦ ἑνίκου· οἷον miser(us) ἀθλιος,miser(e) ἀθλιε· asper(us),τραχύς, asper(e) ὁ τραχύ·(nigr-us) niger(μέλας) niger (ὁ μέλαν), (pulchr-us) pulcher (ώραῖος), pulcher (ώραῖε).

20. Τὰ ἑλληνικὰ ὄνόματα, κύρια ἡ προσηγορικά, τὰ παραλαμβανόμενα εἰς τὴν λατινικὴν γλῶσσαν καὶ λήγοντα εἰς—os, —on, τρέπουσι τὴν ἑλληνικὴν κατάληξιν εἰς—us, —um, "Ομηρος—Hōmērūs, Ἡσίοδος—Hēsiōdūs, ἄντρον—antrum.

Τὰ δὲ εἰς—ros ὑπερδισύλλαβα τὰ ἔχοντα σύμφωνον πρὸ τοῦ γράποιδάλλουσι τὴν κατάληξιν—us καὶ λαμβάνουσιν ε μεταξὺ τοῦ ῥιζικοῦ συμφώνου καὶ τοῦ γ (πρβλ. § 18). οἷον Ἀλέξανδρος ἀντὶ Alexandrus γίνεται Alexander καὶ Ἀντίπατρος Antipater. Τινὰ δημος διατηροῦσι καὶ τὸν κανονικὸν τύπον Euandrus (καὶ Euander), Cassandrus (καὶ Cassander). Πάντως ἀμετάβλητον μένει τὸ διεύλλαβον Codrus—Κόδρος.

21. Τὰ οὐσιαστικὰ εἰς—ius—ium (Vergilius, ὁ ποιητὴς Βεργίλιος, consilium, βουλὴ) συναιροῦσιν ἐν τῇ γενικῇ τοῦ ἑνίκου τὸ ii εἰς—i (Vergīli, consīli), τονίζονται δὲ τότε ἐπὶ τῆς παραληγούσης, καὶ ἐν ἡ παραλήγουσα εἶναι βραχεῖα.

22. Τῶν κυρίων λατινικῶν ὄνομάτων εἰς ius καὶ τοῦ προσηγορικοῦ filius ἡ κλητικὴ ἀποκόπτει τὸ e· Vergili (Βεργίλιε), Tulli (Τύλλιε), fili (υἱὲ) ἀντὶ Vergilie, Tullie, filie.

23. Τὸ deus ἔχει τὴν κλητικὴν ὅχι dee, ἀλλ᾽ ὅμοίαν πρὸς τὴν ὄνομαστικὴν (deus). Ἐν τῷ πληθυντικῷ κλίνεται οὕτω dei, dii, di—deorum, deūm—deis, diis, dis—deos—dei, dii, di—deis, diis, dis.

24. Πολλῶν ὄνομάτων ἡ γενικὴ πληθυντικὴ σχηματίζεται εἰς—ūm (ἀντὶ—ōrum) μάλιστα τῶν σημαίνοντων νομίσματα ἡ μέτρα καὶ συνεκφερομένων μετ' ἀριθμητικῶν προσδιορισμῶν· οἷον trium nummūm (nummōrum)=τριῶν νομισμάτων, medimnūm (me-

dimnōrum = μεδίμνων). Λέγεται δὲ οὐχὶ σπανίως καὶ
deūm (θεῶν) ἀντὶ deōrum
virūm (ἀνδρῶν) ἀντὶ virōrum
libērūm (τέκνων) ἀντὶ liberōrum
sociūm (συμμάχων) ἀντὶ sociōrum (πρᾶλ. καὶ § 13).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

ΤΡΙΤΗ ΚΛΙΣΙΣ (TERTIA DECLINATIO)

25. Ἡ τρίτη κλίσις περιλαμβάνει οὐσίαστικά ἀρσενικά, θηλυκά καὶ οὐδέτερα, προσέτι δὲ ἐπίθετα καὶ μετοχάς.

26. Αἱ καταλήξεις τῆς δονομαστικῆς τῶν δονομάτων τῆς γ' κλίσεως εἶναι ποικίλαι, πάντων ὅμως ἡ κατάληξις τῆς γενικῆς τοῦ ἔνικου εἶναι—is.

27. Τὰ δονόματα τῆς γ' κλίσεως διαιροῦνται εἰς ίσοσύλλαβα (δονομ. nāv—īs=ναῦς, γενικ. nāv—īs, δονομ. nūb—ēs=νεφέλη, γενικ. nūb—īs) καὶ εἰς περιττοσύλλαβα (δονομ. lāp—is=λίθος, γενικ. lāpīd—is, δονομ. milēs=στρατιώτης, γεν. milīt—is). Τὰ ίσοσύλλαβα ἔχουσι χαρακτήρα i, τὰ περιττοσύλλαβα χαρακτήρα σύμφωνον.

28. Κλίσις τῶν περιττοσυλλάβων τῶν ἔχόντων χαρακτήρα σύμφωνον (ἰδ. § 4 σημ.).

Παραδείγματα.

- δονομ. miles ἀρσ. (στρατιώτης)—γεν. milītis —θέμα milīt-
δονομ. rēx ἀρσ. (reg-s) βασιλεὺς)—γεν. rēg-īs—θέμα rēg-
δονομ. origo θηλ. (ἀρχὴ)—γεν. origīn-is —θέμα origīn-
δονομ. fulgur οὐδ. (ἀστραπὴ)—γεν. fulgūr-is —θέμα fulgūr-
δονομ. corpus οὐδ. (σῶμα)—γεν. corpōris —θέμα corpōr-

Κανών. Τὰ περιττοσύλλαβα τὰ ἔχοντα χαρακτήρα σύμφωνον καταλήγουσιν ἐν τῇ ἀφαιρετικῇ τοῦ ἔνικου εἰς ē· oīov rēgē, corpōrē.

'Ἐν τῇ γενικῇ πληθυντικῇ εἰς -um· oīov rēgūm, corpōrūm.

'Ἐν τῇ δονομαστικῇ, αἰτιατικῇ καὶ κλητικῇ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν οὐδετέρων εἰς ā· oīov corpōrā.

Singulāris

Αντίστοιχοι
Ελλ. καταλήξεις
τῆς γ' κλίσεως.

Nom.	rēx(reg-s)	mīlēs	fulgūr	—ης, οὐδέτ.
Gen.	rēg-is	mīlīt-īs	fulgūr-īs	ος
Dat.	rēg-ī	mīlīt-ī	fulgūr-ī	ι
Acc.	rēg-ēm	mīlīt-ēm	fulgūr	α η ν, οὐδ.
Voc.	rēx	mīlēs	fulgūr	—ης
Abl.	rēg-ē	mīlīt-ē	fulgūr-ē	

Plurālis

Nom.	rēg-ēs	mīlīt-ēs	fulgūr-ā	ες, οὐδέτ. α
Gen.	rēg-ūm	mīlīt-ūm	fulgūr-ūm	ων
Dat.	rēg-ībūs	mīlīt-ībūs	fulgūr-ībūs	σι(ν)
Acc.	rēg-ēs	mīlīt-ēs	fnlgūr-ā	ας, οὐδέτ. α
Voc.	rēg-ēs	mīlīt-ēs	fulgūr-ā	ες, οὐδέτ. α
Abl.	rēg-ībūs	mīlīt-ībūs	fnlgūr-ībūs	

29. *Κλίσις 1)* τῶν περιττοσυλλάδων τῶν ἔχόντων πρὸ τῆς καταλήξεως πλείονα τοῦ ἐνὸς σύμφωνα καὶ *2)* τῶν ισοσυλλάδων (τῶν ἔχόντων χαρακτῆρα i) ~~πλείονα τοῦ ἐνὸς σύμφωνα καὶ~~

Παράδειγμα.

1. δνομ. dens ἀρσ. (δδοὺς) γεν. dent-īs, θέμα dent (έλλ. δδόντ-) δνομ. ars θηλ. (τέχνη) γεν. art-īs θέμα art- δνομ. ὄs οὐδ. (δστοῦν) γεν. ὄss-īs θέμα ὄss- 2. δνομ. nāvīs θηλ. (ναῦς) γεν. nāv-īs θέμα nāvi- δνομ. nūbēs θηλ. (νεφέλη) γεν. nūb-īs θέμα nūbi-

Κανών. Τὰ περιττοσύλλαδα τὰ ἔχοντα πρὸ τῆς καταλήξεως πλείονα τοῦ ἐνὸς σύμφωνα καὶ τὰ ισοσύλλαδα (χαρακτῆρ i) καταλήγουσιν:

'Ἐν τῇ ἀφαιρετικῇ τοῦ ἐνικοῦ εἰς ἔ· olov artē, nāvē, nūbē.

'Ἐν τῇ γενικῇ πληθυντικῇ εἰς ἕντιμ· olov artiūm, nāviūm, nūbiūm.

Singulāris

Nom.	ars	nāvis	nūbēs
Gen.	<u>artīs</u>	nāvīs	nūbīs
Dat.	artī	nāvī	nūbī
Acc.	artēm	nāvēm	nūbēm
Voc.	ārs	nāvīs	nūbēs
Abl.	artē	nāvē	nūbē

Plurālis

Nom.	artēs	nāvēs	nūbēs
Gen.	artīum	nāvīum	nūbīum
Dat.	artībūs	nāvībūs	nūbībūs
Acc.	artēs	nāvēs	nūbēs
Voc.	artes	nāvēs	nūbēs
Abl.	artībūs	nāvībūs	nūbībūs

30. Εξαιροῦνται τὰ ἔξης ισοσύλλαβα, ἀτινα ἔχουσι τὴν γενικὴν πληθυντικὴν εἰς -um καὶ ὅχι εἰς -ium.

pāter	(πατήρ)	γεν. patris, γεν. πληθυντ. pātr-um
māter	(μήτηρ)	» matris » » mātr-um
frāter	(ἀδελφός)	» frātris » » frātr-um
cānis	(κύων)	» canis » » cān-um
iūvēnis	(νεανίας)	» iuvenis » » iūvēn-um
sēdēs θλ. (εδρα)	» sedis » » sēd-um.	

31. Κλίσις τῶν οὐδετέρων ισοσυλλάβων (χαρακτήρ i) τῶν ληγόντων εἰς ē, āl, ēr.

Παραδείγματα.

mārē (θάλασσα), γ. mārīs, ἀφ. mārī, πλ. ὅν. mārīā, γ. mārīum.
ānīmāl (ζφων), γ. ānīmālīs, ἀφ. ānīmālī, πλ. ὅν. ānīmālīā, γ. ānīmālīum.

calcār (πτερνιστήριον), γ. calcārīs, ἀφ. calcārī, πλ. ὅν. calcārīā, γεν. calcārīum.

Κανών. Τὰ οὐδέτερα εἰς -ę, -äl, -är (γενική -āris) καὶ pār, čeūgios (γεν. pāris) καταλήγουσιν ἐν τῇ ἀφαιρετικῇ τοῦ ἑνικοῦ εἰς -ī, ἐν τῇ δύνομαστ. αἰτιατ. καὶ κλητ. τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -iä, ἐν τῇ γεν. τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -ium.

*Singulāris**Plurālis*

Nom.	märę	marię
Gen.	marięs	marięum
Dat.	marii	mariibüs
Acc.	märę	marię
Voc.	märę	marię
Abl.	marii	mariibüs

Σημ. Ἡ περὶ τὴν κλίσιν ἀνωμαλία τῶν δύνομάτων τούτων εἶναι μόνον φαινομενική. Τὸ i δηλαδὴ ὑπάρχει ἐν τῇ ῥίζῃ αὐτῶν, ὥστε κυρίως διαιρετέον τὴν ῥίζαν καὶ τὴν κατάληξιν māri-ă, māri-um καὶ ὅχι mār-ia, mār-ium.

32. Πλὴν τῶν ἐν §§ 29, 31 ἀναφερομένων τάξεων δύνομάτων σχηματίζουσι προσέτι τὴν γενικ. πληθυντ. εἰς -ium καὶ τὰ ἔξης δύνόματα:

mūs (μῦς)	ἀρσ.	mūris	mūr-ium
dos (προιξ)	θηλ.	dōtis	dot-ium
fraus (δόλος)	»	fraudis	fraud-ium
līs (ἕρις)	»	lītis	līt-ium
nix (χιὼν)	»	nīvis	niv-ium
vīs (δύναμις)	»	dv. πλ. vīrēs, vīr-ium	

*Ἔχουσι προσέτι τὴν γεν. πληθ. εἰς -ium καὶ τὰ δύνόματα optī-mātes (ἀριστεῖς), pēnātēs (πατρῷοι θεοί), ὡς καὶ τινα ἔθνικὰ λήγοντα ἐν τῷ πληθυντικῷ εἰς -ātes καὶ -ītes, olov Arpīnātes, Ar-pīnātiūm (κάτοικοι τοῦ Ἀρπίνου ἐν Ἰταλίᾳ), Samnītes, Samnī-tūm (Σαυνῖται ἐν Ἰταλίᾳ).

*Ἐκ τῶν εἰς -is ληγόντων īσoσυλάβων ἔχουσι τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐν. εἰς -im καὶ τὴν ἀφαιρετικὴν εἰς -ī τὰ ἔξης δύνόματα.

α') ποταμῶν καὶ χωρῶν

Tibēris ὁ (Τίβερις ποτ.) ἀρσ. is Tibērim, Tibēr-ī
Nēāpōlis (Νεάπολις) θηλ. is Nēāpōl-im, Nēāpōl-ī.

β') τὰ προσηγορικὰ

fēbris (πυρετός)	θηλ.	is	fēbr-im	fēbr-ī
puppis (πρύμνη)	»	is	pupp-im	pupp-ī
sēcūris (πέλεκυς)	»	is	sēcūr-im	sēcūr-ī
sītis (δίψα)	»	is	sīt-im	sīt-ī
turris (πύργος)	»	is	turr-im	turr-ī
vīs (δύναμις)	»	is	vīm	vī

Σημ. Ἐν τῇ ἀφαιρετικῇ τοῦ ἑν. ἔχουσι πολλάκις -ī καὶ τὰ ὄνδρα ματα cīvis (πολιτης); nāvis (ναῦς), ignis (πῦρ).

33. Πάντα τὰ ὄνδρα ματα τὰ λήγοντα ἐν τῇ γεν. πληθυντ. εἰς -ium εἶχον κατὰ τοὺς καλοὺς χρόνους τῶν ῥωμαϊκῶν γραμμάτων ἐν τῇ αἰτιατ. τοῦ πληθ. τὴν κατάληξιν ἵσ (ἀντὶ -es). oīov hostis (πολεμίους) =hostēs. Τὴν κατάληξιν ταύτην ἐλάμβανον καὶ τὰ ἐπίθετα τὰ ἔχοντα τὴν γεν. πληθ. εἰς -ium. oīov omnis (πᾶς) omnium-omnis (=omnes).

Γένος τῶν ὄνομάτων τῆς γ' αλίσεως.

34. Άρσενικὰ εἶναι τὰ λήγοντα εἰς -ōr (γεν. ōris), -ōs, ēr· oīov color (γεν. colōris) albus=χρῶμα λευκόν, mōs (γεν. moris) patrīus=ἔθος πάτριον, imber (γεν. imbris) crēber=συγνή βροχή.

35. Εξαιροῦνται ὅντα γένους θηλυκοῦ τὰ ἔξης ὄνδρα soror, sorōris (ἀδελφή), uxor, uxōris (σύζυγος), arbor, arbōris (δένδρον), dōs, dōtis (προλέξ), lintēr, lintris (λέμβος). Οὐδέτερα δὲ εἶναι τὰ ἔξης cōr, cōrdis (καρδία), marmōr, ōris (μάρμαρον), aequōr, ōris (ἐπιφάνεια, πέλαγος), ōs, ōris (στόμα), ōs, ossis (οστοῦν), cādāvēr, cādāvēris (πτῶμα), īter, itīnēris (δόδος), ūber, ūbēris (μαστός), vēr, vēris (εἱρ). Οὐδέτερα εἶναι καὶ τὰ εἰς -er ὄνδρα τῶν δένδρων καὶ τῶν φυτῶν· oīov acēr, acēris (ἡ σφένδαμνος), pāpāvēr, pāpāvēris (ἡ μήκων, παπαρούνα).

36. Θηλυκὰ εἶναι τὰ λήγοντα εἰς -ō, -ās, -es, -is, -x καὶ -s προηγουμένου συμφώνου, ἔτι δὲ τὸ fraus, fraudis (δόλος) καὶ laus, lau-

dis (ἐπαινος)· oīov lēgiō (legiōnis) decīma=λεγεών δεκάτη, aestās (aestatis) cālida=θέρος θερμόν, sēgēs (sēgētis) matūra=σπαρτὸν ὥριμον, nāvis (nāvis) longa=ναῦς μακρά, vōx (vōcīs) magna = φωνὴ μεγάλη, gens (gentis) valīda = γένος λιχυρόν, fraus (fraudis) impīa = δόλος ἀνόσιος, laus (laudis) bellīca = ἔπαινος πολεμικὸς (πολεμικὴ δόξα).

37. Ἐκ τῶν εἰς ὁ ὀνομάτων ἔξαιροῦνται ὅντα γένους ἀρσενικοῦ τὰ ἔξης· sermō, sermōnis (λόγος, γλῶσσα), ὄrdō, ordīnis (τάξις), pūgīō, pūgiōnis (ξιφίδιον), septentriōnēs, ōnum πληθ. (βορρᾶς). Ἀρσενικοῦ γένους εἶναι προσέτι τὰ εἰς -ο ὀνόματα ζῷων, lēo, lēonis (λέων), καὶ ἐκ τῶν τοπικῶν ὀνομάτων τὸ Sulmo (Σούλμον, πόλις τῆς Ἰταλίας) καὶ Vesontio (πόλις τῆς Γαλατίας). Ἐκ τῶν εἰς -ās ἀρσενικὸν εἶναι τὸ ās, assis (ἀσσάριον, ῥωμαϊκὸν νόμισμα), οὐδέτερον δὲ τὸ vās, vāsis (ἄγγειον). Ἐκ τῶν εἰς es ἀρσενικὰ εἶναι τὰ ἔξης· pēs, pēdis (πούς), ārīēs, ariētis (κριός), pārīēs, pārīētis (τοῖχος), ὡς καὶ τὰ περιττοσύλλαβα τὰ λήγοντα εἰς -es, γεν. -ītis· oīov caepes, ītis (χορτόπλινθος). Οὐδέτερον δὲ εἶναι τὸ aes, aeris (χαλκός). Ἐκ τῶν εἰς -is ἀρσενικὰ εἶναι τὰ περιττοσύλλαβα cīnis, cīnēris (κόνις), lāpis, lāpīdis (λίθος), pulvis, pulvēris (κονιορτός), sanguis, sanguīnis (αἷμα), τὰ λισσοσύλλαβα εἰς -nis· oīov fīnis, fīnis (σύνορον), ἔτι δὲ τὰ ὀνόματα collis, collis (λόφος), fascis, fascis (δέσμη), mēnsis, mēnsis (μήν), orbis, orbis (κύκλος), piscis, pisces (ἰχθύς), postis, postis (παραστάς), unguis, unguis (ὄνυξ).

Ἐκ τῶν εἰς x- ἀρσενικὰ εἶναι τὰ grex, grēgis (ἀγέλη), cālix, cālicis (κύλιξ, ποτήριον), ἔτι δὲ καὶ τὰ λήγοντα εἰς -ex, γεν. īcis· oīov cortex, cortīcis (φλοιός).

Ἐκ τῶν εἰς -s προηγουμένου συμφώνου ἀρσενικὰ εἶναι τὰ ὀνόματα dens, dentis (δόσις), fons fontis (πηγή), mōns, montis (ὄρος), pons, pontis (γέφυρα).

38. Οὐδέτερα εἶναι τὰ λήγοντα εἰς -ē, -l, -ar, -ūr, -us, mēn, mā, ἔτι δὲ τὸ lāc, lactis (γάλα) καὶ cāpūt, capītis (κεφαλή)· oīov marē (is) tranquillum=θάλασσα ἀτάραχτος, ānimāl (ālis) domesticum =ζῷον κατοικίδιον, calcār (āris) acūtum=πτερνιστήριον δέξιον, rōbūr (rōbōris) firmum=ξύλον δρύεν στερεόν, corpūs (corpōris) sānum=σῶμα ὑγιές, nōmēn (nōmīnis) clārum=ὄνομα λαμπρόν,

pōēmā (pōēmātis) bōnum=ποίημα καλόν, lāc (lactis) concre-tum=γάλα πεπηγός, cāpūt (capītis) humānum=κεφαλή ἀνθρωπίνη.

39. Ἐκ τῶν ληγόντων εἰς -l ἔξαιροῦνται ὅντα γένους ἀρσενικοῦ τὸ sōl, sōlis (ἥλιος) καὶ τὸ sāl, sālis (ἄλας). Ἐκ δὲ τῶν εἰς -us εἶναι θηλυκὰ ὅσα ἔχουσι τὴν γεν. εἰς -ūtis ἡ udis· olov sālūs, ūtis (σωτηρία), sēnectūs, ūtis (γῆρας), iūventūs, ūtis (νεότης) servūtus, ūtis (δουλεία), virtūs, ūtis (ἀρετή), pālūs, ūdis (τέλμα), pēcūs, pēcūdis (κτήνος). Θηλυκὸν εἶναι καὶ τὸ tellus, tellūris (χθών, γῆ).

Τὰ δύναματα τῶν ζῷων τὰ ἔχοντα τὴν κατάληξιν -us καὶ -ur εἶναι ἀρσενικά· lēpūs, ōris (λαγωός), vultūr, ūris (γύψ), mūs, mūris (μῦς), ἀλλὰ τὸ grūs, grūis (γέρανος) καὶ τὸ sūs, sūis (σῦς, χοῖρος) εἶναι συνήθως θηλυκά.

Τὰ ἐπίθετα καὶ αἱ μετοχαὶ, δταν λαμβάνωνται ὡς οὐσιαστικά, διατηροῦσι τὸ γένος τοῦ παραλειπομένου οὐσιαστικοῦ· olov annalis (δηλ. liber)=χρονογραφία, Aprīlis (δηλ. mensis)=Ἄπριλιος, contīnens (δηλ. terra)=ἡπειρος κλπ.

Ἐπίθετα τῆς τρίτης κλίσεως.

40. Τὰ ἐπίθετα τῆς γ' κλίσεως εἶναι ἡ τρικατάληκτα (12 ἐν δλῳ), acēr (ὁλίζα ἄκρι-) -acris -acrē (ὅξυς), ἡ δικατάληκτα, fortīs (ὁλίζα forti-) ἀρσ. καὶ θηλ., -fortē οὐδετ. (δυνατός), ἡ μονοκατάληκτα fēlix (ὁλίζα fēlic-) καὶ κατὰ τὰ τρία γένη (εὐτυχής).

41. Τὰ ἐπίθετα τῆς γ' κλίσεως κλίνονται ὅπως τὰ ίσοσύλλαβα μετὰ χαρακτῆρος i, ἢ τοι σχηματίζουσι τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἔνικοῦ καὶ τῶν τριῶν γενῶν εἰς -ī, τὴν δονομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ πληθυντ. τῶν οὐδετέρων εἰς -ia καὶ τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ καὶ τῶν τριῶν γενῶν εἰς -ium.

Singulāris

Nom.	acēr, acris, acrē	fortīs, fortē	fēlix (fēlic-s)
Gen.	acrīs	fortīs	fēlicīs
Dat.	acrī	fortī	fēlicī
Acc.	acrēm, acrē	fortēm, fortē	fēlicem, fēlix
Voc.	acēr, acrīs, acrē	fortīs, fortē	fēlix
Abl.	acrī	fortī	fēlicī

Plurālis

Nom.	ācrēs, ācriā	fortēs, fortīā	fēlicēs, fēliciā
Gen.	ācriūm	fortīum	fēliciūm
Dat.	ācribus	fortībus	fēliciibus
Acc.	ācrēs, ācriā	fortēs, fortīā	fēlicēs, fēliciā
Voc.	ācrēs, ācriā	fortēs, fortīā	fēlicēs, fēliciā
Abl.	ācribus	fortībus	fēliciibus

42. Κατ' ἔξαιρεσιν σχηματίζουσι τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐν. εἰς -ε (καὶ οὐχὶ εἰς -ī), τὴν δν. τοῦ πληθυντ. εἰς -ă (καὶ ὅχι εἰς -iă) καὶ τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντ. εἰς -um (καὶ ὅχι εἰς -ium) α') τὰ συγχριτικά· οἷον ācer (ἄξυς), συγκρ. ācrior (ἄξυτερος), acriōrē, acriōra-acriōrum καὶ β') ἀλλὰ τινὰ θετικὰ ἐπίθετα, τῶν ὁποίων τὰ συχνότερα εἶναι τὰ ἔξηγες·

vētus,	vētēris (παλαιὸς)	vētērē	vētērā	vētērum
dīvēs,	dīvītis (πλούσιος)	dīvītē	—	dīvītum
pauper,	paupēris (πένης)	paupērē	—	paupērum
princeps,	princēpis (πρόκριτος)	princēpē	—	princēpum
partīceps,	particēpis (μέτοχος)	particēpe	—	particēpum

43. Υπάρχουσι δὲ καὶ ἐπίθετα, ἀτινα σχηματίζουσι τὴν μὲν ἀφαιρ. τοῦ ἐνικοῦ εἰς -i, ἀλλὰ τὴν γενικὴν πληθ. εἰς -um (καὶ ὅχι εἰς -ium) οἷον·

īnops,	ōpis (ἐνδεής)	īnōpī	—	īnōpum
mēmor,	ōris (μνήμων)	mēmōrī	—	mēmōrum

44. Τὰ ἐπίθετα τὰ ἐπέχοντα τόπον οὐσιαστικῶν καὶ λήγοντα εἰς -is (ἰδ. § 39 ἐν τέλει) aequālis (δημήλικος), annālis (χρονογραφία), familiāris (οἰκεῖος), sōdālis (έταῖρος) κτλ. σχηματίζουσι τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικ. εἰς -ī, ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ δνόματα τῶν μηνῶν τὰ λήγοντα εἰς -is καὶ -er Aprilis ('Απρίλιος), December (Δεκέμβριος) κλπ.

Τὸ iūvēnis, is (νεανίας) ἔχει iūvēne, τὸ trīrēmis, δηλ. navis (τριψήρης), ἔχει trīrēmī καὶ trīrēmē.

45. Τὰ ἐπίθετα τὰ λαμβανόμενα ὡς κύρια δνόματα ἔχουσι τὴν

ἀφαιρετικὴν εἰς -ε· οἶον Félix (ἐκ τοῦ ἐπιθέτου felix=εὐτυχῆς) Félice=Φήλιξ, Celer (ἐκ τοῦ ἐπιθέτου celer=ταχὺς) Célere=Κέλερ.

46. Τὰ ἑθνικὰ δνόματα εἰς -as, ατις καὶ -is, ιτις, δταν μὲν ἀναφέρωνται εἰς χώραν, ἔχουσι συνήθως τὴν ἀφαιρετικὴν εἰς -i· οἶον in (argo) Arpināti=ἐν τῇ Ἀρπίνῃ (χώρᾳ), δταν δὲ εἰς ἀνδρας ἔχουσι τὴν ἀφαιρετικὴν εἰς -e· οἶον ab (homine) Arpināte=ὑπ' (ἀνδρὸς) Ἀρπινάτου (ἰδ. καὶ § 32).

Κλίσις τῶν μετοχῶν.

47. Αἱ μετοχαὶ τῆς γ' κλίσεως αἱ λήγουσαι εἰς -ans καὶ -ens, λαμβανόμεναι μὲν ὡς ἐπίθετα κλίνονται ὅπως τὰ ἐπίθετα (§ 40). οἶον cōnstāns (εὐσταθῆς) cōnstantī, cōnstantīa, cōnstantīum· sāpiēns (συνετὸς) sāpiēntī, sāpiēntīa, sāpiēntīum· a sāpiēntī vīrō=ὑπὸ συνετοῦ ἀνδρός.

Λαμβανόμεναι δὲ ὡς κυρίως μετοχαὶ ἔχουσι τὴν ἀφαιρετικὴν εἰς -e· οἶον errāns (πλανώμενος) errantē, praeſens (παρὼν) praeſentē· ἂb homine per silvam errantē = ὑπὸ ἀνδρὸς ἀγὰ τὸ δάσος πλανωμένου.

me praeſentē=ἐμοῦ παρόντος.

Ἐλληνικὰ δνόματα τῆς τρίτης κλίσεως.

48. Τὰ ἑλληνικὰ δνόματα τῆς ἑλληνικῆς γ' κλίσεως κλίνονται κατὰ τὴν λατινικὴν γ' κλίσιν, μόνον δὲ ἐν τισι τῶν πτώσεων διατηροῦσι τοῦς ἑλληνικούς τύπους.

pōēsis (ποίησις) ἔχει αἰτιατ. pōēsim καὶ pōēsin, ἀφαιρ. pōēsi. Hālys (δ "Αλυς ποταμός), αἰτ. Hālyn καὶ Hālym.

Πολλάκις γίνεται χρῆσις τῆς ἑλλ. αἰτιατ. εἰς -a· οἶον aéra, aethēra (ἀέρα, αἰθέρα) ἐκ τῆς δνομαστικῆς aēr, aethēr.

Τὰ κύρια δνόματα εἰς -as (-antis), εἰς -is καὶ -ys ἀποδάλλουσι τὸ s ἐν τῇ κλητικῇ Atlā (κλητ. τοῦ Ἄτλας), Charybdi (κλητ. τοῦ Χάρυβδης) κτλ. Λέγεται δὲ Sōcratēs καὶ Sōcratē (Σώκρατες). Τηρεῖται πολλάκις καὶ ἡ ἑλληνικὴ κατάληξις -as τῆς αἰτ. πληθυντικῆς. Cyclopās (Κύκλωπας), Macēdōnās (Μακεδόνας).

Τὰ οὐδέτερα εἰς -mā γεν. mātis ἔχουσι συνήθως ἐν τῇ δοτ. καὶ

ἀφαιρ. τοῦ πληθ. -matīs ἀντὶ -matībus· οἵον ποēμάτīs (*ποιήμασιν*), epigrammātīs (*ἐπιγράμμασι*).

Τὸ δνομα Oidēpous κλίνεται οὕτως Oedipūs, Oedipōdis, Oe-
dīpo, Oedipum, Oedipe, Oedipōde.

49. Καταλήξεις τῆς ἑνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ γενικῆς τῶν ὀνομά-
των τῆς γ' κλίσεως.

ε, γεν. is· οὐδ. mare, maris θάλασσα.

ο, γεν. ūnis· ἀρσ. sermo, sermōnis λόγος, leo λέων,
latro λῃστής·

θηλ. oratīo λόγος, actīo πρᾶξις, legīo
λεγεών, natīo ἔθνος.

ο, γεν. ūnis· ἀρσ. homo, homīnis, ἄνθρωπος,
Apollo Ἀπόλλων, ordo τάξις·
θηλ. hirundo χελιδών, imāgo εἰκών,
Carthāgo Καρχηδών, virgo παρθένος.

1, γεν. lis· ἀρσ. sol, sōlis ἥλιος, cōsul ὅπατος,
Hannibal, Hasdrūbal·
οὐδ. animal, animalis.

1, γεν. llis· οὐδ. mel, mellis μέλι (πληθ. mella),
fel, fellis χολὴ (ἄνευ πληθ.).

en, γεν. ūnis· ἀρσ. tubīcen, tubicīnis σαλπιγκής·
οὐδ. nomen δνομα, carmen φόδη,
flūmen ῥεῦμα, lumen φῶς.

en, γεν. ūnis· ἀρσ. ren (συνηθ. πλ. renes) νεφρός, splen σπλήν.
ar, γεν. āris· ἀρσ. Lār, γεν. Lāris δ Δάρης, γεν. Δάρητος

(ἐφέστιος θεός), Caesar·

οὐδ. jubar σέλας, nectar νέκταρ.

ar, γεν. āris· calcar, calcāris κέντρον, pulvīnar προσκεφάλαιον.

er, γεν. ēris· ἀρσ. carcer, carcēris εἱρκτή, agger χῶμα·

θηλ. mulier γυνή·

οὐδ. cadāver πτῶμα, καὶ τὰ βοτα-
νικὰ δνόματα, ὡς acer ἢ σφένδα-
μνος, papāver ἢ μήκων·

er, γεν. ris ἔχουσι, τουτέστιν ἀποβάλλουσι τὸ e,
πάντα τὰ εἰς ter δνόματα πλήν.

τοῦ ἀρσ. later, γεν. latēris ἡ
πλίνθιος· οἰον

ἀρσ. pater, γεν. patris πατήρ,
venter, γεν. ventris γαστήρ.
Θηλ. mater μήτηρ, linter λέμδος.
Κατὰ ταῦτα κλίνεται καὶ τὸ ἀρσ.
imber (γεν. imbris) ὅμβρος καὶ τὰ
τῶν μηνῶν ὄνόματα September
κτέ. γεν. Septembris κτέ.

or, γεν. ὄρις ἀρσ. amor, amoris ἔρως, dolor λύπη, honor
τιμῆ, labor πόνος, orator ῥήτωρ.

Θηλ. soror ἀδελφή, uxor σύζυγος.

or, γεν. ὄρις ἔχει τὸ θηλ. arbor, arbōris δένδρον καὶ τὸ
οὐδέτερον aequor πέλαγος.

ur, γεν. ūris ἀρσ. augur, augūris οἰωνοσκόπος·
οὐδ. fulgur ἀστραπή.

ur, γεν. ὄρις ἔχουσι μόνον τὰ οὐδέτερα· τὸ robur,
robōris δρῦς, δώμη, femur μηρός,
jecur ἡπαρ (ἡ γενικὴ πρὸς τῷ
jecōris καὶ jecinōris).

ur, γεν. ūris ἔχει μόνον τὸ ἀρσ. fur, fūris δ φῶρ (κλέπτης).

as, γεν. ātis θηλ. aetas, aetatis ἡλικία, libertas ἐλευθερία.

es, γεν. is θηλ. caedes, caedis φόνος, fames πεῖνα,
nubes νεφέλη.

Όνόματά τινα εἰς -es γεν. -is
ἔχουσιν ἀμα καὶ is ἐν τῇ ὄνομ.,
ώς aedes (ναός), feles (αἴλουρος),
vulpes (ἀλώπηξ) καὶ aedis, felis, vulpis.

es, γεν. ītis ἀρσ. miles, milītis στρατιώτης, comes
διπαδός, eques ἵππεύς, hospes ξένος,
pedes πεζός, limes δριον.

Θηλ. merges ἡ ἀμαλλα (σταχύων δέσμη).
tudes γεν. is καὶ ītis σφῦρα.

es, γεν. ētis ἀρσ. paries, pariētis τοῖχος, interpres ἐξηγητής·
θηλ. seges λήγον, abies ἐλάτη.

- es, γεν. ēdis· θηλ. merces, mercēdis μισθός, κοιν. heres δ (ἡ) αληρονόμος.
- es, γεν. ētis· θηλ. quies, quiētis ἡσυχία, locūples (ἐπιθ.) πλούσιος.
- es, γεν. īdis· ἀρσ. obses, obsīdis δμηρος, praeses προστάτης.
- is, γεν. is· ἀρσ. amnis, amnis ποταμός, collis λόφος, ensis ξίφος, ignis πῦρ, mensis μήν, panis ἀρτος, piscis ἰχθύς, torquis δ στρεπτός, unguis ὄνυξ, civis πολίτης, hostis πολέμιος, testis μάρτυς.
- ἀρσ. συχνότερον ἡ θηλυκὰ anguis ὅφις, canis κύων.
- is, γεν. ēris· ἀρσ. cinis, cinēris τέφρα, pulvis κόνις, vomis (vomer) τὸ δινίον (τοῦ ἀρέτρου).
- is, γεν. īdis· ἀρσ. lapis, lapīdis λίθος.
- θηλ. cuspis αἰχμή, cassis περικεφαλαῖα.
- os, γεν. ūris· ἀρσ. mos, mōris ἔθος, flos ἀνθος,
- θηλ. glos γάλως (ἀνδραδέλφη).
- οὐδ. ὁς στόμα.
- os, γεν. ūtis· ἀρσ. nepos, nepōtis ἔγγονος, sacerdos ἵερεύς.
- θηλ. dos προΐξ.
- us, γεν. ūtis· θηλ. virtus, virtūtis ἀρετή, juventus νεότης,
- senectus γῆρας, salus σωτηρία, servitus δουλεία.
- us, γεν. ūdis· θηλ. palus, palūdis ἔλος.
- us, γεν. ēris· οὐδ. foedus, foedēris συνθήκη, σπονδαί,
- genus γένος, latus πλευρά, onus φορτίον,
- opus ἔργον, scelus κακούργημα, sidus ἀστρον.
- θηλ. Venus ἡ θεά Ἀφροδίτη.
- us, γεν. ūris· ἀρσ. lepus, lepōris λαγώς.
- οὐδ. corpus σῶμα, decus εὐπρέπεια,
- faciūs ἔργον, frigus ψῦχος, litus ἀκτή,
- nemus τὸ νέμος (ἄλσος), pecus κτήνος,
- pectus στέρνον, tempus χρόνος.
- us, γεν. ūris· ἀρσ. mus, mūris μῦς.
- θηλ. tellus γῆ.

οὐδ. jus δίκαιον, rus ἀγρός.

us, γεν. ūis· grus, gruis ἡ γέρανος καὶ sus ὁ σῦς,
ώς ἐπὶ τὸ πλεῖστον θηλυκά, σπανίως δὲ ἀρσενικά.

ns, γεν. ntis· ἀρσ. mons, montis ὅρος, fons πηγή,
dens ὄδούς, parens ἀρσ. καὶ θηλ. τοκεύς,
oriens ἀνατολή, occidens δύσις.
θηλ. gens γένος, ἔθνος, frons μέτωπον
(ἀρχαῖκ. ἀρσ.), mens νοῦς.

ns, γεν. ndis· θηλ. glans, glandis βάλανος, frons φύλλωμα.

bs, γεν. bis· θηλ. urbs πόλις, plebs, γεν. plēbis ὁ δῆμος.

ps, γεν. pis· θηλ. stirps, stirpis στέλεχος, ρίζα.

ceps, γεν. cīpis τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ capio, ὡς
princeps, princ̄ipis πρόκριτος, ἡγεμών,
particeps κοινωνός.

ceps, γεν. cīp̄itis· τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ caput, ὡς
anceps, ancip̄itis ἀμφικέφαλος, ἀμφίθολος,
praeceps προπετής, biceps δικέφαλος.

ax, γεν. ācis· θηλ. pax, pācis εἰρήνη, τὸ δὲ θηλ. fax
δάς ἔχει γεν. facis.

ex, γεν. īcis· ἀρσ. judex δικαστής·
θηλ. ilex ἡ πρῖνος, forfex φαλίς.

ex, γεν. ēcis· θηλ. nex, γεν. nēcis φόνος, prex,
prēcis δέησις (ἄχρηστος ἡ ἐν. δνομ.).

ex, γεν. ēgis· ἀρσ. grex, grēgis ἀγέλη, rex, rēgis βασιλεύς·
θηλ. lex, lēgis νόμος.

ix, γεν. īcis· ἀρσ. calix, calīcis ἡ κύλιξ, fornix ἡ ἀψίς,
pix, ἡ πίσσα.

ix, γεν. īcis· θηλ. radix, radīcis ρίζα, cervix αὐχήν.
Προσέτι τὰ γυναικῶν δνόματα εἰς trix,
ώς nutrix ἡ τροφός, victrix νικήτρια.

ox, γεν. ūcis· θηλ. vox, vōcis φωνή.

ux, γεν. ūcis· ἀρσ. dux, dūcis ἡγεμών, Pollux,
Pollūcis Πολυδεύκης·
θηλ. crux, crūcis σταυρός,
nux, nūcis κάρυον, lux, lucis φῶς.

ux, γεν. ugis θηλ. frux, frugis καρπὸς (ἀχρηστος
ἡ ἐν. δν.), coniux, coniugis ἡ

σύζυγος (καὶ ἀρσενικῶς δ σύζυγος).

X, πρὸ συμφώνου, γεν. cis θηλ. arx, arcis ἀκρόπολις,
falx δρεπάνη, merx ἐμπόρευμα.

*Ex τῶν μοναδικῶν τὰ ἔξῆς εἰναι τὰ εὐχρηστέτερα.

er, γεν. ēris· οὐδ.	ver, vēris ἔαρ
or, γεν. ordis· οὐδ.	cor, cordis καρδία
as, γεν. assis· ἀρσ.	as, assis τὸ ἀσσάριον
as, γεν. ādis· ἀρσ.	vas, vādis ἐγγυητής
as, γεν. āsis· οὐδ.	vas, vāsis ἀγγεῖον (πληθ. vasa, vasorum)
es, γεν. ēdis· ἀρσ.	pes, pedis ποὺς
es, γεν. ēris· θηλ.	Ceres, Cerēris Δημήτηρ
aes, γεν. aedis· ἀρσ.	praes, praedis βεβαιωτής, ἐγ- γυητής
aes, γεν. aeris· οὐδ.	aes, aeris χαλκὸς
is, γεν. ītis· θηλ.	lis, lītis ἔρις
is, γεν. īnis· ἀρσ.	sanguis, sanguīnis αἷμα
os, γεν. ūdis· κοιν.	custos, custōdis φύλαξ
os, γεν. ossis· οὐδ.	os, ossis ὀστοῦν
us, γεν. ūdis· οὐδ.	pecus, pecūdis κτῆνος
ms, γεν. mis· ἀρσ.	hiems, hiēmis χειμῶν
ut, γεν. ītis· οὐδ.	caput, capītis κεφαλὴ
ex, γεν. ectīlis· θηλ.	supellex, supellectīlis ἐπιπλα (σκεύη).

ix, γεν. īvis· θηλ. nīx, nīvis χιῶν

ox, γεν. octis· θηλ. nox, noctis νύξ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'

ΤΕΤΑΡΤΗ ΚΛΙΣΙΣ (QUARTA DECLINATIO)

50. Τὰ ὀνόματα τῆς δ' κλίσεως εἰναι ἀρσενικὰ τὰ πλεῖστα, δλίγα δέ τινα θηλυκὰ λήγοντα εἰς -ης καὶ δλίγιστα οὐδέτερα λήγοντα εἰς ᾧ.
Κλίνονται δὲ κατὰ τὰ ἔξης παραδείγματα :

Singulāris

Nom.	fruct-ūs (<i>καρπὸς</i>)	corn-ū
Gen.	fruct-ūs	corn-ūs
Dat.	fruct-ūi	corn-ū
Acc.	fruct-ūm	corn-ū
Voc.	fruct-ūs	corn-ū
Abl.	fruct-ū	corn-ū

Plurālis

Nom.	fruct-ūs	corn-ūă
Gen.	fruct-ūm	corn-ūm
Dat.	fruct-ībūs	corn-ībus
Acc.	fruct-ūs	corn-ūă
Voc.	fruct-ūs	corn-ūă
Abl.	fruct-ībūs	corn-ībus.

Οὕτω κλίνονται τὰ ἀρσενικὰ sensūs (*αἰσθησίς*), senatūs (σύγκλητος), gradūs (*βαθμός*), impētūs (*ἔφοδος*) κτλ., τὰ θηλυκὰ trībūs (*φυλή*), mānūs (*χειρ*), porticūs (*στοά*) κτλ. καὶ τὰ οὐδέτερα gēnū (*γένος*), gēlū (*κρύος*) κτλ.

51. Ἡ δοτ. τοῦ ἐν. -ūi συναίρεται ἐνίστε εἰς -ū· senatū (*τῆς συγκλήτω*) = senatūi. Ἡ συναίρεσις αὗτη γίνεται πάντοτε εἰς τὰ οὐδέτερα, οἷτινα ἔχουσι κανονικῶς τὴν κατάληξιν -ū.

52. Τὰ ὀνόματα artus ἀρσ. (*μέλος τοῦ σώματος*) καὶ tribus θηλ. (*φυλή*) προσλαμβάνουσιν ἐν τῇ δοτικῇ καὶ ἀφαιρετικῇ τοῦ πληθ.

ἀντὶ τῆς καταλήξεως -ιbus τὴν κατάληξιν -ibus. Τὸ δὲ lācus ἀρσ. (λίμνη) ἔχει lācībus καὶ lacūbus.

53. Τὸ ὄνομα dōmus θηλ. (δόμος, οἶκος) σχηματίζει τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἑνικοῦ καὶ τὴν γενικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ κατὰ τὴν δευτέραν υἱότων

<i>Singulāris</i>	<i>Plurālis</i>
Nom., Voc. dōmūs	dōmūs
Gen. dōmūs	dōmōrum (καὶ dōmūum)
Dat. domūi	dōmībus
Acc. dōmūm	dōmōs (καὶ dōmūs)
Abl. dōmō	dōmībus.

Σημ. Ο τύπος domi (οἶκοι) λαμβάνεται πάντοτε ἐπιρρηματικῶς, οἱ δὲ τύποι domum (οἶκαδε) καὶ domo (οἶκοθεν) λαμβάνονται καὶ ὡς ὀνόματα καὶ ὡς ἐπιρρήματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'

ΠΕΜΠΤΗ ΚΛΙΣΙΣ (QUINTA DECLINATIO)

54. Τὰ ὀνόματα τῆς ε' κλίσεως λήγουσιν εἰς -ēs καὶ εἶναι θηλυκά, πλὴν τοῦ dīēs (ἡμέρα) καὶ τοῦ meridīēs (μεσημβρία), ἃτινα εἶναι ἀρσενικά· καὶ τὸ dīēs ὅμως εἶναι ἐν τῷ ἐν. Θηλυκόν, δταν σημαίνη χρόνον ἢ προθεσμίαν (longā dies=μακρὸς χρόνος, certa dies=ώρισμένη προθεσμία).

55. Πλήρη τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἔχουσι μόνον δύο ὀνόματα, res (πρᾶγμα) καὶ dies (ἡμέρα). "Αλλὰ τινὰ ἔχουσι μόνον τὰς εἰς -es ληγούσας πτώσεις, τὰ δὲ λοιπὰ δὲν ἔχουσι πληθύντικόν.

56. Κλίνονται δὲ τὰ ὀνόματα τῆς ε' κλίσεως κατὰ τὰ ἑξῆς παραδείγματα.

Singulāris.

Nom., Voc.	dī-ēs	rēs
Gen.	dī-ēi	rēi
Dat.	dī-ēi	rēi
Acc.	dī ēm	rēm
Abl.	dī-ē	rē

Plurālis

Nom.	Voc.	dī-ēs	rēs
Gen.		dī-ērum	rērum
Dat.		dī-ēbus	rēbus
Acc.		dī-ēs	rēs
Abl.		dī-ēbus	rebus.

57. Τὸ e ἐν τῇ καταλήξει -ei εἶναι μακρὸν μέν, δταν προηγῆται φωνῆν (οἰον dī-ēi), βραχὺ δέ, δταν προηγῆται σύμφωνον (οἰον rēi).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

ΑΝΩΜΑΛΙΑΙ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

α') "Ανώμαλα κατὰ τὴν κλίσιν.

Ανώμαλα ὀνόματα τῆς γ' κλίσεως εἶναι τὰ ἔξηγες:

Juppīter (Ζεύς), σύνθετον ἐκ τοῦ Jov-pater, κλίνεται οὗτω· γεν. Jōvis, δοτ. Jōvi, αἰτ. Jōvem, ἀφαιρ. Jōve, κλ. Juppīter. Caro θηλ. (κρέας), carnis, carni κτλ. Πληθ. carnes, carnium. Bos ἀρσ. καὶ θηλ. (βοῦς), bōzα bov-, γεν. bōvis κπλ. Πληθ. ὁν. bōv-es, γεν. bō-um, δοτ. καὶ ἀφαιρ. bōbus, καὶ bōbus.

Senex (γέρων), γεν. sēnis, δοτ. sēni, αἰτ. sēnem, ἀφαιρ. sēne. Πληθ. sēnes, sēnum, sēnibus.

Iter οὐδ. (δόδος), γεν. itinēris κτλ. Πληθ. itinērā.

Nix θηλ. (χιών), γεν. nīvis, δοτ. nīvi κτλ. Πληθ. nīves, nīvium κτλ.

β') "Ακλιτα.

58. "Ακλιτα (indeclinabilia) εἶναι τὰ ὀνόματα τῶν γραμμάτων καὶ πλὴν αὐτῶν τὰ ὀνέματα secus (γένος), mane (πρωΐα) καὶ instar (σχῆμα).

γ') "Ελλιπῆ κατὰ πτώσεις ή καὶ ἀριθμόν.

59. Τὰ κυριώτατα τῶν ἐλλιπῶν (defectiva) κατὰ πτώσεις (casibus) εἶναι τὰ ἔξηγες.

Nemo (οὐδείς), ὅπερ δὲν ἔχει τὴν γενικήν καὶ τὴν ἀφαιρετικήν του ἐνικοῦ, ἀντὶ δὲ τούτων λέγεται nullius, nullō (ἐκ τοῦ nullus).

Vīs (βία, δύναμις) ἐν τῷ ἐνικῷ ἔχει μόνον αἰτιατ. vīm καὶ ἀφαιρ. vi, δ δὲ πληθ. σχηματίζεται κατὰ μεταπλασμὸν ḡvīrēs, vīrīum, vīr bus.

Vīcis (τῆς ἐναλλαγῆς) ἔχει μόνον τὰς ἔξης πτώσεις γεν. vīcīs, αἰτ. vīcem, ἀφαιρ. vīce. Πληθ. vīces, vīcībus.

Fas (δσιον) καὶ nēfas (ἀνόσιον) ἔχουσι μόνον τὴν δνομαστικήν καὶ αἰτιατικήν του ἐνικοῦ.

Pondo εἶναι ἀφαιρετικὴ τοῦ ἀχρήστου pondus (βάρος) καὶ δὲν ἔχει ἄλλας πτώσεις. uncia pondo=τὸν σταθμὸν οὐγγία (μία οὐγγία κατὰ τὸ βάρος), quinque pondo auri=πέντε λίτραι χρυσοῦ.

60. Ἐλλιτῆ κατ' ἀριθμὸν (numero) εἶναι α') τὰ singularia tantum, καὶ ταῦτα εἶναι τὰ σημαίνοντα όλην (aurum, χρυσός, sabbulum, ψάμαθος), ἔτι δὲ καὶ τὰ ἔξης οὐσιαστικά meridies (μεσημβρία), vesper (έσπέρα), ver (ἔαρ), iustitium (δικαιοστάσιον), letum (θάνατος), specimen (δεῖγμα).

61. Πληθυντικὸν δὲν ἔχουσι καὶ τὰ κύρια δνόματα, δύνανται ὅμως νὰ ἔξενεχθῶσι κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμόν, δταν σημαίνωσι πολλοὺς δμωνύμους ἀνδρας· οἰον duo Scipiōnes Africāni· ώσαύτως δὲ καὶ τροπικῶς, ἥτοι μεταφορικῶς, δταν σημαίνωνται πολλοὶ ἀνδρες εἰδους τινός· multi Cicerōnes=πολλοὶ Κικέρωνες, ἔξοχοι δηλαδὴ ὥρτορες, οἷος ἦτο δ Κικέρων.

62. Καὶ τὰ ἀφηρημένα οὐσιαστικά, ζτινα κυρίως ἔχουσι μόνον ἐνικὸν ἀριθμόν, τίθενται ἐνίστε καὶ κατὰ πληθυντικόν, ἵνα ἐντονώτερον ἔξαρθῃ ἡ ἔννοια αὐτῶν· οἰον inimicitiae (ἔχθραι), odīa (μίση).

63. β') Πλεῖστα εἶναι τὰ δνόματα τὰ εὑχρηστα μόνον ἐν τῷ πληθυντικῷ (pluralia tantum), τούτων δὲ συνηθέστατα εἶναι τὰ ἔξης· arma (ὅπλα), dīvitiae (πλοῦτος), insidiae (ἐνέδρα), indutiae (ἀνακωχή), liberi (τέκνα), gemīni (δίδυμοι), supéri (οἱ ἀγω θεοί), inféri (οἱ κάτω θεοί), māiores (πρόγονοι), postéri (ἀπόγονοι), preces (δεήσεις), fores (τὰ φύλα τῆς θύρας), tenēbrae (σκότος), fauces (λάρυγξ), services (αὐχήν), moenia (τείχη), viscera (σπλάγχνα), reliquiae (λειψανα), nuptiae (γάμος).

64. Τινὰ οὐσιαστικὰ ἔχουσιν ἀλλην σημασίαν ἐν τῷ ἑνικῷ .
ἀλλην ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ οἷον

aedes, -is	ναὸς	aedes, -ium	οἶκος
auxilium	βοήθεια	auxilia	ἐπικουρικὸν στράτευμα
castrum	φρούριον	castra, ōrum	στρατόπεδον
copia -ae	ἀφθονία	copiae, ārum	στράτευμα
littera, -ae	γράμμα	litterae, -ārum	γράμματα, ἀλλὰ καὶ ἐπιστολή.

65. Ἐτερόκλιτα (hētēroclīta) λέγονται τὰ δνόματα, ὅτινα τὴν
αὐτὴν ἔχοντα δνομαστικὴν κλίνονται κατὰ διαφόρους κλίσεις, δπως
τὸ domus οἶκος (§ 54).

Τοιαῦτα εἶναι τὰ δνόματα.

Ficus (συκῆ) καὶ laurus (δάφνη), ὅτινα κλίνονται μὲν κατὰ
τὴν β' κλίσιν, ἀλλὰ λαμβάνουσι καὶ ἐκ τῆς δ' τὰς εἰς -us καὶ -u
ληγούσας πτώσεις.

vas, vasis (ἀγγεῖον), δπερ κλίνεται ἐν μὲν τῷ ἑνικῷ ἀριθμῷ κατὰ
τὴν γ' κλίσιν, ἐν δὲ τῷ πληθυντικῷ κατὰ τὴν δ' (vasā vasōrum).
iugērum (πλέθρον), ἔχον τὸν μὲν ἑνικὸν κατὰ τὴν δ' κλίσιν
(iugērum, iugēri), τὸν δὲ πληθυντικὸν κατὰ τὴν γ' (γεν. iugē-
rum, δοτ. iugēribus).

requies (ἀνάπαυλα, ἡσυχία), δπερ σχηματίζει τὴν γενικὴν τοῦ
ἑνικοῦ requiētis, τὴν αἰτιατ. requiētem καὶ requiētem, τὴν δὲ
ἀφαιρ. requie.

δ') Ἐτερογενῆ (ἢ μεταπλαστά).

66. Ἐτερογενῆ (heterogēnea) λέγονται ὅσα δνόματα, χωρὶς νὰ
μεταβάλωσι κλίσιν, ἔχουσιν ἄλλο γένος ἐν τῷ ἑνικῷ ἀριθμῷ καὶ
ἄλλο ἐν τῷ πληθυντικῷ. οἷον

iocus παιδιὰ	πληθ. ioci, ἀλλὰ καὶ ioca
locus τόπος	πληθ. loci, ἀλλὰ καὶ loca (τὸ loci ση- μαίνει καὶ χωρία βιβλίων).

Tartārus πληθ. Tartāra (δπως καὶ Ἑλληνιστὶ)
frenum χαλινὸς πληθ. freni καὶ frena.

ε') Abundantia (ἀφθονοῦντα).

67. Abundantia λέγονται ὅσα ἔχουσι διαφόρους καταλήξεις
ἐν τῇ δνομαστικῇ τοῦ ἑνικοῦ, εἶναι δὲ τριῶν εἰδῶν.

- λέχοντα διάφορον γένος· οἷον
 ap̄eūs, -i (ἀσπίς) καὶ clipēum, i
 pilēus, -i (πῖλος) καὶ pilēum, -i.
 β') τὰ κλινόμενα κατὰ διαφόρους κλίσεις· οἷον
 el̄phas -antis (ἐλέφας) καὶ el̄phantus -i
 materia -ae (ὕλη) καὶ materiēs, materiēi
 duritīa (σκληρότης) καὶ duritīes
 mollitīa (μαλακότης) καὶ mollitīes
 luxurīa (τρυφή) καὶ luxurīes
 barbarīa (βαρβαρότης) καὶ barbaries.
- γ') τὰ ἔχοντα διάφορον γένος καὶ διάφορον κλίσιν· οἷον
 alimonīa, -ae (τροφή) καὶ alimonīum, -i
 tapētum, -i (τάπης) καὶ ἀρσ. tapes, ētis
 pēnus, us (θηλ. τῆς δ') τροφή, τὰ ἐπιτήδεια καὶ
 pēnus, ōris (οὐδ. τῆς γ') καὶ pēnum, -i (οὐδ. τῆς β').

Καταλήξεις, δι' ᾧ δηλοῦται τὸ γένος τῶν οὐσιαστικῶν.

68. "Οπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ οὐσιαστικά τινα διὰ τῆς αὐτῆς καταλήξεως δηλοῦσι· καὶ τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκὸν γένος, ταῦτα δὲ εἰναι τὰ λεγόμενα κοινὰ communīa (ἐν. nomen commūne)· οἷον adolescens, γεν. adolescentis=δ νέος καὶ ἡ νεᾶνις, sacerdos, γεν. sacerdotis=δ ἱερεὺς καὶ ἡ ἱέρεια.

69. "Αλλα ἔχουσιν ἴδιον τύπον δι' ἔκατερον γένος καὶ ταῦτα λέγονται mobilīa (ἐν. nomen substantīvum mobīle), ἢτοι κινητά· οἷον inventor (ἔφευρετης) -inventrix (εὑρέτις), victor (νικητής) -victrix (νικήτρια), καὶ καθ' ὅλου τὰ ἀρσενικὰ εἰς -tor δύνανται νὰ σχηματίζωσι θηλυκὰ εἰς -trix.

70. "Αλλων οὐσιαστικῶν, ἔχόντων ἄλλας ἐν τῷ ἀρσενικῷ καταλήξεις, τὸ θηλυκὸν κατελήγει κανονικῶς εἰς -a· οἷον

servus (δοῦλος)	serva (δούλη)
magister (διδάσκαλος)	magistra (ἡ διδάσκαλος)
rēx (βασιλεὺς)	regīna (βασίλισσα).

71. "Εκ τῶν δυομάτων τῶν ζῷων ἄλλα μὲν εἶναι κινητά· οἷον cervus ὁ ἔλαφος, cerva ἡ ἔλαφος, gallus ὁ ἀλεκτρυών, gallīna ἡ

ἀλεκτορίς, ἄλλων δὲ δηλοῦται δι' ἄλλης λέξεως τὸ γένος· οἶον haedus δὲ ἔριφος, capella δὲ αἴξ, taurus δὲ ταῦρος, vacca δὲ ἀγελάς.

Ζώων τινῶν δύναται εἶναι κοινά· οἶον bos (δὲ βοῦς καὶ δὲ βοῦς), ἄλλα δὲ ἐπίκοινα, δηλοῦντα δηλαδὴ ἀμφότερα τὰ γένη δι' ἐνδεσταθεροῦ τύπου εἴτε ἀρσενικοῦ εἴτε θηλυκοῦ· οἶον turdus κίχλη, aquila ἀετός, rāna βάτραχος. Πρὸς ἀκριβεστέραν διάκρισιν τοῦ γένους προστίθεται ἐνίστε τὸ mās ἢ māscūlus καὶ τὸ femīna· οἶον turdus mās, turdus femīna, aquīla mās, aquīla femīna.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'

ΕΠΙΘΕΤΑ

~~+~~ (Adiectiva· ἐν. Adiectivum) Τοι

72. Τὰ ἐπίθετα, ὅπως εἰδούμεν (κεφ. Β' § 10, κεφ. Γ' § 19, κεφ. Δ' §§ 40 ἕξ.), κλίνονται κατὰ τὴν α', τὴν β' καὶ τὴν γ' κλίσιν (ἢ δὲ καὶ δὲ ε' δὲν ἔχουσιν ἐπίθετα).

73. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ τὰ ἐπίθετα εἶναι ἡ τρικατάληκτα ἢ δικατάληκτα ἢ μονοκατάληκτα.

74. Τρικατάληκτα ἐπίθετα.

α') λήγουσιν εἰς -us, -a, -um· οἶον bōnus, bōna, bōnum (ἀγαθός, ἀγαθή, ἀγαθόν).

β') εἰς -er, -(ē)ra, -(ē)rum· οἶον liber, libera, libērum (ἐλεύθερος, ἐλευθέρα, ἐλεύθερον), -aeger, aegra, aegeom (νοσῶν).

γ') εἰς -ur, -ūra, -ūrum τὸ μοναδικὸν sātūr, sātūra, sātūrum, (πλήρης, πλήρες).

δ') εἰς -er, -(ē)ris, (ē)re· οἶον celer, cēlēris, cēlēre (ταχύς, ταχεῖα, ταχύ).

ācer, ācris, ācre (δέξις, δέξεῖα, δέξι).

Σημ. Τὰ ἐπίθετά τῆς κατηγορίας ταύτης ἥσαν κατ' ἀρχὰς δικατάληκτα (ācris ἀρσ. καὶ θηλ., ācre οὐδέτ.)., εἴτα δὲ τὰ ἀρσ. ἀπέδικον τὴν κατάληξιν -is, ἀνεπτύχθη δὲ εἰ μεταξὺ τῶν δύο τελικῶν

συμφώνων (acr-ācer). Τὸ δὲ celer εἶχεν ἐν τῇ ὥλῃ τὸ ε καὶ διὰ τοῦτο διετήρησεν αὐτὸν καὶ ἐν τῷ σχηματισμῷ τοῦ θηλυκοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου καὶ ἐν τῇ κλίσει.

75. Δικατάληκτα ἐπίθετα.

α') λήγουσιν εἰς -is ἀρσ. καὶ θηλ. καὶ εἰς -e οὐδέτ. οἷον fācīlis-facīle (εὔκολος-εὔκολον).

β') τὰ συγκριτικά, ἀτινα λήγουσιν εἰς -iōr ἀρσ. καὶ θηλ. -iūs οὐδέτ. οἷον fācīlōr-fācīlūs (εὔκολώτερος-εὔκολώτερον).

76. Μονοκατάληκτα ἐπίθετα.

Τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα ἔχουσιν ἐν τῇ δύνομαστικῇ τοῦ ἑνικοῦ τῶν αὐτῶν τύπον καὶ διὰ τὰ τρία γένη, μόνον δὲ ιδίαν κατάληξιν (-ia) ἔχουσι τὰ οὐδέτερα αὐτῶν κατὰ τὰς τρεῖς πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ οἷον dīvēs, dīvītis (πλούσιος) -dīvītīa, fēlix, fēlicis (εὐτυχῆς) -fēlicīa κλπ.

Παραθετικά.

77. Οἱ βαθμοὶ τῆς συγκρίσεως (grādus comparatiōnis) εἶναι καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ τρεῖς:

- δ θετικὸς βαθμὸς grādus pōsitīvus,
- δ συγκριτικὸς βαθμὸς grādus comparatīvus,
- δ ὑπερθετικὸς βαθμὸς grādus superlatīvus.

78. Τὰ συγκριτικὰ σχηματίζονται, μεταβαλλομένης τῆς καταλήξεως -i (ἐν τῇ β' κλίσει) ή -is (ἐν τῇ τρίτῃ) τῆς γενικῆς τῶν ἐπιθέτων (ἢ ἐπιθετικῶν μετοχῶν) εἰς -iōr διὰ τὸ ἀρσενικὸν γένος καὶ τὸ θηλυκὸν καὶ εἰς -iūs διὰ τὸ οὐδέτερον, κατὰ τὰ ἔξης παραδείγματα.

longus (μακρὸς)	γεν.	longī	long-ior, long-iūs
cēler (ταχὺς)	γεν.	cēlēris	celēr-ior, celēr-iūs
brēvis (βραχὺς)	γεν.	brēvis	brēv-ior, brēv-iūs
fēlix (εὐτυχῆς)	γεν.	fēlicis	fēlic-ior, fēlic-iūs
čēgens (ἐνδεής)	γεν.	čēgentis	čēgent-ior, čēgent-iūs.

79. Τὰ ὑπερθετικὰ σχηματίζονται μεταβαλλομένης τῆς καταλήξεως -i ή -is τῆς γεν. τοῦ θετικοῦ εἰς -issīmus, -issīma, -issīmum, τῶν δὲ ἐπιθέτων τῶν ληγόντων εἰς -er προστιθεμένης εἰς τὴν δύνομαστικὴν τοῦ ἑνικοῦ τῆς καταλήξεως -rīmus, -rīma, -rīmum.

longus γεν. longī long-issimus, -a, -um
 br̄vis γεν. br̄vis brev-issimus, -a, -um
 fēlix γεν. fēlicis fēlic-issimus, -a, -um
 ēgēns γεν. ēgēntis egent-issimus, -a, -um
 cēler cēler-r̄mus, -a, -um

Tὰ συγκριτικὰ ἐπίθετα κλίνονται ώς ἔξης.

Singulāris.

Nom.	Voc.	longiōr	longiōs
Gen.		longiōris	
Dat.		longiōri	
Acc.		longiōrem	longiōs
Abl.		longiōre	

Plurālis.

Nom.	Voc.	longiōres	longiōra
Gen.		longiōrum	
Dat.		longiōr̄bus	
Acc.		longiōres	longiōra
Abl.		longiōr̄bus	

80. Tὰ ἐπίθετα

fäc̄ilis (εύκολος),	diffic̄ilis (δύσκολος)
s̄im̄ilis (δμοιος),	dissim̄ilis (ἀνόμοιος)
hūm̄ilis (ταπειγός)	gräc̄ilis (ἰσχνός)

σχηματίζουσι τὸν ὑπερθετικὸν μεταβαλλομένης τῆς καταλήξεως -is τῆς γενικῆς τοῦ θετικοῦ εἰς l̄mus, -a, -um.

fäc̄ilis	fäc̄il̄or	fäc̄il-l̄mus, -a, -um
diffic̄ilis	diffic̄il̄or	diffic̄il-l̄mus, -a, -um
s̄im̄ilis	s̄im̄il̄or	s̄im̄il-l̄mus, -a, -um
dissim̄ilis	dissim̄il̄or	dissim̄il-l̄mus, -a, -um
hūm̄ilis	hūm̄il̄or	hūm̄il-l̄mus, -a, -um

81. Tὰ εἰς -d̄icus, -f̄icus, -v̄olus λήγοντα ἐπίθετα (ἔχοντα ώς δεύτερον συνθετικὸν μέοος τὰ ῥήματα dīc̄o=λέγω, fācio=ποιῶ,

vōlo=βούλομαι) σχηματίζουσι τὰ παραθετικὰ αὗτῶν ἀπὸ τῶν θε-
μάτων dicent, fident, volent, εἰς -ent -ior, -ent -ius, -ent
-issimus, ent -issima, ent-issimum.

mälēdīcus (κακολόγος), mälēdicentior, mälēdicentissimus.
magnificus (μεγαλοπρεπής), magnifīcentior, magnifīcentis-
simus.

bēnēvōlus (εὔνους), bēnēvōlentior, bēnēvōlentissimus.

82. Ἀνώμαλα παραθετικὰ (σχηματίζόμενα ὅχι ἐκ τῆς ῥίζης τοῦ
θετικοῦ, ἀλλ' ἐξ ἄλλων ῥίζῶν, δμοια δὲ πρὸς τὰ ἀντίστοιχα ἀνώ-
μαλα παραθετικὰ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης).

bonus	mēlior	optīmus
ἀγαθὸς	ἀμείνων	ἄριστος
mālus	pē̄ior	pessīmus
κακὸς	χείρων	χείριστος
parvus	mīnor	mīnīmus
μικρὸς	ἔλασσων	ἔλάχιστος
magnus	māior	maxīmus
μέγας	μείζων	μέγιστος
multum (οὐδ.)	plus (οὐδ.)	plūrīsum
πολὺ	πλέον	πλεῖστον
multi (πληθ.)	plūres, plūra	plūrīum
πολλοὶ	πλείονες	πλεῖστοι.

Τοῦ. 83. Καθὼς ἐν τῇ ἑλληνικῇ, οὕτω καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ δ
συγχριτικὸς καὶ ὑπερθετικὸς βαθμὸς σχηματίζεται ἐνίστεται περι-
φραστικῶς διὰ τῶν ἐπιρρημάτων magis (μᾶλλον), maxime (μάλι-
στα) μετὰ τοῦ θετικοῦ βαθμοῦ, τοῦτο δὲ μάλιστα γίνεται πάντοτε,
ὅταν δὲ θετικὸς βαθμὸς λήγῃ εἰς -us καὶ ἔχῃ πρὸ τοῦ -us φωνῆν.
οἷον idōnē-us (ἀρμόδιος) -magis idōnēus, maxime idōnēus,
μᾶλλον ἀρμόδιος, ἀρμοδιώτερος, μάλιστα ἀρμόδιος, ἀρμοδιώτατος.

necessarīus (ἀναγκαῖος) -magis necessarīus -maxime neces-
sarīus, μᾶλλον ἀναγκαῖος, ἀναγκαιότερος, μάλιστα ἀναγκαῖος,
ἀναγκαιότατος.

Σημ. Καὶ δι' ἐπιρρημάτων δύναται νὰ ἐπιτελνηται ἡ ἔννοια
τῶν ἐπιθέτων. οἷον valde magnus (πάνυ μέγας).

84. Συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικὰ ἀνευ θετικοῦ.

—, exteriōr	extrēmus
ἐξώτερος	ἐσχατος
—, intēriōr	int̄imus
δὲ ἐνδοτέρω	δὲ ἐνδοτάτῳ
—, infēriōr	infīmus καὶ īmus
κατώτερος	κατώτατος
—, priōr	prīmus
πρότερος	πρῶτος
—, propriōr	proxīmus
πλησιέστερος	πλησιέστατος
—, supēriōr	sūprēmus καὶ summus
ὑπέρτερος	ὕπατος, ὕψιστος
—, ultēriōr	ultīmus
δὲ πέραν	δὲ ἔσχατος
—, dētēriōr	deterrimus
χείρων	χείριστος
—, pōtiōr	potissimus
κρείττων	κράτιστος
—, cīteriōr	citīmus
δὲ ἐγγυτέρω	δὲ ἐγγυτάτῳ.

Tὸν *vetus* (*παλαιὸς*) ἔχει μόνον ὑπερθετικὸν *veterrīmus*.

Σημ. Πρὸς ταῦτα τὰ ἀνευ θετικοῦ λατινικὰ παραθετικὰ παράδιαλες τὰ ὅμοια Ἑλληνικά: —, ὕστερος, ὕστατος, —, πλησιέστερος, πλησιέστατος, —, πρότερος, πρῶτος, —, —, ἔσχατος, ἄτινα ἐκφράζουσι παρεμφερεῖς ἔννοιας.

*Σχηματισμὸς τῶν ἐπιθετικῶν ἐπιρρημάτων
καὶ παραθετικὰ αὐτῶν.*

85. Τὰ δευτερόκλιτα ἐπίθετα σχηματίζουσιν ἐπιρρήματα μεταξαλλομένης τῆς καταλήξεως τῆς γενικῆς -i εἰς ē: falsus (ψευδής), falsē (ψευδῶς), -mīser (ἀθλιος), misēre (ἀθλίως). Τῶν ἐπιρρημάτων τούτων ὡς συγκριτικὰ μὲν λαμβάνονται τὰ οὐδέτερα τῶν συγκριτικῶν τῶν ἐπιθέτων (ὅπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ), ὑπερ-

Θετικὰ δὲ σχηματίζονται ἐκ τῆς γεν. τοῦ ὑπερθετικοῦ ἐπιθέτου, καθ' ὃν τρόπον καὶ τὰ θετικὰ ἐπιρρήματα ἐκ τοῦ θετικοῦ ἐπιθέτου.

Σημ. Τὸ ἐπιθέτον βοητὸς σχηματίζει ἐπίρρημα βέντε μετὰ βραχείας καταλήξεως (συγκ. mēlius, ὑπερθ. optīmē), ώσαύτως δὲ καὶ τοῦ mālūs τὸ ἐπίρρημα mālē ἔχει βραχεῖαν τὴν κατάληξιν (συγκρ. pēius, ὑπερθ. possimē).

86. Τὰ τριτόκλιτα ἐπίθετα σχηματίζουσιν ἐπιρρήματα μεταβάλλομένης τῆς καταλήξεως τῆς γεν. -is εἰς īter· celer (ταχὺς) -cēlērīter (ταχέως), fortis (ἰσχυρὸς) -fortīter (ἰσχυρῶς), fēlix (εὐτυχῆς) -fēlicīter (εὐτυχῶς). Τὰ παραθετικὰ αὐτῶν σχηματίζονται, σπաς καὶ τὰ τῶν ἐπιρρημάτων τῶν παραγομένων ἐκ τῶν δευτεροκλίτων ἐπιθέτων.

cēlērīter	celerius	celerrīmē
fortīter	fortius	fortissimē
fēlicīter	fēlicius	fēlicissimē.

87. Τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα τὰ λήγοντα εἰς -ns μεταβάλλουσι τὴν κατάληξιν -is τῆς γενικῆς πρὸς σχηματισμὸν ἐπιρρημάτων εἰς -er (οχι īter) prūdens (συνετὸς) γεν. prudentis, prudenter (συγκρ. prudentius, ὑπερθ. prudentissimē). Οὕτω σχηματίζεται καὶ τοῦ ἐπιθέτου audax (τολμηρὸς) τὸ ἐπίρρημα (γεν. audāc -is) audacter (συγκρ. audacius, ὑπερθ. audacissimē).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ

88. Τὰ ἀριθμητικὰ (numeralia) εἰναι· ἐπίθετα ἀριθμητικὰ (adiectiva numeralia), ὑποδιαιρούμενα α') εἰς ἀπόλυτα (cardinālia), oīov unus (εἰς), duo (δύο)· β') εἰς τακτικὰ (ordinālia) oīov primus (πρῶτος), secundus (δεύτερος)· καὶ γ' εἰς διανεμητικὰ (distributiva) oīov singuli (ἀνὰ εἰς), bini (ἀνὰ δύο), καὶ ἐπιρρήματα ἀριθμητικὰ (adverbia numeralia) oīov semel (ἀπαξ), bis (δις).

Σημ. Άι ἐρωτηματικαὶ λέξεις, εἰς ἄς ή ἀπόκρισις δίδεται δι' ἀριθμητικῶν, εἰναι αἱ ἔξης· Ἐπὶ μὲν τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν ἐπιθέτων ή ἐρώτησις γίνεται διὰ τοῦ ἀκλίτου ἐπιθέτου quot (πόσοι; πόσαι; πόσα;)· oīov quot milites? (πόσοι στρατιῶται;) — Centum

(έκατόν). Ἐπὶ δὲ τῶν τακτικῶν διὰ τοῦ ἐπιθέτου *quotus* (πόστος)· οἷον *quotā hora est?* (πόστη ὥρα ἔστι;) *Quarta* (τετάρτη). Ἐπὶ τῶν διανεμητικῶν διὰ τοῦ ἐπιθέτου *quotēni, -ae, -a* (ἀνὰ πόσοι)· οἷον *quotēni ? -bini* (ἀνὰ δύο). Ἐπὶ δὲ τῶν ἀριθμητικῶν ἐπιφρεμάτων διὰ τοῦ ἐπιφρήματος *quoties* (ποσάκις)· οἷον *quoties ? — Octies* (δικάκις).

89. α') Ἐπίθετα ἀριθμητικὰ ἀπόλυτα. (Adiectiva numeralia cardinalia· δὲ ἐν adiectivum numerale cardinale).

1 I unus, -a, -um εἷς, μία ἐν	20 XX viginti
2 II duo, duae, duo δύο	30 XXX triginta
3 III tres, tria τρεῖς, τρία	40 XL quadraginta
4 IV quattūor	50 L quinquaginta
5 V quinque	60 LX sexaginta
6 VI sex	70 LXX septuaginta
7 VII septem	80 LXXX octoginta
8 VIII octo	90 XC nonaginta
9 IX novem	100 C centum
10 X decem	200 CC ducenti, -ae, -a
11 XI undēcim	300 CCC trecenti, -ae, -a
12 XII duodēcim	400 CCCC quadringenti, -ae, -a
13 XIII tredēcim	500 D ἢ CI- quingenti, -ae, -a
14 XIV quattuordēcim	600 DC sexcenti, -ae, -a
15 XV quindēcim	700 DCC septingenti, ae, -a
16 XVI sedēcim ἢ decem et sex	800 DCCC octingenti, -ae, -a
17 XVII decem et septem ἢ septendēcim	900 DCCCC nongenti, -ae, -a
18 XVIII duodeviginti (ἢ decem et octo)	1000 M ἢ CI- mille
19 XIX undeviginti (ἢ de- cem et novem)	2000 MM ἢ MM CI- duo milia
	3000 MMM tria milia
	4000 MMMM quattuor milia
	5000 CCI- quinque milia κτλ.

Σημ.—Τὰ λατινικὰ σημεῖα πλὴν τοῦ M, ὅπερ εἰναι συντομία τοῦ mille, ἡσαν τὴν ἀρχὴν αὐθαίρετα σημεῖα λαβόντα ὑστερὸν μορφὴν γραμμάτων. Γραμμή τις μετὰ C ἀνεστραμμένου (δηλαδὴ CI) σημαίνει 500, πᾶν δὲ ἄλλο C ἀπεστραμμένον ἐκ τῶν δεξιῶν προστιθέμενον ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ 0 τῶν ἀραβικῶν σημείων· οἷον CCI=5000, CCCI=50000. Ὁ ἀριθμὸς διπλασιάζεται, ὅταν ἐκ τῶν ἀριστερῶν προστεθῶσι τοσαῦτα C, ὅσα εἰναι τὰ ἐκ τῶν δεξιῶν τῆς γραμμῆς· οἷον CI=1000 CCCCI=10000 CCCCCI=100000.

ε') Ἐπίθετα ἀριθμητικὰ τακτικὰ (Adiectiva numerālia ordinālia· δ ἐν. ordinale).

1 primus πρῶτος	50 quinquagesimus
2 secundus ἡ alter	60 sexagesimus
3 tertius	70 septuagesimus
4 quartus	80 octogesimus
5 quintus	90 nonagesimus
6 sextus	100 centesimus
7 septimus	200 ducentesimus
8 octavus	300 trecentesimus
9 nonus	400 quadringentesimus
10 decimus	500 quingentesimus
11 undecimus	600 sexentesimus
12 duodecimus	700 septingentesimus
13 tertius decimus	800 octingentesimus
14 quartus decimus	900 nongentesimus
15 quintus decimus	1000 millesimus
16 sextus decimus	2000 bis millesimus
17 septimus decimus	3000 ter millesimus
18 duodevicesimus (ἢ octavus decimus)	4000 quater millesimus
19 undevicesimus (ἢ nonus decimus)	5000 quinque millesimus
20 vicesimus (vigesimus)	10000 decies millesimus
30 tricesimus (trigesimus)	100000 centies millesimus
40 quadragesimus	1000000 decies centies millesimus.

γ') Ἐπίθετα ἀριθμητικὰ διανεμητικὰ (Adiectiva nūmerālia distributiva· δ ἐν. distributivum).

1 singuli, -ae, -a=ἄνα ἐν	12 duodenī
2 bini, -ae, -a=ἄνα δύο κτλ.	13 terni dēni
3 terni (trini), -ae, -a	14 quaterni dēni
4 quaterni	15 quini dēni
5 quini	16 seni dēni
6 seni	17 sapteni dēni
7 septeni	18 octoni dēni ἢ duo de vicēni
8 octōni	19 novēnidēni ἢ undevicēni
9 novēni	20 vicēni
10 dēni	21 vicēni singuli
11 undēni	22 vicēni bini

25	vicēni quini	200	ducēni
28	duodetricēni	300	trecēni
29	undetricēni	400	quadringēni
30	tricēni	500	quingēni
40	qnadragēni	600	sescēni
50	quinquagēni	700	septingēni
60	sexagēni	800	octingēni
70	septuagēni	900	nongēni
80	octogēni	1000	singula milia
90	nonagēni	2000	bina milia
100	centēni	3000	terna milia
101	centēni singuli	5000	quina milia
102	centēni bini	10000	dena milia
110	centēni deni	50000	quinquagēna milia
120	centēni vicēni	100000	centēna milia
125	centēni vicēni quini		

δ') Ἐπιρρήματα ἀριθμητικά (adverbia numerālia· δ ἐν adverbium numerale).

1	sem̄i	20	triāces
2	bis	40	quadragies
3	ter	50	quinquagies
4	quatér	60	sexagies
5	quinquies	70	septuagies
6	sexies	80	octogies
7	septies	90	nonagies
8	acties	100	centies
9	novies	200	ducenties
10	decies	300	trecenties
11	undecies	400	quadringenties
12	duodecies	500	quingenties
13	tresdecies ή tredecies	600	sexcenties
14	quater decies ή quattuor decies	700	septingenties
15	quinquagesies ή quindecies	800	longenties
16	sexies decies ή sedecies	900	nongenties
17	septies decies	1000	millies
18	duodevicies ή octies decies	2000	bis millies
19	undevicies ή novies decies	3000	ter millies
20	vicies	4000	quater millies
		5000	quinquies millies
		6000	sexies millies

7000 sept̄ies mill̄es
8000 oct̄ies mill̄es
9000 nov̄ies mill̄es

10000 dec̄ies mill̄es
100000 cent̄ies mill̄es
1000000 mill̄es mill̄es

90. Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν ἐπιθέτων κλιτὰ εἶναι μόνον τὰ ἔξης.

α') τὸ unus, -a, -um, ἐν τῷ ἑνικῷ καὶ τῷ πληθυντικῷ, τὸ duo, -ae, -o, καὶ τὸ tres, tr̄ia ἐν μόνῳ τῷ πληθυντικῷ.

β') ἀπὸ τοῦ d̄centi μέχρι τοῦ nongenti (200—900).

γ') τὸ mīlia (πληθ. τοῦ mīlle=1000).

Non.	unus-una-unum	duo-duae-duo	tr̄es-tria	mīlia
Gen.	unīus-unīus-unīus	duōrum-ārum-ōrum	trīum	mīlīum
Dat.	uni-uni-uni	duōbus-duābus-ōbus	tribus	mīlībus
Acc.	unum-unam-unum	duo ḡ duos-duas-duō	tr̄es-tria	mīlia
Abl.	uno-una-uno	duobus-duabus-obus	tribus	mīlibus

91. Κατὰ τὸ duo, duae, duo κλίνεται καὶ τὸ ambo (ἄμφω), ambae, ambo.

92. Οἱ σύνθετοι ἀριθμοὶ μέχρι μὲν τοῦ 100 δηλοῦνται κατὰ δύο ἀριθμοῖς, ἢ προτασσομένῳ τοῦ μικροτέρου καὶ ἐπιτασσομένῳ τοῦ μεγαλύτερου μετὰ τοῦ συνδεσμοῦ et, ἢ προτασσομένου τοῦ μεγαλύτερου καὶ ἐπιτασσομένου τοῦ μικροτέρου μετὰ ἢ ἀγεν τοῦ et· εἴκοσι καὶ πέντε (πέντε καὶ εἴκοσι) λέγεται quinque et viginti ἢ vi-ginti (et) quinque. Πέραν δὲ τοῦ 100 προτάσσεται πάντοτε δ μεγαλύτερος ἀριθμὸς καὶ ἐπιτάσσεται δ μικρότερος· καὶ ἐν μὲν οἱ ἀριθμοὶ εἶναι δύο μόνον, τότε δ σύνδεσμος et ἢ τίθεται ἢ παραλείπεται centum (et) viginti= 120, ducenti (et) octo= 208, tria milīa (et) trecenti milītes = 3300 στρατιῶται (τρισχίλιοι + τριακοσίοις). Ἀν δὲ οἱ ἀριθμοὶ εἶναι πλείονες, παραλείπεται δ et· centum viginti quinque= 125, (annus) millesimus nongen-t̄esym¹? s nonus=(ἔτος) 1909.

93. Τὸ mille (=1000) εἶναι ἀκλιτὸν ἐπιθετον· mille milītes= χιλίοι στρατιῶται, mille milītum= χιλίων στρατιωτῶν κλπ.

94. Τὸ milīa εἶναι οὐσιαστικὸν ἀριθμοῦ πληθυντικοῦ, γένους οὐ δετέρου· tria milīa milītum= τρεῖς χιλιάδες στρατιωτῶν.

Σημ. Ἀρχικῶς καὶ τὸ mille ἦτο οὐσιαστικὸν (χιλιάς) καὶ δὴ ἑνικὸς ἀριθμὸς τοῦ milīa (καὶ παλαιότερον millia), ἐλέγετο δὲ

(unum) mille milītūm=μία χιλιάς στρατιωτῶν, duo milīa milītūm =δύο χιλιάδες στρατιωτῶν κτλ.

"Οπως δηλαδὴ τὸ οὐδέτερον mare (θάλασσα) ἔχει πληθυντικὸν marīa, οὕτω καὶ τὸ mille, milīa.

95. Τὰ τακτικὰ καὶ τὰ διανεμητικὰ κλίνονται ὅπως τὰ εἰς -us,-a, -um ἐπίθετα (κατὰ τὴν β' καὶ τὴν α' κλίσιν), τὰ διανεμητικὰ ὅμως (πλὴν τοῦ singūli) σχηματίζουσι τὴν γενικὴν πληθ. τοῦ ἀρσ. καὶ οὐδ. εἰς -um καὶ ὅχι εἰς -orum (bīnum, bīnarum, bīnum).

96. Οἱ μετὰ τοῦ 8 καὶ 9 σύνθετοι ἀριθμοὶ (18, 19—28, 29—38, 39 κτλ.) ἐκφέρονται καὶ δι' ἀφαιρέσεως ἀπὸ τῆς ἀμέσως ἐπομένης δεκάδος. Ἀντὶ δηλαδὴ νὰ εἴπωσιν οἱ Ὦρμαῖοι 18, λέγουσι συνηθέστερον 20 παρὰ 2, ἀντὶ 29, συνηθέστερον 30 παρὰ 1. Ἀντὶ λοιπὸν octodēcim (18), συνηθέστερον λέγουσι duodeviginti (ὅπως καὶ οἱ Ἐλληνες δυοῖν δέοντα εἴκοσιν), ἀντὶ novem et viginti (29) undetriginta (ένγδες δέοντα τριάκοντα).

97. Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα δὲν ἔχει ίδιαν κατάληξιν πρὸς δήλωσιν τῶν διανεμητικῶν. Τὰ bini τῶν Ὦρμαίων λέγεται ἑλληνιστὶ σύνδυο ἢ ἀνὰ δύο ἢ κατὰ δύο, ἐν δὲ τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ δύο-δύο, τρεῖς-τρεῖς κτλ.

98. Τὰ διανεμητικὰ εἶναι ἐν χρήσει καὶ ἀντὶ τῶν ἀπολύτων, δταν τὰ οὐσιαστικά, μεθ' ὧν συνάπτονται, εἶναι ἐκ τῶν δνομάτων τῶν ἔχόντων μόνον πληθυντικὸν (plurālīa tantum) (ἰδ. § 64). οἷον bina castra (δύο στρατόπεδα), binae litterae (δύο ἐπιστολαί). Unum castrum σημαίνει ἐν φρούριον, διότι τὸ castrum ἐν τῷ ἐν. ἔχει ταύτην τὴν σημασίαν, duae litterae=δύο γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, διότι littéra ἐν τῷ ἐν. σημαίνει γράμμα (τοῦ ἀλφαβήτου). Μετὰ τῶν τοιούτων δὲ δνομάτων τίθεται καὶ τὸ unus, -a, -um κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν (una castra=ἐν στρατόπεδον).

99. Τῶν διανεμητικῶν γίνεται χρῆσις καὶ ἐν τῷ πολλαπλασιασμῷ. οἷον bis bīna sunt quattuor=2×2=4.

100. Πλὴν τῶν ἀνωτέρω ἀριθμητικῶν ἐπιθέτων ἔχομεν καὶ τὰ λεγόμενα πολλαπλασιαστικὰ (multiplicativa): simplex, duplex, triplex; quadruplex, quincuplex, septempplex, decempplex κτλ.=ἀπλοῦς, διπλοῦς, τριπλοῦς κλπ., καὶ τὰ ἀναλογικὰ (propor-

tionālia) simplus, duplus, triplus, quadruplus, octuplus
κτλ.=ἀπλοῦς, διπλάσιος, τριπλάσιος.

Τὰ πολλαπλασιαστικὰ κλίνονται, ὅπως τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα τῆς γ' κλίσεως, τὰ δὲ ἀναλογικὰ κατὰ τὸ bonus, -a, bonum.

101. Οἱ κλασματικοὶ ἀριθμοὶ ἐκφέρονται καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ.

$\frac{1}{2}$ = dimidia pars, $\frac{2}{3}$ = duae (tertiae) partes

$\frac{1}{3}$ = tertia pars, $\frac{3}{4}$ = tres (quartae) partes

$\frac{1}{4}$ = quarta pars, $\frac{9}{10}$ = noven (decimae) partes

5 $\frac{3}{5}$ quinque et tres quintae partes.

"Οπως δηλαδὴ ἐν τῇ ἑλληνικῇ δὲ μὲν ἀκέραιος ἀριθμὸς καὶ δὲ ἀριθμητὴς τοῦ κλάσματος δηλοῦνται δι’ ἀπολύτων, δὲ δὲ παρονομαστὴς διὰ τακτικῶν ἀριθμητικῶν, ἐὰν δὲ δὲ ἀριθμητὴς εἰναι ή μονάς, λέγεται μόνον δὲ παρονομαστὴς μετὰ τοῦ pars ($\frac{1}{10}$ = decima pars = ἔλλ. τὸ δέκατον ή τὸ ἐν δέκατον), ἐὰν δὲ δὲ παρονομαστὴς εἰναι μείζων τοῦ ἀριθμητοῦ κατὰ μίαν μονάδα, τότε τίθεται δὲ ἀριθμητὴς μετὰ τοῦ pars καὶ παραλείπεται συνήθως δὲ παρονομαστὴς ($\frac{3}{4}$ = tres partes).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

(Prōnōmīnă· ἐνικ. pronōmen).

102. Αἱ ἀντωνυμίαι διαιροῦνται εἰς

1. Προσωπικὰς (pronomina personalia· ἐν. personale) καὶ αὐτοπαθεῖς (pr. reflexiva, ἐν. -vum),
2. κτητικὰς (pr. possessiva, ἐν. -vum),
3. δεικτικὰς (demonstrativa, ἐν. -vum),
4. δριστικὰς (pr. determinativa, ἐν. -vum),
5. ἀναφορικὰς (pr. relativa, ἐν. -vum),

) ἐρωτηματικὰς (pr. interrogativa, ἐν. -vum).

) ἀσφίστους (pr. indefinita, ἐν. -tum).

03. Προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι.

Singulāris

	prima persōna.	secunda persōna
Nom.	ěgō ěγѡ	tū σὺ
Gen.	měi ěmoū (μοῦ)	tūtī σοῦ
Dat.	mǐhī ěmoł (μολ)	tǐbī σολ
Acc.	mē ěmē (μὲ)	tē σὲ
Abl.	mē —	tē —

Plurālis

Nom.	nōs ἡμεῖς	vōs ὑμεῖς
Gen.	nostrī, nostrum ἡμῶν	vēstriī, vestrum ὑμῶν
Dat.	nōbīs ἡμῖν	vōbīs ὑμῖν
Acc.	nōs ἡμᾶς	vōs ὑμᾶς
Abl.	nōbīs —	vōbīs —

Σημ. Αἱ πλάγιαι πτώσεις τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ πρώτου δευτέρου προσώπου λαμβάνονται καὶ ἐπὶ αὐτοπαθείας.

tertia persona.

Η ἑπαναληπτικὴ ἀντωνυμία· is, ea, id (*Ἐπὶ δὲ αὐτοπαθείᾳ*).

Nom.	is,	ěä,	id	(αὐτός, ἡ, αὐτὸ)	—
Gen.	ěius,			sūi	οῦ (έαυτοῦ)
Dat.	ěi,			sǐbī	οῖ (έαυτῷ)
Acc.	eum,	eam,	id	sē	Ἒ (έαυτὸν)
Abl.	eō,	ěä,	eō	sē	—

Plurālis

Nom.	iī (eī),	eae,	ěä	—
Gen.	eōrum,	eārum,	eōrum	sūi σφῶν (έαυτῶν)
Dat.	iīs (eīs)			sǐbī σφίσι (έαυτοῖς)
Acc.	eōs,	eās,	ěä	sē σφᾶς, σφέα (έαυτοὺς)
Abl.	iīs (eīs)			sē —

Δατινικὴ Γραμματικὴ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παράδειγμα τῆς χρήσεως τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας ἐν τῷ προσώπῳ:

āmat sē	= ἀγαπᾷ ἔαυτὸν
āmant sē	= ἀγαπῶσιν ἔαυτοὺς
āmat eum	= ἀγαπᾷ αὐτὸν
āmatis eos	= ἀγαπᾶτε αὐτοὺς

Σημ. Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι (πλὴν τῆς τι καὶ τῆς γενικοῦ α' καὶ β' προσώπου) προσλαμβάνουσι πρὸς ἔμφασιν τὴν συλλαβὴν -met· egōmet (ἔγωγε), nosmet, tib̄imet, sēmet. Ἡ αὐτὴ προσλαμβάνει πρὸς τοῦτο τὴν συλλαβὴν -te· tute (σύγε). ἀντ. sē πρὸς ἔμφασιν διπλασιάζεται sese. Τὴν κατάληξιν -m προσλαμβάνουσι καὶ αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι· meāmet facta (ἔμά γε κατορθώματα).

104. Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι.

Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι παράγονται ἐκ τῶν θεμάτων τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (me-, tu-, nos-, ves-, su-) καὶ εἶναι αἱ ἔξης πέντε:

- 1) mēus, -a, -um, ἔμδες, -ή, -όν·
- 2) noster, -tra, -trum, ἡμέτερος, -α, ον·
- 3) tūus, -a, -um, σός, -ή, -όν·
- 4) vester, -tra, -trum, ὑμέτερος, -α, ον·
- 5) sūus,, -a, -um, δες, ἔός, (ἰδικός του)·
sūus, -a, -um, σφέτερος (ἰδικός των).

Σημ. Ἐπὶ ἑτεροπαθείας ἀντὶ τοῦ sūus, -a, -um λέγεται eius eorum, eārum, eōrum.

105. Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι κλίνονται, δπως τὰ εἰς -us, -a, -ui καὶ -er, -a, -um ἐπίθετα. Ἡ κλητικὴ τοῦ meus εἶναι ἄλλοτε μὲδοία τῇ ὀνομαστικῇ, ἄλλοτε δὲ τι.

Σημ. Ἐκ τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν ἐσχηματίσθησαν τὰ μούον κατάληκτα ἐπίθετα τὰ δηλοῦντα τὴν πατρίδα, τὸν τόπον τῆς προλεύσεως· nostras (ἡμεδαπός), γεν. nostratis—vestras (ὑμεδαπός; γεν. vestratis. Τούτων ἀντίστοιχον ἐρωτηματικὸν εἶναι τὸ cuius (ποδαπός), γεν. cuiātis.

106. Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι.

- 1) hic, haec, hoc, δός, ηδε, τόδε·
- 2) istē, istā, istūd, οὗτος, αὕτη, τοῦτο η οὗτοσ·
- 3) illē, illā, illūd, ἔκεινος, ἔκεινη, ἔκεινο.

Singulāris

Nom. hic, haec, hoc	iste, ista, istud	ille, illa, illud
Gen. hīus,	istīus	illīus
Dat. huic	istī	illī
Acc. hunc, hanc, hoc	istum, istam, istud	illum, illam, illud
Abl. hōc, hāc, hōc	istō, istā, istō	illō, illā, illō.

Plurālis

Nom. hī, hae, haec	istī, istae, istā	illī, illae, illā
Gen. hōrum, hārum	istōrum, -ārum	ōrum, ārum
	-ōrum	-ōrum
Dat. his	istīs	illis
Acc. hōs hās, haec	istōs, istās, istā	illōs, illās, illā
Abl. his	istīs	illis.

Σημ. Εἰς τοὺς τύπους μάλιστα τοὺς λήγοντας εἰς -s δύναται νὰ προσαρτᾶται πρὸς ἐπίρρωσιν ή συλλαβὴ ce· huiu'sce, hōsce, hāsce.

107. Όριστικαὶ ἀντωνυμίαι.

- 1) ἕσ, ἔᾳ, ἕid, οὗτος, αὕτη, τοῦτο, αὐτός, αὐτή, αὐτὸ (καὶ ὡς προσωπ. ἀντὶ γ' προσώπου).
- 2) idem, ἔadēm, ἕidem, δ αὐτός, η αὐτή, τὸ αὐτό·
- 3) ipse, ipsā, ipsūm, αὐτός, αὐτή, αὐτὸ (ipse rex=αὐτός δ βασιλεύς, idem rex=δ αὐτός βασιλεύς).

Singulāris

Nom. ἕs, ἔᾳ, id	ipse, ipsā, ipsum
Gen. eīus	ipsīus
Dat. eī	ipsī
Acc. eum, eam, id	ipsūm, ipsam, ipsum
Abl. eō, eā, eō	ipsō, ipsā, ipsō.

Plurālis

Nom.	iī (ei), eae,	eă	ipsī,	ipsae,	ipsă
Gen.	eōrum, eārum, eōrum		ipsōrum, ipsārum, ipsōrum		
Dat.		iīs (eīs)		ipsīs	
Acc.	eōs, eās	eă	ipsōs,	ipsās,	ipsă
Abl.		iīs (eīs)		ip̄sis.	

Ἡ ἀντωνυμία idēm, eādem, īdem (is+dem, ea+dem, id+dem) κλίνεται ως ἔξης.

Singulāris

Nom.	idem,	eādem,	īdem
Gen.		eiusdem	
Dat.		eīdem	
Acc.	eundem,	eandem,	īdem
Abl.	eōdem	eādem,	eōdem.

Plurālis

Nom.	eīdem (iīdem)	eaedem,	eādem
Gen.	eorundem,	earundem	eorundem
Dat.		eisdem (iisdem)	καὶ isdem
Acc.	eosdem	easdēm	eādem
Abl.		eisdem (iisdem)	καὶ isdem.

108. Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι.

qui, quae, quod, δι, η, δ (δ ὁ ποτος, η δποια, τὸ δποτον).

Singulāris

Nom.	qui,	quae,	quod
Gen.		cūiūs	
Dat.		cūi	
Acc.	quēm,	quām,	quōd
Abl.	quōd,	quā,	quōd

Plurālis

Nom.	qui,	quae,	quae
Gen.	quōrum,	quārum	quōrum
Dat.		quībus	
Acc.	quōs,	quās,	quae
Abl.		quībus:	

Σημ. Υπάρχει καὶ ἄλλος παλαιὸς τύπος ἀφαιρ. qui (=quō), δστις εὑρίσκεται συνημμένος μετὰ τῆς cum προθέσεως, quīcum (=μεθ' οὗ), λαμβάνεται δὲ καὶ ἀντὶ τροπικοῦ ἐπιρρήματος: qui fit? (=πῶς γίνεται;).

109. Εἰς τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν προστιθεμένου τοῦ μορίου -cumque προσδίδεται γενικώτερος ἢ ἀδριστος χαρακτήρ. quīcumque, quāecumque, quodcumque=δστιςδήποτε, γτιςδήποτε, δ, τι δήποτε. Ομοίαν ἔννοιαν ἔχει καὶ ἡ ἀντωνυμία quīsquīs (quidquid).

110. Ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία.

1) ὁνομ. qui, quid? τις, τι; (οὐσιαστικαῖ). γεν. cūius, δοτ. cūi, αἰτ. quem, quid, ἀφαιρ. quō.

2) qui, quae, quod? ποῖος; (ἐπιθετικαῖ). Κλίνεται δπως ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία.

3) ὅτερ, ὅτρα, ὅτρum? πότερος; (οὐσιαστ. καὶ ἐπιθετικαῖ). γεν. utrīus, δοτ. ὅτρι. Παρὰ ποιηταῖς καὶ utrīus, δπως καὶ alterīus καὶ illīus.

111. Ἀδριστοι ἀντωνυμίαι (pronomīna indefinīta).

Οὐσιαστικαῖ.

- 1) qui, quid (τις)
- 2) alīqui, alīquid (γεν. alicūius reī)
- 3) quispiam, quidpiam
- 4) quisquam, quidquam
- 5) quidam, quaedam, quidam
- 6) quisquē, quidquē (ἔκαστος). γεν. cuiusque

Ἐπιθετικαῖ.

qui, quae (qua), quod	alīqui, alīquā, alīquod
quispiam, quaepiām, quodpiām	ullus, ulla, ullum
quisquam, quidquam	quidam, quaedam, quodam
quisquē, quaeque, quodque	

Οὐσιαστικαῖ.	Ἐπιθετικαῖ.
7) unusquisque, unumquique	ūnusquisque, unaquaequē unumquodque
8) quīvīs, quaevīs, quidvīs (δστις δήποτε)	quīvīs, quaevīs, quodvīs
9) quilibet, quaelibet, quidlibet	quilibet, quaelibet, quodlibet
10) ȳterque, utrāque, utrumque (έχάτερος, έχαστος, ἀμφότεροι)	—
11) ȳtervis κλ.	—
12) ȳterlībet κλ.	—
13) nēmō [ne+hōmo] (οὐδεὶς) γεν. nullīus δοτ. mēmīnī αἰτ. nēmīnem ἀφ. nullō	nullus, -a, -nm γεν. nullīus δοτ. nullī
14) — (οὐδέτερος)	nēüter, nēütra, nēütrum γεν. neutrīus δοτ. neutrī
15) nihil (οὐδὲν) γεν. nullīus reī δοτ. nullī reī αἰτ. nfhīl ἀφ. nullā rē.	—

112. Τὰ ἐπίθετα τὰ ἔχοντα καὶ εἰς τὰ τρία γένη ἐν μὲν τῇ γενικῇ τοῦ ἑνικοῦ τὴν κατάληξιν -ιūs, ἐν δὲ τῇ δοτικῇ τὴν κατάληξιν -ī, δπως τὸ unus, una, unum (ἰδ. σελ. 46), λέγονται ἀντωνυμικὰ ἐπίθετα, εἰναι δὲ τὰ ἔξης.

sōlus, -a, -um (μόνος),	γεν. solīus,	δοτ. solī.
tōtus, -a, -um (δλος),	γεν. totīus,	δοτ. totī.
ullus, -a, -um (τίς),	γεν. ullīus,	δοτ. ullī.

üter, -a, -um	(πότερος),	γεν. útrius,	δοτ. utrī-
alter, -a, -um	(ἔτερος),	γεν. altérius,	δοτ. altéri-
něuter, -a, -um	(οὐδέτερος),	γεν. něútrius,	δοτ. něútri-
nullus, -a, -um	(οὐδεὶς),	γεν. nullius,	δοτ. nullī-
ālius, -a, -ud	(ἄλλος),	γεν. alīus,	δοτ. alīi.

113. Συσχετικὰ ἀντωνυμίαι (pronomina correlativa).

Δεικτικαὶ	Αναφορικαὶ	Ἐρωτηματικαὶ	Άριστοι
tālis, e (τοιοῦτος)	quālis (οἷος). qualiscumque (οἷοςδήποτε)	quālis, e ? (ποῖος ; δηλ. ποίας λογῆς)	
tantus, -a, -um (τόσος, τοσοῦτος)	quantus (δσος, ἥλικος)	quantus, -a, -um ?	āliquantum
tantum (τόσον, τοσοῦτον)	quantuscumque (δσοσδήποτε)	(πόσος, πηλί- κος ;)	(τί, πωσῶς)
tantundem (ἔτερον, τοσοῦτον)	quantumcumque (δσονδήποτε)	quantum ? (πόσον ;)	
tōt (τοσοῦτοι, τοσαῦ- ται, τοσαῦται)	quōt (δσοι, δσαι, δσα)	quōt ? (πόσοι, πόσαι, πόσα ;	āliquōt (τινές, ἔνιοι).
totidem (ἔτεροι, τοσοῦτοι κτλ.)	quotcumque καὶ quōtquōt (δσοιδήποτε κτλ.)		

114. Συσχετικὰ ἀντωνυμικὰ ἐπιρρήματα (adverbia pronominalia correlativa, δὲν.adverbium pronominale correlativum).

α') τόπου δηλωτικά:

Quis ? τις ;	ūbi ? ποῦ ;	quō ? ποῖ ;	unde' ? πόθεν;
hic (δε)	hic (ἐνθάδε)	hūc (εἰς τόνδε τὸν τόπον)	hinc (ἐνθένδε)
iste (οὗτος)	istic (αὐτόθι, αὐτοῦ)	istō, istuc αὐ- τόσε)	istinc (αὐτό- θεν)
ille (ἔκεῖνος)	illic (ἔκειται)	illō, illuc (ἔκειται) illinc (ἔκειθεν)	

Quis ? τις ;	ubi ? ποσ ;	quō ? ποτ	unde ? πόθεν;
is (οὗτος, αὐτὸς)	ibi (ἐνταῦθα)	eo (εἰς τοῦτον τὸν τόπον)	inde (ἐντεῦθεν)
idem (δὲ αὐτὸς)	ibidem (ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ)	eodem (εἰς τὸν αὐτὸν τόπον)	indidem (ἐκ τοῦ αὐτοῦ τόπου)
qui (δε)	ubi (οὗ, ὅπου)	quō (ποτ, εἰς τίνα τόπον)	undē (πόθεν)
quicumque (δστισδήποτε)	ubicumque (δποσδήποτε)	quocumque (δποιονδήποτε, εἰς ἐξ οἰουδήποτε τόπον)	undecumque (δποιθενδήποτε, εἰς οἰουδήποτε τόπου)
aliquis (τις)	alicubi (πού, ἐν τινὶ τόπῳ)	aliquo (εἰς τινα τέπον)	alicunde (πόθεν, ἐκ τινος τόπου)
quisquam (τις)	usquam (πού, ἐν τινὶ τόπῳ)		utrimque (ἀμφοτέρωθεν, ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν)
(quisque) (ἔκαστος, πᾶς τις)	nusquam (οὐδα- μοῦ)		undique (πανταχόθεν)
	ubique (παντα- χοῦ)		
alius (ἄλλος)	alibi (ἄλλοθι, ἐν ἄλλῳ τόπῳ)	aliyō (ἄλλοσε, εἰς ἄλλον τόπον)	aliunde ἄλλοθεν, ἐξ ἄλλου τόπου).

Ἡ διὰ τοῦ τόπου διάδασις (qua ? πῇ;) δηλοῦται διὰ τῶν θηλυκῶν ἀφαιρ. εἳ, hāc, quā, rectā, dextrā κλ. (δηλ. viā).

β') χρόνου δηλωτικά.

Quandō ? (πότε ;), aliquandō (ἐνίστε), quondam (ποτέ), olim (ποτέ, πάλαι), umquam (ποτέ, πώποτε), numquam (οὐδέποτε), alias (ἄλλοτε).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

ΡΗΜΑ (VERBUM)

115. Αἱ φωναὶ τῶν ῥημάτων (gēnēra verbi) εἰναι δύο· ἐνεργητικὴ (gēnus actīnum) καὶ παθητικὴ (gēnus passīnum). Τὸ ἐνεργητικὸν ῥῆμα (verbum actīnum) εἰναι ἡ μεταβατικὸν (transītivum) ἡ ἀμετάβατον (intransītivum). Κλιγούται δὲ τὰ μὲν ἐνερ-

γητικὰ κατὰ τὸν ἐνεργητικὸν τύπον (forma actīva), τὰ δὲ παθητικὰ κατὰ τὸν παθητικὸν (forma passīva).

Ἡ μέση διάθεσις ἐν τῇ λατινικῇ δηλοῦται ἡ περιφραστικῶς διὰ τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τῶν ῥημάτων μετὰ τῶν πλαγίων πτώσεων τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμῶν (lavo me=λούω ἔμαυτόν, λούσμαι) ἢ διὰ τῆς παθητικῆς φωνῆς (lavor=λούομαι).

116. Μόνον τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ ἔχουσι καὶ παθητικὸν τύπον πλήρῃ ἀμὸ filium = ἀγαπῶ τὸν υἱόν, ἀμὸr ā filio=ἀγαπῶμαι ὑπὸ τοῦ υἱοῦ.

Τὰ ἀμετάβατα, ἢτοι τὰ οὐδέτερα, δὲν ἔχουσι παθητικὸν τύπον. saltō=δρχοῦμαι· σχηματίζουσι δὲ μόνον γ' ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ παθητικοῦ ἀπρόσώπως· saltātur=δρχησίς γίνεται, δρχοῦνται. (Πρόβλ. τὰ Ἑλληνικά· ἀγωνίζεται, ἡγωνίσθη λαμπρῶς παρ' ἀμφοτέρων κλπ.).

117. Οἱ χρόνοι (tempora) εἰναι ἔξι·

1) ἐνεστῶς (χρόνος)	praesens (tempus),
2) παρατατικὸς	imperfectum,
3) μέλλων	futurum,
4) παρακείμενος (καὶ ἀριστος)	perfectum,
5) ὑπερσυντελικὸς	plusquamperfectum,
6) τετελεσμένος μέλλων	futūrum exactum.

Σημ. Οἱ τρεῖς πρῶτοι δηλοῦσι τὴν πρᾶξιν ἐν διαρκείᾳ ἢ κατὰ παράτασιν γινομένην, οἱ δὲ τρεῖς τελευταῖοι δηλοῦσι τὴν πρᾶξιν συντελεσμένην.

Οἱ παρατατικός, δἱ παρακείμενος καὶ δἱ ὑπερσυντελικός καλοῦνται διοῦ παρφημένοι χρόνοι (tempora praetērita).

118. Αἱ ἔγκλισεις (mōdi) εἰναι τρεῖς καὶ ἀντιστοιχοῦσι καθ' ὅλα πρὸς τὰς τῆς Ἑλληνικῆς·

1) Indicativus	δριστική,
2) Coniunctivus	ὑποτακτική καὶ εὔκτική,
3) Imperativus	προστακτική.

Ἡ εὔκτική τῶν Ἑλλήνων (modūs optativus) ἀναπληροῦται ἐν τῇ λατινικῇ διὰ τῆς ὑποτακτικῆς.

119. Τὰ πρόσωπα (persōnae) εἰναι τρία·

- 1) πρῶτον (πρόσωπον) prima (persōna),
- 2) δεύτερον secunda,
- 3) τρίτον tertīa.

120. Οἱ ἀριθμοὶ (numéri) εἰναι δύο·

- 1) ἑνικὸς (ἀριθμὸς) (numerus) singulāris,
- 2) πληθυντικὸς plurālis.

121. Πᾶς ῥηματικὸς τύπος κλινόμενος κατὰ χρόνον, ἔγκλισιν, πρόσωπον καὶ ἀριθμὸν λέγεται παρεμφατικὸν ῥῆμα (verbum finitum).

122. Πλὴν τῶν κυρίως ῥηματικῶν τύπων ἔχουσι τὰ ῥηματικὰ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ καὶ πέντε δινοματικοὺς τύπους, μετέχοντας καὶ τῆς ῥηματικῆς καὶ τῆς δινοματικῆς φύσεως, οἵτινες εἰναι οἱ ἔξης·

α') ἡ ἀπαρέμφατος καὶ ἡ μετοχὴ (infinitivus καὶ participium)·

β') τὸ γερούνδιον (gerundium) καὶ τὸ γερουνδιακὸν (gerundīvum) ἢ πρῶτον καὶ δεύτερον θετικόν·

γ') τὸ ὅπτιον ἢ σουπῖνον (supīnum).

Σημ. α') Τὸ γερούνδιον, τὸ γερουνδιακὸν καὶ τὸ ὅπτιον εἰναι τύποι ἴδιοι τῆς λατινικῆς γλώσσης μὴ διάρχοντες ἐν τῇ Ἑλληνικῇ.

Σημ. β') Ἡ ἀπαρέμφατος καὶ ἡ μετοχὴ ἀποδίδονται καὶ ἐλληνιστὶ διὰ τῆς ἀπαρεμφάτου καὶ τῆς μετοχῆς· οἷον dicere, λέγειν, laudans, ἐπαινῶν. Τὸ γερούνδιον ἀποδίδεται ἐλληνιστὶ διὰ τοῦ ἐνάρθρου ἀπαρεμφάτου· οἷον tempus legendi = καιρὸς τοῦ ἀναγινώσκειν. Τὸ γερουνδιακὸν διὰ τῶν εἰς -τέος ῥηματικῶν· οἷον scribenda est epistola = γραπτέα ἔστιν ἡ ἐπιστολή. Τὸ ὅπτιον ἢ σουπῖνον, δπερ ἔχει δύο τύπους εἰς -um καὶ εἰς -u, ἀποδίδεται ἐλληνιστὶ, τὸ μὲν εἰς -um διὰ τῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος ἢ διὰ τελικῆς προτάσεως· οἷον eo visum = πορεύομαι δψόμενος (ἴνα ἵδω), τὸ δὲ εἰς -u διὰ ἀπαρεμφάτου· οἷον mirabile visu (θαυμαστὸν ἵδειν).

123. Οἱ κύριοι τύποι παντὸς ῥῆματος εἰναι·

α') ἡ ἐνεστῶς τῆς δριστικῆς,

6') δ παρακείμενος τῆς δριστικῆς,

γ') τὸ ὅπτιον (σουπίνον).

Ἐξ αὐτῶν σχηματίζονται οἱ τύποι πάντων τῶν χρόνων καὶ πασῶν τῶν ἐγκλίσεων. Ἐκ δὲ τῆς ἀπαρεμφάτου καθορίζεται γῇ συζύγια, καθ' ἥν τὸ ῥῆμα δέον νὰ κλιθῇ.

124. Προσωπικὰ καταλήξεις τῶν ῥημάτων.

‘Οριστικὴ καὶ ‘Υποτακτικὴ		Προστακτικὴ		
	ἐνεργητικὴ	παθητικὴ	ἐνεργητικὴ	παθητικὴ
Ἐνικ.	1 πρόσ.-m, -ō (παρακείμ.-)	-r, -or	ἐνεστώς ἄνευ	μέλλων
»	2 πρόσ.-s (παρακείμ.-stī)	-ris	καταλήξεως, ¹	-re (μέλ. -tor)
»	3 πρόσ.-t (παρακ.-runt)	-tur	-to	(μέλ. -tor)
Πληθ.	1 πρόσ.-mus	-mur		
»	2 πρόσ.-tis (παρακ.-stis)	-mīni	-te	-tōte (μέλ. -mini)
»	3 πρόσ.-nt (παρακ.-runt)	-ntur		-nto (μέλ. -ntor)

125. Αἱ συζύγιαι (coniugatiōnes) εἰναι τέσσαρες· διακρίνονται δι' ἐκ τῆς ἐνεργητικῆς ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεστῶτος.

1) Τὸ β' πρόσ. τοῦ ἐνικ. τῆς προστ. τοῦ ἐνεστ. εἰναι αὐτὸ τὸ θέμα τοῦ ἐνεστ. τῆς δριστικῆς, ἐν τῇ α', β' καὶ δ' συζύγιᾳ (ama, dele, audi), ἐν δὲ τῇ γ' συζύγῃ προσαρτᾶται εἰς τὸ θέμα ἔ (lēg -ě). Τρία δημος ῥῆμα. τῆς γ' συζύγιας· dūco, dūcere (ἀγειν)—facio, facere (ποιεῖν)—dico, dicere (λέγειν) σχηματίζουσι τὴν προστ. διὰ τοῦ διπλοῦ θέματος (ἄνευ τοῦ e)· duc, fac, dic. Ωσαύτως δὲ καὶ τὸ ἀνώμαλον ferro, ferre (φέρειν) ἔχει τὴν προστακτ. fer. Τὰ ἐκ τοῦ fācio σύνθετα τὰ μεταβαθμάλοντα τὸ ἄ τῆς ῥίζης εἰς Ὑ (οἷον confīcio) ἔχουσι τὴν προστακτικὴν μετὰ τοῦ e (confīce).

Απαρέμφ.	Χαρακτήρ	Θέμα τοῦ ἐνεσ.	Κατάληξις	Συζυγία
āmāre	ā	āma-	ō(=āmō)	A' ḷ εἰς -a
dēlēre	ē	dēlē-	ō	B' ḷ εἰς -ē
audīre	.	audī-	ō	Δ' ḷ εἰς -ī
lēg-ēre (δη. σημ. γ')	σύμφωνον +ē	lēg-	ō	Γ' συμφωνική ἢ βραχέος φω- νήεντος

Σημ. α') Τὰ μακρὰ φωνήεντα a, e, i, ἀτινα ἀποτελοῦσι τὸν χαρακτῆρα τῆς α', β' καὶ δ' συζυγίας, συστέλλονται εἰς βραχέα πρὸ φωνήεντος ḷ πρὸ τῶν τελικῶν συμφώνων t καὶ r οἷον delēo (δηλέω, ἔξαλεῖφω), audīo (ἀκούω), amāt (ἀγαπᾷ), audīt (ἀκούει), amōr (ἀγαπῶμαι).

Σημ. β') Εἰς τὴν γ' συζυγίαν ἀνήκουσι καὶ τὰ ῥήματα τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα u· mīmū-ē-re (ἐλαττοῦν), acū-ē-re (δέξυνειν), καθὼς καὶ τὰ ῥήματα τὰ ἔχοντα ἐν τῷ ἐνεστῷ τῆς δριστικῆς χαρακτῆρα ī· cāpīō (λαμβάνω), ἀπαρέμφ. cāpēre (λαμβάνειν).

Σημ. γ') Τὸ μεταξὺ τοῦ θέματος καὶ τῆς καταλήξεως παρεμβαλλόμενον φωνῆεν ἐν τῇ γ' συζυγίᾳ εἶναι συνδετικὸν μόνον (συνδέει δηλαδὴ τὸ θέμα πρὸς τὴν κατάληξιν) ἐν τῷ ἐνεστῷ τῆς δριστικῆς lēg-is (ἀναγινώσκεις), leg-i-t, leg-ī-mus, leg-u-nt, leg-ēris κτλ., ἐν τῷ παρατατικῷ τῆς δριστικῆς καὶ ὑποτατικῆς leg-ēbam, leg-ē-fem, leg-ē-bar, leg-ē-rer, ἐν τοῖς δύοματικοῖς τύποις leg-ē-re κ.τ.λ.

Σημ. δ') Ἀπὸ τοῦ συνδετικοῦ τούτου φωνήεντος πρέπει νὰ διαστέλληται τὸ φωνῆεν a καὶ e, τὸ χαρακτηριστικὸν τῆς ἐγκλίσεως καὶ δι' οὐ διακρίνεται δ ἐνεστῶς τῆς ὑποτατικῆς ἀπὸ τοῦ μέλλοντος τῆς δριστικῆς (lēg-a-m, lēg-a-t, lēg-ā-mus, lēg-ē-mus).

Σχηματισμὸς τοῦ ὅγματος esse (εἶναι).

126. Τὸ σύστασικὸν ὅγμα esse καλεῖται καὶ βοηθητικὸν (verbum auxiliare), ἐπειδὴ τῇ βοηθείᾳ αὐτοῦ σχηματίζονται τύποι τινὲς τῶν ἄλλων ὅγμάτων, διὰ τοῦτο δὲ καὶ προτάσσεται τῶν παραδειγμάτων τῶν τεσσάρων δμαλῶν συζυγῶν τὸ ὅγμα τοῦτο, ὃν καὶ ἔχει ἀνώμαλον τὸν σχηματισμόν.

Indicativus.

Coniunctivus.

Praesens.

Sing.	sum εἰμι es εἰ est ἔστι	sim ὁ, εἴην sis ἡς, εἴης sit ἦ, εἴη
Plur.	sumus ἔσμεν estis ἔστε sunt εἰσι	simus ὅμεν, εἴημεν sitis ἥτε, εἴητε sint ὕσι, εἴησαν.

Imperfectum.

Sing.	eram ἦν eras ἥσθα erat ἦν	essem (ἶνα) ἥμην esses (ἶνα) ἥσσο esset (ἶνα) ἥτο
Plur.	erāmus ἥμεν erātis ἥτε erant ἥσσαν	essēmus (ἶνα) ἥμεθα essētis (ἶνα) ἥσθε essent (ἶνα) ἥσσαν.

Futūrum.

Sing.	ero ἔσομαι eris ἔσει erit ἔσται	futurūs sim -a sis -um sit
Plur.	erīmus ἔσόμεθα erītis ἔσεσθε erunt ἔσονται	futūri simus -ae sitis -a sint.

Perfectum.

Sing.	fui γέγονα ἦ ἐγενόμην fuisti ἐγένου fuit ἐγένετο	fuěrim fuěris fuěrit
Plur.	fuěmus ἐγενόμεθα fuětis ἐγένεσθε fuěrunt(fuēre) ἐγένοντο	fuerímus fuerítis fuěrint.

Plusquamperfectum.

Sing.	fuēram εἰχον γίνη fuēras εἰχες γίνη fuērat εἰχε γίνη	fuissem fuisse fuisset
Plur.	fuerāmus εἰχομεν γίνη fuerātis εἰχετε γίνη fuerant εἰχον γίνη	fuissēmus fuissētis fuissent

Futūrum exactum.

Sing.	fuēro θὰ ἔχω γίνη fuēris θὰ ἔχης γίνη fuērit θὰ ἔχῃ γίνη	
Plur.	fuerīmus θὰ ἔχωμεν γίνη fuerītis θὰ ἔχητε γίνη fuerint θὰ ἔχωσι γίνη	

Ελλείπει.

~~III. Imperativus.~~

Praesens.

Sing. 2. es ξιθι
Plur. 2. este ξιτε

Futūrum.

Sing. 2. esto 3. esto ξιτω
Plur. 2. estōte 3. sunto ξιτωσαγ

IV. Infinitivus.

Praesens	esse εἰναι
Perfectum	fuisse γεγονέναι η γενέσθαι
Futurum	futūrum, -am, -um esse η fore futuros, -as, -a esse η fore ξιεσθαι.

V. Participium.

Futurum futūrus, a-, -um ξιόμενος, -η, -ον.

~~Παρατηρήσεις.~~

α') Τὸ δῆμα sum εἰναι ἐνεργητικῆς φωνῆς καὶ στερεῖται σουπλῶν καὶ γερουγδίου.

β') ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεστῶτος εἶναι εὔχρηστος μόνον ἐν τοῖς συνθέτοις: absens (ἀπών), præsens (παρών).

γ') Ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ παρατατικοῦ ἀντὶ ἔσsem, essem, esset, essent εἶναι οὐχὶ σπανίως καὶ forem, fores, foret, forent.

δ') Ὁ μέλλων ἐν τῇ ἀπαρεμφάτῳ ἀντὶ futūrum, futūram, futurum esse καὶ εἶναι καὶ fore μόνον.

ε') Ὁ ἐνεστὼς τῆς ὑποτακτικῆς ἀρχαιότερον ἐσχηματίζετο ὥδε: siem, sies, siet, sīmus, sītis sient. Πλὴν τούτου ἐσχηματίζεται καὶ δὲ ἐνεστὼς τῆς ὑποτακτικῆς καὶ ἐκ τῆς ῥίζης fu- (ἐξ ἡς καὶ δὲ παρακείμενος fui καὶ.) fuam, fuas, fuat, fuant.

127. Τύποι τῶν τεσσάρων συζυγιῶν.

Α' συζυγία: āmo (συναίρ. ἐκ τοῦ ama-o), παρακ. amāvī, ὅπτιον amātum, ἀπαρέμφ. amāre (ἄγαπāν).

Β' συζυγία: dēlēo, delēvi, delētum, dēlēre (καταστρέψειν).

Γ' συζυγία: lēgo, lēgi, lcctum, lēgēre (ἀναγινώσκειν).

Δ' συζυγία: audīo, audīvi, audītum, audīre (ἀκούειν).

128. Παράδειγμα τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ὅγμάτων τῶν τεσσάρων συζυγιῶν.

A' Ἐνεργητικὴ φωνή.

I. Indicativus.

Praesens.

amo	delē-o	leg-o	audī-o
ἀγαπῶ	καταστρέψω	ἀναγινώσκω	ἀκούω
ama-s	dele-s	leg-i-s	audi-s
ama-t	dele-t	leg-i-t	audi-t
amā-mus	delē-mus	leg ī-mus	audi-mus
amā-tis	delē-tis	leg-ī-tis	audi-tis
ama-nt	dele-nt	leg-u-nt	audi-unt

Imperfectum.

amā-bam	delē-bam	leg-ē-bam	audi-ē-bam
ἡκουον	κατέστρεψον	ἀνεγίνωσκον	ἠκουον
amā-bas	delē-bas	leg-ē-bas	audi-ē-bas
amā-bat	delē-bat	leg-ē-bat	audi-ē-bat
ama-bāmus	dele-bāmus	leg-e-bāmus	audi-e-bāmus
ama-bātis	dele-bātis	leg-e-bātis	audi-e-bātis
amā-bant	delē-bant	leg-ē-bant	audi-ē-bant.

Futurum.

amā-bo	delē bo	leg-am	audi-am
θὰ ἀγαπήσω	θὰ καταστρέψω	θὰ ἀναγνώσω	θὰ ἀκούσω
ama-bis	dele-bis	leg-es	audi-es
ama-bit	dele-bit	leg-et	audi-et
ama-bīmus	dele-bīmus	leg ēmūs	audi-ēmus
ama-bītis	dele bītis	leg-ētis	audi-ētis
ama-bunt	dele-bunt	leg-ent	audi-ent

Perfectum.

amāv-i	delev-i	leg-i	audīv-i
ἔχω ἀγαπήση	ἔχω καταστρέψη	ἔχω ἀναγνώση	ἔχω ἀκούση
ἢ ἡγάπησα	ἢ κατέστρεψα	ἢ ἀνέγνωσα	ἢ ἤκουσα
amav-isti	delev-isti	leg-isti	audiv-isti
amāv-it	delev-it	leg-it	audiv-it
amav-īmus	delev-īmus	leg-īmus	audiv-īmus
amav-istis	delev-istis	leg-istis	audiv-istis
amav-ērunt (amav-ēre)	delev-ērunt (delev-ēre)	leg-ērunt (leg-ēre)	audiv-ērunt (audiv-ēre)

Plusquamperfectum.

amav-ēram	delev-ēram	leg-ēram	audiv-ēram
εἶχον ἀγαπήση	εἶχον καταστρέψη	εἶχον ἀναγνώση	εἶχον ἀκούση
amav-eras	delev-eras	leg-eras	audiv-eras
amav-erat	delev-erat	leg-erat	audiv-erat
amav-erāmus	delev-erāmus	leg-erāmus	audiv-erāmus
amav-erātis	delev-erātis	leg-erātis	audiv-erātis
amav-ērant	delev-ērant	leg-ērant	adiv-ērant

Futurum exactum.

amav-ēro	delev-ēro	leg-ēro	audiv-ēro
θὰ ἔχω ἀγαπήση	θὰ ἔχω κατα- στρέψη	θὰ ἔχω ἀναγνώση	θὰ ἔχω ἀκούση
amav-ēris	delev-ēris	leg-ēris	audiv-ēris
amav-ērit	delev-ērit	leg-ērit	audiv-ērit
amav-erīmus	delev-erīmus	leg-erīmus	audiv-erīmus
amav-erītis	delev-erītis	leg-erītis	audiv-erītis
amav-ērint	delev-ērint	leg-ērint	audiv-ērint

II. Coniunctivus

Praesens.

am-em (ίνα) ἀγαπῶ	delē-am (ίνα) καταστρέψω	leg am (ίνα) ἀναγινώσκω	audi-am (ίνα) ἀκούω
am-es	delē-as	leg-as	audi-as
am-et	delē-at	leg-at	audi-at
am-ēmus	delē-āmus	leg-āmus	audi-āmus
am-ētis	delē-ātis	leg-ātis	audi-ātis
am-ent	delē-ant	leg-ant	audi-ant

Imperfectum.

amā-rem (ίνα) ἡγάπων	delē-rem ...κατέστρεψον	leg-ē-rem ...ἀνεγίνωσκον	audi-rem (ίνα) ἤκουον
amā-res	delē-res	leg-ē-res	audi-res
amā-ret	delē-ret	leg-ē-ret	audi-ret
ama-rēmus	dele-rēmus	leg-e-rēmus	audi-rēmus
ama-rētis	dele-rētis	leg-e-rētis	audi-rētis
umā-rent	delē-rent	leg-ē-rent	audi-rent

Futurum.

amatūrus,-a -um sim, sis, sit amatūri,-ae,-a simus, sitis sint	deletūrus-a -um sim, sis, sit deletūri-ae-a simus, sitis, sint	lectūrus-a -um sim, sis, sit lecturi-ae-a simus, sitis, sint	auditūrus-a -um sim, sis, sit auditūri-ae-a simus, sitis, sint

Perfectum.

amav-ērim (ἐὰν), ἀγαπήσω	delev-ērim (ἐὰν) καταστρέψω	leg-ērim (ἐὰν) ἀναγνώσω	audiv-ērim (ἐὰν) ἀκούσω
amav-ēris	delev-ēris	leg-ēris	audiv-ēris
amav-ērit	delev-ērit	leg-ērit	audiy-ērit
amav-ērimus	delev-ērimus	leg-ērimus	audiv-ērimus
amav-ēritis	delev-ēritis	leg-ēritis	audiv-ēritis
amav-ērint	delev-ērint	leg-ērint	audiv-ērint

Plusquamperfectum.

amav-issem (ἔὰν) εἰχον ἀγα-	delev-issem ... εἰχον κατα-	leg-issem ... εἰχον ἀνα-	audiv-issem (ἔὰν) εἰχον -α
πήσῃ	στρέψῃ	γνώσῃ	κούσῃ
amav-isses	delev-isses	leg-isses	audiv-isses
amav-isset	delev-isset	leg-isset	audiv-isset
amav-issēmus	delev-issēmus	leg-issēmus	audiv-issēmus
amav-issētis	delev-issētis	leg-issētis	audiv-issētis
amav-issent	delev-issent	leg-issent	audiv-issent

III. Imperativus.

Praesens.

Sing. 2. amā dele	leg-e	audi
ἀγάπα	κατάστρεψε	ἀκουε
Plur. 2. amā te delē-te	leg-i-te	audi-te

Futurum.

Sing. 2. amā-to delē-to	leg-i-to	audi-to
ἀγάπησον	κατάστρεψον	ἀκούσον
3. amā-to delē-to	leg-i-to	audi-to
Plur. 2. amā-tōte dele-tōte	leg-i-tōte	audi-tōte
3. amā-n̄to dele-n̄to	leg-u-n̄to	audi-u-n̄to

IV. Infinitivus.

Praesens.

amare	delē-re	leg-č-re	audi-re
ἀγαπᾶν	καταστρέψειν	ἀγαγινώσκειν	ἀκούειν

Perfectum.

amatūrum	deletūrum	lectūrum	auditūrum
-am-um -esse	-am -um esse	-am -um esse	-am -um esse
amatūros -as	deletūros -as	lectūros -as	auditūros -as
-a esse	-a esse	-a esse	-a esse

Perfectum.

amav-issem ἀγαπῆσαι	delev-issem καταστρέψαι	leg-issem ἀγαγνῶσαι	audiv-issem ἀκοῦσαι

V. Gerundium.

Gen. ama-ndi τοῦ ἀγαπᾶν	dele-ndi τοῦ καταστρέ- φειν	leg-e-ndi τοῦ ἀναγινώ- σκειν	audi-e-ndi τοῦ ἀκούειν
Dat. ama-ndo	dele-ndo	leg-e-ndo	audi-e-ndo
Acc. ama-ndum	dele-ndum	leg-e-ndum	audi-e-ndum
Abl. ama-ndo	dele-ndo	leg-e-ndo	audi-e-ndo

VI. Supinum.

Acc. amāt-um	delēt-um	lect-um	audit-um
Abl. amāt-u	delēt-u	lect-u	audit-u

VII. Participium.

Praesens.

ama-ns	dele-ns	leg-e-ns	audi-e-ns
ama-ntis...	dele-ntis...	leg-e-ntis...	audi-e-ntis...
ἀγαπῶν	καταστρέφων	ἀναγινώσκων	ἀκούων

Futurum.

amat-ūrus	delet-ūrus	lect-ūrus	audit-ūrus
-ura-urum	-ura-urum	-urā-urum	-ura-urum
μέλλων νὰ ἀγα- πήσῃ	μέλλων νὰ κα- ταστρέψῃ	μέλλων νὰ ἀ- ναγνώσῃ	μέλλων νὰ ἀ- κούσῃ

B' Παθητικὴ φωνῆ.

129. Ο παρακείμενος, δ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων τῆς παθητικῆς φωνῆς σχηματίζονται περιφραστικῶς διὰ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου τοῦ οἰκείου ρήματος καὶ τοῦ βοηθητικοῦ sum, eram, ero... Οἱ δὲ λοιποὶ χρόνοι σχηματίζονται ἐκ τῶν ἀντιστοίχων τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς (ἔχοντες καταλήξεις ἀντὶ τῆς -o, -or, ἀντὶ τῆς -bam, -bar, ἀντὶ τῆς -am, -ar καὶ ἀντὶ τῆς -em, -er).

I. *Indicativus.*

Praesens.

amor	dele-or	leg-or	audi-or
ἀγαπῶμαι	καταστρέφομαι	ἀναγινώσκομαι	ἀκούομαι
amā-ris	delē-ris	leg-ě-ris	audī-ris
amā-tur	delē-tur	leg-ě-tur	audī-tur
amā-mur	delē-mur	leg-ě-mur	audī-mur
ama-mīni	dele-mīni	leg-i-mīni	audi-mīni
ama-ntur	dele-ntur	leg-u-ntur	audi-u-tur

Imperfectum.

amā-bar	delē-bar	leg-ě-bar	audi-ě-bar
ἀγαπώμην	κατεστρεφόμην	ἀνεγινωσκόμην	ἀκουόμην
dele-bāris	dele-bāris	leg-e-bāris	audi-e-bāris
dele-bātūr	dele-bātūr	leg-e-bātūr	audi-e-bātūr
dele-bāmūr	dele-bāmūr	leg-e-bāmūr	audi-e-bāmūr
dele-bamīni	dele-bamīni	leg-e-bamīni	audi-e-bamīni
dele-bantur	dele-bantur	leg-e-bantur	audi-e-bantur

Futurum.

amā-bor	delē-bor	leg-ar	audi-ar
ἀγαπήθησομαι	καταστραφήσομαι	ἀναγνωσθήσομαι	ἀκουσθήσομαι
ama-bēris	dele-bēris	leg-ěris	audi-ěris
ama-bītur	dele-bītur	leg ětur	audi ětur
ama-bīmūr	dele-bīmūr	leg-ěmūr	audi ěmūr
ama-bimīni	dele-bimīni	leg-emīni	audi-emīni
ama-buntur	dele-buntur	leg-entur	audi-entur

Perfectum.

amātus-a-um	delētus-a-um	lectus-a-um	audītus-a-um
sum, es, est	sum, es, est	sūm, es, est	sum, es, est
ἀγαπήθην	κατεστράφην	ἀνεγνώσθην	ἀκουσθην
amāti-ae-a	delēti-ae-a	lecti-ae-a	audīti-ae-a
sumus, estis, sunt	sumus, estis, sunt	sumus, estis, sunt	sumus, estis, sunt

Plusquamperfectum.

amātus-a-um eram, eras, erat εἰχον ἀγαπηθῆ amati-ae-a erāmus, erātis, erant	delētus-a-um eram, eras, erat εἰχον καταστραφῆ delēti-ae-a erāmus, erātis, erant	lectus-a-um eram, eras, erat εἰχονάναγνωσθῆ lecti-ae-a erāmus, erātis, erant	audītus-a-um eram, eras, erat εἰχον ἀκουσθῆ audīti-ae-a erāmus, erātis, erant

Futūrum exactum.

amātus-a-um ero, eris, erit θὰ ἔχω ἀγαπηθῆ amati-ae-a erīmus, erītis erunt	delētus-a-um ero, eris, erit θὰ ἔχω καταστραφῆ delēti-ae-a erīmus, erītis erunt	lectus-a-um ero, eris, erit θὰ ἔχω ἀναγνωσθῆ lecti-ae-a erīmus, erītis erunt	audītus-a-um ero, eris, erit θὰ ἔχω ἀκουσθῆ audīti-ae-a erīmus, erītis erunt

II. Coniunctivus.

Praesens.

ame-r (ἴνα) ἀγαπῶμαι	dele-ar ...καταστρέψωμαι	leg-ar ..ἀναγινώσκωμαι	audiar (ἴνα) ἀκούωμαι
amē-ris	dele-āris	leg-āris	audi-āris
amē-tur	dele-ātur	leg-ātur	audi-ātur
amē-mur	dele-āmur	leg-āmur	audi-āmur
ame-mīni	dele-amīni	leg-amīni	audi-amīni
ame-ntur	dele-antur	leg-antur	andi-antur

Imperfectum.

amā-rer (ἴνα) ἡγαπώμην	delē-rer ..κατεστρεφόμην	leg-ē-rer ..ἀνεγινωσκόμην	audi-rer (ἴνα) ἡκουόμην
ama-rēris	dele-rēris	leg-e-rēris	audi-rēris
ama-rētur	dele-rētur	leg-e-rētur	audi-rētur
ama-rēmur	dele-rēmur	leg-e-rēmur	audi-rēmur
ama-remīni	dele-remīni	leg-e-remīni	audi-remīni
ama-rentur	dele-rentur	leg-e-rentur	audi-rentur

Perfectum.

amātus-a-um	deleūtus-a-um	lectus-a-um	auditus-a-um
sim, sis, sit	sim, sis, sit	sim, sis, sit	sim, sis, sit
(ἐὰν) ἀγαπηθῶ	(ἐὰν) καταστραφῶ	(ἐὰν) ἀναγνωσθῶ	(ἐὰν) ἀκουσθῶ
amati-ae-a	deleūti-ae-a	lecti-ae-a	audīti-ae-a
simus, sitis	simus, sitis,	simus, sitis,	simus, sitis,
sint	sint	sint	sint

Plusquamperfectum.

amātus-a-um	deleūtus-a-um	lectus-a-um	auditus-a-um
essem, esses,	essem, esses,	essem, esses,	essem, esses,
esset	esset	esset	esset
(ἐὰν) εἰχον ἀγαπηθῆ	...καταστραφῆ	...ἀναγνωσθῆ	(ἐὰν) εἰχον ἀκουσθῆ
amāti-ae-a	deleūti-ae-a	lecti-ae-a	audīti-ae-a
essēmus	essēmus	essēmus	essēmus
ecsētis, essent	essētis, essent	essētis, essent	essētis, essent

III. Imperativus.

Praesens.

Sing. 2. amā-re	dele-re	leg-ë-re	audī-re
Plur. 2. ama-mími	dele-míni	leg-i-mini	audī-mimi

Futurum.

Sing. 2. ama-tor	dele-tor	legi-ǐ-tor	audi-tor
3. ama-tor	dele-tor	leg-ǐ-tor	audi-tor
Plur. 3. ama-ntor	dele-ntor	leg-u-ntor	audi-u-ntor

IV. Infinitivus.

Praesens.

amā-ri ¹	dele-ri	leg-i	audi-ri
ἀγαπᾶσθαι	καταστρέψεσθαι	ἀναγινώσκεσθαι	ἀκούεσθαι

1) Ἀρχαιότερος τύπος τῆς παθητικῆς ἀπαρεμφάτου εἰς -ier (amarier, legier κτλ.).

Perfectum.

amatum-am -um esse amātos-as-a esse ἡγαπῆσθαι	delētum-am -um esse delētos-as-a esse κατεστράφθαι	lectum-am -um esse lectos-as-a esse ἀνεγνῶσθαι	auditum-am -um esse auditos-as-a esse ἡκοῦσθαι

Futūrum.

amatum iri ἀγαπηθήσεσθαι	delētum iri καταστραφήσεσθαι	lectum iri ἀναγνωσθήσεσθαι	auditum iri ἀκουσθήσεσθαι

Futurum exactum.

amatum -am-um fore amatos -as-a fore	deletum -am -um fore delētos -as -a fore	lectum am- um fore lectos -as -a fore	auditum -am-um fore auditos -as -a fore

V. Participium.

Perfectum.

amāt-us, -a -um ἡγαπημένος, ἀγαπηθεὶς	delēt-us, -a -um καταστραμμένος, καταστραφεὶς	lect-us, -a -um ἀνεγνωσμένος, ἀναγνωσθεὶς	audit-us, -a um ἡκουσμένος, ἀκουσθεὶς

VI. Gerundivum.

ama-ndus ἀγαπητός áma-nda ama-ndum	dele-ndus καταστρεπτός dele-nda dele-ndum	leg-e-ndus ¹⁾ ἀναγνωστέος leg-e-nda leg-e-ndum	audi-e-ndus ἀκουστέος audi-e-nda audi-e-ndum

1) Ἀρχαιοτέρα κατάληξις -ndus (ἀντί -endus) ἐν τῇ γ' καὶ δ' συνυγίζει (legundus, audiundus).

130. Κατὰ τοὺς ἀνωτέρω τύπους κλίνονται τὰ ῥήματα

A' συζυγίας

arāre γεωργεῖν—clamāre βοᾶν
damnāre καταδικάζειν
donāre δωρεῖσθαι—errāre πλανᾶσθαι
iurāre διμνύναι—nunciāre ἀγγέλλειν
narrāre διηγεῖσθαι—optāre εἵχεσθαι
ornāre κοσμεῖν—sperāre ἐλπίζειν....

B' συζυγίας

flēre κλαίειν
nēre νῆθειν
implēre πληροῦν
exercēre ἀσκεῖν
habēre ἔχειν
iacēre κεῖσθαι
placēre ἀρέσκειν.....

C' Συζυγίας

acuēre δξύνειν
emēre ἀγοράζειν
minuēre ἐλαττοῦν
scribēre γράφειν
dicēre λέγειν
ducēre ἀγειν
tribuēre νέμειν....

D' συζυγίας

custodīre φυλάττειν
dormīre καθεύδειν
erudīre ἐκπαιδεύειν
impedīre ἐμποδίζειν

lenīre πραῦνειν
mollēre μαλάσσειν
mugīre μυκᾶσθαι
nutrīre τρέφειν

punīre τιμωρεῖν
scire εἰδέναι
servīre δουλεύειν
vestīre ἐνδύειν...

Σχηματισμὸς τῶν χρόνων καὶ τῶν ἐγκλίσεων.

131. Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος τῆς δριστικῆς, τοῦ παρακειμένου τῆς δριστικῆς καὶ τοῦ ὑπέτοιου σχηματίζονται διὰ τῆς προσθήκης τῶν ἀρμοδίων καταλήξεων πάντες οἱ χρόνοι πασῶν τῶν ἐγκλίσεων.

132. Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος σχηματίζεται δὲ ἐνεστώς καὶ δὲ παρατατικὸς τῆς δριστικῆς καὶ τῆς ὑποτακτικῆς, δὲ μέλλων τῆς δριστ., ἡ προστακτική, ἡ ἀπαρέμφατος τοῦ ἐνεστῶτος (ἐνεργ. καὶ παθητ.), προσέπτι δὲ ἡ ἐνεργ. μετοχὴ τοῦ ἐνεστ. καὶ τὰ δύο θετικά.

Θέμα τοῦ ἐνεστῶτος ἄμα- (§ 125): amo, amabam, amem, amarem, amabo, ama, amare (amari), amans, amandus, amandum.

133. Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ παρακειμένου σχηματίζεται δὲ παρακείμενος καὶ ὑπερσυντελικὸς τῆς δριστικῆς καὶ τῆς ὑποτακτικῆς, δὲ τετελ. μέλλων τῆς δριστ. καὶ δὲ παρακείμενος τῆς ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεργητικοῦ ρήματος. Θέμα τοῦ παρακειμένου amav-amavi, amaveram, amaverim, amavissem, amavero amavisse.

134. Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ὑπίκου σχηματίζεται τὸ ὑπικόν (ἔξ οὐ καὶ τοῦ παθητικοῦ ἀπαρεμφάτου ἵτι σχηματίζεται δὲ παθητικὸς μέλλων τῆς ἀπαρεμφάτου), δὲ παθητ. παρακείμενος τῆς μετοχῆς (ἔξ οὐ καὶ τοῦ βοηθητικοῦ ἥγμ. esse σχηματίζονται δὲ παρακείμενος καὶ δὲ ὑπερσυντελικὸς τῆς δριστικῆς καὶ δὲ παρακείμ. τῆς ἀπαρεμφάτου τοῦ παθητ. ἥγματος), δὲ ἐνεργ. μέλλων τῆς μετοχῆς καὶ οἱ ἔξ αὐτοῦ σύνθετοι χρόνοι· (δὲ ἐνεργ. μέλλων τῆς ὑποτακτικῆς εἰς -urus sim, δὲ ἐνεργ. μέλλων τῆς ἀπαρεμφάτου εἰς -irum, -am, -um esse). Θέμα τοῦ ὑπίκου amat : amatum (amatum iri), amatus (amatus sum, amatus eram, amatum esse), amaturus sim, amaturum esse).

135. Πίναξ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ἐγκλίσεων καὶ τῶν χρόνων τῆς α' συζυγίας.

Θέμα amav-	am(a)-o (amōr)	Θέμα amat-	amāt um (amatum iri)
	amā-bam (amābar)		amāt.us (amātus sum)
	am(a)-em (amer)		(amātus eram)
	ama bo (amābor)		(amātus sim)
	ama (amāre)		(amātus essem)
	amāre (amāri)		(amātus ero)
	amans		(amātum-esse)
	amandum, amandus		amatūrus (amatūrus sim)
	amāv-i		(amatūrum esse)
	amav-ěram		

Σημ. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἔχ τῶν θεμάτων dele-delev-delet-

τῆς β' συζυγίας, lēg-lēg, lect- τῆς γ' καὶ audi- audiv- audit- τῆς τετάρτης σχηματίζονται πάντες οἱ χρόνοι πασῶν τῶν ἐγκλίσεων.

Παρατηρήσεις τινὲς περὶ τῆς κλίσεως τῶν ὁμάτων.

136. Οἱ παρακείμενοι εἰς avi, evi καὶ ivi μετὰ τῶν ἀπ' αὐτῶν παραγομένων τύπων πάσχουσιν ἐνίστε συναίρεσιν.

α') Οἱ μὲν εἰς avi, ἐπομένου s. ḡ r. olov amasti, amastis, amārunt ἀντὶ amavisti, amavistis, amaverunt· amāram κλπ. ἀντὶ amavēram κλπ., amāro κτλ. ἀντὶ amavēro κλπ., amārim κλπ. ἀντὶ amavērim κλπ., amāssem ἀντὶ amavissem, amāsse ἀντὶ amavisse.

β') Οἱ δὲ εἰς evi ὥσαύτως, ἐπομένου s. olov nēsti, nestis, nērunt ἀντὶ nevisti, nevistis, nevērunt· decresse ἀντὶ decrevisse κλπ.

γ') Οἱ δὲ εἰς ivi ὥσαύτως ἐπομένου s. olov audisti, audistis, audissem, audisse ἀντὶ audivisti, audivistis, audivissem, audivisse. Ἐπομένου δὲ τοῦ r, ἀποδάλλεται μόνον τὸ v. olov audiēram, audiēro, audiērim, ἀντὶ audivēram, audivēro, audiērim.

137. Ἀντὶ τοῦ γ' πληθυντικοῦ προσώπου τῆς δριστικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακείμενου εἰς -erunt ὑπάρχει καὶ ἔτερος τύπος ἥττον εὔχρηστος εἰς -ēre· olov amavēre, docuēre κτλ. ἀντὶ amavērunt, docuērunt κλπ.

138. Ἐν τῷ β' ἐνικῷ προσώπῳ τοῦ ἐνεστῶτος, τοῦ παρατατικοῦ καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς δριστικῆς, τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ παθητικοῦ ῥήματος πλὴν τῆς καταλήξεως -ris γίνεται χρῆσις καὶ τῆς καταλήξεως -re· olov amaris-amare, amabāris-amabāre, amabēris-amabēre, amēris-amēre, amarēris-amarēre.

139. Περιφραστικὴ συζυγία (conjugatio periphrastica).

Ἐκ τῆς ἐνεργ. μετοχῆς τοῦ μέλλοντος (urus) καὶ τοῦ ῥήμ. esse σχηματίζεται ἡ λεγομένη περιφραστικὴ συζυγία· scriptūrus sum (κατὰ λέξιν· γράψων εἰμί)=μέλλω γράφειν (ἢ γράψειν) scriptūrus eram=ἔμελλον γράφειν (ἢ γράψειν), scriptūrus ero=θὰ μέλλω γράφειν (ἢ γράψειν) κλπ.

Καὶ ἐκ γερουνδιακοῦ σχηματίζεται ὡσαύτως περιφραστικὴ συζυγία παθητικὴ (coujugatio periphrastica passiva)· docendus sum=μέλλω διδάσκεσθαι (ἢ διδαχθῆναι), docendus eram κτλ.

Ρήματα εἰς -io τῆς γ' συζυγίας.

140. Εἰς τὴν γ' συζυγίαν ὑπάγονται καὶ 15 δήματα (δώδεκα ἐνεργητικὰ καὶ τρία ἀποθετικὰ) ἔχοντα χαρακτῆρα Ἡ· οἶον capi-ό (σελ. 60 σημ. β'). Τὰ δήματα ταῦτα ἀποβάλλουσι τὸ Ἡ ἐν τῇ κλίσει, ὅταν ἀκολουθῇ ἄλλο ι ἢ ἡ συλλαβὴ -έρ· οἶον capi-ο, capis (οχι capiis), cap-έrem (οχι capi-έrem), καὶ ἐν τῷ παθητικῷ capior, cap-έris (οχι capi-έris), ἀλλ' ἐν τῷ παθητικῷ μέλλοντι capi-ar, capi έris διατηρεῖ τὸ ι τοῦ θέματος, διότι ἡ προστιθεμένη κατάληξις -έris ἔχει τὸ ε μακρόν. Οὕτω καὶ τὸ morior (ἀποθετικὸν δήμα = ἀποθνήσκω), morēris (οχι mori-έ-ris), mor-ίtur (οχι mori-ίtur). Τὰ δήματα ταῦτα εἰναι τὰ ἔξης.

capiō (λαμβάνω), faciō (ποιῶ), iaciō (ῥίπτω), cupiō (ἐπιθυμῶ), fodio (δρύττω), fugiō (φεύγω), laciō (ἐφέλκω), pariō (γεννῶ), quatīo (σείω), rapiō (ἀρπάζω), sapiō (ἔχω χυμόν), speciō (σκοπῶ), morior (ἀποθνήσκω), patiōr (πάσχω), gradior (βαδίζω).

Παραδειγμα.

Indicativus.

Praesens.

Ἐνεργητικὸν

cap-i-o
capiſ (ἀντὶ cap-i-is)
capit (ἀντὶ cap-i it)
capimus
capit̄is
cap-i-unt

Παθητικὸν

cap-i-or
capēris (ἀντὶ capiēris)
capit̄ur
capimur
capim̄ni
cap-i-untur

Imperfectum.

EρεργητικόνΠαθητικόν*

cap-i-ebam	cap-i-ēbar
cap-i-ebas	cap-i-ebāris
eap-i-ebat <i>κτλ.</i>	cab i-ebatur <i>κτλ.</i>

Futurum.

cap-i-am	cap-i-ar
cap-i-es	cap-i-ēris
cap-i et...	cap-i-ētur...

Coniunctivus.

Praesens.

cap-i-am	cap-i-ar
cap-i-as	cap-i-āris
cap-i-at...	cap-i-atur...

Imperfectum.

capērem (<i>ἀντὶ capiērem</i>)	capērer (<i>ἀντὶ capiērer</i>)
capēres	capērēris
capēret...	capērētur...

Imperativus.

cape (<i>ἀντὶ cap-i-e</i>)	capēre
capīto	capītor
capīto	capītor
capīte	capimini
capitōte	cap-i-untor
cap-i-unto	

Infinitivus.

capēre	capi
(Τὰ λοιπὰ δμαλῶς).	

Pήματα ἀποθετικά.

141. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ὑπάρχουσι ῥήματα ἀποθετικὰ verbum depōnens, δὲ πληθ. verba deponentia), ῥήματα δηλα-
χουσι μόνον τὸν παθητικὸν μετὰ ἐνεργητικῆς η̄ καὶ οὐδετέρας ση-
ασίας.

142. Σχηματίζονται δὲ ταῦτα κατὰ τὰ ἔξης παραδείγματα.

A' hort-or αραινῶ	B' verē-or αἰδοῦμαι	Γ' sequ-or ἔπομαι	Δ' blandī-or κολακεύω.

I. *Indicativus.*

Praesens.

hort-o	verē-or	sequ-or	blandī-or
horta-ris	verē-ris	sequ-ē-ris	blandī-ris
horta-tur	verē-tur	sequ-ē-tur	blandī-tur
horta-mur	verē-mur	sequ-ē-mur	blanti-mur
horta-mīni	vere-mīni	sequ-i-mīni	blandi-mīni
horta-ntur	vere ntur	sequ-u-ntur	blandi-u-ntur

Imperfectum.

horta-bar	verē-bar	sequ ēbar	blandi-ēbar
horta-bāris	vere-bāris	sequ-ebāris	blandi-ebāris
horta-bātūr	vere-bātūr	sequ-ebātūr	blandi-ebātūr
horta-bāmūr	vere-bāmūr	sequ-ebāmūr	blandi-ebāmūr
horta-bāmīni	vere-bamīni	sequ-ebamīni	blandi-ebamīni
horta-bantur	vere-bantur	sequ-ebantur	blandi-ebantur

Futūrum.

horta-bor	verē-bor	sequ-ar	blandi-ar
porta-bēris	vere-bēris	sequ-ēris	blandi-ēris
horta-bētūr	vere-bētūr	sequ-ētūr	blandi-ētūr
horta-bēmūr	vere-bēmūr	sequ-ēmūr	blandi-ēmūr
horta-bimīni	vere-bimīni	sequ-emīni	blandi-ēmīni
horta-buntur	vere-buntur	sequ-entur	blandi-entur

Perfectum.

hortātus-a-um sum, es, est	verītus-a um sum, es, est	secūtus a-um sum, es, est	blandītus-a-u- sum, es, est
hortāti -ae -a sumus, estis, sunt	verīti-ae a sumus, estis, sunt	secūti -ae -a sumus, estis, sunt	blandīti -ae -a sumus, estis, sunt

Plusquamperfectum:

hortātus-a-um eram, eras, erat	verītus-a -um eram, eras, erat	secūtus -a-um eram, eras, erat	blandītus-a-u- eram, eras, era-
hortāti -ae -a erāmus, erātis erant	verīti -ae -a erāmus, erātis, erant	secūti -ae -a erāmus, erātis, erant	blandīti -ae -a erāmus, erātis, eran

Futūrum exactum.

hortātus -a -um ero, eris, erit	verītus-a -um ero, eris, erit	secūtus -a -um ero, eris, erit	blandītus-a-u- ero, eris, erit
hortāti -ae -a erīmus, erītis, erunt	verīti -ae -a erīmus, erītis, erunt	secūti -ae -a erīmus, erītis, erunt	blandīti -ae -a erīmus, erītis, erun

II. Coniunctivus.

Praesens.

hort-er	verē-ar	sequ-ar	blandī -ar
hort-ēris	vere-āris	sequ-āris	blandi -āris
hort-ētur	vere-ātūr	sequ-ātūr	blandi -ātūr
hort-ēmur	vere-āmūr	sequ-āmūr	blandi -āmūr
hort-emīni	vere-amīni	sequ-āmīni	blandi -amīni
hort-entur	vere-antur	sequ-antur	blanti -antur

Imperfectum.

hortā-rer	verē-rer	sequ-ě-re	blandī-rer
horta-rēris	vere-rēris	sequ-e-rēris	blandi-rēris
horta-rētur	vere-rētūr	sequ-e-rētūr	blandi-rētūr
horta-rēmur	vere-rēmūr	sequ-e-rēmūr	blandi-rēmūr
horta-remīni	vere-remīni	sequ-e-remīni	blandi-renīni
horta-rentur	vere-rentur	sequ-e-rentur	blandi-rentur

Futūrum.

hortatūrus -a -um sim, sis, sit	veritūrus -a -um sim, sis, sit	secutūrus -a -um sim, sis, sit	blanditūrus -a -um sim, sis, sit
hortatūri-ae-a simus, sitis, sint	veritūri-ae -a simus, sitis, sint	secutūri-ae -a simus, sitis, sint	blanditūri -ae-a simus,sitis,sint

Perfectum.

hortātus a·um sim, sis, sit	verītus-a·um sim, sis, sit	secūtus -a·um sim, sis, sit	blandītus -a·um sim, sis, sit
hortāti ae-a simus, sitis, sint	verīti -ae -a simus, sitis sint	secūti -ae -a simus, sitis, sint	blandīti -ae -a simus,sitis, sint

Plusquamperfectum.

hortātus-a·um essem, esses, esset	verītus-a·um essem, esses, esset	secūtus -a·um essem, esses, esset	blandītus -a·um essem, esses, esset
hortati-ae-a essēmus, essē- tis, essent	verīti -ae -a essēmus,essē- tis, essent	secūti -ae -a essēmus, essē- tis, essent	blandīti -ae -a essēmus,essētis, essent

III. Imperativus.

Sing. 2. hortā-re (hortā-tor)	verē re (verē-tor)	sequ-ě-re (sequ-ě-tor)	blandī-re (blandī-tor)
3. (hortā-tor)	(verē-tor)	(sequ-ě-tor)	(blandī-tor)
Plur. 2. horta-mini 3. (horta-ntor)	vere-mǐni (vere-ntor)	sequ-i-mǐni (sequ-u-ntor)	blandi-mǐni (blandi-u-ntor)

IV. Infinitivus.

Praesens.

hortā-ri	verē-ri	sequ-i	blandī-ri

Perfectum.

hortātum -am -um esse	verītum -am -um esse	secūtum -am -um esse	blandītum -am -um esse
hortātos -as -a esse	verītos -as -a esse	secūtos -as -a esse	blandītos -as -a esse

Futūrum.

hortatūrum -am -um esse	veritūrum -am -um esse	secutūrum -am -um esse	blanditūrum -am -um esse
hortatūros -as -a esse	veritūros -as -a esse	secutūros -as -a esse	blanditūros -as -a esse

Futūrum exactum.

hortatum -am -um fore	veritum -am -um fore	secūtum -am -um fore	blanditum -am -um fore
hortatos -as -a fore	veritos -as -a fore	secūtos -as -a fore	blanditos-asa- fore

V. Supinum.

hortat-um hortat-u	verīt-um verīt-u	secūt-um secūt-u	blandīt-um blandīt-u

VI. Gerundium.

Gen. horta-ndi	vere-ndi	sequ-e-ndi	blandi-e-ndi
Dat. horta-ndo	vere-ndo	sequ-e-ndo	blandi-e-ndo
Acc. horta-ndum	vere-ndum	sequ-e-ndum	blandi-e-ndum
Abl. horta-ndo	vere-ndo	sequ-e-ndo	blandi-e-ndo

VII. Gerundivum.

horta-ndus, -nda,-ndum	vere-ndus, -nda,-ndum	sequ-e-ndus, -nda,-ndum	blandi-e-ndus -nda, -ndum

VIII. Participium.

Praesens.

horta-ns	vere-ns	sequ-e-ns	blandi-e-ns

Perfectum.

hortatus, -a, -um	veritus, -a -um	secutus, -a, -um	blanditus, -a, -um

Futūrum.

hortatūrus, -a, -um	veritūrus,-a -um	secutūrus, -a, um	blanditūrus, -a, -um

142. Πλὴν τῶν τύπων τῆς παθητικῆς φωνῆς τὰ ἀποθετικά ῥήματα ἔχουσι καὶ ἐκ τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τὸν μέλλοντα τῆς ὑποτακτικῆς καὶ τῆς ἀπαρεμφάτου, τὸ ὕπτιον, τὸ γερούνδιον καὶ τὴν μετοχὴν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ μέλλοντος. Δὲν ἔχουσι δ' ὅμως ἐκ τῆς παθητικῆς φωνῆς τὸν μέλλοντα τῆς ἀπαρεμφάτου.

143. Πλὴν τῶν καθ' ὅλου ἀποθετικῶν ὑπάρχουσι καὶ τινα ἡμι-
ἀποθετικὰ ῥήματα (*semideponentia*). τούτων ἀλλα μὲν ἔχουσι
μόνον τὸν παρακείμενον τοῦ παθ. τύπου (καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ παρα-
γομένους χρόνους), ἀλλα δὲ τούναντίον ἔχουσι τὸν παρακείμενον τοῦ
ἐνεργητικοῦ τύπου, τὸν δὲ ἐνεστῶτα τῆς δριστικῆς καὶ τῆς ἀπαρεμ-
φάτου (καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν σχηματιζομένους χρόνους) παθητικούς.

audēo, ausus sum, audēre (τολμᾶν)

gaudēo, gavisus sum, gaudēre (χαίρειν)

solēo, solitus sum, solēre (εἰωθέναι)

confido, censis sum, confidēre (πεποιθέναι)

revertor, reverti, reverti (ἐπιστρέφειν)

assentior, assensi, assentiri (συγαινεῖν).

Πλὴν δὲ τούτων ὑπάρχουσι καὶ μεμονωμέναι μετοχαὶ τοῦ παθητι-
κοῦ παρακείμενου ἔχουσαι ἐνεργητικὴν σημασίαν: *coenatus, pran-
sus* τῶν ῥημάτων *coenāre* (δειπνεῖν), *prandēre* (ἀριστᾶν), *iurātus*
τοῦ ῥήματος *iurāre* (δημύναι). Αἱ δὲ μετοχαὶ *pōtus* καὶ *tacītus*
ἔχουσιν ἀλλοτε μὲν ἐνεργητικὴν καὶ ἀλλοτε παθητικὴν σημασίαν
(τοῦ *potare*, *πίνειν*, καὶ *tacēre*, *σιωπᾶν*).

144. *Ῥήματα οὐδέτερα παθητικά.*

Ταῦτα ὑπάρχουσι καὶ τινα ῥήματα, ἄτινα, ἀντιθέτως πρὸς τὰ ἀποθετικά,
ἔχουσι τύπον μὲν ἐνεργητικόν, σημασίαν δὲ παθητικήν· οἷον *vapūlo*,
(α' συζυγ.)*μαστιγοῦμαι*, *venēo* (ἀπαρεμφ. *venire*) *πωλοῦμαι*, *perēo*
(*perire*) *ἀπόλλυμαι* (πρᾶλ. τὸ ἐλλην. ῥῆμα πάσχω). Τὰ ῥήματα
ταῦτα λέγονται οὐδέτεροπαθητικά (*neutrāle passīvum-neutralia
passiva*).

145. *Ῥήματα ἐναρκτικά.*

Τὰ ἐναρκτικὰ ῥήματα (*inchoativa*) εἰναι παράγωγα, λήγουσιν
εἰς -SCO καὶ τὰ ἀποθετικὰ εἰς -SCOR (πρᾶλ. τὰ ἐλληνικὰ γηρά-σκω,
ἥβα-σκω), δηλοῦσι πρᾶξιν ἐν τῷ ἀρχεσθαι καὶ εἰναι πάντα τῆς γ'
συζυγίας.

Δατινικὴ Γραμματικὴ

6

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τὰ ἐναρκτικὰ ἔχουσι τὴν ἐναρκτικὴν κατάληξιν (-sco, -scere) μένον εἰς τὸν ἐνεστῶτα, εἰς τὴν ἀπαρέμφατον καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν παραγομένους χρόνους.

Παράγονται δὲ

1ον) ἐκ ῥημάτων· οἷον invētērasco, invētērāvi, invētērātum, invētērascere, ἐγγηράσκω· ἐκ τοῦ ῥήματος invētēro, -āvi, -ātum, -āre.

2ον) ἐξ ὀνομάτων· οἷον dūresco, dūrui, dūrescere ἀποσκληροῦμαι, ἐκ τοῦ ἐπιθέτου dūrus, -a, -um.

3ον) ἐξ ἀχρήστων θεμάτων· οἷον cresco, crēvi, crētum, cre-scere, αὔξανομαι.

Καὶ τὰ μὲν ἐκ ῥημάτων παραγόμενα ἔχουσιν ἐν τῷ παρακειμένῳ καὶ τῷ ὑπίω τὰς καταλήξεις τῶν ῥημάτων, ἐξ ὧν παράγονται, τὰ δὲ ἐξ ὀνομάτων ἔχουσι τὸν παρακειμένον εἰς -ηί, στεροῦνται δὲ ὑπτίου, τὰ δὲ παραγόμενα ἐξ ἀχρήστων ῥήματικῶν θεμάτων ἔχουσι τὸν παρακειμένον εἰς -νī καὶ τὸ ὑπτίον εἰς -tum.

Σημ. α') Διατηροῦσι τὴν κατάληξιν -sco καὶ ἐν τῷ παρακειμένῳ τὰ ῥήματα τὰ ἔχοντα τὸν χαρακτῆρα -sco ἐν τῷ θέματι αὐτῶν. Τὰ ῥήματα ταῦτα δὲν ἔχουσιν ἐναρκτικὴν ἔννοιαν, στεροῦνται δὲ ὑπτίου (τινὰ δὲ καὶ παρακειμένου)· οἷον compes-co, compescūi, compes-cere κολάζω, posco, poposci, poscere ἀπαιτῶ.

Σημ. β') Ἀποδάλλουσιν ὡσαύτως τὴν ἐναρκτικὴν ἔννοιαν, ὡς ἀπλὰ ῥήματα θεωρούμενα, καὶ πολλὰ ῥήματα ἔχοντα τὴν ἐναρκτικὴν κατάληξιν, μάλιστα ἐκ τῶν παραγομένων ἐξ ἀχρήστων θεμάτων· οἷον nosco, nōvi, nōtum, noscere, γιγνώσκω—pasco, pāvi, pastum (pasctum), pascere βέσκω—quiesco, quiēvi, quiētum, quiescere ἡσυχάζω.

Τυπικαὶ ἀνωμαλίαι τῶν ῥημάτων.

146. Πήματά τινα εἰς -eo κλίνονται κατὰ τὴν α' συζυγίαν (καὶ δχι κατὰ τὴν β')· bēo (ποιῶ τινα εὐδαίμονα), bēavi, bēātum, bēare—crēo (πλάττω), creāvi, creātum, creāre—mēo (πορεύομαι) meāvi, meātum, meāre.

147. Ἡ κανονικὴ κατάληξις τοῦ παρακειμένου εἶναι -vi (ui)¹ , πολλὰ δημιατα σχηματίζουσιν ἀλλως τὸν παρακειμενον.

Καὶ πρῶτον μὲν ὑπάρχουσι δήματα, ἅτινα, πλὴν ἀλλων καταλητικῶν μεταβολῶν, προσλαμβάνουσιν ἐν τῷ παρακειμένῳ διπλασιασμὸν (παρεμφερῆ πρὸς τὸν διπλασιασμὸν τῶν Ἑλλ. δημάτων)· οἷον

do, dědi, dātum, dāre (δίδωμι).

pendo, pěpendi, pensum, penděre (σταθμῶμαι).

cāno, cěcīni, cantum, canēre (ἄδω).

sto, stěti, stātum, stare (ἵσταμαι).

sponděo, spopondi, sponsum, spondēre (σπένδομαι).

curro, cucurri, cursum, currēre (τρέχω).

morděo, momordi, morsum, mordēre (δάκνω).

148. Ρήματά τινα σχηματίζουσι τὸν παρακειμενον διὰ χρονικῆς αὐξήσεως τοῦ δηματικοῦ θέματος καὶ τῆς προσθήκης τῆς ἀπλῆς καταλήξεως -r· οἷον

víděo (δρῶ) — vidi.

věněo (ἔρχομαι) — věni.

mōvěo (κινῶ) — mōvi.

lāvo (λούω) — lāvi.

149. Ἀλλα δήματα σὺν τῇ χρονικῇ αὐξήσει μεταβάλλουσι καὶ τὸ θεματικὸν φωνῆεν· οἷον

fācio (ποιῶ) — fēci.

iācio (δίπτω) — iēci.

cāpřio (λαμβάνω) — cēpi.

frānco (δήγνυμι) — frēgi.

Σημ. α') Ρήματά τινα σχηματίζουσι τὸν παρακειμενον εἰς -i ἀνευ οἰασδήποτε μεταβολῆς τοῦ δηματικοῦ θέματος.

Σημ. β') Τὴν κατάληξιν -i ἔχουσι καθ' ὅλου ἐν τῷ παρακειμένῳ τὰ δήματα τῆς γ' συζυγίας.

150. Τινῶν δήματων δ παρακειμενος σχηματίζεται διὰ τῆς κατα-

1) Τὸν καὶ τὸ ο εἶναι τὸ αὐτὸν γράμμα (Ιδε σελ. 6), ἄρα καὶ ἡ κατάληξις -vi καὶ -ui εἰναι ἡ αὐτή. Καὶ ἡ μὲν -vi τιθεται, ὅταν προηγήται φωνῆεν (delē-vi), ἡ δὲ -ui, ὅταν προηγήται σύμφωνον (mon-ui).

λήξεως -si (ἀντιστοίχου πρὸς τὴν κατάληξιν τοῦ ἑλλην. ἀφίστου -σα) προσαρτωμένης εἰς τὸ δηματικὸν θέμα.

dīc-o, λέγω, (dic-si) dixi.

vinci-o, δέω, (vinc-si) vinxi.

scrib-o, γράφω, (scrib-si) scripsi.

151. Ἐνίστε ἡ κατάληξις -ui (vi) δὲν προσαρτᾶται ἀμέσως εἰς τὸ πλῆρες θέμα (amā-vi, delē-vi), ἀλλ' εἰς τὸ συμφωνόληγκτον θέμα (mon-ui καὶ ὄχι mone-vi). οἷον

(crepāre): crep(a)o, (crepo) crepui (ὄχι crepāvi) κροτῶ.

(secāre): sec(a)o, (seco), sec-ui (ὄχι secāvi) τέμνω.

(docēre): docē-o doc-ui (ὄχι docēvi) διδάσκω.

(aperīre): apērī-o aper-ui (ὄχι aperīvi) ἀνοίγω.

152. Ἡ κανονικὴ κατάληξις τοῦ ὕπτίου είναι -tum, ἥτις μετὰ τοῦ θεματικοῦ φωνήγεντος, ἢ μετὰ τοῦ συγδετικοῦ φωνήγεντος, γίνεται -atum, -etum, -itum, -utum. Ἐνίστε δὲ ἡ κατάληξις -tum προσαρτᾶται ἀμέσως καὶ ἀγεύ συγδετικοῦ φωνήγεντος εἰς τὸ συμφωνικὸν θέμα τοῦ δήματος οἷον sec-tum (ἐκ τοῦ secare, θέμα seca-), doc-tum (ἐκ τοῦ docēre, θέμα doce-).

153. Τὰ εἰς -itum ὕπτια ἔχουσι βραχὺ μὲν τὸ -i, δταν δ παρακείμενος λήγγη εἰς ui (monūi—monūtum, ἐκ τοῦ monēre, παρανεῖν), μακρὸν δέ, δταν εἰς -vi (audivi—auditum, ἐκ τοῦ audire, ἀκούειν). Ἐξαιροῦνται δὲ τὰ ἔξηγις ὕπτια.

eo	(πορεύομαι),	īvi,	-ītum.
cīeo	(κινῶ),	cīvi,	cītum.
līno	(ἀλείφω),	livī (lēvi),	lītum.
quēo	(δύναμαι),	quīvi,	quītum.
sīno	(ἀφίνω),	sīvi,	sītum.

154. Τὰ εἰς -atum ὕπτια ἔχουσι μακρὸν α πλὴν τῶν ὕπτίων dātum τοῦ dāre (διδόναι), rātum τοῦ rerī, rēor (νομίζειν), sātum τοῦ sērēre (σπείρειν).

155. Τὰ εἰς -utum ἔχουσι μακρὸν τὸ u, πλὴν τοῦ rutum, τοῦ δήματος rūčre (καταρρέειν).

156. Ἀντὶ τῆς κανονικῆς καταλήξεως -tum, τὰ δήματα τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα δδοντόφωνον (d, t) σχηματίζουσι τὸ ὕπτιον εἰς

-sum, τοῦτο δὲ προέρχεται, διότι ἐκ τῆς συνδρομῆς τοῦ d ἢ t τοῦ θέματος καὶ τοῦ t τῆς καταλήξεως τοῦ ὑπτίου (d-t, t-t) παράγονται δύο s (πρβλ. Θάλαττα—Θάλασσα), τὸ δὲ ὑπτίον λαμβάνει τότε τὸν τύπον -sum· οἷον cōncūt-ī-o (συγκρούω), concut-tum (concus-sum). Τὰ δύο s περιστέλλονται εἰς ἔν, δταν προηγήται σύμφωνον, μακρὸν φωνῆν ἢ δίφθογγος.

ardēo (φλέγομαι),	ard-tum,	ars-sum,	arsum·
rīdēo (γελῶ),	rid-tum,	ris-sum,	risum·
claudio (χλείω),	claud-tum	claus-sum,	clausum.

157. Ἐκ ψευδοῦς ἀναλογίας προσλαμβάνουσι sum ἐν τῷ ὑπτίῳ (ἀντὶ -tum) καὶ ἄλλα ῥήματα μὴ ἔχοντα χαρακτήρα d ἢ t· οἷον fallo (σφάλλω), fal-sum, manēo (μένω), man-sum.

Μάλιστα δὲ σχηματίζουσι τὸ ὑπτίον εἰς -sum τὰ ῥήματα τὰ ἔχοντα τὸν παρακείμενον εἰς -si, ἐξ ἐπιδράσεως τοῦ παρακειμένου· οἷον figo (πήγνυμι), fig-si, fixi, fig-sum, fixum.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'

ΑΝΩΜΑΛΑ ΡΗΜΑΤΑ

158. Άνωμαλα δήματα (verba anomala) δνομάζονται κατ' ἔξοχήν δσα δὲν σχηματίζουσι μόνον τὸν παρακείμενον καὶ τὸ ὑπτίον ἀνωμάλως, ἀλλὰ καὶ ἐν πολλοῖς ἀλλοις τύποις ἀποκλίνουσι τοῦ δμαλοῦ σχηματισμοῦ. Τοιαῦτα δὲ εἰναι ἐκτὸς τοῦ sum τὰ ἐπόμενα· 1) possum δύναμαι, 2) edo ἐσθίω, 3) volo βούλομαι, nolo οὐ βούλομαι, malo προτιμῶ, 4) eo εἴμι, 5) queo δύναμαι, nequeo οὐ δύναμαι, 6) fero φέρω, 7) fio γίγνομαι.

A') Possum δύναμαι.

159. Τὸ δῆμα possum, σύνθετον δν ἐκ τοῦ pot (potis δυνατὸς) καὶ sum, κλίνεται ως τὸ sum μετὰ τῶν ἐπομένων μόνον μεταβολῶν· α') ἡ ἀπαρέμφατος εἰναι posse, β') δ παρατατ. τῆς ὑποτακτικῆς possem καὶ γ') δ παρακείμενος potui.

*Indicativus.**Coniunctivus.*

Praesens.

S.	pos-sum pot-ěs pot-est		pos-sim pos-sis pos-sit
P.	pos-sūmus pot-estis pos-sunt		pos-sīmus pos-sītis pos-sint

Imperfectum.

S.	pot-ěram pot-ěras pot-ěrat		pos-sem pos-ses pos-set
P.	pot-ěrāmus pot-ěrātis pot-ěrant		pos-sēmus pos-sētis pos-sent

Futūrum.

S.	pot-ěro pot-ěris pot-ěrit		
P.	pot-ěrīmus pot-ěrītis pot-ěrunt		λείπει

Perfectum.

S.	pot-uīi pot-uīsti pot-uīt		pot-uěrim pot-uěris pot-uěrit
P.	pot-uīmus pot-uīstis pot-uērunt (ēre).		pot-uěrīmus poe-uěrītis pot-uěrint

Plusquamperfectum.

S.	pot-uěram pol-uěras pot-uěras		pot-uīsem pot-uīses pot-uīset
P.	pot uěrāmus pot-uěrātis pot-uěrant		pot-uīssēmus pot-uīssētis pot-uīssent

Futūrum exactum.

S.	pot-uěro pot-uěris pot-uěrit		
P.	pot-uerim̄us pot-uerit̄is pot-uěrint		δμοια τῇ τοῦ παρακειμένου

Infinitivus.

Praesens		Perfectum
pos-se.		pot-uisse.

Ἡ προστακτικὴ λείπει. Ἡ δὲ μετοχὴ τοῦ ἐνεστῶτος potens εἰναι ἐν χρήσει μόνον ὡς ἐπίθετον=δυνατός.

B') *ëdo* (ἔδω, ἔσθιω).

160. Τὸ *ëdo*, *ëdi*, *ësum*, *edēre* κλίνεται κανονικῶς κατὰ τὴν τρίτην συζυγίαν, ἔχει δμως ἐνιαχοῦ καὶ δευτέρους συγκεκομμένους τύπους, οἵτινες εἰναι δμοιοι πρὸς τοὺς ἀναλόγους τοῦ esse ἐκτὸς τῆς συλλαβικῆς ποσότητος, διότι τὸ ε τῶν τύπων τοῦ sum εἰναι βραχύ, ἐν φ τὸ ε τῶν τύπων τοῦ edo εἰναι μακρόν, -ës, -ës, -ëst, -ëst κτλ. Κατὰ τὰ λοιπὰ τὸ *ëdo* κλίνεται δμαλῶς κατὰ τὴν γ' συζυγίαν.

Praes. Ind. act.	Imp. Coniunct. act.

S.	ëdo, ëdis ëdit ës, ëst	edērem, edēres, edēret ëssem, ësses, ësset
P.	edīmus, edītis, edunt ëstis.	ederēmus, ederētis, edērent ëssēmus, ëssētis, ëscent.

Imperativus.

S.	edë, (edïto) ës, (ësto)	edere ësse
P.	edïte (editōte) ëste, (ëstōte) (edunto)	

Infinit. Praes.

Τοῦ δὲ παθητικοῦ μόνον τοῦ editur κεῖται δεύτερος τύπος τὸ ëstur, καὶ τοῦ ederētur τὸ ëssetur.

“Ωσαύτως δὲ κλίνονται καὶ τὰ σύνθετα· οἷον comēdo κατεσθίω,
exēdo ἔξεδω.

I') *Volo βούλομαι, nolo οὐ βούλομαι, malo προτιμῶ.*

161. Τὸ μὲν *nolo* εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ *non* καὶ *volo*, τὸ δὲ *malo* ἐκ τοῦ *magis* καὶ *volo* (*mavōlo*, *malo*).

Indicativus.

Praesens.

S. vōlo	nōlo	mālo
vis	non vis	mavīs
vult	non vult	mavult
P. volūmus	nolūmus	malūmus
vultis	non vultis	mavultis
volunt	nolunt	malunt.

Imperfectum.

S. volēbam, -as, -at	nolēbam, -as, -at	malēbam, -as, -at
P. volebāmus κτλ.	nolebāmus κτλ.	malebāmus κτλ.

Futūrum.

S. volam, -es, -et	(nolam), -es, -et	(malam), -es, -et
P. volēmus κτλ.	nolēmus κτλ.	malēmus κτλ.

Perfectum.

S. volui, -isti κτλ.	nolui, -isti κτλ.	malui -isti κτλ.

Plusquamperfectum.

S. voluēram, -as κτλ.	noluēram, -as κτλ.	maluēram, -as κτλ.

Futūrum exactum.

S. voluēro, -is κτλ.	noluēro, -is κτλ.	maluēro, -is κτλ.

Coniunctivus.

Praesens.

S. vělim	nōlim	mālim
velīs	nolīs	malīs
velit	nolit	malit
P. velimus	nolīmus	malīmus
velītis	nolitīs	malitīs
velint	nolint	malint

Imperfectum.

S. vellem, -es, -et	nollem, -es, -et	mallem, -es, -et,
vellēmus, -ētis, -ent	nollēmus, ētis, ent	mallēmus, ētis, -ent

Perfectum.

S. voluērim, -is, -it	noluērim, -is, it	maluērim, -is, -it
P. voluerīmus <i>κτλ.</i>	noluerīmus <i>κτλ.</i>	maluerīmus <i>κτλ.</i>

Plusquamperfectum.

S. voluissem, -es, -et	noluissem, -es, -et	maluissem, -es, -et,
P. voluissēmus <i>κτλ.</i>	noluissēmus <i>κτλ.</i>	maluissēmus <i>κτλ.</i>

Imperativus.

λείπει	S. 2. nolī (nolito)	λείπει
	3. (nolito)	
	P. 2. nolīte <i>κατ</i> (nolitōte) (nolunto)	

Infinitivus.

Praesens.

velle	nolle	malle

Perfectum.

voluisse	noluisse	maluisse

Participium.

Praesens.

volens		nolens		$\lambda\epsilon\pi\epsilon\iota$

Δ') *Eo εἰμι.*

162. Τὸ *εο*, *ἴvi*, *ἴτυμ*, *ἴre* κλίνεται τὸ πλεῖστον κατὰ τὴν τετάρτην συζυγίαν· μόνον δὲ δ ἐνεστώς καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ παράγωγοι τύποι εἶναι ἀνώμαλοι.

*Inticativus.**Coniunctivus.*

Praesens.

S. <i>εο</i> , <i>is</i> , <i>it</i>		eam, <i>eas</i> , <i>eat</i>
P. <i>īmus</i> , <i>ītis</i> , <i>eunt</i>		<i>eāmus</i> , <i>eātis</i> , <i>eant</i>

Imperfectum.

S. <i>ībam</i> , <i>ibas</i> , <i>ibat</i>		<i>īrem</i> , <i>ires</i> , <i>iret</i>
P. <i>ibāmus</i> , <i>ibātis</i> , <i>ibant</i>		<i>irēmus</i> , <i>irētis</i> , <i>irent</i>

Futūrum.

S. <i>ībo</i> , <i>ibis</i> , <i>ibit</i>		<i>itūrus</i> , -a, -um, sim κτλ.
P. <i>ibīmu's</i> , <i>ibītis</i> , <i>ibunt</i>		

*Imperativus.**Imfinitivus.*

S. 2. <i>ī</i> (<i>καὶ īto</i>)		Praes. <i>īre</i>
3. (<i>īto</i>)		Perf. <i>īvisse</i> η isse
P. 2. <i>īte</i> (<i>καὶ ītōte</i>)		Fut. S. <i>itūrum</i> , -am, -um esse
3. (<i>eunto</i>)		P. <i>itūros</i> , -as, -a esse

*Participium.**Supinum.*

Praes. <i>iens</i> , <i>euntis</i> , <i>eunti</i> ,		<i>ītum</i> , <i>ītu</i>
<i>eūntem</i> κτλ.		

Fut. *ītūrus*, -a, -umGerundium
eundi κτλ.Gerundivum
eundus, -a, -um

163. Ωσαύτως δὲ κλίνονται καὶ τὰ σύνθετα αβέο ἀπειμι, adēo πάρειμι, exēo ἔξειμι, inēo εἰσιμι, perēo ἀπόλλυμαι, praeterēo παρέρχομαι, prodēo πρόειμι, redēo ἐπάνειμι, subeo ὑπέρχομαι, ἐπιχειρῶ. Σημειωτέον δικινώς, διτι ταῦτα ἐν τῷ παρακειμένῳ καὶ τοῖς ἀπὸ τούτου παραγόγοις τύποις ἀποδάλουσι κανονικῶς τὸν οἶον abīi, abiēram κτλ.

164. Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ τὸ ἐνεργ. μὲν τύπου, ἀλλὰ παθητ. σημασίας δῆμα venēo, venīi, ἀνευ ὑπτίου, venire πωλεῖσθαι, σύνθετον ἐκ τοῦ venum καὶ εο διάφορον τοῦ venīre ἔρχεσθαι.

Tὸ venēo εἶναι παθητικὸν τοῦ vendo, δπως καὶ τὸ perēo εἶναι παθητικὸν τοῦ perdo (id. § 145).

E') Queo δύναμαι, negueo οὐ δύναμαι.

165. Άμφοτερα τὰ δῆματα ταῦτα κλίνονται ώς τὸ εο, ἐκτὸς δὲ τῆς δριστικῆς καὶ ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεστῶτος οἱ ἄλλοι τύποι κείνται οὐχὶ συχνά.

Indicativus.

Praesens.

S. queo, quis quit,	nēquēo, nequis,	nequit,
P. quīmus, quītis, queunt	nequīmus, nequītis,	nequeunt.

Imperfectum.

S. quīban,-as κτλ.	nequībam, -as κτλ.

Futūrum.

S. quībo, -is κτλ.	nequībo, -is κτλ.

Perfectum.

S. quīvi—quīvit	nequīvi, nequisti, nequivit (iit)
P. — —quīvērunt	— —nequivērunt(ēre)

Plusquamperfectum

λείπει	S. — — nequierat
	P. — — nequierant.

Coniunctivus

Praesens.

S. queam; queas, queat | nequāam, nequeas, nequeat
 P. queāmus, queātis, queant | nequeāmus, nequeātis, nequeant

Imperfectum

S. quīrem — quiret | nequīrem — nequiret
 P. — — — — — — nequirēmus — nequirent

Perfectum.

S. — — quivērit | nequivērim — nequierit
 P. — — — — — — — — — — nequierint

Plusquamperfectum

S. — — — — — — — — — — — — nequisset
 P. — — — — — — — — — — — — nequissent

Infinitivus

Praes. quīre | nequire
 Perf. quivisse, quisse | nequivisse, nequisse

Participivm

Praes. quiens, Cen. queuntis | nequīens, Cen. nequeuntis
 κτλ. κτλ.

ΣΗΜ. Quis καὶ quit ἐν τῇ δριστικῇ τοῦ ἐνεστῶτος εἶνε ἐν χρήσει μόνον μετὰ τοῦ non (non quis, non quit ἀντὶ nequis, nequit). Καθ' ὅλου δὲ τὸ queo εἰναι ἐν χρήσει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν ἀρνητικοῖς λόγοις καὶ πολλῷ σπανιώτερον τοῦ possum.

Σ') *Fero, tuli, latum, ferre, φέρω.*

166. Τὸ δῆμα fero ἔχει παρακείμενον tuli καὶ ὅπτιον latum ἐξ ἄλλων θεμάτων, ἄλλως δὲ κλίνεται δημαλῶς κατὰ τὴν τρίτην συγγίαν ἐκτὸς δηλίγον ἐξαιρέσεων. Τὸ συνδετικὸν δηλαδὴ φωνῆν ί-καὶ ἐν τῷ ἐνεργητικῷ καὶ ἐν τῷ παθητικῷ ἀποβάλλεται ἐν τῇ δριστικῇ τοῦ ἐνεστῶτος καὶ ἐν τῇ προστακτικῇ πρὸ τοῦ s καὶ t. Εθεν ἀντὶ

feris—fers, ἀντὶ ferītur—fertur, ἀντὶ ferīte—ferte, ἀντὶ ferītor—fertor.

Ωσαύτως δὲ ἀποθάλλεται τὸ συνδετικὸν φωνῆεν -εῖ ἐν τῇ ἀπαρεμφάτῳ ferre ἀντὶ ferere καὶ ἐν τοῖς ἀπὸ ταύτης παραγώγοις τύποις, ἐν τῇ προστατικῇ fer ἀντὶ fēre, ἐν τοῖς παρατατικοῖς ferrem ἀντὶ ferērem καὶ ferrer ἀντὶ fererer καὶ ἐν τῷ δέ οὐκ εἴνεστι τότες τῆς δριστικῆς ferris ἀντὶ ferēris.

Activum

Praesens Indicat.

S. fero, fers, fert	fērōr, ferris, fertur
P. ferīmus, fertis, ferunt	ferīmur, ferīmīni, feruntur

Imperfect. Coniunct.

S. ferrem, ferres, ferret	ferrer, ferrēris, ferretur
P. ferrēmus, ferrētis, ferrent	ferrēmur, ferremīni, ferrentur

Imperativus.

S. 2. fer (ferto)	S. 2. ferre (fertor)
3. (ferto)	3. (fertor)
P. 2. ferte (καὶ fertōte)	P. 2. ferimīni
3. (ferunto)	3. (ferunctor)

Infinit. Praes.

ferre		ferri

Πάντες δὲ οἱ λοιποὶ τύποι παράγονται κανονικῶς ἀπὸ τῶν πρωτοτύπων καὶ κλίνονται κατὰ τὴν τρίτην συζυγίαν· οἷον ἀπὸ τοῦ fero fut. feram, -es· ferar, -ēris· coni. praes. feram, -as· ferar, -āris· ἀπὸ τοῦ tuli plusquampl. tulēram, tulisseμ· ἀπὸ τοῦ latum· partic., perfecti καὶ fut. latus, latūrus.

167. Ωσαύτως δὲ κλίνονται καὶ τὰ σύνθετα· οἷον circumfero περιφέρω, antefέρω προφέρω, προτιμῶ κτλ.

Tὸ aufēro, ἀφαιρεῦμαι, ἐγένετο ἐκ τοῦ ab (abs) καὶ fero καὶ ἔχει abstuli, ablātum, auferre.

Tοῦ suffēro, ὑποφέρω, ὑπομένω, γενομένου ἐκ τοῦ sub καὶ fero, δὲ παρακείμενος καὶ τὸ ὅπτιον εἰναι σπανίως ἐν χρήσει· οἱ δὲ τύποι

sustūli, sublātum ἀνήκουσι συνήθως εἰς τὸ tollo, ώς παρακείμενος δὲ χρησιμεύει τὸ sustinui.

Tὸ diffēro διαφέρω (διασκεδάννυμι), ἀναβάλλομαι, γενόμενον ἐπὶ τοῦ dis καὶ fero, ἔχει distūli, dilātum, differe· ἐπὶ δὲ τῆς σημασίας εἰμὶ διάφορος οὕτε παρακείμενον ἔχει οὕτε ὅπτιον.

Tὸ offēro, προσφέρω, γενόμενον ἐκ τοῦ ob καὶ fero, ἔχει oblūli, oblātum, offerre.

Tὸ affēro, προσφέρω, ἐκ τοῦ ad καὶ fero, ἔχει attūli, allātum, affere.

Tὸ confēro, contūli, collātum, conferre, συμφέρω.

Tὸ effēro, extūli, elātum, efferre, ἐκφέρω.

Tὸ infēre, intūli, illātum, inferre, εἰσφέρω.

Z') Fio γίγνομαι.

168. Tὸ ῥῆμα fīo, factus sum, fiēri εἰναι ώς ἐκ τῆς σημασίας αὗτοῦ παθητικὸν τοῦ facio, feci, factum, facere ποιῶ.

Indicativus

Coniunctivus

Praesens.

S.	fīo,	fiēs,	fit	fīam,	fīas,	fīat
P.	fīmus,	fītis,	fiunt	fīāmus,	fīātis,	fīant

Imperfectum.

S.	fīēbam,	-as,	-at	fīērem,	-es,	-et
P.	fīebāmus,	-ātis	-ant	fīerēmus,	-ētis,	-ent

Futūrum.

S.	fīam,	fiēs,	fīet	•	λείπει
P.	fīēmus,	fīētis,	fīent	•	

Imperativus.

S.	2.	fī
P.	2.	fīte

Infinitivus.

Praes. fīeri | Perf. factum, -am, -um, -esse | Fut. factum iri

169. Ἡ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου factus καὶ τὸ δεύτερον θετικὸν faciendus παρελήφθησαν ἐκ τοῦ facio. Ἀπὸ τοῦ factus δὲ σχηματίζονται οἱ παράγωγοι τύποι ὅλως διμαλῶς· factus sum, eram, ero, sim, essem.

Σημ. Ἐν τῷ ῥήματι τούτῳ εἰναι παρὰ τὸν κανόνα (σελ. 199) τὸ φωνῆν i πρὸ τοῦ ἄλλου φωνήντος μακρόν, ἐκτὸς ἐν τῷ fieri, fiērem, fiēres...

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'

ΕΔΔΙΠΗ ΡΗΜΑΤΑ

(Verba defectiva).

170. Ἐλλιπὴ ῥήματα ἔχει ἡ λατινικὴ γλῶσσα τὰ ἐπόμενα· α') coepi ἡρξάμην, β') memīni μέμνημαι, γ') nōvi οἶδα, δ') ōdi μισῶ, ε') aio κατάρημι, λέγω, ἀντίθετον τοῦ nego ἀρνοῦμαι, σ') inquam φημί, ζ') fari λέγειν, η') τὰς προστακτικὰς apāge ἀπαγε, salve, ave (have) χαῖρε, vale χαῖρε, ὑγίαινε, ἔρρωσο (ἐν ἐπιστολαῖς), θ') cēdo δός, εἰπέ, ι') quaeso τὸ τῆς συνηθείας παρακαλῶ, συνήθως ἐν παρενθέσει, ια') förem=essem.

A') Coepi, menīni, novi, ōdi.

171. Τὰ ῥήματα ταῦτα εἰναι παρακείμενοι ἔχοντες (πλὴν τοῦ coepi) ἐνεστῶτος σημασίαν. Καὶ τὸ novi δὲ κυρίως εἰναι παρακείμενος τοῦ nosco καὶ σημαίνει ἔγνωκα, οἶδα.

Indicativus.

Perfectum.

S. coepi,	memīni	nōvi	ōdi
coepisti κτλ.	meministi κτλ.	novisti κτλ.	odisti κτλ.

Plusquamperfectum.

S. coepēram,	meminēram,	novēram,	odēram,
coepēras κτλ.	meminēras κτλ.	novēras κτλ.	odēras κτλ.

Futūrum exactum.

S. coepēro,	meminēro,	novēro,	odēro,
coepērisκτλ.	meminēris κτλ.	novēris κτλ:	odēris κτλ.

*Coniunctivus.**Perfectum.*

S. coep̄rim,	memin̄rim,	nov̄rim,	od̄rim,
coep̄ris οτλ.	memin̄ris οτλ.	nov̄ris οτλ.	od̄ris οτλ.

Plusquamperfectum.

S. coep̄issem,	meminissem,	novissem	odissem,
coep̄isses οτλ.	meminissses οτλ.	novisses οτλ.	odisses

Imperativus.

λείπει	S. 2. memento	λείπει	λείπει
	P. 2. mementōte		

Infinitivus.

Perf. coepisse	meminisse	novisse (nosse)	odisse
Fut. coeptūrum -am, -um esse	λείπει	λείπει	osūrum, -am -um esse

Participium.

Perf. coeptus, -a, -um			(osus, -a, -um)
Fut. coeptūrus, -a, -um	λείπει	λείπει	osūrus, -a, -um.

Σημ. Τὸ ἀπηρχαιωμένον osus εἶναι ἐν χρήσει ἐν τοῖς συνθέτοις exōsus καὶ perōsus σφόδρα μισῶν μετ' ἐνεργητικῆς διαθέσεως. Τοῦ δὲ coepi ὡς ἐνεστώς χρησιμεύει τὸ incipio, (incēpi, inceptum) καὶ (σπανιώτερον) τὸ occipio (occēpi, occēptum) οἷον incipio facere ἀρχομαι ποιεῖν, coepi facere (σπανιώτερον incēpi) ἥρξαμην ποιεῖν.

B') Aio κατάφημι, λέγω.

172. Τοῦ aio κείνται οἱ ἐπόμενοι τύποι:

Praes. Indic.

S.	aio, āis, āit
P.	— — āiunt

Imperf. Indic.

S.	āiebam, -as, -at
P.	āiebāmus, -ātis, -ānt

Imperat.

S.	2. aī

Praes. Coniunct.

—	āias, āiat
—	āiant

Perf. Indic.

—	ait
—	—

Particip. Praes.

—	āiens

173. 'Αντὶ aisne? λέγεις; νομίζεις; τί δαί; ἐν συχνῇ χρήσει εἰναι τὸ ain'. Ιστέον δὲ δι τὸ μὲν προστακτικὴ αἱ εἰναι ἀπηρχαῖω-
μένη, δὲ μετοχὴ αἴτης καταφάσ, ἐγένετο ἐπίθετον.

G') Inquam φημι.

174. Τοῦ inquam κείνται οἱ ἐπόμενοι τύποι.

Praes. Indic.

Imperf. Indic.

S. inquam, inquis, inquit	— — inquiēbat (inquiabat)
P. inquimus, inquitis, inquiunt	— — —
<i>Futurum</i>	<i>Perf. Indic.</i>
S. — inquies, inquiet	— inquisti, inquit

Imperat.

S. inque (σπάν.). 2. 3. inquito (σπάν.).

175. Τὸ ὥημα τοῦτο μεταχειρίζονται οἱ Δατῖνοι παρεμβάλλοντες εἰς δρθὸν λόγον, ως οἱ "Ελληνες τὸ ἔφην ἢ τὸ ἦν δ' ἔγω κτλ." οἷον τοῦ ille, «nego», inquit, «verum esse» εἶτα ἐκεῖνος, «οὐ φημι», ἔφη, «ἀληθὲς εἶραι».

A') Fāri λέγειν.

176. Τὸ ὥημα fāri εἰναι ἀρχαῖκὸν καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παρὰ τοῖς ποιηταῖς μόνον ἐν χρήσει. Οἱ δὲ ἐντὸς τῶν παρενθέσεων τύποι κείνται μόνον ἐν τοῖς συνθέτοις, affāri, πρօσαγορεύειν, praefāri, προλέγειν, effāri ἐκφωνεῖν, ἐξειπεῖν, profāri ἀποφθέγγεσθαι (ἐξειπεῖν), προλέγειν, προφητεύειν. Κείνται δὲ οἱ ἐπόμενοι τύποι:

Praes. Indic.

Imperfect.

S. — — fātūr	Indic.	Coniunct.
P. (fāmūr, famīni, fantūr)	(fābar)	(fārer)
<i>Futūrum.</i>	Perf.	Plusquamperf.
S. fābor (fabēris), fabītūr	fātūs sum, sim, eram, essem	(πλήρη)
<i>Imperat.</i>		Infinīt.
S. 2. fāre	fāri	
<i>Particip.</i>		<i>Supinūm.</i>
Praes. fāns	fātu	<i>Gerundivūm.</i>
Perf. fātūs	fāndūs, -a, -um	
<i>Gerundium.</i>		
Gen. fāndī		
Abl. fāndo		

Σημ. Συνήθης εἶναι ἡ φράσις fando audire ἀκοῇ εἰδέναι—fanda adque nefanda δῆτα καὶ ἀπόρρητα.

E') *Aī προστακτικαὶ ἄραγε, ave (have), salve, vale.*

177. Τὸ μὲν ἄραγε συντάσσεται μετ' αἰτιατικῆς· οἷον ἄραγε τε ἄπαγε σεαυτόν· ἢ κεῖται μόνον ἀνευ αἰτιατικῆς· τῶν δὲ ave (have), salve χαῖρε καὶ vale χαῖρε, ὑγίαινε, ἔρρωσο (ἐν ἐπιστολαῖς) κεῖνται οἱ ἐπόμενοι τύποι.

Imperativus.

S. 2. ave	salve	vale
P. 2. avēte	(salvēto)	(valēto)

Indicativ. Fut.

λείπει	salvēbis	valēbis

Infinitivus.

avēre	salvēre	valēre

178. *Αī ἀπαρέμφατοι κεῖνται μόνον μετὰ τοῦ ῥήματος iubeo· οἷον iubeo vos salvēre, valēre te iubēo κελεύω ὑμᾶς (σε) χαίρειν, λέγω ὑμῖν (σοι) χαίρειν.*

G') *Cēdo δός, εἰπέ.*

179. Οἱ μοναδικὸς τύπος cēdo μετὰ σημασίας προστακτικῆς ἢ κεῖται μετ' αἰτιατικῆς· οἷον cedo tuum consilium εἰπὲ τὴν σὴν βουλήν, cedo dextram δός τὴν δεξιάν· ἢ μόνος. Οἱ δὲ πληθυντικὸς cette εἶναι ἀπηρχαιωμένος.

Z') *Quaeso.*

180. Πλὴν τοῦ quaeso κεῖται ἔτι μόνον τὸ τοῦ πληθυντικοῦ quaesūmus. Ἐκάτερον δὲ παρεμβάλλεται εἰς τὸν λόγον τοῦ λέγοντος· οἷον tu, quaeso, scribe=σύ, παρακαλῶ, γράψε.

H') *Fōrem.*

181. Πλὴν τοῦ πρώτου προσώπου förem (=essem) κεῖται ἔτι τὸ föres, föret, förent. Τὸ δὲ före=futūrum, futūram, futūrum (-os, -as, -a) esse.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'

ΑΠΡΟΣΩΠΑ ΡΗΜΑΤΑ

(Verba impersonalia).

182. Τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων τὰ συνηθέστερα εἰναι τὰ ἐπόμενα.

Α') Τὰ δηλοῦντα τὴν ἀτμοσφαιρικὴν κατάστασιν οἷον pluit ūei, ningit chionizet, grandinat pīptet chálazet, fulgūrat dōtuzáptet, tonat þozonat.

Β') 'Ρήματά τινα τῆς β' συζυγίας.

libet aqēsorū, libūit καὶ libitum est.

licet ēxesori, licūit καὶ licitum est.

mis̄eret καὶ miserētur oīktr̄o, miseritum est.

oportet δεῖ, oportūit.

piget dñszechedaír̄o, pigūit καὶ pigitum est.

paenit̄et μεταμέλει, paenitūit.

pudet aīdōm̄ai, pudūit καὶ puditum est.

taedet ἀηδιάζομαι (ἀηδιάζω), pertaesum est.

decet πρέπει, decūit.

dedēcet οὐ πρέπει, dedecūit.

Σημ. Τὰ ἀπρόσωπα κλίνονται κανονικῶς καὶ ἐν τοῖς ἀπὸ τοῦ ἐνεστῶτος καὶ παρακειμένου παραγώγοις τύποις, δὲν ἔχουσι δὲ οὔτε προστακτικὴν οὔτε ὅπτιον οὔτε μετοχήν. Αἱ δὲ μετοχαὶ τινῶν ῥημάτων, libens πρόθυμος, licens ἐλεύθερος, ἀχαλίνωτος, pudens αἰδήμων κλπ. ἔγενοντο ἐπίθετα. Ἡ δὲ προστακτικὴ τῶν ἀπροσώπων ἀναπληροῦται διὰ τῆς ὑποτακτικῆς οἷον pudeat te αἰδέσθητι.

Γ') 'Ρήματά τινα ἐν ὀρισμένῃ τινὶ σημασίᾳ εἰναι ἀπρόσωπα ἀλλως προσωπικὰ ὄντα. οἷον int̄erest καὶ refert μέλει μοι, διαφέρει μοι, appāret, δηλόν ἔστι, constat ὁμολογεῖται, exp̄edit συμφέρει, prae-stat κρείττον ἔστι, restat ὑπολείπεται, juvat καὶ delectat εὐφρά-νει, liquet σαρφές ἔστι.

Δ') 'Ως ἀπρόσωπον χρησιμεύει καὶ τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον καὶ ἡ παθητικὴ ἀπαρέμφατος ἀμεταβάτων ῥημάτων, ἀπερ ἀλλως ἔνεκα τῆς σημασίας αὐτῶν δὲν ἔχουσι παθητικόὺς τύπους· οἷον

itur πορεύεται τις, vivitur ζῇ τις, vivi ζῆν τινα, ὥσαύτως δὲ καὶ τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον τῶν παθητικῶν ρημάτων μεταβατικῶν· οἷοι clamātur βοᾷ τις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'

ΑΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΔΟΓΟΥ "Η ΜΟΡΙΑ

(Particūlae).

183. Ἀκλιτα μέρη τοῦ λόγου εἶναι καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ.

- α') τὰ ἐπιρρήματα (adverbia),
- β') αἱ προθέσεις (praepositiones),
- γ') οἱ σύνδεσμοι (coniunctiones),
- δ') τὰ ἐπιφωνήματα (interjectiones).

Α' Ἐπιρρήματα.

184. Τὰ ἐπιρρήματα εἶναι διτά.

Α' Πρωτότυπα (adverbia primitiva) οἷον cur διὰ τί; fere σχεδόν, vix μόλις, satis ἢ sat ἵκανως, sic καὶ ita οὕτω, tum τότε, nunc νῦν, saepe πολλακις, cras αὔριον.

Β' Παράγωγα (adverbia derivata) σχηματιζόμενα ἀπὸ ἄλλων λέξεων διά τινων ὀρισμένων καταλήξεων ὡς ἔξης.

α') ἐπιρρήματα εἰς -ē ἀπὸ ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν εἰς -us, -a, -um καὶ ἀπὸ ἐπιθέτων εἰς -er, -um, τιθεμένου μακροῦ ε ἀντὶ τῆς καταλήξεως τῆς γενικῆς -i· οἷον rectus (ἀρθρός)—rectē (ἀρθρός), malus (κακός) — malē (κακῶς)¹⁾.

β') ἐπιρρήματα εἰς -ter ἀπὸ ἐπιθέτων τῆς τρίτης κλίσεως, τῶν καταλήξεων τούτων τιθεμένων ἀντὶ τῆς καταλήξεως τῆς γενικῆς -is. Τὰ δὲ μονοκατάληκτα εἰς -ns λήγοντα (ἐπίθετα, μετοχαὶ) σχηματίζουσι νὰ ἐπιρρήματα αὐτῶν εἰς -er· οἷον cēlēr (ταχὺς)—cēlēritēr (ταχέως), fēlix (εύτυχης)—fēlicīter (εύτυχῶς), lībens (ἄσμενος)—lībenter (ἀσμένως).

γ') ἐπιρρήματα ἀριθμητικά (σ. 45).

1) Τὰ ἐπιρρήματα malē (κακῶς) καὶ benē (καλῶς) ἔχουσι τὸ ε βραχύ.

δ') ἐπιρρήματα εἰς -im ἀπὸ δημάτων, ἀντὶ τῆς τοῦ ὑπέλου καταλήξεως υἱού τιθεμένης τῆς καταλήξεως im· olov

caedo (caesum)	caesim μετὰ κοπῆς
pungo (punctum)	punctim νύγδην, μετὰ κεντήματος
carpo (carptum)	carptim ἀκροθιγῶς, κατὰ μέρος
rapiō (raptum)	raptim, ταχέως (ἀρπακτικό)
traho (tractum)	tractim μεθ' ἔλξεως, συνεχῶς
pando (passum)	passim, σποράδην (ἐδῶ κ' ἔκει)
sto (statum)	statim, παραχρῆμα (ἀμέσως)
cito (citatum)	citātim μετὰ σπουδῆς
nomino (nominatum)	nominatim ὀνομαστὶ
privō (privatum)	privātim ιδίᾳ.

Σημ. Καὶ ἀπὸ ὀνομάτων σχηματίζονται ἐπιρρήματα εἰς -tim καὶ μάλιστα εἰς -ātim· olov fur-furtim κλεπτικῶς, λάθρᾳ, grex-gregātim, ἀγεληδόν· vicus-vicātim κατὰ κώμας, tribus-tribūtim κατὰ φυλάς, vir-virītim κατ' ἄνδρα.

ε') ἐπιρρήματα εἰς itus ἀπὸ ὀνομάτων, τιθεμένης ἀντὶ τῆς καταλήξεως τῆς γενικῆς τῆς καταλήξεως ταύτης, σημαίνουσι δὲ κίνησιν ἀπὸ τοῦ δηλουμένου ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου· olov

caelum	caelītus	οὐρανόθεν
penum	penītus	ἔνδοθεν
fundus	fundītus	θεμελιόθεν
antiques	antiquītus	παλαιόθεν
divinus	divinītus	θεόθεν.

Σημ. Ἐπιρρηματικῶς λαμβάνονται καὶ τινες ὀνομαστικαὶ (οὐδετέρων ἐπιθέτων)· olov multum πολύ, paulum δλίγον, primum πρῶτον, recens νεωστὶ, facīle ἡδίως, impūne νηποινὶ, cetērum ἀλλά, potissimum μάλιστα.

Ἐπίσης λαμβάνονται ἐπιρρηματικῶς καὶ αἱ ἔξης ἀφαιρετικαὶ· noctu νύκτωρ, recta εὐθὺς (ἀναπληρ. viā), tempōre ἢ tempōri καὶ temp̄eri ἐγκαίρως, paucis διὰ βραχέων (ἀναπληρ. verbis), gratis δωρεὰν (ἀπὸ τοῦ gratiis), crebrō πυκνῶς, subītō αἴφνης, meritō ἀξίως, falso ψευδῶς, sedūlo ἐν σπουδῇ, tutō ἀσφαλῶς, manifestō προδήλως.

Αἰτιατικαὶ δὲ ἐπιρρηματικαὶ εἰναι αἱ ἑπόμεναι partim μέρος i κατὰ μέρος (ἀντὶ partem), alias ἄλλοτε (ἀναπληρωτέον vices καὶ ἄλλαι.

Διὸ τῆς ὑφ' ἓν γραφῆς συνεκφερομένων μερῶν τινῶν τοῦ λόγου ἐγένοντο τὰ ἔξῆς ἐπιρρήματα· denū ἐκ νέου, aū (ἀπὸ τοῦ de-novo) quemadmodum καθ' ὅν τρόπον, δπως, imprimis ἐν πρώταις, μάλιστα (in-prīmis), hactenus μέχρις ἐνταῦθα (hac parte tenuis), obviam εἰς ὑπάντησιν, ἀντίον (ob viam), magnopere μεγάλῳ (magno opere) κλπ.

Γ' Ἐπιρρήματα ἀντωνυμικὰ συσχετικὰ (adverbia pronominalia correlativa) (§ 114).

Σύγκρισις τῶν ἐπιρρημάτων.

185. Σύγκρισιν ἐπιδέχονται μόνον τὰ ἀπὸ ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν παραγόμενα ἐπιρρήματα εἰς -θ καὶ ter.

Σημ. Ὅταν δὲ τὰ ἐπίθετα δὲν ἔχωσι συγκριτικὸν η̄ ὑπερθετικὸν η̄ μηδέτερον τούτων, τότε καὶ τὰ ἐπιρρήματα ἔχουσι τὴν αὐτὴν ἔλλειψιν· οἷον τοῦ pie τὸ συγκριτικὸν καὶ ὑπερθετικὸν ἐκφράζεται περιφραστικῶς, magis pie, maxime pie. Ἐκ δὲ τῶν εἰς οἱ ἐπιρρημάτων τηροῦσιν ἐν τῷ ὑπερθετικῷ ο τὸ meritissimo καὶ τὸ tutissimo μόνον, πάντα δὲ τὰ λοιπὰ ἔχουσιν ε.

186. Πάντων τῶν λοιπῶν ἐπιρρημάτων ἐπιδέχονται σύγκρισιν μόνα τὰ ἑπόμενα·

diu πολὺν χρόνον	diutius	diutiſſime
saepe πολλάκις	saepius	saepiſſime
nuper νεωστὶ	ἄνευ συγκριτικοῦ	nuperrīme
satis ἄλις	satius μᾶλλον	ἄνευ ὑπερθετικοῦ
temperi ἐγκαίρως	temperius	ἄνευ ὑπερθετικοῦ.

187. Τῶν δὲ μὴ ἔχοντων θετικὸν τὰ συνηθέστατα εἰναι τὰ ἑπόμενα· deterius deterrīme, potius potissimum (potissime), ocīus ocīſſime, prius primum, magis maxime.

Β' Προθέσεις.

188. Αἱ προθέσεις τῆς λατινικῆς γλώσσης εἰναι πολλαὶ καὶ συντάσσονται τινὲς μὲν πρὸς αἰτιατικήν, ἄλλαι πρὸς ἀφαιρετικήν καὶ

διλγίσται ἄλλοτε μὲν πρὸς αἰτιατικὴν καὶ ἄλλοτε πρὸς ἀφαιρετικήν.

Α' Προθέσεις πρὸς αἰτιατικὴν συντασσόμεναι:

ante (portas) : πρὸ τῶν πυλῶν.

apud (Caesārem) : παρὰ τῷ Καίσαρι.

ad (Caesārem) : πρὸς τὸν Καίσαρα.

adverus (urbem) : ἀντικρὺ τῆς πόλεως.

adversus (hostes) : κατὰ τῶν πολεμίων (ἐχθριῶν).

adversus (deos) : πρὸς τοὺς θεούς (φιλικῶν).

circum { (castrā) : περὶ τὸ στρατόπεδον.

circa

citra { (Rubicōnem) : ἐπὶ τάδε τοῦ Ρουβίκωνος (ποταμοῦ).

cis

Ἀντιθ. ultra (Rubicōnem) : πέραν τοῦ Ρουβίκωνος (ποταμοῦ).

contra (Italiām) : ἀντικρὺ τῆς Ἰταλίας.

contra (rem publicam) : κατὰ τῆς πολιτείας.

erga (deos) : πρὸς τοὺς θεούς.

erga (mālos malus) : πρὸς τοὺς κακοὺς κακός.

extra (urbem) : ἔξω τῆς πόλεως.

intra (muros) : ἔσω, ἐντὸς τῶν τειχῶν.

inter (omnes) : μεταξὺ πάντων.

infra (lunam) : ὑπὸ τὴν σελήνην (ὑποκάτω).

iuxta (murum) : ἐγγὺς τοῦ τείχους.

ob (ocūlos) (συνών. ante oculos) : πρὸ τῶν διφθαλμῶν.

ob (eam rem) : διὰ τοῦτο.

penes (praetōrem) : ἐπὶ τῷ πραιτώρι (εἰς τὴν ἔξουσίαν τοῦ πραΐτ.).

praeter (urbem) : παρὰ τὴν πόλιν.

praeter (te) : πλὴν σοῦ.

praeter (cetēros) : ὑπὲρ τοὺς λοιπούς.

praeter (spem) : παρ' ἐλπίδα.

praeter (modum) : ὑπὲρ τὸ μέτρον.

post (tergum) : ὥπισθεν.

post (cenam) : μετὰ τὸ δεῖπνον.

post (homīnum memorīam) : ἐφ' ὅσον (ἀφ' ὅτου) οἱ ἀνθρωποι

ἔνθυμοῦνται.

prope (urbem) : ἐγγὺς τῆς πόλεως.

propter (Siciliam) : ἐγγὺς τῆς Σικελίας.

propter (me) : ἐνεκα ἐμοῦ.

per (medios hostes ire) : διὰ μέσων (ἢ διὰ μέσου) τῶν πολεμίων ἵεναι.

per (manus tradere) : ἀπὸ τῆς χειρὸς εἰς χεῖρα παραδιδόναι (διαβιβάζειν).

per (urbem) : ἀνὰ τὴν πόλιν.

per (ideum tempus) : κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον.

per (fraudem) : δι' ἀπάτης, μὲν ἀπάτην.

per (deos iurare) : δμνύναι εἰς θεούς.

per (aetatem) : ἐνεκα τῆς ἡλικίας.

secundum (flumen ire) : κατὰ τὸν ῥοῦν τοῦ ποταμοῦ (ἐκ τῶν πηγῶν πρὸς τὰς ἐκβολάς).

contra (flumen ire) : κατὰ (ἀντιθέτως) τοῦ ῥοῦ τοῦ ποταμοῦ ἵεναι (ἐκ τῶν ἐκβολῶν πρὸς τὰς πηγάς).

secundum (natūram) : κατὰ τοὺς νόμους τῆς φύσεως (ἀντίθ. contra natūram).

supra (lunam omnia aeterna sunt) : ὑπὲρ τὴν σελήνην (ὑπεράνω) τὰ πάντα αἰώνια εἰσι.

versus (πρός) : domum versus abiit : ἀπῆλθεν ἐπ' οἴκου.

ultra (Rubicōnem) : πέραν τοῦ Ῥουβίκωνος.

ultra (vires) : ὑπὲρ τὸ μέτρον, συνών. praeter modum.

trans (Rhenum) : πέραν τοῦ Ῥήνου.

trans (mare) : πέραν τῆς θαλάσσης, ὑπὲρ τὴν θάλασσαν.

B' Προοθέσεις ἀφαιρετικῆ συντασσόμεναι.

a ἢ ab ἢ abs :

ab (urbe fugit) : ἐκ τῆς πόλεως ἔφυγε.

ab (urbe condita) : ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης (urbs κατ' ἔξοχὴν ἡ Ῥ.)

ab (aliquo sto) : εἰμὶ μὲ τὴν πολιτικὴν μερίδα τινός.

a (cena dormitare) : εὐθὺς μετὰ τὸ δεῖπνον κατακλίνεσθαι.

Σημ. a λέγεται μόνον πρὸ συμφώνου, ab συνήθως πρὸ φωνήντος, abs μόνον μετὰ τοῦ te (abs te) καὶ ἐν συνθέσει πρὸ τοῦ c καὶ t : abs-cedo, abs-tuli.

coram (amico) : ἐνώπιον τοῦ φίλου.

cum (Poenis populus Romanus bellum gerēbat) : πρὸς (μὲ)
τοὺς Καρχηδονίους δὲ Ρωμαῖοὺς δῆμος ἐπολέμει.

Ἡ πρόθ. cum συντάσσομένη τῇ ἀφαιρετικῇ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (me, te, se, nobis, vobis) ἐπιτάσσεται προσαρτωμένη εἰς τὴν ἀντωνυμίαν οὕτως, ὅστε νὰ φαίνηται ώς μία λέξις· tecum, tecum, secum, nobiscum, vobiscum. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει συνήθως καὶ ἔταν συντάσσηται τῇ ἀφαιρετικῇ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας· quocum, quacum, quibuscum.

de (provinciā decedere) : ἐκ τῆς διοικήσεως ἀπιέναι.

de (vita cedere) : ἐκ τοῦ παρόντος βίου ἀποδημεῖν (ἀποθνήσκειν).
(homo) de (plebe) : ἀνθρωπος ἐκ τῆς πληθύος.

de (sententia mea) : κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην.

de (industria aliquid facere) : ἀπὸ σκοποῦ ποιεῖν τι.

de (improviso) : ἀπρονοήτως.

de (aliqua re dicere) : λέγειν περὶ τινος.

de (die, de nocte, de tertia vigilia aliquit facere) : ὅτε ἀκόμη εἰναι ἡμέρα, νύξ, τρίτη νυκτοφυλακὴ ποιεῖν τι.

ex καὶ e:

ex (regno pellere) : ἐκ τῆς βασιλείας ἐκβάλλειν.

ex (illo die) : ἀπὸ ἑκείνης τῆς ἡμέρας.

ex (capite laborare) : ἀλγεῖν (κατὰ) τὴν κεφαλήν.

e (re publica) : πρὸς ὄφελος τῆς πολιτείας.

ex (tempore dicere) : ἐξ ὑπογυίου λέγειν.

Σημ. ex πρὸ φωνήντος καὶ πρὸ συμφώνου, ε μόνον πρὸ συμφώνου.

sine (ulla spe) : ἀνευ οὐδεμιᾶς ἐλπίδος.

pro (castris aciem instruere) : πρὸ τοῦ στρατοπέδου τὸν στρατὸν τάττειν.

pro (rostris dicere) : ἀπὸ τοῦ βήματος λέγειν.

(dulce est) pro (patrīa mori) : ἥδη τὸ ὑπὲρ πατρίδος ἀποθνήσκειν.

(unus Cato est) pro (centum milibus) μόνος δὲ Κάτων ἀξίζει διὰ ἑκατὸν χιλιάδας.

pro (beneficiis reddere) gratiam ἀντὶ τῶν εὐεργεσιῶν ἀποδιδόνται χάριν.

pro (tempore) κατὰ τὰς περιστάσεις.

pro (mea parte) ἐν τῷ ἐμῷ μέρει (σειρᾶ, τάξει).

prae (se ferrē) προφέρειν πρὸ ἔαυτοῦ εἰς ὅψιν (τῶν ἀλλων).

(omnīa humāna) prae (divitīis spernēre) πάντα τὰ ἀνθρώπινα
ἀπέναντι (ἐνώπιον) τοῦ πλούτου παρορᾶν.

prae (se omnes contemnēre) ἐνώπιον ἔαυτοῦ (ἐν συγκρίσει πρὸς
ἔαυτὸν) πάντας τοὺς ἄλλους περιφρονεῖν.

*G' Προσθέσεις συντασσόμεναι δτὲ μὲν αἰτιατικῆς, δτὲ δὲ
ἀφαιρετικῆς.*

Συνήθως αἰτιατικῆς συντασσόμεναι δηλοῦσι κίνησιν, ἀφαιρετικῆς
δὲ στάσιν.

1. sub· a') μετ' αἰτιατικῆς.

sub (iugum mittēre) ὑπὸ τὸν ζυγὸν πέμπειν.

sub (murum succedēre) ὑπὸ τὸ τεῖχος ὑποχωρεῖν.

sub (lucem) μικρὸν πρὸ τοῦ φωτὸς (τῆς ἡμέρας), πρὸν φέγγη.

sub (occāsum solis) μικρὸν πρὸ τῶν ἡλίου δυσμῶν.

β') μετ' ἀφαιρετικῆς.

sub (monte considēre) ὑπὸ τῷ ὅρει καθέζεσθαι (στρατοπεδεύειν),
εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὅρους.

2. super· a') μετ' αἰτιατικῆς.

super (Sunīum navigans) ὑπὲρ τὸ Σούνιον πλέων (ὅταν τις πλέων
περάσῃ τὸ Σούνιον).

β') μετ' ἀφαιρετικῆς.

(ensis) super (cervīce pendet) ξίφος ὑπὲρ τὸν τράχηλον κρέμαται.

super (aliqua re seribēre) περὶ τινος γράφειν (συνών. de aliquā
re scribēre).

3. in· a') μετ' αἰτιατικῆς.

in (Graeciam proficisci) εἰς Ἑλλάδα ἀπιέναι.

in (postērum diem invitare aliquem) εἰς (διὰ) τὴν ἐπομένην
ἡμέραν προσκαλεῖν τινα.

in (dies) διημέραι.

(odīum) in (malos cives) μίσος κατὰ τῶν κακῶν πολιτῶν.

(amor) in (patrīam) ἀγάπη πρὸς τὴν πατρίδα.

β') μετ' ἀφαιρετικῆς.

in (urbe habito) ἐν τῇ πόλει οἰκῶ.

(in flumine pontem facere) ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ γέφυραν ποιεῖν.

in (consulatu) ἐν τῇ ὑπατείᾳ (ἢ κατὰ τὸν χρόνον τῆς ὑπατείας).

(quantum) in (me est) δσον ἐν ἔμοι ἔστι (δσον δύναμαι).

in (oculis civium esse) πρὸ τῶν ὅμμάτων τῶν πολιτῶν εἶναι.

4. tenus.

(Tauro) tenus μέχρι τοῦ Ταύρου.

(Tanaïn) tenus μέχρι τοῦ Τανάϊδος.

Σημ. Τοῦτο εὑρηται καὶ μετὰ γεν. συντεταγμένον ὡς καταχρ-
πρόθεσις. Corcyrae tenus (μέχρι Κερκύρας).

Πολλαὶ προθέσεις ἐπιτάσσονται τῇ πτώσει, ἢ συντάσσονται, μά-
λιστα δέ, ἣν αὕτη εἶναι ἀναφορική ἀντωνυμία: συνηθεστάτη δὲ
εἶναι παρεμβολὴ τῆς προθέσεως μεταξὺ τοῦ οὐσιαστικοῦ καὶ τοῦ ἐπι-
θετικοῦ διορισμοῦ του, ἣν ἔχῃ τοιοῦτον· saxa inter et alia loca
periculōsa (ἀντὶ inter saxa): quam ob rem: qua de causa-
quibus de rebus.

Καταχρηστικαὶ προθέσεις.

189. Ως ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ, οὕτω καὶ ἐν τῇ λατινικῇ πτώ-
σεις τινὲς οὐσιαστικῶν μετὰ γενικῆς συντασσόμεναι ἐκ τῆς πολλῆς
χρήσεως τῆς τοιαύτης συντάξεως καταντῶσι προθέσεις· π. χ.

1. causā (ἀφαιρ. τοῦ causā): consūlis causā ἐνεκα ἢ χάριν τοῦ
ὑπάτου.

2. gratiā (δμοίως ἀφαιρ. τοῦ gratiā) χάριν. Ciceronis gratiā
χάριν τοῦ Κικέρωνος.

3. ergo virtutis ergo ἀρετῆς ἐνεκα honoris ergo τιμῆς
χάριν.

4. instar δίκην: instar montis ὅρους δίκην (σὰν βουνό).

5. tenus urbium, Corcyrae tenus μέχρι τῶν πόλεων, μέχρι
τῆς Κερκύρας.

190. ἀχώριστα μόρια (praepositiones inseparabiles): δνόμά-
ζονται ἀχώριστα μόριά τινα, τὰ δποτα ἀπαντῶσι μόνον ἐν συνθέσει,
οὐδέποτε δὲ καθ' ἔαυτα ὡς χωρισταὶ λέξεις, ταῦτα δὲ εἶναι.

1. ambi- (έλλην. ἀμφι), amb- (πρὸ φωνήεντος), am- (πρὸ τοῦ p)
καὶ an (πρὸ τοῦ c, f, q). amb-ēdo (περιτρώγω). am-plexor (περι-

θάλλω, ἐναγκαλίζομαι). an-cilla (ὑποκορ. τοῦ an-culla ἀντὶ ambi-cula ἢ ambi-cola) ἀμφίπολος· anquiro (ἀναζητῶ), an-ceps, γεν. an-cipītis (ambi-caput) ἀμφικέφαλος.

2. dis- διά· dis-cerno (δια-κρίνω), dis cēdo (χωρῶ εἰς διάφορον μέρος, ἀποχωρίζομαι). Ἐν τοῖς ἐπιθέτοις dis-par (ἀν-ισος), dis-similis (ἀν-δμοιος) κτλ. ἔχει ἀρνητικὴν δύναμιν. Ἐν τῷ dis-pereo (ἀπόλλυμαι τελείωσις), dis-cuprō (σφόδρα ἐπιθυμῶ) καὶ ἄλλοις ἔχει ἐπιτατικὴν δύναμιν.

Τὸ σ τοῦ dis- πρὸ τοῦ b, d, g, l, m, n, r, v καὶ πρὸ τοῦ s + συμφ. ἀποβάλλεται· di-dūco (δια-σπῶ, δια-λύω), di-gero (δια-σκεδάννυμι), di-lacero (δια-σπαράττω), di-mitto (δια-πέμπω), di-nūmēro (δι-αριθμῶ, δια-λογίζω), di-rumpo (δια-ρ-ρήγνυμι), di-vello (δια-σπῶ, διασχίζω), discindo (δια-σχίζω), di-spicio (δι-ορῶ, δια-σκοπῶ), di-siō (δι-ισταμαι, δι-έστηκα, διέ-χω).

Πρὸ τοῦ i, ἢ μένει· dis-iicio, διαρρέπτω (ἀνθ' οὐ γράφεται μὲν disicio, ἀλλὰ προφέρεται disiicio) ἢ ἀποβάλλεται· di-iudico (διαγιγνώσκω).

Πρὸ τοῦ f τρέπεται εἰς f (ἀφομοιοῦται)· dif-ficilis (dis-facilis), Μεταξὺ δύο φωνηέντων εὑρισκόμενον γίνεται r· dir-īmo ἀντὶ dis-īmo (ἐκ τοῦ dis-ēmo)· dir-ibēo ἀντὶ dis-hibēo (ἐκ τοῦ dis- καὶ hābēo· διότι τὸ h ἀπλοῦν πνεῦμα δν ἔξασθενοῦται μέχρι τελείας ἀποστωπήσεώς του, σπως havēo-avēo, humīdus-umīdus).

3. por- (προ-)· porrīgo (προτείνω), por-tendo (προλέγω, προσημαίνω).

4. re- ἢ red- ἀπὸ δπίσω, πάλιν· re-mitto (πέμπω δπίσω), red-ēo (ἐπανέρχομαι), reddo (ἀποδίδωμι).

5. se καὶ πρὸ φωνήεντος sed- ἄνευ, δίχα· sē-cūrus (se-cura) ἄνευ φροντίδων, ἀφροντις, sēd-itio διχοστασία.

Ἄχωριστα είναι καὶ τὰ ἀρνητικὰ in- (έλλ. ἀ ἢ ἀν), ne- καὶ ve- in-utīlis (ἀν-ωφελής), ne-quēo (οὐ δύναμαι), nē-fās (ἀνόσιον)· ve-sānus, in-sānus (ἀνόητος, ἀ-φρων)· ve-cors (ἀφρων, φρενοδλαβής).

Γ' Σύνδεσμοι.

191. Οἱ σύνδεσμοι είναι διττοί, παρατακτικοί καὶ ὑποτακτικοί.

192. Καὶ οἱ μὲν παρατακτικοὶ συνδέουσι προτάσεις ἀνεξαρτήτους ἀπὸ ἀλλήλων, οἱ δὲ ὑποτακτικοὶ προσθέτουσιν εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν ἄλλην ἀπὸ ταύτης ἐξηρτημένην.

A' Παρατακτικοὶ σύνδεσμοι.

1. Συμπλεκτικοὶ (coniunctiones copulativae).

et, ac, atque καὶ,

que τε,

etiam, quoque καὶ (ἐπιδοτικός).

nec, neque οὔτε.

2. Διαζευκτικοὶ (coniunctiones disiunctivae)

aut, vel καὶ τὸ ἐγκλιτικὸν νε ἢ sive seu=εἴτε, ἢ.

Σημ. Ὁ μὲν aut διακρίνει κυρίως δύο ἐννοίας, ὁ δὲ vel δηλοῖ διάκρισιν ἐπουσιώδη καὶ ἀναφερομένην μᾶλλον εἰς τὴν ἔκφρασιν οἰον hic vincendum aut moriendum est (ἐνθάδε πρέπει νὰ νικήσωμεν ἢ νὰ ἀποθάνωμεν) — Post obitum vel potius post excessum Romuli (μετὰ τὸν θάνατον ἢ μᾶλλον μετὰ τὴν ἐκ τοῦ βίου ἔξοδον τοῦ Ρωμύλου).

3. Ἐναντιωματικοὶ (coniunctiones adversatīvae).

sed, verum, ceterum=ἀλλά,

verō, autem,=δὲ (αὖτε),

at=ἀλλὰ (ἀτάρ)

atqui (ἀπὸ τοῦ at-quoi=cui) ἀλλά τοι.

tamen=μήν, δμως

at tamen, verum tamen=ἀλλ' δμως.

non solum (non modo, non tantum)-sed etiam=oὐ μόνον (οὐχ δπως, οὐχ δτι)-ἀλλὰ καὶ.

Σημ. Οἱ σύνδεσμοι sed, verum καὶ at κείνται ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου, οἱ δὲ autem καὶ vero μετὰ μίαν ἢ καὶ πλείονας λέξεις.

4. Αἰτιολογικοὶ (coniunctiones causāles)

nam, enim=γάρ (namque, etenim=καὶ γάρ).

Σημ. Οἱ μὲν σύνδεσμοι nam, namque καὶ etenim κείνται ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ λόγου, ὁ δὲ enim μετὰ μίαν ἢ καὶ πλείονας λέξεις.

5. Συλλογιστικοὶ (coniunctiōnes conclusīvae): itaque=ὅθεν,
igitur=oὖν
ergo=ἄρα
eo, id eo, idcirco, propterēa, proinde=τούτων) ἔνεκα.

B' Ὑποτακτικοὶ σύνδεσμοι.

1. Συγκριτικοὶ (coniunctiōnes comparatīvae).

ut, uti ώς
sicut, sicūti, velut, veluti καθώς, ὥσπερ
prout=καθάπερ
quam=ὅσον
quemadmodum, quomodo φ τρόπῳ, δπως
tamquam, quasi, ac si, ώσει, ώσπερανεί.

Σημ. Τοῦ ut ἀνταποδοτικὸν εἶναι τὸ sic ἢ ita οὗτω, τοῦ δὲ
quam τὸ tam τοσοῦτον. Τὸ cēu ὥσπερ, κείται παρὰ ποιηταῖς καὶ
τοῖς μεταγενεστέροις συγγραφεῖσι.

2. Συλλογιστικοὶ (coniunctiōnes conclusivae)
quare, quamobrem, qua de causa, quapropter, quocirca=
οὖ ἔνεκα.

3. Συμπερασματικοὶ (coniunctiōnes consecutīvae)
ut=ώστε
ut non, quin=ώστε μή.

4. Τελικοὶ (coniunctiōnes fināles)

ut=ώστε
ne=ἴνα μὴ
neve, neū=καὶ ίνα μή, ίνα μὴ
quo=δπως, ώς
quomodo=ίνα μή.

5. Χρονικοὶ (coniunctiōnes temporāles)

quando=ὅτε
cum=ἐπει
ut, uti, ubi=ώς
ut primum, cum primum (simul), simulac, simulatque, ώς
πρῶτον, ἅμα (μετὰ μετοχῆς)

antēquam, priusquam=πρὸν, πρὸν ἢ
 postquam, posteāquam=ἐπει, ἀφ' οὗ
 quamdiu=δσον χρόνον, ἀφ' δσον
 dum=ἐν φ, ἔως ἀφ' δσον
 dum, donec, quōad ἔως ἀν, ἔως δτου quotiens=δσάκις.

6. Αἰτιολογικοὶ (coniunctiōnes causāles)
 quia, quod, διότι, ἐπειδή
 cum, quoniam, ἐπειδή
 quando, ἐπει ποτε
 quandoquidem=ἐπειδή περ
 siquidem=εἰ γε.

7. Υποθετικοὶ (coniunctiōnes conditionāles)
 si εἰ, ἐὰν
 sin εἰ δέ, ἐὰν ξμως
 nisi (ni), si non εἰ μὴ
 dum, modo, dummodo εἰ γε, εἰ μόνον, μόνον εἰ.

8. Ομολογητικοὶ (coniunctiones concessivae) etsi, etiamsi,
 tametsi καὶ εἰ, καὶ ἀν, εἰ καὶ.
 quamquam, καὶ εἰ, καίτοι.
 licet, quamvis, quantumvis, quamlibet, cum καίτοι.
 9. Ἐρωτηματικοὶ (coniunctiōnes interrogatiuae).
 utrum, utrumne πότερον.
 an, anne, τὸ ἐγκλιτικὸν ne ἢ, μῶν, (μὴ οὖν), μήπως.

Δ' Ἐπιφωνήματα.

193. Τὰ ἐπιφωνήματα (interiectiōnes) εἰναι ἡ ἀρχικαὶ τινες τοιαῦται λέξεις ἢ ἄλλαι λέξεις ἢ φράσεις λαθοῦσαι καὶ ἐπιφωνημάτων σημασίαν.

A' Κυρίως ἐπιφωνήματα παραστατικά.

1. Χαρᾶς io, iu, ha, he, hahahe, euōe, euax.
2. Λύπης vae, heu, eheu, ohe, au, hei, pro.
3. Θαυμασμοῦ ο, eu, ecce, hem, hui, aha, atat, papae.
4. Ἀποστροφῆς phui.
5. Εὐφημίας eĩa, euge.

6. Κλητικὰ heus, o, eho, ehōdum.

Β' Τοῦ δευτέρου δὲ εἰδούς εἶναι τὰ ἐπόμενα· τὰ μὲν pax σίγα, indignum αἰσχος, nefas, miserum εἶναι δνόματα· τὰ δὲ quaeso, oro, precor, obsčero, age, agīte, apāge εἶναι δήματα. Συχνὰ δὲ δνόματα θεῶν εἶναι ἐν χρήσει ως ἐπιφωνήματα· οἷον hercūles, hercle, mehercūles, mehercle Ἡράκλεις, ναὶ μὰ τὸν Ἡρακλέα.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΡΗΜΑΤΩΝ ΣΧΗΜΑΤΙΖΟΝΤΩΝ ΑΝΩΜΑΛΩΣ ΤΟΝ ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΥΠΤΙΟΝ

Α' Συζυγέα (χαρακτήρ Α').

Tύπος: amo -amāvi -amātum -amāre,

Ἐξαιρέσεις.

α') Παρακ, ȝi, ȝpt. -ȝtum (ȝ tum).

1. crēpo, crepūi, crepītum, crepāre κροτῶ.

2. cūbo, cubui, cubītum, cubāre κεῖμαι, κατακένκλιμαι.

3. dōmo, domūi, domītum, domāre δαμάζω.

4. sōno, sonūi, sonītum, sonāre ἡχῶ. Μετοχὴ τοῦ μέλλοντος sonatūrus.

5. tōno, tonūi, tonītum, tonāre βροντῶ.

6. vēto, vetūi, vetītum, vetāre ἀπαγορεύω.

7. (plico πτύσσω) μόνον ἐν συνθέτοις κείμενον, ἀπερ ἔχουσι παρακ. καὶ ȝpt. -avi, -atum καὶ σπανιώτερον παρὰ τοῖς δοκίμοις -ȝi, -ȝtum· οἷον complīco συμπτύσσω, explīco ἀναπτύσσω. Τὰ ἀπὸ δνομάτων δμως εἰς plex παραγόμενα ἔχουσι μόνον -avi, -ātum· οἷον duplīco διπλασιάζω, multiplīco πολλαπλασιάζω, supplīco ἴκετεύω.

8. frīco, fricūi, frictum καὶ fricātum, fricāre τρίβω.
 9. sēco, secūi, sectum, secāre τέμνω. Μετοχὴ τοῦ μέλλοντος
 sēcatūrus.

10. enēco, enecūi καὶ enecāvi, enectum καὶ enecātum,
 enecāre ἀποκτεῖνω (nέco ἔχει κανονικῶς -āvi, -ātum).

11. mīco, micūi, ἄνευ ὑπτίου, micāre στίλθω. Σύνθ. ὕπτια
 emicātum, dimicātum.

6') Παρακ. -vi, ὕπτ. -tum, μετ' ἐκτάσεως τοῦ θεματικοῦ φω-
 νήεντος.

1. jūvo, jūvi, juatum, juvāre βοηθῶ. Μετοχὴ τοῦ μέλλοντος
 juvatūrus.

2. lāvo, lāvi, lāvatum (lautum, lōtum), lavare λούω.

γ') Παρακ. μετὰ διπλασιασμοῦ, ὕπτ. -tum.

1. do, dědi dātum, dāre δίδωμι. Τὰ πλεῖστα τῶν συνθέτων κλι-
 νούνται κατὰ τὴν τρίτην συζυγίαν indo, indēre—reddere.

2. sto, stěti (stātūrus), stāre ἵσταμαι. Τὰ μὲν μετὰ δισυλλάθου
 προθέσεως σχηματιζόμενα σύνθετα ἔχουσιν ἐν τῷ παρακειμένῳ
 ὡσαύτως ἔτι οἷον circumsto περισταμαι, παρακ. circumstēti, τὰ
 δὲ μετὰ μονοσυλλάθου ἔτι οἷον adsto παρίσταμαι, adstīti.

Σημ. Τὸ potare πίνειν κλίνεται ἐμαλῶς, ἔχει δμως ὕπτιον συνη-
 θέστερον τὸ potum ἢ τὸ potātum.

B' Συζυγέα (χαρακτήρ Ε').

Tύπος : delēo, delēvi, delētum delēre.

Ἐξαιρέσεις.

α') Παρακ. -vi, ὕπτ. -tum.

1. monēo, monui, monitum, monēre παραινῶ.
 2. habēo, habui, habitum, habēre ἔχω. Σύνθετα adhibēo,
 prohibēo, debēo, praebēo.

6') Παρακ. -vi, ὕπτ. -tum.

1. abolēo, abolēvi, abolitum, abolēre καταλύω, ἀφανίζω.

γ') Παρακ. -si (xi), ὕπτ. -sum (tum) ἢ ἄνευ ὑπτίου.

1. ardēo, arsi, arsum, ardēre καίσμαται.

Δατινικὴ Γραμματικὴ

2. haeréo, haesi, haesum, haerēre ἔχομαι τινος.
3. jubéo, jussi, jussum, jubēre κελεύω.
4. manéo, mansi, mansum, manēre μένω.
5. mulcéo, mulsi, mulsum, mulcēre θέλγω.
6. mulgéo, mulsi, mulsum (*καὶ* mulctum), mulgēre ἀμέλγω.
7. ridéo, risi, risum, ridēre γελῶ.
8. suādéo, suasi, suasum, suadēre πείθω.
9. tergeo, tersi, tersum, tergēre σπογγίζω.
10. indulgéo, indulsi (indultum), indulgēre συγχωρῶ.
11. torquéo, torsi, tortum, torquēre στρέψω.
12. algéo, alsi, algēre ριγῶ.
13. fulgéo, fulsi, fulgēre ἀστράπτω.
14. turgéo (tursi), turgēre οἰδῶ, σφριγῶ.
15. urgéo, ursi, urgēre ὠθῶ.
16. augéo, auxi, auctum, augēre αὔξάνω.
17. luceo, luxi, lucēre λάμπω, φέγγω.
18. lugeo, luxi, lugēre πενθῶ, θρηνῶ.
19. frīgeo (frixi), frigēre ριγῶ, ψυχρός εἶμι.

δ') Παρακ. μετ' ἐκτάσεως τοῦ θεματικοῦ φωνήντος, ὅπτ. -tum.

1. cāveo, cavi, cautum, cavēre φυλάττομαι.
2. fāveo, fāvi, fautum, favēre εύνοῶ.
3. pāveo, pāvi, pavēre πτοοῦμαι.
4. fōveo, fōvi, fōtum, fovēre θεραπεύω.
5. mōvéo, mōvi, mōtum, movēre κινῶ.
6. vōveo, vōvi vōtum, vovēre εὔχομαι τι.

ε') Παρακ. μετὰ διπλασιασμοῦ, ὅπτ. -sum.

1. mordéo, mōmordi, morsum, mordēre δάκνω.
2. pendéo, pěpendi (pensum), pendēre κρέμαμαι.
3. spondéo, spōpondi, sponsum, spondēre ἐγγυῶ.
4. tondéo, tōtondi, tonsum, tondēre κείρω.

Ϛ') Παρακ. ἄγει διπλασιασμοῦ, ὅπτ. -sum.

1. prandéo, prandi, pransum, prandēre ἀριστῶ.
2. sēdéo, sēdi, sessum, sedēre κάθημαι. Σύνθ. assēdéo παρα-

κάθημαι, obsidēo πολιορκῶ, possidēo κέντημαι. Τὰ δὲ μετὰ δι-
συλλάβου προθέσεως ἔχουσι sēdēo· οἷον circumſēdēo.

3. vīdeo, vīdi, visum, vidēre δρῶ.
4. strīdēo, strīdi, stridēre τρίζω.
- ζ') Ἡμιαποθετικὰ (semideponentia) τῆς β' συζυγίας:
5. audēo, ausus sum, audēre τολμῶ.
6. gaudēo, gavisus sum, gaudēre χαίρω.
7. solēo, solitus sum, solēre εἰωθα.
- η') Παρακ. -ui, ὅπτ. ὀλίγον τι ἀνώμαλα.
1. dōceo, docui, doctum, docēre διδάσκω.
2. miscēo, miscui, mixtum (μεταγ. mistum), miscēre
μίγνυμι.
3. tenēo, tenui (tentum), tenēre κατέχω. Σύνθετα attinēo
προσήκω, obtinēo κατέχω, ἀντέχομαι, retinēo, ἐπέχω, κωλύω, ab-
stinēo ἀπέχομαι,
4. torrēo, torrui, tostum, torrēre φρύγω.
5. censēo, censui, censem, censēre ἡγοῦμαι, δοκεῖ μοι.
6. cieo, cīvi, cītum, ciēre κινῶ. Τὰ σύνθετα σχεδὸν πάντοτε
σχηματίζονται ἀπὸ τοῦ ἡπτον εὐχρήστου cīo, cīre, κατὰ τὴν δ'
συζυγίαν.

Γ' Συζυγία (χαρακτήρ σύμφωνον ἢ βραχὺ φωνῆεν).

Tύποι ποικίλοι.

- α') Παρακ. -ui, ὅπτ. -tum ἢ ītum ἢ ἔγει ὑπτίου.
1. ālo, alui, altum (alītum), alēre τρέφω.
2. cōlo, colui, cultum, colēre γεωργῶ, θεραπεύω.
3. consūlo, consului, consultum, consulēre βουλεύομαι,
συμβουλεύομαι.
4. occūlo, ocului, occultum, occulēre κρύπτω.
5. rāpio, rapui, raptum, rapēre ἀρπάζω. Σύνθετα abrīpio
ἀφαρπάζω, arripio.
6. sēro (serui, sertum), serēre πλέκω.
7. texo, texui, textum, texēre ὑφαίνω.
8. frēmo, fremui, fremītum, fremēre βρέμω.

9. gěmo, gemui, gemětum, geměre στένω.
10. mōlo, molui, molětum, molěre ἀλέθω.
11. pinso, pinsui, (pinsi), pinsitum (pinsum, pistum), pinsěre καπανίζω.
12. strepo, strepu (strepitum), strepěre θορυβῶ.
13. compesco, compescui, compescěre κατέχω.
14. tremo, tremui, treměre τρέμω.
15. volo, volui, velle βεύλομαι.

β') Παρακ. -ui, ὅπτ. -ītum (μεταβαλλομένου τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος) η ἀνευ ὅπτίου.

1. (cumbo, cubui, cubitum, cumběre, κλίνομαι). Σύνθ. incumbo ἐπικλίνω (ἀμετάθ.)
2. gigno, genui, genītum, gigněre γεννῶ.
3. pōno, pōsui, posītum, poněre τίθημι.

γ') Παρακ. -i, ὅπτ. -ūtum (συνηργμένα ἐκ τοῦ uitum η vitum).

1. acūo, acui, acūtum, acuěre ἀκονῶ, δξύνω.
2. exūo, sxūi, exūtum, exuěre ἔξαιρω, ἀποδύω.
3. indūo, indūi, indūtum, induěre ἐνδύω.
4. imbūo, imbūi, imbūtum, imbuěre βάπτω.
5. lūo, lūi, lūtum, luěre τίνω. Μετοχὴ τοῦ μέλλοντος luiturus.
6. minūo, minūi, minūtum, minuěre ἐλαττώ.
7. (nuo, nui, nūtum, nuěre νεύω). Σύνθ. ἀνευ ὅπτ. ab-nuo ἀπονεύω (μετοχὴ τοῦ μέλλοντος abnuiturus).
8. spūo, spūi, spūtum, spuěre πτύω.
9. stātuo, statūi, statūtum, statuěre ἵστημι, ἰδρύομαι.
10. suo, sui, sūtum, suěre ράπτω.
11. trībūo, tribūi, tribūtum, tribuěre νέμω.
12. solvo, solvi, solūtum, solvěre λύω.
13. volvo, volvi, volūtum, volvěre συστρέψω.
14. argūo, argūi (argūtum), arguěre ἐλέγχω.
15. ruo, rui (ὅπτ. συνεσταλμένον μόνον ἐν σύνθ. -rūtum), ruěre καταρρέω.
16. metūo, metūi, metuěre δέδια.

17. pluo, plūi (plūvi), pluēre (*συνήθως ἀπρόσωπον* : pluit
βρέχει).

18. sternūo, sternūi, sternuēre *πταρνίζομαι*.

19. batūo (batui), batuēre *κτυπῶ*.

δ') Παρακ. -īvi, ӯπτ. -ītum.

1. arcesso, arcessīvi, arcessītum, arcessere *μεταπέμπομαι*.

2. capesso, capessīvi, capessītum, capessēre *δράτομαι*.

3. incesso, incessīvi, incesssēre *δρμῶ*.

4. lacco, laccīvi, laccītum, laccēre *ἐρεθίζω*.

5. cūpio, cupīvi, cupītum, cupēre *ἐπιθυμῶ*.

6. peto, petīvi, petītum, petēre, *ζητῶ*, *αἰτοῦμαι*.

7. quaero, quaeſīvi, quaeſītum, quaerēre *ζητῶ*, *ἐρωτῶ*.

Σύνθ. acquīro *κτῶμαι*, inquīro *ἀναζητῶ*.

8. tēro, trīvi (*ἀποδληθέντος τοῦ ε*), trītum, terēre *τείρω*,
τρίζω.

9. sāpīo, sapīvi (-īi), sapēre γεῦσιν *ἔχω*, συνετές *εἰμι*. Σύν.
desīpīo, ἄγει *παρακ.*, *παραφρονῶ*.

ε') Παρακ. -īvi, ӯπτ. -ītum, *μεταβαλλομένου τοῦ θέματος*.

1. līno, lēvi (līvi), lītum, linēre *ἄλείφω*, *χρίω*. Σύνθ. oblīno
ἐπιχρίω (*μετοχὴ τοῦ παθ. παρακ.* oblītus διάφορος τοῦ oblītus τοῦ
ρήματος *obliviscor* *ἐπιλανθάνομαι*).

2. sīno, sīvi, sītum, sinēre *ἀφίνω*.

3. sēro, sēvi, sātum, serēre *σπείρω*. Τὰ σύνθετα *ἔχουσιν* ἐν
τῷ ӯπτιῷ sītum, olov insītum.

4. cerno (crēvi, crētum), cernēre *κρίνω* (*δρῶ*). Ο παρακ.
crevi καὶ τὸ ӯπτ. cretum οὐδέποτε *κείνται* μετὰ τῆς σημασίας
τοῦ δρᾶν. Σύνθ. decerno διαγιγνώσκω, discerno διακρίνω *κτλ.*

5. sperno, sprēvi, sprētum, spernēre *καταφρονῶ*.

6. sterno, strāvi, strātum, sternēre *στρώνυμι*.

ς') Παρακ. -īsi, ӯπτ. -ītum.

1. carpo, carpsi, carpum, carpēre *καρποῦμαι*, *δρέπομαι*.
Σύνθ. discerpo *σπαράσσω*, excerpo *ἐκλέγω*.

2. rēpo, repsi, reptum, repēre *ἔρπω*. Σύνθ. arrēpo *προσ-*
ἔρπω *κτλ.*

3. scalpo, scalpsi, sculptum, sca lپere σκαλίζω.
4. sculpo, sculpsi, sculptum, sculpere γλύφω.
5. nūbo, nupsi, nuptum, nubēre νυμφεύομαι (ἐπὶ γυναικός).
6. scribo, scripsi, scriptum, scribere γράφω.
7. cōmo, cōmsi, comtum, comēre κομμῶ, κοσμῶ.
8. dēmo, demsi, demtum, demēre ἀφαιρῶ.
9. prōmo, promsi, promtum, promēre ἔξαιρῶ.
10. sūmo, sumsi, sumtum sumēre λαμβάνω.
11. contemno, contemsi, contemtum, contemnēre καταφρονῶ.

Συνήθως μετὰ τὸ m τοῦ παρακ. καὶ ὑπτ. τῶν 5 τελευταίων ῥημάτων παρεμβάλλεται εὐφωνίας χάριν p. οἷον compsi, dempsi, sumptum. Εἶναι δὲ ἡ γραφὴ αὕτη τοῦ παρακ. καὶ ὑπτ. ἡ μετὰ τοῦ p. ὅρθοτέρα ἢ ἡ ἀνευ τοῦ p.

12. gero, gessi, gestum, gerere φέρω.
 13. úro, ussi, ustum, urēre καίω. Σύνθ. combúro κατακαίω.
- Ἐν ἀμφοτέροις ὑπῆρχε τὸ παλαιότερον ἐν τῷ θέματι τοῦ ἐνεστῶτος s ἀντὶ r.

ζ') Ἡ τοῦ παρακειμένου κατάληξις si μετὰ τοῦ οὐρανισκοφώνου χαρακτῆρος μεταβάλλεται εἰς xi:

1. dico, dixi, dictum, dicere λέγω.
2. dūco, duxi, ductum, ducere ἄγω.
3. (lacio, laxi, lactum, lacere ἐφέλκω). Σύνθ. illicio, illexi, illectum, illicere.
4. (spēcīo, spexi, spectum, specere σκοπῶ). Σύνθ. adspīcio προσβλέπω, despīcio, ὑπερορῶ.
5. cōquo, coxi, coctum, cōquere ἔψω (ψήνω).
6. ango, anxi, angere ἄγχω, πνίγω.
7. cingo, cinxi, cinctum, cingere ζώνυμι.
8. (flīgo, flīxi, flictum, fligere κρούω). Σύνθ. affligo, προσαράσσω, καταβάλλω. Ἀλλὰ τὸ profligāre καταβάλλειν κατὰ τὴν α' συζυγίαν.
9. frīgo, frixi, frictum (frixum), frigere φρύγω.
10. jungo, junxi, junctum, jungere ζεύγνυμι.

11. ningo, ninxi, ἀνευ ὑπέρου, ningere χιονίζω συνήθως ἀπρόσ-
ωπον.

12. plango, planxi, planctum, plangere κόπτομαι, θρηνῶ.

13. rēgo, rexī, rectum, regere εὐθύνω, διοικῶ. Σύνθ. corrīgo
διορθῶ.

14. tēgo, texī, tectum, tegere στέγω. Σύνθ. protēgo προ-
στατεύω.

15. tingo (tinguo), tinxi, tinctum, tingere τέγγω, βάπτω.

16. ungo (unguo), unxi, unctum, ungere ἀλείφω.

17. trāho, traxī, tractum, trahere ἔλκω. Σύνθ. ab-strāho
ἀφαιρῶ, contrāho συστέλλω.

18. vēho, vexī, vectum, vehere, δχῶ, φέρω. Σύνθ. invēho
εἰσκομῆσαι. Τὸ ἀποθετικὸν vehor, vectus sum, vehi σημαίνει μετὰ
τοῦ equo ἵππευειν, μετὰ τοῦ curru δχεῖσθαι (ἐφ' ἄρματος), μετὰ
τοῦ navī πλεῖν.

19. strūo, struxī, structum, struere σωρεύω, οἰκοδομῶ.

20. vivo, vixī, victum, vivere βιῶ, ζῶ.

Ἐνταῦθα ἀνήκουσι καὶ τὰ τρία σύνθετα τοῦ lego, σχηματίζοντα
τὸν παρακείμενον ἄλλως ἢ τὸ πρωτότυπον.

21. dilīgo, dilexi, dilectum, diligere φιλῶ, neglēgo ἀμελῶ
καὶ intellego ἐννοῶ.

η') Τὰ ἔξης ῥήματα ἀποβάλλουσιν ἐν τῷ ὑπτ. τὸ ή τοῦ θέματος.

22. fingo, finxi, fictum, fingere πλάττω.

23. pingo, pinxi, pictum, pingere ζωγραφῶ.

24. stringo, strinxi, strictum, stringere σφίγγω.

θ') Παρακ. -si, ὕπτ. -sum, μετὰ τοῦ χαρακτῆρος μεταβαλλό-
μενα εἰς -xi καὶ -xum.

1. figo, fixi, fixum, figere πήγνυμι.

2. flecto, flexi, flexum, flectere κάμπτω.

3. plecto ἀνευ παρακ., plexum, plectere πλέκω.

4. necto, nexī (καὶ συνήθεστερον nexui), nexum,nectere
πλέκω, συνάπτω.

5. pecto, pexi, pexum, pectere κτενίζω.

6. fluo, fluxi, fluxum, fluere βέω.

ι') Παρακ. -si, ὅπτ. -sum.

1. clando, clausi, clausum, claudere κλεῖω. Σύνθ. con-clūdo συγκλείω, exclūdo ἀποκλείω, includo ἐγκλείω.

2. divido, divisi, divisum, dividere διαιρῶ.

3. laedo, laesi, laesum, laedere βλάπτω. Σύνθ. allido προσ-κρούω, elido ἐκκρούω, ἐκθλίζω.

4. ludo, lusi, lusum, ludere πατζῶ.

5. plundo, plausi, plausum, plaudere χειροκροτῶ.

6. trudo, trusi, trusum, trudere ωθῶ.

7. mergo, mersi, mersum, mergere βαπτίζω, καταδύω.

8. spargo, sparsi, sparsum, spargere σπείρω, πάσσω.

9. cedo, cessi, cesso, cedere χωρῶ. Σύνθ. concēdo συγχωρῶ, incēdo εἰσέρχομαι.

10. mēdo, messui (*παρεμβληθέντος u*), messum, metere θερίζω.

11. prēmo, pressi, pressum, premere πιέζω. Σύνθ. exprimo ἐκπιέζω, opprimo καταπιέζω.

12. quātio, (quassi), quassum, quatere σείω, τινάσσω. Τὰ σύνθ. σχηματίζονται εἰς cutio· concūtio, concussi, concussum, concutere κατασείω.

13. mitto, misi, missum, mittere πέμπω.

14. vello, velli(σπανίως vulsi), vulsum, vellere τίλλω, ἀνασπῶ.

ια') Παρακ. μετ' ἐκτάσεως τοῦ θεματικοῦ φωνήντος, ὅπτ.-tum.

1. āgo, ēgi, actum, agere ἄγω, πράττω. Σύνθ. abīgo ἀπάγω, ἀπελαύνω, cōgo, coēgi, coactum συνάγω, ἀναγκάζω, dēgo, dēgi ἀνεύ ὅπτ. διάγω, redīgo ἐπανάγω.

2. cāp̄io, cēpi, captum, capere λαμβάνω. Τὰ σύνθ. ἔχουσιν ἐν ὅπτιφ -ceptum· oīov accīp̄io, accēpi, acceptum, accīp̄ere δέχομαι, incīp̄io ἀρχομαι, percīp̄io καταλαμβάνω.

3. ēmo, ēmi, emptum, emere ἀγοράζω. Σύνθ. adīmo ἀφαιρῶ, dirīmo διαιρῶ, exīmo ἔξαιρῶ.

4. fac̄io, fēci, factum, facere ποιῶ (*παθ. fio*). Τὰ σύνθετα μετὰ προθέσεων καὶ τοῦ ἀχωρίστου μορίου μεταβάλλουσι τὸ a εἰς i, ἔχουσι δὲ ἐν τῷ ὅπτιφ -fectum καὶ σχηματίζουσι τὸ παθητικὸν κανονικῶς εἰς ficiōr· oīov affic̄io διατίθημι, affēci, affectum, affic̄ere,

παθητ. afficior. Ωσαύτως conficīo, ἀποτελῶ, deficīo ἀπολείπω, efficīo καταπράττω, interficīo κτείνω, sufficīo ἐπαρκῶ. Τὰ δὲ μετ' ἄλλων μερῶν τοῦ λόγου σχηματιζόμενα σύνθετα τηροῦσι τὸ αὐτὸν καὶ ἔχουσιν ἐν τῷ παθητικῷ sio· οἰον calefacīo (θερμαίνω), calefēci, calefactum, calefacere, παθ. calefīo. Ωσαύτως patefacīo ἀνοίγω, satisfacīo ἵκανοποιῶ.

5. fūgio, fūgi, ἄνευ ὑπτ. (μετοχὴ δμως τοῦ μέλλ. fugitūrus), fugere φεύγω. Σύνθ. aufūgio ἀποφεύγω, confūgio καταφεύγω, effūgio διαφεύγω.

6. jācio, fēci, jactum, jacere ἵημι, βάλλω. Τὰ σύνθ. ἔχουσιν ἐν τῷ ὑπτ. -jectum· οἰον abjīcio, abjēci, abjectum, abjicere ἀποβάλλω, adjīcio προστίθημι, dejīcio καταβάλλω, ejīcio ἐκβάλλω. Σημειωτέον, διτι δρθότερον γράφονται ταῦτα abicio, adicio, deicio, eicio.

7. lēgo, lēgi, lectum, legere ἀναγινώσκω. Σύνθετ. perlēgo διαναγινώσκω, collīgo, συλλέγω, delīgo αἴροῦμαι, διαλέγω, elīgo ἔξαιροῦμαι, ἐκλέγω. Περὶ τῶν συνθέτων dilīgo, intellēgo, neglēgo ἢ. ἀνωτέρω.

ιε') Παρακ. καὶ ὑπτ. μετ' ἀποθολῆς τοῦ n (m) τοῦ θέματος·

8. frango, frēgi, fractum, frangere ἥργνυμι, θραύω. Σύνθ. confringo κατάγνυμι, infringo κατακλῶ.

9. vīco, vici, victum, vincere νικῶ.

10. rumpo, rūpi, ruptum, rumpere συντρίβω. Σύνθ. corrum-
po διαφθείρω, perrumpo διαρρήγνυμι.

ιγ') Παρακ. μετὰ διπλασιασμοῦ, ὑπτ. -tum ἢ -sum ἢ ἄνευ ὑπτίου.

1. cano, cecīni, cantum, canere ἄδω. Σύνθ. concīno, concinui, concentum, concinere συνάδω, συμφωνῶ· praecīno, praecinui, praecentum προάδω.

2. pārio, pēpēri, partum, parere γεννῶ. Μετοχὴ τοῦ μέλ-
λοντος partitūrus.

3. tendo, tetendi, tentum (tensum), tendere τείνω.

4. pango, pēpīgi, pactum, pangere συντίθεμαι.

5. tango, tētīgi, tactum, tangere ἐγγίζω, θιγγάνω. Σύνθ.

attingo ἐφάπτομαι, contingo ἀπτομαι. Ἀπρόσωπα· obtingit, obtigit καὶ contingit, contigit συμβαλνει, συνέθη.

6. pungo, pūpūgi, punctum, pungere κεντῶ, στίζω. Τὰ σύνθετα ἔχουσιν ἐν τῷ παρακειμένῳ punxi.

7. cādo, cēcīdi, cāsum, cadere πίπτω. Σύνθ. occido, occīdi, occāsum, occidere δύω, incīdo, incīdi, incāsum, incidere ἐμπίπτω.

8. caedo, cēcīdi, cāsum, caedere κόπτω, κτυπῶ. Σύνθ. occīdo, occidi, occisum, occidere φονεύω.

9. curro, cūccurri, cursum, currere τρέχω.

10. fallo, fēfelli, falsum, fallere σφάλλω, ἀπατῶ, λανθάνω.

11. pello, pēpūli, pulsum, pellere ἐλαύνω, ωθῶ.

12. pendo, pēpendi, pensum, pendere σταθμῶμαι.

13. pārco, pēperci (*σπανιώτερον* parsi), parsum, parcere φείδομαι.

14. tundo, tūtūdi, tūsum καὶ tunsum, tundere κρούω, ἀράσσω.

15. crēdo, credīdi, creditum, credere πιστεύω.

Κατὰ τὸ crēdo κλίνονται πάντα τὰ δισύλλαβα σύνθετα τοῦ do, abdo κρύπτω, addo προστίθημι, condo κτίζω, dedo παραδίδωμι, ēdo ἐκδίδωμι, reddo ἀποδίδωμι, vendo πωλῶ (*παθ.* veneo). οἶον abdo, abdīdi, abdītum, abdēre.

16. disco (*διδάσκομαι*), dīdīci, discere μανθάνω.

17. posco, pōposci, poscere αἰτῶ.

Σημ. Εἰς τὴν τρίτην συζυγίαν ἀνήκουσι καὶ τὰ ἐναρκτικὰ βήματα (σελ. 81).

ιδ') Ρήματα μετὰ χαρακτῆρος δὲ ἔχοντα παρακ. -di, ὅπτ. sum:

1. accendo, accendi, accensum, accendere ἀνάπτω.

2. defendo, defendi, defensum, defendere ὑπερασπίζω.

3. ēdo, ēdi, ēsum, edere ἐσθίω. Σύνθ. comēdo καταβιβρώσκω, ὅπτ. comēsum καὶ comedustum.

4. pando, pandi, passum (*σπανιώτερον*) pansum), pandere πετάννυμι, ἀπλώνω.

5. prehendo, prehendi, prehensum, prehendere λαμβάνω δράττομαι.

6. scando, scandi, scansum, scandere ἀναβαίνω. Σύνθ.
ascendo ἀναβαίνω, conscendo ἐπιβαίνω, descendō καταβαίνω.
7. fundo, fūdi, fūsum, fūndere χέω, χύνω.
8. strido, strīdi, stridere τρίζω.
9. fōdio fōdi, fossum, fodere δρύττω, σκάπτω.
10. findo, fīdi, fissum, findere σχίζω.
11. scindo, seīndi scissum, scindere σχίζω, διασπῶ.
12. sīdo, sēdi (*σπανιώτερον* sīdi), sessum, sidere καθέζω, καθέζομαι. Σύνθ. consīdo καθέζομαι, insīdo ἐγκαθέζομαι, ἐπικαθέζομαι.

ιε') 'Ιδίᾳ δὲ σημειωτέα τὰ ἑπόμενα ῥήματα·

1. bībo, bībi (*bibītum*), bibere πίνω. Ως ὅπτιον τοῦ bībo λαμβάνεται μᾶλλον τὸ pōtum (τοῦ ῥήμ. pōto, potāre, ὅπτ. potātum καὶ pōtum).

2. lambo, lambi, lambere λείχω.
3. viso, visi, visere ἐπισκέπτομαι.
4. psallo, psalli, psallere φάλλω.
5. verro, verri, versum verrere σαρώνω.
6. verto, verti, versum, vertere στρέφω.
7. Τὸ ῥῆμα fero ἔχει παρακείμενον καὶ ὅπτιον ἐξ ἄλλων θεμάτων. fēro, tūli, lātum, ferre φέρω. Ἐκ τοῦ συνθέτου suffēro δανείζεται τὸ tollo τὸν παρακείμενον αὐτοῦ καὶ τὸ ὅπτιον tollo, sustuli, sublātum, tollere αἴρω.

ιε') Εἰς τὴν τρίτην συζυγίαν ἀνήκει ἐν ἡμιαποθετικόν· fido, fīsus sum, fidere πέποιθα. Σύνθ. confido ἐμπιστεύομαι, diffido δυσπιστῶ.

Δ' Συζυγία (χαρακτήρ Ι)-

Tύπος : audīo, audīvi, audītum, audīre.

Ἐξαιρέσεις.

α') Παρακ. -si, ὅπτ. -tum ἢ -sum.

1. farcio, farsi,fartum (*σπανιώτερον* farctum),farcire, σάττω, φράττω. Σύνθ.refercīo,refersi,refertum,refercīre,confercīo κλ.
2. fulcio, fulsi, fulsum, fulcīre ἐρείδω.

3. haurio, hausi, haustum, haurire ἀντλῶ.

4. saepio (s̄pio), saepsi, saeptum, saepire φράττω.

5. sarcio, sarsi, sartum, sarcire ἐπισκευάζω.

β') Ἡ τοῦ παρακειμένου κατάληξις -si μετὰ τοῦ χαρακτῆρος, συμφώνου ὅντος, μεταβάλλεται εἰς κι ἐν τοῖς ἐπομένοις.

6. sancio, sanxi, sanctum καὶ sanctum, sanctire κυρῶ.

7. vincio, vinxi, vinctum, vincire δέω, δένω.

8. sentio, sensi, sensum, sentire αἰσθάνομαι.

γ') Παραχ. -ui, ὥπτ. tum.

1. aperio, aperui, apertum, aperire ἀνοίγω.

2. operio, operui, opertum, operire καλύπτω.

Σημ. Τὰ δήματα comp̄rio, rep̄rio σχηματίζουσι τὸν παρακειμένον comp̄ri, rep̄ri (repp̄ri).

3. salio, salui, saltum, saltire πηδῶ. Σύνθ. exsilio, transilio.

δ') Παραχ. δι' ἐκτάσεως τοῦ θεματικοῦ φωνήντος, ὥπτ. -tum.

1. veniō, veni, ventum, ventire ἔρχομαι. Σύνθ. advenio προσέρχομαι, antevenio προλαμβάνω, convenio συνέρχομαι, inventio εὑρίσκω.

2. ciō, civi, cītum, cītre κινῶ. Σύνθ. concio συγκαλῶ, accio προσκαλῶ (accītus).

3. eo, iivi, iitum, ire πορεύομαι (σελ. 90).

4. queo, quivi, quītum, quire δύναμαι (σελ. 91).

5. sepelio, sepelivi, sepultum, sepelire θάπτω.

ε') Ρήματά τινα τῆς τετάρτης συζυγίας οὔτε παρακειμένον ἔχουσιν οὔτε ὥπτιον· οἷον ferio πλήττω, τύπτω (ferio foedus=σπένδομαι, συνθηκολογῶ), superbio ὑπερηφανεύομαι κ.τ.λ. Ωσαύτως δὲ καὶ τὰ ἐφετικὰ εἰς urio· οἷον dormiturio ὑπνώττω (περὶ ὧν κατωτέρω περὶ παραγώγων δημάτων §).

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΠΟΘΕΤΙΚΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

Τὰ πλειστα τῶν ἀποθετικῶν σχηματίζουσι τὸν παρακειμένον καὶ τὸ ὥπτιον, διπερ σπανίως κείται, κανονικῶς κατὰ τὴν συζυγίαν, εἰς ἣν ἀγήκουσι.

Α' Συζυγέα.

Εἰς τὴν πρώτην συζυγίαν ἀνήκουσι πολλὰ ἀποθετικά. Ἐχουσι δὲ κανονικῶς πάντα ἐν τῷ προκειμένῳ ἄτος sum· οἷον cunctor, cunctatus sum, cunctari ὀκνῶ, μέλλω-contemplor, contemplatus sum, contemplari θεωρῶ—miror, miratus sum, mirari θαυμάζω κτλ. Τινὰ δὲ ἀποθετικὰ τῆς πρώτης συζυγίας ἔχουσι καὶ ἐνεργητικόν· οἷον altercor καὶ alterco ὅρίζω, luctor καὶ lucto παλαίω.

Β' Συζυγέα.

1. liceor, licitus sum, licēri, ἀγοράζειν (ἐν δημοπρασίᾳ). Σύνθ. pollīceor ὑπισχνοῦμαι.
2. mēreor, meritus sum, merēri ἀξιός τινός εἰμι, κερδαίνω.
3. miserēor, miseritus sum (σπανιώτερον misertus sum), miserēri οἰκτίρω. Ἀπρόσωπον miseret ἢ miseretur me.
4. tueor (tuītus καὶ iūtus sum), tuēri τηρῶ. Ἄντι δὲ τοῦ σπανίου tuītus sum τὸ tutātus sum. Σύνθ. contuēor καθορῶ, intuēor προσβλέπω.
5. vēreor, veritus sum, verēri εὐλαβοῦμαι, φοδοῦμαι.
6. fāteor, fassus sum, fatēri δμολογῶ. Σύνθ. confitēor, confessus sum, confiteri καθομολογῶ, ἐξομολογῶ—profitēor, professus sum, profitēri ἐπαγγέλλομαι.
7. rēor, rātus sum, rēri νομίζω, ἀνευ μετοχῆς τοῦ ἐνεστῶτος.
8. medēor, medēri λατρεύω, ἀνευ παρακειμένου, ἀνθ' οὗ ἐν χρήσει τὸ medicātus sum.

Γ' Συζυγέα.

1. fruor, fruītus (ἢ fructus) sum, frui καρποῦμαι.
2. fungor, functus sum, fungi ἐκτελῶ, πράττω ἀρχήν. Σύνθ. defungor, ἀποτελῶ, ἀπαλλάττομαι.
3. vēhor, vectus sum, vehi δχοῦμαι.
4. loquor, locūtus sum, loqui λέγω, δμιλῶ. Σύνθ. colloquor διαλέγομαι, elōquor ἀγορεύω, oblōquor ἀντιλέγω.
5. morīor mortuus sum, mori ἀποθνήσκω. Μετοχὴ τοῦ μέλλοντος moritūrus.

6. pascor, pastus sum, pasci νένομαι (οὐδ.).
7. quēror, questus sum, queri μέμφομαι.
8. sēquor, sēcūtus sum, sēqui ἔπομαι.
9. grādior, gressus sum, gradī βαδίζω. Σύνθ. aggrēdior, aggressus sum, aggrēdi προσβάλλω — congrēdior συναντῶ, συμβάλλω — egrēdior ἐκβαίνω, ingrēdior ἐμβαίνω.
10. labor, lapsus sum, lābi δλισθαίνω.
11. nitor, nīsus ḥ nīxus sum, nīti ἐρείδομαι. Σύνθ. innītor ἐπερείδομαι, obnītor ἀντερείδομαι, διατείγομαι.
12. pātior, passus sum, pati πάσχω. Σύνθ. perpētior percessus sum, perpēti ἀνέχομαι, ὑπομένω.
13. amplector, amplexus sum, amplexi περιβάλλω, σύνθετον τοῦ plecto (σελ. 119).
14. ūtor, usus sum, uti χρῶμαι. Σύνθ. abūtor καταχρῶμαι.
15. Tὰ τρὶα σύνθετα, devertor κατάγομαι, καταλύω, praevertor προφθάνω, revertor (σπανιώτατα reverto) ἐπανέρχομαι, ἔχουσιν ἐν τῷ παρακειμένῳ τὸν ἐνεργητικὸν τύπον deverti, praeverti, reverti. Μόνον δὲ τὸ reversus (ἐπανελθών) εἶναι ἐν χρήσει ώς μετοχή.

▲ Συζυγέα.

1. blandior, blanditus sum, blandīrī καλακεύω.
2. largiōr, largitus sum, largīrī ἐπιδαψίλεύομαι.
3. mentiōr, mentitus sum, mentīrī φεύδομαι.
4. molīr, nolitus sum, molīrī μηχανῶμαι.
5. partīor, partitus sum, partīrī μοιράζω. Σύνθ. disper-tiōr, impertiōr. Οἱ ἐνεργητικοὶ τύποι dispertio εἰναι εὔχρηστότεροι.
6. potīr, potitus sum, potīrī γίνομαι κύριος. Ἐνίστε κεῖνται τῆς δριστικῆς τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ παρατατικοῦ οἱ ἐπόμενοι τύποι κατὰ τὴν τρίτην συζυγίαν. potītur, potīmur, poterētūr poterēmur.
7. punīr, punitus sum, punīrī τιμωρῶ. Οἱ ἐνεργητικὸς τύπος punīo εἰναι εὔχρηστότερος.
8. sortīr, sortītus sum, sortīrī κληροῦμαι.

9. assentior, assensus sum, assentiri συναινῶ.
 10. experior, expertus, sum, experiri πειρῶμαι.
 11. metior, mensus sum, metiri μετρῶ.
 12. opperior, opportus sum καὶ (opperitus) sum, opperiri περιμένω.

13. ordior, orsus sum, ordiri ἀρχομαι. Σύνθ. exordior ἐξάρχομαι, κατάρχομαι.

14. örior, ortus sum, oriri ἀνατέλλω, φύομαι. Μετοχὴ τοῦ μέλλοντος oriturus, δεύτερον θετικὸν oriundus=γεγονός.

Ἡ δριστικὴ τοῦ ἐνεστῶτος καλίνεται κατὰ τὴν τρίτην συζυγίαν (orēris, oritur, orīmur), ἡ δὲ ὑποτακτικὴ τοῦ παρατατικοῦ συνηθέστερον κατὰ τὴν τετάρτην (orirer κτλ.).

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΤΥΜΟΔΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Παραγωγὴ (derivatio).

194. Αἱ λέξεις εἶναι ἡ πρωτότυποι (verba primitiva), σχηματιζόμεναι ἀμέσως ἐκ τῆς ῥίζης καὶ τῶν δυοματικῶν ἡ ῥηματικῶν καταλήξεων· οἷον reg-s, rex=βασιλεύς—dāo, do=δίδωμι, ἡ παράγωγοι (verba derivata), παραγόμεναι δηλαδὴ ἐκ τῶν πρωτοτύπων· οἷον os, γεν. oris (στόμα)—orāre (λέγειν), ἐκ τοῦ orare or tor (ῥήτωρ) κλπ.

195. Παράγωγα οὖσιαστικά.

1) Ἐκ ῥημάτων μετὰ διαφόρων καταλήξεων.

α') Ἀφηρημένα.

- (lego) — lectio (ἀνάγνωσις)
 (ludō) — (lud-tio) lusīo (παιδιά)

- (rogo) — rogā-tus (*παράνλησις*).
 (scribo) — scrip-tūra (*γραφὴ*)
 (amo) — am-or (*ἀγάπη*)
 (odi) — od-ium (*μίσος*)
 (queror) — quer-ēla (*μέμψις*)
 (orior) — or-īgo (*ἀρχή, καταγωγὴ*)
 (cupio) — cup-ido (*πόθος*).

β') Συγκεκριμένα.

- (amo) — amā-tor (*έρῶν*)
 (curro) — cur-sor (*δρομεὺς*)
 (volvo) — volū-men (*περιτύλιγμα, τόμος*)
 (orno) — orna-mentum (*κόσμημα*)
 (pasco) — pa-būlum (*βοσκή*)
 (fari) — fa-būla (*μῦθος, λόγος*)
 (cubo) — cub-i-cūlum (*κοιτών*)
 (aro) — ara-trum (*ἄροτρον*)

2. 'Εξ ἐπιθέτων (*ἀφηρημένα θυλυκά*).

- (insanus) — insan-ia (*μανία*)
 (malus) — mali-tia (*κακία*)
 (levis) — lev-itas (*κουφότης*)
 (fortis) — forti-tūdo (*ἰσχὺς*)
 (segnis) — segni-ties (*νωθρότης*)
 (liber) — liber-tas (*ἐλευθερία*)
 (varius) — vari-etas (*ποικιλία*)
 (acer) — acri-monias (*δριμύτης*)
 (honestus) — hone-stas (*τιμὴ*)
 (salvus) — salus, salūtis (*σωτηρία*).

3. 'Εξ οὐσιαστικῶν (*συγκεκριμένα καὶ ἀφηρημένα*).

- (columba) — columb-arīum (*περιστερεών*)
 (olīva) — oliv-ētum (*ἔλαιων*)
 (ovis) — ov-īle (*μάνδρα προβάτων*)
 (medīcus) — medic-īna (*ιατρική*)
 (sacerdos) — sacerdot-īum (*ἱερωσύνη*).

4. Ἐν τούτοις τοῖς ἔξ οὖσιαστικῶν παραγώγοις καταλέγονται καὶ τὰ ὑποκοριστικὰ (deminutiva), ὅτινα λαμβάνουσι τὰς καταλήξεις -lus, -la, lum ἢ -culus, -cula, -culum καὶ τηροῦσι πάντοτε σχέδὸν τὸ γένος τῶν πρωτοτύπων.

Αἱ ὑποκοριστικαὶ καταλήξεις προστίθενται ἢ ἀμέσως εἰς τὸ θέμα ἢ παρεμβαλλομένου τοῦ συνδετικοῦ φωνήεντος ὦ.

lapis (θέμα lapis-), ὑποκ. lapid-lus, lapillus (λιθίδιον).

vox (θέμα voc-), ὑποκ. voc-ĭ-la (μικρὰ φωνή).

caput (θέμα capit-), ὑποκ. capit-ĭ-lum (κεφάλαιον).

Σημ. α') Εἰς τὰ δύναματα τῆς α' καὶ β' κλίσεως, ἀν τὸ θέμα τε λευτᾶ εἰς i ἢ e, τὸ συνδετικὸν εἶναι ὄ (καὶ ὅχι ὤ).

gloria (θέμα glori-), ὑποκ. glori-o-la (δοξάριον).

filius (θέμα fili-), ὑποκ. fili-ō-lus (μικρὸς υἱός).

Σημ. β') Ὄταν τὸ θέμα λήγῃ εἰς r, προστιθεμένης ἀμέσως τῆς ὑποκοριστικῆς καταλήξεως ἀφομοιοῦται τὸ r πρὸ τοῦ 1 τῆς καταλήξεως.

(puer) puer-a, ὑποκ. puer-la, puella (κόρη).

ager, ὑποκ. ager-lus, agellus (ἀγρόδιον).

Ἐνίστε ἀφομοιοῦται καὶ τὸ ληκτικὸν η τοῦ θέματος.

coron-a, ὑποκ. coron-la, corolla (στεφάνη).

Σημ. γ') Κατὰ τὰ κανονικὰ ὑποκοριστικὰ agellus (ager-), puella (puer-) κτλ. ἐσχηματίσθησαν ἐκ ψευδοῦς ἀναλογίας καὶ ἄλλα: asellus (ἐκ τοῦ asinus, ὄνος), ocellus (ἐκ τοῦ oculus, ὁφθαλμός), labellum (ἐκ τοῦ labrum, χειλος) κτλ.

5. Ἀλλη παραγωγικὴ ὑποκοριστικὴ κατάληξις εἶναι -culus, -cula, -culum προστιθεμένη ἀμέσως εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ τῶν δύναμάτων τῆς γ' καὶ σπανιώτερον τῆς δ' καὶ τῆς ε' κλίσεως

(frater) — frater-cylus (ἀδελφόδιον)

(mater) — mater-cyla (μητρόδιον)

(opus) — opus-culum (μικρὸν ἔργον)

(res) — res-cyla (πραγμάτιον).

Ἐνίστε δμως ἡ ὑποκοριστικὴ κατάληξις προστίθεται ὅχι εἰς τὴν ὀνομαστικήν, ἀλλ' εἰς τὸ θέμα, παρεμβαλλομένου καὶ συνδετικοῦ φωνήεντος, ἀν τὸ θέμα εἶναι συμφωνόληγτον.

ignis, igni-cylus (μικρὸν πῦρ).

pons, pont-i-cylus (γεφυρόδιον).

Σημ. α') Ἐν τῇ δ' κλίσει δὲ χαρακτήρα τοῦ θέματος μεταβάλλεται ἐν τοῖς ὑποκοριστικοῖς εἰς -ῆ.

versus (versu-), versiculus (στιχίδιον).

Σημ. β') Τὸ codex ἔχει ὑποκοριστικὸν codicillus (χωδίκελλος), τὰ δὲ εἰς -ο ὀνόματα τῆς γένους τηγανίσεως (γεν. ὄνις η ἕνις προσλαμβάνουσι τὴν κατάληξιν -unculus, -uncula.

homo homunculus (ἀνθρωπάριον)

quaestio quaestiuncula (ζητημάτιον).

6. Ἐκ τῶν ὑποκοριστικῶν σχηματίζονται νέα παράγωγα ὑποκοριστικά.

(puera), puella, puell-ῆ-lla.

196. Παράγωγα ἐπίθετα (adjectiva derivata).

1. Ἐκ δημάτων.

valēo	val-ῆdus	(ἰσχυρὸς)
docēo	doc-ῆlis	(εὐδίδακτος)
audīo	aud-ῆax	(τολμηρὸς)
credo	cred-ῆulus	(εὔπιστος)
irascor	ira-cundus	(ὀργίλος)
moriōr	mori-bundus	(ἀποθνήσκων)
amo	amicus	(φίλος).

Σημ. Τὴν εἰς -icus παραγωγικὴν κατάληξιν λαμβάνουσι καὶ ἐπίθετα ἐξ ἐπιρρημάτων παραγόμενα (ante) antīcus=πρόσθιος. Καὶ τούτων δέ, δπως καὶ τῶν ῥηματικῶν παραγώγων ἐπίθέτων, τὸ i εἶναι μακρόν, ἐν φ τῶν ἐξ οὐσιαστικῶν εἶναι βραχύ (civis) civīcus (πολιτικός, ἐμφύλιος). Τούναντίον δὲ τὰ εἰς -ilis δηματικὰ ἐπίθετα ἔχουσι τὸ i βραχύ (docīlis, εὐμαθῆς), ἐν φ τὰ ἐξ ὀνομάτων παραγόμενα ἔχουσιν αὐτὸ μακρὸν civilis—civīcus).

2. Ἐκ προσηγορικῶν δημάτων.

aurum	aur-ῆus (χρύσεος-χρυσοῦς)
lana	lan-ῆus (ἔρεοῦς)
ilex	(γεν. ilīcis)—(ilic-nus) ilignus (πρίνινος).

Σημ. α') Ἐπίθετά τινα ἔχουσιν εἰς τὴν κατάληξιν -eus καὶ τὴν κατάλ. -nus συμπεφυρμένας εἰς neus.

aes (γεν. aeris) ahenēus (χάλκινος).

Σημ. 6') Τὰ ἐκ προσηγορικῶν παράγωγα ἐπίθετα λαμβάνουσι καὶ ἄλλας καταλήξεις ποικίλων ἐννοιῶν δηλωτικάς.

(civis)	civ-īcus (πολιτικός)
»	civ-īlis »
(rex)	reg-īus (βασίλειος, βασιλικός)
(navis)	nav-ālis (ναυτικός)
(familia)	famili-āris (οἰκεῖος)
(urbs)	unb-ānus (ἀστικός)
(equus)	equ-īnus (ἴππειος)
(aestas)	aest-īvus (θερινός)
(forum)	for-ensis (ἀγοραῖος)
(caelum)	cael-estis (օὐράνιος)
(grex)	greg-ārius (ἀγελαῖος)
(mulier)	muliē-bris (γυναικεῖος)
(pericūlum)	pericul-ōsus (κινδυνώδης)
(fraus)	fraud-ulentus (ἀπατηλός)
(barba)	barb-ātus (δ ἔχων πώγωνα)
(auris)	aur-ītus (δ ἔχων μεγάλα ὠτα)
(cornu)	corn-ūtus (δ ἔχων κέρατα).

3. Ἐκ κυρίων ὀνομάτων.

(Caesar)	Caesar-iānus (Καισαριανός)
(Sulla)	Sull-ānus (Συλλανός)
(Verres)	Verr-īnus (Ἀνήκων εἰς τὸ Οὐέρρην)
(Latium)	Lat-īnus (Λατίνος)
(Roma)	Romanus (Ρωμαῖος)
(Athēnae)	Atheni-ensis (Αθηναῖος).

4. Ἐξ ἐπιθέτων· ταῦτα δὲ εἶναι ὑποκοριστικά·

parvus (μικρός)	parvūlus
longus (μακρός)	longūlus-longiusculus.

5. Ἐξ ἐπιρρημάτων.

α') Τοπικῶν (post)	postīcus (διπίσθιος)
ε') Χρονικῶν (cras)	crastīnus (τῆς αὔριον, αὔρινός).

Παράγωγα ρήματα (verba derivata).

197. Παράγωγα ρήματα εἶναι·

α') Τὰ ἐναρκτικὰ (verba inchoativa), περὶ ὧν διελάθομεν ἐν σελίδῃ 81.

β') Τὰ θαμιστικὰ (frequentatīva) η̄ ἐπιτατικὰ (intensitiva) δηλοῦντα η̄ συχνὴν ἐπανάληψιν τῆς πράξεως η̄ ἐπίτασιν τῆς πράξεως. Τὰ δήματα ταῦτα παράγονται ἐκ τοῦ ὑπέρου καὶ εἶναι τῆς α' συζυγίας· curro (τρέχω), ὅπτ. curs-um, θαμιστ. cursāre (curso)—trāho (ἔλκω), ὅπτ. tract-um, θαμιστ. tractāre (tracto)—cāno (ἄδω), ὅπτ. cant-um, θαμιστ. cantare (canto).

Σημ. α') Ὄταν τὸ ὑπέριον λήγῃ εἰς -ātum, τὰ θαμιστικὰ σχηματίζονται μεταβαλλομένης τῆς καταλήξεως ταύτης εἰς -ītare· olov clamo (βοῶ), ὅπτ. clamātum, θαμ. clamītare (clamīto) rogo (έρωτῶ), ὅπτ. rogātum, θαμ. rogītare (rogīto).

Σημ. β') Ἐνίστε ἐκ τοῦ θαμιστικοῦ παράγεται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ δεύτερον θαμιστικόν.

curro (cursum), curso (cursātum), cursīto.

γ') Τὰ ἐφετικὰ (desideratīva), τὰ σημαίνοντα δηλαδὴ ἔφεσιν, ἐπιθυμίαν (πρθλ. τὰ Ἑλληνικὰ γελασείω, κλαυσιάω=ἔχω ἐπιθυμίαν νὰ γελάσω, νὰ κλαύσω). Τὰ δήματα ταῦτα παράγονται ἐκ τοῦ ὑπέρου προσαρτωμένης εἰς τὸ θέμα τῆς καταλήξεως -urīo, εἶναι δὲ πάντα τῆς δ' συζυγίας.

edo ἐσθίω (ὅπτ. es-um), θαμιστ. esurīo (βρωσείω)

emō ώνοῦμαι (ὅπτ. empt-um), θαμιστ. empturīo (ώνησείω).

δ') Τὰ ὑποκοριστικὰ δήματα (verba deminutīva), ἀτινα λήγουσιν εἰς -illo, τῆς καταλήξεως προσαρτωμένης εἰς τὸ θέμα τοῦ δήματος η̄ τοῦ σουπίνου καὶ εἶναι τῆς α' συζυγίας.

cano ἄδω, cantillo (ὑπάδω)

conscribo καταγράφω, conscribillo (συγκαταγράφω).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

ΣΥΝΘΕΣΙΣ (compositio).

198. Κατὰ διαφόρους τρόπους συντίθενται πρὸς ἀλλήλας αἱ λέξεις ἡ τὰ θέματα τῶν λέξεων.

α') πρόθεσις μετὰ δήματος·

(per-mitto) — permitto (συγχωρῶ).

β') Πρόθεσις μετὰ ἐπιθέτου·

(per-magnus) — permagnūs (λίαν μέγας).

γ') Πρόθεσις μετὰ οὐσιαστικοῦ·

(inter-rex) — interrex (μεσοθασιλεύς).

δ') Πρόθεσις μετὰ ἐπιρρήματος·

(per-saepē) — persaepē (συχνότατα).

ε') Ἐπίθετον μετὰ οὐσιαστικοῦ·

(magnus-anīmus) — magnanīmus (μεγάθυμος).

Ϛ') Ἀριθμητικὸν ἀπόλυτον μετὰ οὐσιαστικοῦ·

(tres-annus) — triennīum (τριετία).

ζ') Ἀριθμητικὸν τακτικὸν μετὰ δήματος·

(primus-capīo) — princeps (πρῶτος πρόκριτος).

η') Οὐσιαστικὸν μετὰ δήματος·

(aedes-faciō) — aedifīco (οἰκοδομῶ).

θ') Ἀχώριστον μόριον μετὰ οὐσιαστικοῦ·

(se-cura) — secūrus (ἀσφαλῆς).

ι') Ἀχώριστον μόριον μετὰ ἐπιθέτου·

(in ἀρνητ. -probus) imprōbus (φαῦλος).

ια') Ἀχώριστον μόριον μετὰ δήματος·

(dis-cedēre) discedēre (ἀναχωρεῖν).

Σημ. Κατὰ τὰς ἀνωτέρω συνθέσεις ἀμφότερα τὰ συνθετικά, ἡ τούλαχιστον τὸ ἔτερον, ὑφίστανται μεταβολὴν. Υπάρχουσιν ὅμως καὶ σύνθετα, ὃν εἶναι καταχρηστική, οὕτως εἰπεῖν, ἡ σύνθεσις, παράθεσις μᾶλλον οὖσα, τότε δὲ μένουσιν ἀμφότερα τὰ συνδετικὰ ἀμετάβλητα·

(res-publīca) respublīca (πολιτεία).

(in-primis) imprīmis (ἐν πρώτοις).

199. Αἱ κυριώταται καὶ συνηθέσταται τῶν μεταβολῶν, ἃς ὑφίστανται αἱ λέξεις κατὰ τὴν σύνθεσιν, εἰναι·

200. Ἡ πρόθεσις cum λαμβάνει τὴν μορφὴν com- ἢ con- καὶ πρὸ φωνήντος ἡ (h) co-· olov.

(cum-movēo) cūmmovēo (εἰς κίνησιν τίθημι)

(cum-tendo) contendo (συντείνω)

(cum-eo) coeo (συμπορεύομαι)

(cum-habēo) cohībeo (συνέχω).

201. Συχνὴ εἰναι ἡ ἀφομοίωσις (assimilatio) τοῦ συμφώνου τῆς προθέσεως πρὸς τὸ ἀρκτικὸν σύμφωνον τῆς δευτέρας συνθετικῆς λέξεως·

cum+laudo ἐπαἰνῶ—conlaudo—collaudo

ad+faciō ποιῶ—adficīo—afficīo

in+mortālis—inmortālis—immortālis ἀθάνατος.

Ἡ ab λαμβάνει τὰς ἔξης μορφάς·

ab+rumpo (ἀποθραύω)

abs+cēdo (ἀποχωρῶ)

a+mitto (ἀποπέμπω)

au+fēro (ἀποφέρω).

Ἡ ex·

ex-ēo (ἐξέρχομαι)

ef-fēro (ἐκφέρω)

ē-līgo (lēgo, ἐκλέγω).

202. Τὰ μετὰ προθέσεων συντιθέμενα ῥήματα ἡ μένουσιν ἀμετά-
βλητα (ad-scribo—adscribo) ἢ πάσχουσι μεταβολὴν τοῦ φωνή-
ντος (ἢ τῆς διφθόγγου) τῆς πρώτης αὐτῶν συλλαβῆς.

Τὸ ἀ μεταβάλλεται εἰς ȝ.

cādo (πίπτω) concīdo

āgo (ἄγω) abīgo.

Τὸ ȝ μεταβάλλεται εἰς ȝ.

prēmo πιέζω comprīmo

ēmo ἀγοράζω redīmo.

Ἡ διφθογγος αθ μεταβάλλεται εἰς ī·

laedo (βλάπτω) inlīdo (illīdo)

caedo (κόπτω) incīdo.

Ἡ δίφθογγος αὐ τρέπεται εἰς ὑ
claudio (κλείω) inclūdo.

203. Τὸ ἄ τρέπεται ὅχι εἰς ῥ, ἀλλ' εἰς ς, ὅταν ἀκολουθῶσιν δύο σύμφωνα η ὅταν προηγήται η ἀκολουθή γ.

spargo (σπείρω, ράινω)—adspergo (ἀντὶ adspirgo).

specio (σκοπεύω)—adspicio—adspectum (ἀντὶ adspictum).

faciō (ποιῶ)—conficio—confectum (ἀντὶ confictum)

arceo (εἱργω)—coērceo (ἀντὶ coīrcō)

grādior (βαδίζω)—ingrēdior (ἀντὶ ingrēdior)

trēmo (τρέμω)—contrēmo (ἀντὶ contrīmo).

204. Λέγεται δῆμος

praecāvēo (ἐκ τοῦ cāveo, φυλάττομαι)

remānēo (ἐκ τοῦ mānēo, μένω)

distraho (ἐκ τοῦ traho, ἔλκω).

μένει δὲ ἀμετάβλητον τὸ ς ἐν τοῖς συνθέτοις τῶν ῥημάτων pēto (ζητῶ), tēgo (στέγω), gēro (πράττω), tēro (τρίω), sēro (sēvi, sātum, serēre=σπείρω), sēro (sērūi, sertum, sērēre=εἱρω).

Τὸ lēgo εἰς ἀλλα μὲν ἐκ τῶν συνθέτων τρέπεται τὸ ς (colligo, diligō), εἰς ἀλλα δὲ διατηρεῖ αὐτὸν ἀμετάβλητον (perlēgo, neglēgo, intellēgo). Τὸ haerēo (ἔχομαι τινος, προσκολλῶμαι) διατηρεῖ τὴν δίφθογγον ἀμετάβλητον (inhaerēo), διπλας καὶ τὸ ἀπρόσωπον pertaesum est τοῦ pertaedet (ἀηδῶς ἔχω πρός τι).

205. Ὁμοίων ἔξασθένησιν τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος (η τῆς διφθόγγου) ἐν τῇ πρώτῃ συλλαβῇ τῆς δευτέρας συνθετικῆς λέξεως πάσχουσι καὶ ἀλλα σύνθετα (πλὴν τῶν ῥημάτων τῶν συνθέτων μετὰ προθέσεως)· οἷον

cāput (κεφαλή)—occīput (ὄπισθικράνιον),

tībia (αὐλός) — cāno (ἄδω) — tībicēn (αὐλητής) καὶ γενική tibicēnis.

Σημ. Τοιαύτη τοῦ φωνήεντος ἔξασθένησις παρατηρεῖται καὶ ἐν τῇ κλίσει τῶν δνομάτων.

nomēn (ὄνομα), γεν. nomēnis

homo (ἄνθρωπος), γεν. homēnis

princēps (πρόκριτος), γεν. princēpis.

206. "Οταν τὸ α' συνθετικὸν εἶναι κλιτὸν μέρος λόγου, παραλαμβάνεται εἰς τὴν σύνθεσιν τὸ μέρος μόνον τοῦ θέματος, τὸ δποῖον ἐν τῇ κλίσει μένει ἀμετάβλητον, προσκολλᾶται δὲ ἀμέσως εἰς τὸ β' συνθετικόν, ἀν τοῦτο ἀρχηται ἀπὸ φωνήεντος, ἀν δὲ ἀρχηται ἀπὸ συμφώνου, παρεντίθεται τὸ συνδετικὸν ॥.

(magnus+animus) magn-animus (μεγάθυμος)

(arma+gero) armiger (δπλοφόρος).

207. Ἡ σύνθετος λέξις ἡ ἔξακολουθεῖ οὖσα οἷον μέρος λόγου εἶναι τὸ β' αὐτῆς συνδετικόν· οἷον

mitto (ρῆμα:) permitto (ρῆμα),

rex (οὐσιαστικὸν): interrex (οὐσιαστικόν), ἡ μεταβάλλεται εἰς ἄλλο μέρος λόγου· οἷον

animus ψυχὴ (οὐσιαστικόν): magnanīmus μεγάθυμος (ἐπίθετον).

fero φέρω (ρῆμα:) frugifer καρποφόρος (ἐπίθετον).

cūra φροντὶς (οὐσιαστικόν): sēcūrus ἀσφαλῆς (ἐπίθετον).

cōr, γεν. cōrdis καρδία (οὐσιαστικόν): excōrs, ἄνευ καρδίας, μωρὸς (ἐπίθετον).

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

"Οροις τῆς προτάσεως καὶ συμφωνέας αὐτῷ.

1. Τὸ ὑποκείμενον λέγεται λατινιστὶ subiectum, τὸ κατηγορούμενον praedicatum. Οἱ περὶ ὑποκειμένου καὶ κατηγορούμένου κανόνες τοῦ Ἑλληνικοῦ συντακτικοῦ ἴσχυουσι καὶ ἐν τῷ λατινικῷ.

2. "Αν τὸ κατηγορούμενον εἶναι ἄλλο μέρος λόγου πλὴν ρήματος (verbum finitum), συνάπτεται πρὸς τὸ ὑποκείμενον, ὅπως καὶ

εν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ, διὰ τοῦ συνδετικοῦ ῥῆματος esse (verbum auxiliare η copula).

3. Η συμφωνία τῶν ὅρων τῆς προτάσεως εἶναι ἐν τῇ λατινικῇ συντάξει οἷα καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ: arbor viret (τὸ δένδρον θάλλει), homines sunt mortales (οἱ ἀνθρώποι εἰσι θνητοί)—verae amictiae sempiternae sunt (αἱ ἀληθεῖς φιλίαι εἰσιν αἰώνιοι)—Pompeius, Lentulus, Scipio foede periērunt (δ Πομπήιος, δ Λέντλος, δ Σκιπίων αἰσχρῶς ἀπώλοντο) naturā inimicā sunt inter se libera civitas et rex (φύσει ἔχθρα εἰσι πρὸς ἄλληλα ἐλευθέρα πολιτεῖα καὶ βασιλεὺς) κτλ.

4. Καὶ οἱ ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ (adiectiva epitheta) συμφωνοῦσι πρὸς τὸ ὑποκείμενον, καθ' ὃν τρόπον καὶ τὸ κατηγορούμενον: praeteritum tempus numquam revertitur (δ παρῳχημένος χρόνος οὐδέποτε ἐπανέρχεται) — hominis utilitati agri omnes et (omnia) maria parent (τῇ τοῦ ἀνθρώπου ὡφελείᾳ σὶ ἀγροὶ πάντες καὶ αἱ θάλασσαι ὑπακούουσι).

5. Τῶν λεγομένων οὐσιαστικῶν προσδιορισμῶν η παραθέσεων (παράθεσις=appositio) γίνεται ώσαύτως ἐν τῇ λατινικῇ η αὐτὴ χρήσις, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ: urbs Athēnae, urbis Athēnārum (ἡ πόλις Ἀθῆναι, τῆς πόλεως Ἀθηνῶν)—apud Herodōtum, patrem historiæ, sunt innumerabiles fabulae (παρὰ τῷ Ἡροδότῳ, πατρὶ τῆς ἴστορίας, ἀναρίθμητοι εἰσι μῆθοι).

6. Αἱ ἀναφορικαὶ καὶ αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι, δταν μὲν ἀναφέρωνται εἰς ὄνομα, συμφωνοῦσι πρὸς αὐτὸν κατὰ γένος καὶ ἀριθμόν, δταν δὲ εἰς ῥῆμα η εἰς δλόκληρον πρότασιν, τίθενται κατ' οὐδέτερον γένος· η πτῶσις αὐτῶν κανονίζεται ἐκ τῆς προτάσεως, ἐν η εὐρίσκονται tam modestus ille puer est, quem vidisti, de quo audivisti, cuius tutor es, ut omnes eum diligant (οὗτω σώφρων ἐστὶν ἐκεῖνος δ παῖς, ὃν εἰδεῖς, περὶ οὖ ἥκουσας, οὗ κηδεμῶν εἰ, ὅστε πάντες αὐτὸν ἀγαπῶσιν).

Σημ. Ἀντὶ τοῦ οὐδετέρου quod τίθεται συνήθως id quod, δταν προσδιορίζηται δλόκληρος πρότασις: Timolēon, id quod difficiilius putatur, multo sapientius tulit secundam quam adversam fortunam (δ Τιμολέων, δ δυσχερέστερον νομίζεται, πολλῷ συνετώτερον ὑπέμεινε τὴν εὐτυχίαν η τὴν δυστυχίαν).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Σύνδεσις τῶν προτάσεων καὶ προσδιορισμοὶ αὐτῶν.

7. Αἱ λατινικαὶ προτάσεις συνδέονται πρὸς ἀλλήλας η̄ καὶ παράταξιν (σύνταξις παρατακτική) η̄ καθ' ὑπόταξιν. Αἱ μὲν κατὰ παράταξιν συνδεόμεναι προτάσεις εἰναι δημοιαὶ πρὸς ἀλλήλας, αἱ δὲ καθ' ὑπόταξιν οὐχί, ἀλλ' αἱ μὲν προσδιοριζόμεναι ὑπὸ τῶν ἀλλων, ὡς δυνάμεναι νὰ ὑπάρχωσι καὶ ἀνεύ ἐκείνων ἐν τῷ λόγῳ, λέγονται κύριαι η̄ ἀνεξάρτητοι προτάσεις, αἱ δὲ ταύτας προσδιορίζουσαι καὶ μὴ δυνάμεναι ἀνεύ ἐκείνων νὰ ὑπάρχωσιν ἐν τῷ λόγῳ λέγονται δευτερεύονται η̄ ἐξηρτημέναι προτάσεις.

8. Προσδιορίζονται δὲ αἱ προτάσεις:

- α') διὰ πτώσεων (πτωτικοὶ προσδιορισμοὶ),
- β') διὰ προθέσεων (προθετόπτωτοι προσδιορισμοὶ),
- γ') δι' ἀπαρεμφάτων (ἀπαρεμφατικοὶ προσδιορισμοὶ),
- δ') διὰ μετοχῶν (μετοχικοὶ προσδιορισμοὶ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

I. Οἱ δεὶς πλαγίων πτώσεων προσδιορισμοὶ τῆς προτάσεως.

Περὶ δνομαστικῆς.

9. Τῆς δνομαστικῆς γίνεται ώσαύτως η̄ αὐτὴ χρῆσις ἐν τῇ λατινικῇ, δπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ συντάξει. Τίθεται δηλαδὴ η̄ δνομαστική ώς ὑποκείμενον τῶν παρεμφατικῶν δήματων καὶ ώς κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου καὶ ώς προσδιορισμός.

10. "Οπως δὲ καὶ ἑλληνιστί, πλὴν τοῦ δήματος esse, καὶ ἄλλα δήματα τίθενται ώς συνδετικὰ καὶ δέχονται κατηγορηματικὴν δνομαστικήν: α') τὰ δήματα fieri, evadere, nanci κτλ. (γίγνεσθαι, ἀποβαίνειν, φῦναι κτλ. β') τὰ παθητικὰ τῶν μετὰ δύο αἰτιατικῶν συντασσομένων κλητικῶν (appelari, nominari=καλεῖσθαι, λέγεσθαι

ιτλ.), δοξαστικῶν (iudicāri, existimāri = κρίνεσθαι, νομίζεσθαι κτλ.)— προχειριστικῶν (eligi, creāri = αἱρεῖσθαι, χειροτονεῖσθαι κτλ.) ἢ ξλλων δμοίων ρημάτων οἷον factus, est magnus (ἐγένετο μέγας)— Scipio appellātus est Africānus (δ Σκιπίων ἐκλήθη Ἀφρικανὸς)— Aristides existimabātur iustus (δ Ἀριστείδης ἐνομίζετο δίκαιος), Themistōcles electus est dux (δ Θεμιστοκλῆς ἡρέθη στρατηγός).

11. Τὸ δῆμα vidēor, vidēri (δοκῶ, δοκεῖν) λαμβάνεται πάντοτε προσωπικῶς felicissymus fuisse vidēor (εὐδαιμονέστατος γενέσθαι δοκῶ), felicissimus fuisse vidēris (εὐδαιμονέστατος γενέσθαι δοκεῖ κτλ.).

Τὰ ἀπρόσωπα δῆματα (σελ. 99), δπως τὸ pluit (βρέχει), nin-git (χιονίζει), δὲν λαμβάνουσιν ὑποκείμενον. Τὰ πλεῖστα δμως τῶν ξλλων ἀπροσώπων δημάτων καὶ τῶν ἀπροσώπων φράσεων δὲν λαμβάνουσι μὲν προσωπικὸν ὑποκείμενον, ἀλλ' δμως λαμβάνουσιν ὑποκείμενον οὐδέτερον ἀντωνυμίας ἢ ἀπαρέμφατον. Sapientis est propriūm nihil, quod paenitēre possit facere (ἴδιον συνετοῦ ἀνδρὸς εἶναι, μηδὲν νὰ πράττῃ, δι' ὃ θὰ ἥτο δυνατὸν νὰ μετανοήσῃ) — Dulce et decorum est pro patriā mori (γλυκὺ καὶ πρεπῶδες εἶναι τὸ ὑπὲρ πατρίδος ἀποθνῆσκειν).

Περὶ τῆς γενικῆς.

12. Ὑποκειμενικὴ γενικὴ (genetivus subiectivus)· hominum facta (homines faciunt)=τὰ τῶν ἀνθρώπων ἔργα—hortus patris (pater possidet hortum)=δ τοῦ πατρὸς κῆπος. Ἡ γενικὴ αὕτη δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ ὡς κτητικὴ (pessessīvus).

13. Δὲν λέγεται λατινιστὶ liber mei (τὸ βιβλίον μου), ἀλλὰ liber meus (τὸ ἔμδν βιβλίον), οὐχὶ causā mei (ἔξ αἰτίας μου), ἀλλὰ meā causā (ἔξ ἔμῆς αἰτίας). Πρὸς τὴν κτητικὴν ἀντωνυμίαν δύναται νὰ συναρθῇ καὶ γενικὴ τοῦ προσώπου, εἰς δ ἡ ἀντωνυμία ἀναφέρεται· meā solius causā (ἔξ ἔμῆς μόνου αἰτίας), ὡς εἰ ἔκειτο mei solius (ἔμοι μόνου), δπως ἐλληνιστὶ· τάμα δυστήνου κκκὰ (=τὰ κακὰ ἔμοι τοῦ δυστήνου) Σοφ.

14. Ἀντικειμενικὴ γενικὴ (genetivus obiectivus)· amor dei

(amo deum)=ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ· odium servitūtis (odi servitūtem)=τὸ μίσος τῆς δουλείας.

Σημ. α') Τῆς ἀντικειμενικῆς γενικῆς ἡ ἔννοια δύναται ν' ἀποδοθῇ καὶ διὰ τῶν προθέσεων in, erga, adversus (μετὰ τῆς ἀρμοδίας πτώσεως) οἶον Hannibal multā de fide sua et odio in Romānos commemorāvit (δ' Ἀννίβας πολλὰ περὶ τῆς ἑαυτοῦ πίστεως καὶ περὶ τοῦ μίσους ἐναντίον τῶν Ῥωμαίων ὑπέμνησε). Τοῦτο δὲ μάλιστα γίνεται πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἀμφιλογίας, διότι, ἂν ἐτίθετο de οὐδὶ Romanūrum (περὶ τοῦ μίσους τῶν Ῥωμαίων), θὰ ἦτο ἀμφίβολον, ἂν ἡ γενικὴ εἰναι ἀντικειμενικὴ ἢ ὑποκειμενικὴ, ἀν δ' Ἀννίβας, ἐμίσει τὸν Ῥωμαίους ἢ ἀν οἱ Ῥωμαῖοι ἐμίσουν τῶν Ἀννίβαν.

Σημ. β') Καὶ ἀντὶ τῆς ἀντικειμενικῆς γενικῆς, δπως καὶ ἀντὶ τῆς ὑποκειμενικῆς, τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν, γίνεται πολλάκις χρῆσις τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν.

"Οσάκις δ' ἐν τῇ φράσει πρόκειται δι' ἀντωνυμιῶν νὰ δηλωθῶσιν ἀμφότεραι αἱ σχέσεις, τότε πρὸς δήλωσιν μὲν τῆς ὑποκειμενικῆς σχέσεως τίθεται ἡ κτητικὴ ἀντωνυμία, πρὸς δήλωσιν δὲ τῆς ἀντικειμενικῆς ἡ γενικὴ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας: grata mihi est vehementer memoria nostri (γεν. ἀντικειμ.) tua (κτητ. ἀντων.)=σφόδρα μοι εὐάρεστός ἐστιν ἡ ὑπὲρ ἡμῶν σῇ ἀνάμνησις (τὸ νὰ ἐνθυμῆσαι σὺ ἡμᾶς).

Σημ. γ') Ἔνιστε ἐν τῇ φράσει εὑρίσκονται ἀμφότεραι αἱ γενικαί, καὶ ἡ ὑποκειμενικὴ καὶ ἡ ἀντικειμενικὴ pro veteribus Helvetiorum (γεν. ὑποκειμ.) iniuriis populi Romāni (γεν. ἀντικειμ.)=ἀντὶ τῶν παλαιῶν τῶν Ἐλουητίων ἀδικημάτων τοῦ δήμου τῶν Ῥωμαίων (=πρὸς τὸν δῆμον τῶν Ῥωμαίων).

Σημ. δ') Ἐκ τῶν δύο τύπων τῆς γενικῆς πληθυντικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τοῦ α' καὶ β' προσώπου οἱ μὲν τύποι nostri καὶ vestri τίθενται πρὸς δήλωσιν τῆς ἀντικειμενικῆς γενικῆς (Curāte, ut memoriam vestri quam diutissime servent cives =φροντίζετε, ἵνα τὴν μνήμην ὑμῶν ὡς πολυχρονιώτατα σώζωσιν οἱ πολῖται), οἱ δὲ τύποι nostrum καὶ vestrum πρὸς δήλωσιν τῆς διαιρετικῆς (Nemo nostrum ab omni vitio liber est=οὐδεὶς ἔξ ἡμῶν εἰναι ἀπὸ παντὸς ἐλαττώματος ἀπηλλαγμένος).

15. Γενικὴ τῆς ἰδιότητος (genetivus qualitatis) homo magni ingenii=ἄνθρωπος μεγάλης εὐφυΐας (οὐδέποτε δμως λέγεται homo ingenii, ἀνευ ἐπιθέτου, ἀλλὰ homo ingeniōsus).

Σημ. Ἡ ἰδιότης ἐκφέρεται καὶ κατ' ἀφαιρετικήν.

16. Γενικὴ διαιρετικὴ (genetivus partitivus) πρὸς δήλωσιν τῆς σχέσεως τοῦ μέρους καὶ τοῦ δλου τίθεται, δπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ.

α') Μετὰ τῶν συγκριτικῶν καὶ ὑπερθετικῶν ἐπιθέτων *Gallorum omnium fortissimi sunt Belgae* (τῶν Γαλατῶν πάντων ἀνδρειότατοι εἰσιν οἱ Βέλγαι).—*Poeni in minorem Balearium insulam traiecerunt* (οἱ Φοίνικες εἰς τὴν ἔλασσον τῶν Βελεαρίδων νήσων ἐπεραιώθησαν).

β') Μετὰ λέξεων (οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων, ἀντωνυμιῶν) ἔχουσῶν ἀριθμητικὴν ἔννοιαν ἢ ἔννοιαν πλήθους· *oīn multi hominum* (πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων), *nemo eorum* (οὐδεὶς αὐτῶν), *nihil omnium rerum melius quam omnis mundus administratur* (οὐδὲν πάντων τῶν πραγμάτων ἄμεινον ἢ τὸ σύμπαν διοικεῖται), *copia rerum* (ἀρθρωτὰ πραγμάτων).

17. Ως διαιρετικαὶ γενικαὶ τίθενται καὶ λέξεις ἐνικοῦ ἀριθμοῦ. *aliquid falsi* (*ψευδοῦς τι*)=*aliquid falsum* (*ψευδές τι*), *parum sapientiae* (*δλήγον συνέσεως*) κτλ.

18. Γενικὴν διαιρετικὴν δέχονται καὶ τὰ τοπικὰ ἐπιρρήματα· *oīn ubi terrārum* (*ποῦ γῆς*), *eo furoris progressus est* (*εἰς τοῦτο μανίας ἥλθε*).

Σημ. Ἀντὶ τῆς διαιρετικῆς γενικῆς δύνανται νὰ τεθῶσιν αἱ πρόθεσεις *ex(e), in, inter* καὶ σπανιώτερον ἢ *de* (οὐδέποτε ἢ *ab*) μετὰ τῶν ἀρμοδίων πτώσεων· *antiquissimum est e doctis genus poetarum* (*ἀρχαιότατον ἐκ τῶν λογίων εἶναι τὸ γένος τῶν ποιητῶν*).—*Thales sapientissimus in septem fuit* (*ὁ Θαλῆς σοφώτατος ἐν τοῖς ἐπιτὰ σοφοῖς ἐγένετο*).—*Nemo inter eos ἢ nemo de iis* (οὐδεὶς μεταξὺ τούτων, ἐκ τούτων).

19. Γενικὴ μετὰ ἐπιθέτων τίθεται, δπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ, ὡς συμπληρωτικὴ τῆς ἔννοίας τῶν ἐπιθέτων (ἢ ἐπιθετικῶν μετοχῶν) τῶν δηλούντων ἐπιθυμίαν, μετοχήν, πλησμονήν, ἐμπειρίαν

μνήμην, ἐπιμέλειαν, φειδῶ καὶ τὰ ἐναντία τούτοις· οἷον appětens gloriāe (ἐπιθυμητικὸς δόξης), particeps sceleris (μέτοχος τοῦ κακούγηματος), terrae sunt plenissimae medicamentorum (αἱ γαῖαι εἰσι πλήρεις φαρμάκων), homo multarum rerum peritus (ἀνθρώπος πολλῶν πραγμάτων ἔμπειρος), memor officii immemor officii (μνήμων, ἀμνήμων τοῦ καθήκοντος), diligens litterarum veterum (ἐπιμελής τῶν παλαιῶν γραμμάτων), parcus pecuniae, profusus sui (φειδωλὸς χρημάτων, ἀφειδής τῶν ἰδίων).

Σημ. Τινὰ ἐκ τῶν ἐπιθέτων τούτων ἐνίστε συντάσσονται καὶ πρὸς ἀφαιρετικήν.

20. Γενικὴ τίθεται ὡς ἀντικείμενον τῶν ὅρημάτων τῶν σημαινόντων μνήμην ἢ λήθην, δταν τὸ ἀντικείμενον τοῦτο εἶναι πρόσωπον· vivorum memini, nec tamen Epicūri licet oblivisci (τῶν ζώντων μέμνημαι, ἀλλ’ ὅμως οὐκ ἔξεστι τοῦ Ἐπικούρου ἐπιλαθέσθαι). “Οταν δὲ τὸ ἀντικείμενον εἶναι πρᾶγμα, τίθεται ἢ κατὰ γενικήν· memini beneficiorum, oblitus sum iniuriarum (μέμνημαι τῶν εὐεργετημάτων, ἐπελαθέμην τῶν ἀδικημάτων), ἢ (συχνότερον) κατ’ αἰτιατικήν· recordari diligentiam maiorum (μέμνημαι τὴν ἐπιμέλειαν τῶν προγόνων). Ἐλληνιστὶ τὸ μέμνημαι συντάσσεται καὶ πρὸς αἰτιατικὴν προσώπου· μέμνημαι Τυδέα (Ὦμηρ.).

21. Τὰ ἀναμνησικὰ ὅρματα (τὰ σημαίνοντα ὑπενθυμίζω τι εἰς τινα) δέχονται ὥσαύτως γενικὴν τοῦ πράγματος ἢ τοῦ προσώπου, δπερ τις ἀναμιμνήσκει· οἷον admonere aliquem alicuius rei (ἢ alicuius hominis)=ἀναμιμνήσκειν τινὰ τινος (πράγματος) ἢ τινὰ (ἀνθρώπου). Catilīna admonēbat alium cupiditatis suae (ἢ Κατιλίνας ὑπεμίμνησκεν ἀλλον μὲν τῆς αὐτοῦ ἀπλησίας).

Σημ. α') Ἐλληνιστὶ συντάσσεται τὸ ἀναμιμνήσκειν πρὸς διπλῆν αἰτιατικήν, ἀλλὰ καὶ πρὸς γενικὴν πράγματος.

Σημ. β') Τὸ ἀντικείμενον καὶ τῶν ὅρημάτων τῶν σημαινόντων μνήμην ἢ λήθην καὶ τῶν ἀναμνηστικῶν τίθεται πάντοτε κατ’ αἰτιατικήν, δταν εἶναι ἀντωνυμία οὐδετέρου γένους ἢ ἐκ τῶν ἀορίστων ἐπιθέτων multā, omnia κτλ.· οἷον illud semper memento (ἐκεῖνο πάντοτε μέμνησο), multā meminisse (πολλὰ μεμνῆσθαι).

22. Γενικὴ τίθεται ὥσαύτως καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ, ὅπως

καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ, πρὸς δῆλωσιν τοῦ τιμήματος ἢ τῆς ἀξίας (genetivus pretī), ἀλλὰ μόνον αἱ γενικαὶ tanti, tantidem, quanti, plurimi, minōris (μετὰ παντὸς ῥήματος, δπερ λαμβάνει ἀνάγκην προσδιορισμοῦ τῆς ἀξίας). *quanti docet Chysogonus?* (πόσου διδάσκει ὁ Χρυσόγονος;) — voluntātem virtus minimi facit (τὴν ἡδονὴν ἡ ἀρετὴ ἔλαχίστου λογίζεται). — tantidem emere aliquid (τοῦ ἵσου, τῆς αὐτῆς τιμῆς, ἀγοράζειν τι) — *Quanti constat?* (πόσου τιμᾶται;).

23. Τίθενται ωσαύτως αἱ γενικαὶ magni, parvi, plurimi, minimi, nihilī πρὸς δῆλωσιν τοῦ τιμήματος, ἀλλὰ μόνον μετὰ τῶν ῥημάτων esse (ἀξίειν), putare, facere, aestimare, ducere, habere (λογίζεσθαι, νομίζειν ἀξιον, ἐκτιμᾶν κτλ.) καὶ τῶν ἀπροσώπων rēfert, interest oī magis illa iuvant, quae pluris emuntur (ἐκεῖνα μᾶλλον εὐαρεστοῦσιν, ἄτινα πλείονος ἀγοράζονται). — Lacedaemonii tam pauci erant numēro ut Persae nihilī aestimarent (οἱ Δακεδαιμόνιοι τόσον διλγοι ἦσαν κατ' ἀριθμόν, ὅστε οἱ Πέρσαι οὐδενὸς αὐτοὺς ἔλογίζοντο).

Σημ. Τὰ ἔξης ἐπίθετα τίθενται κατ' ἀφαιρετικὴν πρὸς δῆλωσιν τοῦ τιμήματος: magno, plurimo, parvo, minimo. Καθ' ὅλου δέ, ὅταν ἐκφράζηται τὸ τίμημα δι' οὐσιαστικοῦ, τότε τίθεται ὅχι γενική, ἀλλ' ἀφαιρετική τὸ ἑλληνικὸν παράδειγμα τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τάγάθ' οἱ θεοὶ λατινιστὶ ἐκφράζεται *laboribus vendunt nobis omnia bona dei.*

24. Γενικὴ τίθεται προσέτι πρὸς δῆλωσιν τῆς αἰτίας (genetivus causae), δι' ᾧ τις κατηγορεῖται, καταδικάζεται κτλ. μετὰ τῶν ῥημάτων τῶν ἔχοντων τοιαύτην ἔννοιαν, εἶναι δὲ καὶ ἡ σύνταξις αὕτη ἑλληνική. Miltiades proditionis accusatus est (δι Μιλτιάδης κατηγορήθη προδοσίας). Ἐνίστε συγάπτεται μετὰ τῆς γενικῆς ταύτης καὶ ἡ ἀφαιρετικὴ criminē (ἔγκληματι), nomīne (ὄνόματι), iudicīo (κρίσει)· oī multi damnati sunt criminē repetundārum (pecuniārum)=πολλοὶ κατεδικάσθησαν ἔγκληματι παρανόμου εἰσπράξεως χρημάτων.

Σημ. Ἀντὶ τῆς γενικῆς ταύτης τίθεται ἐνίστε ἡ de μετ' ἀφαιρετικῆς de proditione (ἐπὶ προδοσίᾳ).

25. Η ποινή, εἰς ᾧ τις καταδικάζεται, δηλοῦται δι' ἀφαιρετικῆς Miltiades pecuniā multatus est (δι Μιλτιάδης ἀργυρίῳ ἔζη-

μιώθη). "Αν δὲ ή ποινή δρίζηται διὰ τῆς λέξεως *caput* (κεφαλικὴ ποινή), τότε τίθεται ἡ ή ἀφαιρετικὴ *capite*, η, πολὺ συνηθέστερον ἡ γενικὴ *capitis*: *οἶν* Miltiades accusatus *capitis* absolvitur, multatur temen pecunia (δ Μιλτιάδης περὶ θανάτου κατηγορηθεὶς ἀπολύται, ἀλλ' θμως ζημιοῦται ἀργυρίῳ).

26. Γενικὴ κτητικὴ (genetivus possessivus) τίθεται μετὰ τῶν ὄημάτων esse (εἰναι), *siēri* (γίγνεσθαι): *οἶν* *imprōbi hominis* est mendacio fallere=φαύλου ἀνθρώπου ἐστὶ διὰ τοῦ φεύδους νὰ ἀπατᾷ. Πρεβλ. δμοίαν ἑλληνικὴν χρῆσιν πενίαν φέρειν οὐ παντός, ἀλλ' ἀνδρὸς σοφοῦ.

Ἡ τοιαύτη γενικὴ ἔξαρταται κυρίως ἐκ τοῦ ἐννοουμένου ἐπιθέτου *proprium* (ἴδιον), διερ πολλάκις τίθεται: *monēre* et *monēri* *proprium* est verae amicitiae=vouθετεῖν καὶ vouθετεῖσθαι εἰναι ἴδιον τῆς ἀληθοῦς φιλίας.

27. Ὁπως τὸ ἐπίθετον *proprium*, συντάσσονται πρὸς γενικὴν καὶ τὰ ἐπίθετα *similis* καὶ *dissimilis* (ἀντὶ τῆς δοτικῆς § 33). Epaminondas ad Diomedontem: «Tu, inquit, quod me incognitum tentasti, tuique similem existimasti, non miror» =δ Ἐπαμεινώνδας πρὸς τὸν Διομέδοντα: «Σύ, εἶπεν, δτὶ ἐμὲ ἄγνωστον (ὄντα) ἥθελησας νὰ δοκιμάσῃς, καὶ δμοίόν σοι ὑπέλαθες, δὲν θαυμάζω».

Σημ. Ὡς κτητικαὶ γενικαὶ ὑπό τινων λαμβάνονται καὶ τινες τῶν ὑποκειμενικῶν γενικῶν (hortus patris ἵδ. § 12):

28. Τὸ τριτοπρέσωπον δῆμα *int̄erest* (μέλει μοὶ τινος) συντάσσεται μετὰ γενικῆς δηλούσης τὸ πρέσωπον, ψ μέλει τι, τὸ δὲ πρᾶγμα, περὶ οὗ μέλει τινί, ἐκφέρεται δι' ὀνομαστικῆς οὐδετέρου ἀντωνυμίας (hoc, illud, quod) η δι' ἀπαρεμφάτου (μετὰ η ἀνευ ὑποκειμένου) η δι' ἔξηρημένης ἐρωτηματικῆς προτάσεως, σπανίως δὲ καὶ διὰ τοῦ *ut* *οἶν*

1) Imperatōris *hoc int̄erest* (τῷ στρατηγῷ μέλει τούτου η τοῦτο):

2) Imperatōris *int̄erest vincere* (τῷ στρατηγῷ μέλει νικᾶν).

3) Imperatōris *int̄erest mil̄ites fortes esse* (τοὺς στρατιώτας ἀνδρείους εἰναι).

4. Imperatoris int̄erest mil̄ites fortes sint, necne (εἰ οἱ στρατιῶται ἀνδρεῖοι εἰσιν η̄ οὕ).

5. Imperatoris int̄erest, ut mil̄ites fortes sint (ἴνα οἱ στρατιῶται ἀνδρεῖοι ὕσιν).

Σημ. α') Πάσας τὰς συντάξεις ταύτας λαμβάνει καὶ τὸ ἑλλην. ὥρμα μέλει.

Σημ. β') Ἀντὶ τῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τίθενται αἱ ἀφαιρετικαὶ τῶν θηλυκῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν, ἀντὶ δηλαδὴ τοῦ mei, tui, sui, nostri, vestri, int̄erest, λέγεται int̄erest meā, tuā, suā, nostrā, vestrā· meā int̄erest ut te vidēam (μέλει μοι ἵνα σε ἴδω).

‘Η σύνταξις αὕτη προηλθεν ἐξ ἀναλογίας ἐκ τῆς συντάξεως τοῦ σύνωνύμου rēfert (διαφέρει μοι).

29. Τὸ rēfert (ἐκ τῆς ἀφαιρετικῆς τοῦ res, rē καὶ fert (οὐ rēfert ἐκ τοῦ rēferto) η̄ συντάσσεται πρὸς τὰς θηλυκὰς ἀφαιρετικὰς meā, tuā κτλ. η̄ τίθεται ἀπολύτως καὶ ἀνευ συμπληρώματος· hoc meā rēfert (τοῦτο διαφέρει μοι, μὲ ἐνδιαφέρει)· quid rēfert? (τὸ ἐνδιαφέρει;)

Σημ. α') Αἱ ἀφαιρετικαὶ meā, tuā κτλ. συμφωνοῦσι πρὸς τὴν ἀφαιρετικὴν rē τὴν ἀποτελοῦσαν τὸ πρῶτον συνθετικὸν τοῦ ὥρματος.

Σημ. β') Μετὰ τοῦ int̄erest ἀντὶ τῆς γενικῆς τοῦ τιμήματος δύναται νὰ τεθῇ καὶ αἰτιατικὴ οὐδετέρου ἐπιρρηματικῶς λαμβανομένη (multum, plus, nihil) η̄ κυρίως ἐπιρρημα (maxime, magnopere). Multum meā int̄erest te hodie ad me venire (λιαν ἐνδιαφέρει με νὰ ἔλθῃς σήμερον πρός με).

Περὶ τῆς δοτικῆς.

30. Η δοτικὴ εἶναι καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ, δπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ·

α') τοῦ ἐμέσου ἀντικειμένου, β') χαριστικὴ η̄ ἀντιχαριστικὴ (datis-vus commōdi, incommodi), γ') κτητικὴ (possessīvus) olov dedi puerō librum (ἔδωκα τῷ παιδὶ τὸ βιβλίον). — Pisistratus sibi non patriae Megarenses vicit (δ Πεισίστρατος ἔσυιψ, χάριν ἔσαυτοῦ, οὐχὶ τῇ πατρίδι τοὺς Μεγαρεῖς ἐνίκησε). — est mihi amīcus

(ἔστι μοι φίλος = ἔχω φίλον) — sunt mihi libri (εἰσὶ μοι βιβλία = ἔχω βιβλία).

31. Ωσαύτως καὶ τὴν δοτικὴν τῆς ἀναφορᾶς (dativus relatiōnis) ἔχει ἡ λατινικὴ γλῶσσα, δπως καὶ ἡ ἑλληνικὴ, ἀλλ' ἡ χρῆσις τῆς δοτικῆς ταύτης εἶναι σπανία. Gomphos pervenit, quod est oppidum primum Thessaliae venientibus ab Epiro (εἰς Γόρμους ἀφίκετο, ἦτις ἔστιν ἡ πρώτη τῆς Θεσσαλίας πόλις τοῖς ἐξ Ἡπείρου ἐρχομένοις, ὡς πρὸς τοὺς ἐξ Ἡπείρου ἐρχομένους).

32. Ἐπίσης σπανία εἶναι ἡ χρῆσις καὶ τῆς ἡθικῆς λεγομένης δοτικῆς (dativus ethicus): quid mihi Celsus agit? (τοῖς μοι δέ Κέλσος πράττει; πῶς μοι δέ Κέλσος ἔχει;).

33. Πρὸς δοτικὴν συντάσσονται τὰ ἐπίθετα τὰ σημαίνοντα ἀμοιβαίνων σχέσιν, δπως καὶ ἑλληνιστὶ τὰ τούτοις ισοδύναμα: οἷον similis, dissimilis (δημοιος, ἀνόμοιος), par, impar (ἴσος, ἄνισος), communis (κοινός), proximus (πλησιέστατος) κτλ. Canis lupo similis (δέ κύων τῷ λύκῳ δημοιος). — Diomedes supēris par (Διομήδης τοῖς θεοῖς ίσος). — Ius omnibus hominibus commune (δικαιον πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις κοινόν). — Belgae proximi sunt Germanis (οἱ Βέλγαι πλησιέστατοι εἰσὶ τοῖς Γερμανοῖς).

34. Ἐπίσης δὲ τὰ ἐπίθετα utilis (ώφελιμος), aptus (ἀρμόδιος, ἐπιτήδειος), amicus (φίλος), fidus (πιστός), καθὼς καὶ τὰ ἔχοντα ἐναντίαν σημασίαν: οἷον res utilis hominibus (πρᾶγμα ωφέλιμον τοῖς ἀνθρώποις). — Miltiades amicior erat omnium libertati quam suaē dominatiōni (δέ Μιλτιάδης φίλτερος ἦν τῇ ἐλευθερίᾳ πάντων ἢ τῇ ιδίᾳ δεσποτείᾳ).

Σημ. α') "Οπως ἑλληνιστὶ λέγεται φίλος τινὶ καὶ φίλος τινός, οὕτω καὶ λατινιστὶ amicus Caesari καὶ amicus Caesaris, δπως δημοιος τινὶ καὶ δημοιός τινος, οὕτω καὶ somnus similis est mortis ἢ morti (δέ πνος δημοιός ἔστι τοῦ θανάτου ἢ τῷ θανάτῳ).

Σημ. 6') Ἐπειδὴ ἡ πρόθεσις prope (πλησίον) συντάσσεται πρὸς αἰτιατικὴν (prope Italiam), συντάσσονται κατ' ἀναλογίαν πρὸς αἰτιατικὴν συχνότερον ἢ πρὸς τὴν δοτικὴν καὶ τὰ παραθετικὰ propius καὶ proxime. Καὶ τὰ ἐπίθετα δὲ propior, proximus συντάσσονται ἐνίστε πρὸς αἰτιατικὴν ἀντὶ δοτικῆς. Οὕτω λέγεται sedēbam (ἐκαθή-

μην) proxīme Pompeium (ἀντὶ proxīme Pompeio=πλησιέστατα τῷ Πομπηϊῳ).

35. Πρὸς δοτικὴν συντάσσονται πολλὰ λατινικὰ ῥήματα, ὡν τὰ ἀντίστοιχα ἑλληνικὰ συντάσσονται πρὸς αἰτιατικὴν ἢ λαμβάνουσιν ἄλλην σύνταξιν· οἷον νοσέο *agricolis*=βλάπτω τοὺς γεωργούς, *blandior amicis*=κολακεύω τοὺς φίλους.

Τὰ ῥήματα ταῦτα εἰναι· medeō (*ἰῶμαι τινα*), studēo (*σπουδάζω περὶ τι*), parco (*φείδομαι τινος*), persuadēo (*καταπείθω τινά*), obtrectō (*διαβάλλω τινά*), invidēo (*φθονῶ τινα*), maledicō (*κακολογῶ τινα*), nubo (*ὑπανδρεύομαι τινα*), supplīco (*ἱκετεύω τινά*)· Si semper *rebus studebitis honestis*, magnam merebitis laudem. (*Ἄν πάντοτε σπουδάζητε περὶ τὰ χρηστά, θὰ εἰσθε ἄξιοι μεγάλου ἐπαίνου*).—*Bonis* nocuit, qui malis pepercit (*τοὺς ἀγαθοὺς ἔδλαψεν, ζστις τῶν πονηρῶν ἐφείσθη*).—*Probus* invidet nemīni (*διχρηστὸς οὐδένα φθονεῖ*).—*Tempōri* parce (*χρόνου φείδου*).

Τὰ πρὸς δοτικὴν συντάσσόμενα ῥήματα μόνον ἀπρόσωπον παθητικὸν τύπον σχηματίζουσι. Δὲν λέγεται persuadēor ab aliquo (*πείθομαι ὑπό τινος*), ἀλλὰ mihi persuadētur (*tibi persuāsum est κτλ.*). Δὲν λέγεται invidēor ab aliquo (*φθονοῦμαι ὑπό τινος*), ἀλλὰ mihi invidētur.

36. "Οπως ἑλληνιστὶ συντάσσονται πρὸς δοτικὴν τὰ ῥήματα τὰ σύνθετα μετὰ τῶν προθέσεων ἐν, σύν, ἐπί, παρά, περὶ (*ἐμμένω, συμμαχῶ, ἐπιθουλεύω, παρίσταμαι, περιπίπτω*), οὕτω καὶ λατινιστὶ τὰ μεταβατικὰ ἢ ἀμετάβατα ῥήματα τὰ σύνθετα μετὰ τῶν προθέσεων ad, ante, cum, in, inter, ob, post, prae, sub συντάσσονται πρὸς δοτικὴν. Stipendīum victis victōrēs in p̄sonunt (*φόρον τοῖς ἡττηθεῖσιν οἱ νικηταὶ ἐπιβάλλουσι*)·— Caesar praefecit Labiēnum exercitūi (*δι Καίσαρ ἐπέστησε τὸν Λαβιηνὸν τῷ στρατεύματι*)·— Elephanti magnum militib⁹ terrōrem in iuc̄erant (*οἱ ἐλέφαντες εἰχον ἐμβάλῃ μέγαν φόρον εἰς τοὺς στρατιώτας*).

"Αντὶ τῆς δοτικῆς τίθεται πολλάκις πρόθεσις μετ' αἰτιατικῆς ἢ ἀφαιρετικῆς in hac vitā (*ἢ huic vitae*) nihil inest nisi miseriā =ἐν τῷδε τῷ βίῳ (*τῷδε τῷ βίῳ*) οὐδὲν ἐνυπάρχει (*ἴνεστι*) εἰ μὴ ἀθλιό-

της—obicere se morti ή ad mortem (προϊέναι ἔαυτὸν τῷ θανάτῳ ή εἰς τὸν θάνατον).

37. Λέγεται donāre alīcui (δοτ.) alīquam rem (αἴτ.)=δωροῦμαι τινὶ τι καὶ donāre alīquem (αἴτ.) alīquā rē (ἀφαιρ.)=δωροῦμαι τινά τινι πράγματι.

Ομοίως λαμβάνουσι τὰς δύο ταύτας συντάξεις τὰ δήματα circumdāre (περιβάλλειν), circumfundēre (περιχέειν), impertīre (μεταδιδόναι), induēre καὶ exuēre (ἐνδύειν καὶ ἐκδύειν), circumdāre oppidum fossā (περιβάλλειν τὴν πόλιν τάφρῳ) καὶ circumdāre oppido fossam.

38. Ρήματά τινα ἔχουσιν ἄλλην σημασίαν, δταν συντάσσωνται πρὸς δοτικήν καὶ ἄλλην, δταν πρὸς αἴτιατικήν :

consūlo medīcum=συμβουλεύματι τῷ λατρῷ, consūlo patrīae=φροντίζω περὶ τῆς πατρίδος, timēo inimīcum=φοβοῦμαι τὸν ἔχθρον, timēo amīco=φοβοῦμαι περὶ τοῦ φίλου (μὴ δ φίλος πάθῃ τι) cuprō alīquit=ἐπιθυμῶ τι, cuprō alīcui (=favēre aliqui)=εὐνοϊκῶς ἔχω πρός τινα.

39. Καὶ τὸ ποιητικὸν αἴτιον τίθεται ἐνίστε κατὰ δοτικήν μετὰ τῶν συνθέτων χρόνων τοῦ παθητικοῦ δήματος. "Οπως δὲ ἑλληνιστὶ λέγεται Ἰλιὰς πεποίηται Ὁμήρω (ὑπὸ Ὁμήρου), τὰ ὑμῖν πεπραγμένα (τὰ ὅφ' ὑμῶν), οὕτω λέγεται καὶ λατινιστὶ captum est mihi consilīum (ἀντὶ a me)=ἐλήφθη ὅπ' ἐμοῦ ἀπόφασις (εἴληπταί μοι).

40. "Οπως δὲ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ τὸ ποιητικὸν αἴτιον μετὰ τῶν εἰς -τέος δήματικῶν τίθεται πάντοτε κατὰ δοτικήν, οὕτω καὶ ἐν τῇ λατινικῇ μετὰ τῶν γερουσιακῶν scribendum mihi est=γραπτέον μοί ἔστιν.

41. Λέγεται ἑλληνιστὶ· ἔστιν αὐτῷ ὅνομα Ἀγάθων, τὸ κύριον ὄνομα δηλαδὴ δὲν συμφωνεῖ πρὸς τὴν δοτικήν (αὐτῷ), ἀλλὰ πρὸς τὴν λέξιν ὄνομα. Λατινιστὶ λέγεται καὶ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον· est ei nomen Agātho, ἀλλὰ δύναται τὸ κύριον ὄνομα νὰ συμφωνήσῃ καὶ πρὸς τὴν δοτικήν· est ei nomen Agāthōni ('Αγάθωνι). Επὶ δὲ τῶν παρωνυμιῶν τὸ κύριον ὄνομα δύναται νὰ τεθῇ κατὰ γενικήν συντακτικὴν εἰς τὸ nomen oīon Q. Metello cognōmen Macedonīci indītum est (τῷ Κοῖντῳ Μετέλλῳ τὸ τοῦ Μακεδονικοῦ ἐπίκλημα ἐπετέθη).

Σημ. Ἐν τῇ φράσει dare ἢ dicere alīcui nomen (δίδοναι: ἢ λέγειν, τιθέναι ὄνομά τινι) τὸ κύριον ὄνομα δύναται γὰ τεθῇ ἢ κατὰ δοτικὴν (ώς ἀνωτέρῳ) ἢ κατ' αἰτιατικὴν συμφωνοῦσαν πρὸς τὴν αἰτιατικὴν nomen· filius, cui Ascanium parentes dixerūt nomen (υἱός, φῶνον οἱ γονεῖς ἔθεντο ὄνομα), ἢ cui Ascanio (φῶνον οἱ γονεῖς ἔθεντο).

42. Ρήματά τινα συντάσσονται μετὰ δύο δοτικῶν. Τὰ ρήματα εἶναι: dare (δίδοναι), ducere (ἀγειν), tribuere (νέμειν), venire (ἔρχεσθαι), mittere (πέμπειν), relinquere (ἀφίεναι) καὶ ἄλλα δμοις. Ἡ μία ἐκ τῶν δύο δοτικῶν δηλοῖ τίνι δίδει τις, ἀγει, νέμει κτλ., ἢ ἄλλη τὸν σκοπόν, πρὸς ὃν τις δίδει, ἀγει, νέμει κτλ.. Caesar quinque cohortes castris praesidio reliquit (δ Καίσαρ πέντε κοστρεις τῷ σιρατοπέδῳ πρὸς φρουρησιν ἀφῆκε). — equitatūi, quem auxilio Caesari Haedūi misérant, Dumnōrix praeerat (τοῦ ἵππικου, διπερ οἱ Αἴδουσι εἶχον πέμψη πρὸς ἐπικουρίαν τῷ Καίσαρι, ἥγειτο δ Δουμνόριξ).

Ομοίως μετὰ τοῦ ρήματος esse τίθεται ἢ δοτικὴ τοῦ σκοποῦ virtutes hominibus decōri et gloriae sunt (αἱ ἀρεταὶ εἰσι τοῖς ἀνθρώποις, δηλαδὴ οἱ ἀνθρωποὶ ἔχουσι τὰς ἀρετὰς πρὸς κόσμον καὶ πρὸς δόξαν) — hoc est mihi curae (τοῦτο ἔστι μοι εἰς φροντίδα, διὰ φροντίδος).

Σημ. Τὴν δοτικὴν ταύτην τοῦ σκοποῦ, ἡτις εἶναι κυρίως κατηγορούμενον τῆς ἑτέρας δοτικῆς, δὲν ἔχει ἢ Ἑλληνικὴ γλώσσα.

Περὶ τῆς αἰτιατικῆς.

43. Κατ' αἰτιατικὴν τίθεται τὸ ἀντικείμενον (objectum) τῶν ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν ρήμάτων, δπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ pater amat filium (δ πατήρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν). — Caesar vicit Pompeium (δ Καίσαρ ἐνίκησε τὸν Πομπήιον). Παθητ. filius amatur a patre — Pompeius victus est a Caesare.

44. Ὅπως ἐλληνιστὶ λέγεται θρηνῶ (ἀμεταβάτως), ἀλλὰ καὶ θρηνῶ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς (μεταβατικῶς), οὕτω καὶ λατινιστὶ ρήματα σημαίνοντα ψυχικὴν διάθεσιν ἢ ἐκδήλωσιν ψυχικῆς διαθέσεως· οἷον dolere (ἀλγεῖν), lugere (πενθεῖν), flēre (κλαίειν), lamentari (δῦνεσθαι) κτλ., ἀμετάβατα καθ' ἑαυτὰ ὄντα, λαμβάνουσιν ἐγίστε

μεταβατικήν σημασίαν καὶ δέχονται αἰτιατικήν ἀντικειμένου· οἷον
lamentāri mortem amīci (θρηνεῖν τὸν θάνατον τοῦ φίλου).

45. Ὡς ἐν τῇ ἑλληνικῇ, οὕτω καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ, δύναται μετὰ παντὸς σχεδὸν ῥήματος, καὶ τῶν ἀμεταβάτων καὶ τῶν παθητικῶν ἀκόμη, νὰ τεθῇ ἡ λεγομένη σύστοιχος αἰτιατικὴ καὶ δὴ κανονικῶς μετὰ ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ servitūtem durissimam servīre (δουλείαν σκληροτάτην δουλεύειν).—ter populus crepuit laetum sonum=τρὶς δὲ δῆμος ἐπατάγησε γηθόσυνον κρέτον, ἔχειροκρότησε (Ὀρατ. φδ. 2, 17, 26).

46. Ὅπως ἑλληνιστὶ τὰ ἀμετάβατα κινήσεως σημαντικὰ ῥήματα (πλέω, βαίνω) συντιθέμενα μετὰ προθέσεως γίνονται μεταβατικά (περιπλέω τὴν νῆσον, διαβαίνω τὸν ποταμόν), οὕτω καὶ λατινιστὶ τὰ ἀμετάβατα fluo (ῥέω), eo (πορεύομαι) κτλ. γίνονται συντιθέμενα μετὰ προθέσεων (circum, trans κτλ.) μεταβατικά. Oceānus circumfluit terram (δὲ Ὁκεανὸς περιόρει τὴν γῆν. — Hannibal Alpes transiit (δὲ Ἀννίβας διῆλθε τὰς Ἀλπεις).

47. Τὰ μετὰ τῆς trans σύνθετα μεταβατικὰ (transdūco, διαβάζω—transporto, μετακομίζω) λαμβάνουσι δύο αἰτιατικάς, τὴν τοῦ ἀντικειμένου καὶ τὴν δηλοῦσαν τὸν τόπον, ἣτις ἔξαρτᾶται ἐκ τῆς trans Dux equitum magnam partem flumen traiecit (iēcit trans flumen)=δὲ στρατηγὸς μέγα μέρος τῶν ἵππων διεβίβασε πέραν τοῦ ποταμοῦ.—Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ τόπου μένει καὶ ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει exercitus a Caesare Rhēnum traiectus est (δ στρατὸς διεβίβασθη ὑπὸ τοῦ Καίσαρος πέραν τοῦ Ρήνου).

48. Τὰ τριτοπρόσωπα piget (λυπεῖ ἢ ἀνιᾶ μέ τι), pudet (αἰσχύνομαι), paenitet (μεταμέλει μολι τινος), taedet (ἀηδῶς ἔχω πρός τι) καὶ mis̄eret (οἰκτίρω, ἔλεω τινα) λαμβάνουσιν αἰτιατικὴν τοῦ προσώπου καὶ γενικὴν τῆς αἰτίας· οἶον pudet me facti=αἰσχύνη ἔχει με τοῦ γεγονότος (αἰσχύνομαι διὰ τὸ γεγονός).— Mis̄eret me fratriis (οἰκτίρω τὸν ἀδελφόν).

Σημ. Ἀντὶ τῆς γενικῆς τῆς αἰτίας δύναται νὰ τεθῇ καὶ ἀπαρέμφατον, ἐὰν δὲ ἡ αἰτία σημαίνηται δι' οὐδετέρας ἀναφορικῆς ἢ δειπτικῆς ἀντωνυμίας, τίθεται ἡ αἰτία κατ' αἰτιατικὴν ἐνικοῦ· pudet

me hoc facere, hoc me pudet. Tò miséret λαμβάνει μόνον γενικήν, οὐδέποτε δὲ ἀπαρέμφατον ἢ οὐδέτερον ἀντωνυμίας.

Tò paenītet ἀντὶ ἀπαρέμφάτου δέχεται καὶ πρότασιν δλόκληρον, ἀρχομένην διὰ τοῦ quod ἢ τοῦ quantum οἷον Quintum paenītet, quod animum tuum offendit (δέ Κόϊντος μετανοεῖ, διότι σὲ ἐλύπησε, προσέθαλε τὴν ψυχήν σου).

49. Tò dēcet (πρέπει τινὶ) ἢ dedēcet (οὐ πρέπει) λαμβάνει αἰτιατικὴν τοῦ προσώπου καὶ δνομαστικὴν τοῦ πράγματος (προσωπικὴ σύνταξις· οἷον parvum parva decent—τῷ ταπεινῷ ταπεινὰ πρέπει. Tò πρᾶγμα ἐκφέρεται καὶ κατ' ἀπαρέμφατον (minime dēcet irasci oratōrem=ῆκιστα πρέπει τῷ ῥήτορι δργίζεσθαι).

50. "Οπως λέγεται ἑλληνιστὶ διδάσκω τὸν παῖδα γραμματικήν, οὕτω διὰ δύο αἰτιατικῶν λέγεται καὶ λατινιστὶ docēo puērum grammatīcam (παθητ. puer docētur ἢ discit a me grammatīcam). Οὕτω λέγεται ἑλληνιστὶ καὶ κρύπτω τὸν φίλον (ἀπὸ τοῦ φίλου) τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς καὶ λατινιστὶ celo amīcum mortem patris (τὸ παθητ. amicus celātur a me de morte patris). O hominem simplīcem, qui nos mihil celet. ("Ω τὸν ἀπλοῦν ἀνθρωπὸν, οἵτις οὐδὲν ἡμᾶς κρύπτει). Πρβλ. τὴν ἑλληνικὴν φράσιν: Καὶ δὲ ἐπέπατο αὖτις ἥκιστα Κῦρον ἔκρυψεν (Ξενοφ.)—Debes existimare te max̄imis de rebus a fratre esse celātum (πρέπει νὰ νομίζῃς, δτι σπουδαιότατα πρᾶγματα ἀπεκρύβησαν ἀπὸ σου ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ σου).

51. Κατὰ τὸ αἰτῶ τινά τι λέγεται καὶ λατινιστὶ posco aliquem aliquid rem. "Οπως δὲ ἀντὶ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ προσώπου ἑλληνιστὶ λέγεται καὶ παρά τινος, οὕτω καὶ λατινιστὶ ab aliquo. Οὕτω συντάσσεται καὶ τὸ flagīto (ἐπιμόνως ἀπαιτῶ): Caesar Aedūos frumentum flagītat ἢ ab Aedūis = δέ Καίσαρ τοὺς Αἰδούους ἢ παρὰ τῶν Αἰδούων σετον ἐπιμόνως ἀπαιτεῖ.

Σημ. α') Δέγεται postulāre ab aliquo (ἀπαιτῶ παρά τινος), interrogāre (rogāre) aliquem aliquid ἢ de aliqua re (ἐρωτᾶν τινά τι ἢ περὶ τινος). Τυπικὴ εἶναι ἡ φράσις rogāre aliquem sententiām (παθητ. rogatus sententiam) κελεύειν τινὰ (ἐν τῇ συγκλήτῳ) τὴν ἔαυτοῦ γνώμην ἀποφήνασθαι.

52. Πολλὰ δήματα λαμβάνουσιν ἑλληνιστὶ δύο αἰτιατικὰς (ἀντικειμένου καὶ κατηγορουμένου), αἵτινες ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει τρέπονται εἰς δύο δνομαστικὰς (ὑποκειμένου καὶ κατηγορουμένου)· οἷον τοὺς φιλοσόφους θείους προσαγορεύω. Τοῦτο λέγεται καὶ λατινιστὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον· *philosōphos divīnos appellato (παθ. philosōphi appellantur a me divīni).*

53. Ἡ αἰτιατικὴ δηλοῖ εἰς ἀμφοτέρας τὰς γλώσσας καὶ τὴν ἔκτασιν τοῦ τόπου ἢ τοῦ χρόνου· οἷον *agḡrem latum pedes trecentos et triginta extruxerunt*—ἐπίχωμα πλατὺ τριακοσίους καὶ τριάκοντα πόδας ἐπεσώρευσαν. — *Decem quondam annos Troia oppugnata est*—δέκα πότε ἔτη ἡ Τροία ἐπολιορκήθη.

Σημ. α') Ἡ αἰτιατικὴ αὕτη ἐνιστε λαμβάνει καὶ τὴν πρέθεσιν per (ἐπὶ)· per triennium (ἐπὶ τριετίαν), per decem annos (ἐπὶ δέκα ἔτη).

Σημ. β') *Viginti annos natus*—εἴκοσιν ἔτη γεγονώς.

Σημ. γ') Ἡ αἰτιατικὴ ἔχει προσέτι καὶ ἐπιφωνηματικὴν σημασίαν· οἷον *Me mis̄rum!* (ἀθλιος ἔγώ!).

Ἡ εἰς τόπον κίνησις, ἡ ἀπὸ τόπου κίνησις καὶ ἡ ἐν τόπῳ στάσις.

54. Ἡ εἰς μετὰ αἰτιατικῆς πρὸς δήλωσιν τῆς εἰς τὸν τόπον κίνησεως (ἔρωτ. ποι; quo ?) ἀποδίδεται λατινιστὶ διὰ τῆς in μετὰ αἰτιατικῆς· οἷον εἰς τὸν κῆπον—in hortum, εἰς τὴν πόλιν—in urbem, εἰς τὴν Ἰταλίαν—in Italiam. Τίθεται δὲ ἡ αἰτιατικὴ ἀπλῆ, ἀνευ τῆς in, ἐπὶ τῶν δνομάτων τῶν πόλεων (οχι χωρῶν)· οἷον eo Romam—eo Athēnas=πορεύομαι εἰς τὴν Ρώμην—εἰς τὰς Ἀθήνας.

Σημ. Ἡ εἰς τόπον κίνησις ἐκφράζεται καὶ ἑλληνιστὶ δι' ἀπλῆς αἰτιατ. ἀνευ τῆς εἰς, ἀλλὰ μόγον παρὰ ποιηταῖς· οἷον μνηστήρας ἀφίκετο—ἀνέδη μέγαν οὐρανόν.

55. Ἡ ἐν μετὰ τῆς δοτικῆς πρὸς δήλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως (ποῦ, ubi ?) ἀποδίδεται λατινιστὶ διὰ ἀφαιρετικῆς· οἷον ἐν τῷ κήπῳ—in horto, ἐν τῇ πόλει—in urbe, ἐν Ἰταλίᾳ—in Italia. Τίθεται δὲ ἡ ἀφαιρ. ἀπλῆ, ἀνευ τῆς in, ἐπὶ τῶν δνομάτων τῶν πόλεων (οχι χωρῶν), ἐὰν ταῦτα εἰναι ἀριθμοῦ πληθυντικοῦ τῆς α' ἡ τῆς β' κλίσεως ἡ τῆς γ' κλίσεως (ἐν. ἡ πληθ.). οἷον Athenis =ἐν Ἀθήναις, Carthaginē=ἐν Καρχηδόνι.

Ἐὰν τὸ ὄνομα τῆς πόλεως εἶναι α' ή β' κλίσεως ἐνικοῦ ἀρι-
μοῦ, τίθεται ἀπλὴ γενική (ἥτις εἶναι κυρίως τοπική πτῶσις, *casus
locativus*). οἷον Romae=ἐν Ῥώμῃ, Clusii (ὄνομ. Clusium=ἐν
Κλουσίῳ (πόλει τῆς Ἰταλίας).

Σημ. Καὶ ή ἐν τόπῳ στάσις ἐκφράζεται ἐλληνιστὶ ἀνευ τῆς ἐν
προθέσεως δι' ἀπλῆς δοτικῆς, ἀλλὰ μόνον παρὰ ποιηταῖς. Ἐλλάδι
αἰών—τόξον ὅμοιοις ἔχων—νῦν ἀγροῖσι τυγχάνει.

56. Ἡ ἐκ (ἢ ἀπὸ) μετὰ γενικῆς πρὸς δήλωσιν τῆς ἐκ (ἢ ἀπὸ)
ὅπου κινήσεως (πόθεν; unde?) ἀποδίδεται λατινιστὶ διὰ τῆς εκ
ἢ ab μετ' ἀφαιρετικῆς οἷον ἐκ τοῦ κήπου — ex horto, ἐκ τῆς
τόλεως — ex urbe, ἐξ Ἰταλίας — ex Italia, ἀπὸ τῆς νήσου — ab
insula. Ἡ ex ἔχει τὴν αὐτὴν διαφορὰν ἀπὸ τῆς ab, οἷαν καὶ ἐν
τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ ἡ ἐκ ἀπὸ τῆς ἀπό. Τίθεται δὲ ή ἀφαιρετική
ἀπλὴ, ἀνευ τῆς ab (ex), ἐπὶ τῶν ὄνομάτων τῶν πόλεων (οχι κωδων).
οἷον venio Romā=ἔρχομαι ἐκ Ῥώμης, venio Athēnis=ἔρχο-
μαι ἐξ Ἀθηνῶν.

Σημ. α') Δύναται νὰ λεχθῇ ab Athēnis, ad Athēnas (ἀπὸ τῶν
Ἀθηνῶν, πρὸς τὰς Ἀθήνας) διταν σημαίνωνται τὰ περίχωρα ή ή
διεύθυνσις.

Σημ. β') Μετὰ ἐπιθετικῶν προσδιορισμῶν ή χρήσις ἔχει ώς ἑξῆς:
ipsā Romā η in ipsā Romā, totā Cōrintho (ἀνευ προθέσεως),
eo doctas Athēnas (ἀνευ προθέσεως), ex ipsā Romā.

Σημ. γ') Μετὰ τῶν προσηγορικῶν urbs, oppidum ώς ἑξῆς:
Cimon in oppido Citio (ἄλλως θὰ ἐτίθετο Citii) mortuus est
(δι Κίμων ἀπέθανεν ἐν τῇ πόλει Κιτίῳ).

Consul pervenit in oppidum Cirtam (δι ὑπατος ἀφίκετο εἰς
τὴν πόλιν Κίρταν).

Vercingetōrix expellitur ex oppido Cergoviā (δι Οὐερκιγ-
γέτοριξ ἐκδιώκεται ἐκ τῆς πόλεως Γεργοβίας).

Archias Antiochiae (γεν.) natus est, celebri quondam urbe
(ἀφαιρ.) et copiosa (δι Ἀρχίας ἐγεννήθη ἐν Ἀντιοχείᾳ, πολυαν-
θρώπῳ ποτὲ πόλει καὶ πλουσίᾳ).

57. Τὰ προσηγορικὰ domus (οἶκος), rus (ἀγρός), humus

(χῶμα, χθὼν) τίθενται πρὸς δήλωσιν τῶν σχέσεων τοῦ τόπου ἀπρόθετα, διπλας τὰ δύναματα τῶν πόλεων, καὶ λαμβάνουσι τύπον ἐπιρρημάτων :

domum=οἰκαδε, rus=ἀγρόνδε

domo=οἰκοθεν, rure=ἀγρόθεν

(ab) humo=χαμόθεν

domi=οἰκοι, ruri (rure)=ἀγρόθι, humi=χαμαλ.

58. Τὰ domi, domo, domum (ἴδε σελ. 32) μετὰ κτητικῶν ἀντωνυμιῶν ἢ κτητικῶν γενικῶν ἀκολουθοῦσι τὴν ἔξῆς χερσίν.

domi meae—domi tuae—domi suae

domi Caesāris ἢ in domo Caesāris

domō meā—domō tuā—domō suā

domō Caesāris ἢ e domō Caesāris

domum meam—domum tuam—domum suam

domum Caesāris ἢ in domum meam κτλ.

Πάντοτε δμως in domo illa (καὶ ὅχι domi illius), in domum vetērem κτλ., μόνον δὲ κατ' ἔξαλρεσιν λέγεται domi alienae ἀντι in domo aliena.

Σημ. Καθ' ἔλξιν τίθενται αἱ γενικαὶ belli καὶ militiae (= in bello, in militia), δταν συνάπτωνται πρὸς τὸ domi (domi bellique, domi militiaeque=οἰκοι καὶ ἐν πολέμῳ, οἰκοι καὶ ἐν στρατείᾳ). saepe imperatorum sapientia constituta est salus civitatis aut belli aut domi (πολλάκις τῇ τῶν στρατηγῶν συνέσει κατεστάθη ἡ σωτηρία τῆς πόλεως εἴτε ἐν πολέμῳ εἴτε ἐν εἰρήνῃ).

59. Δι' ἀπλῆς ἀφαιρ. ἐκφέρεται ἡ διὰ τόπου διάθασις (ἐρωτημ. qua ? δηλ. viā), δταν δὲ λόγος περὶ δόδοι, οἷον viā Appiā, ἀλλως δύναται νὰ τεθῇ ἢ ἀπλῆ ἀφαιρ. ἢ δὲ per μετὰ αἰτιατικῆς media urbe ἢ per mediā urbem (διὰ μέσης τῆς πόλεως).

Σημ. Εἰς δήλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως τίθενται κατ' ἀπρόθετον ἀφαιρετικὴν καὶ τινες ἀλλαι λέξεις· hoc loco—multis locis—tertio libro (ἐν τῷ τρίτῳ βιβλίῳ, διότι in tertio libro σημαίνει ἐν τινι ὀρισμένῳ χωρίῳ τοῦ τρίτου βιβλίου) hac parte κτλ..

Περὶ τῆς ἀφαιρετικῆς.

60. Ἡ ἀφαιρετικὴ (*ablatīvus*), τῆς ὁποίας στερεῖται ἡ ἑλληνικὴ γλώσσα, δηλοτε κυρίως χωρισμὸν καὶ ἀπομάκρυνσιν, ἀλλὰ προσλαμβάνει καὶ ἄλλας ἐννοίας, μάλιστα δὲ τοπικήν, χρονικήν καὶ δργανικήν, δθεν διαιρεῖται εἰς κυρίως ἀφαιρετικὴν (*ablatīvus separativus*) καὶ καταχρηστικὴν ἀφαιρετικήν, ἡτις κατὰ τὰς τρεῖς κυρίας αὐτῆς ἐννοίας δύναται νὰ δονομασθῇ

ἀφαιρετικὴ τοπικὴ (*ablatīvus locatīvus*)

ἀφαιρετικὴ χρονικὴ (*ablatīvus temporālis*) καὶ

ἀφαιρετικὴ δργανικὴ (*ablatīvus instrumentālis*). X

61. Ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἡ μὲν κυρίως ἀφαιρετικὴ ἀποδίδεται διὰ τῆς γενικῆς, ἡ δὲ καταχρηστικὴ διὰ τῆς δοτικῆς.

A') Κυριως ἀφαιρετική.

62. Κατ' ἀφαιρετικὴν μετὰ τῆς ab προθέσεως ἔκφέρεται τὸ ποιητικὸν αἴτιον (εἴτε εἶναι πρόσωπον εἴτε πρᾶγμα). omnīa a deo facta sunt=πάντα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐποιήθησαν (ἐνεργ. ommia deus fecit). — hostes victi sunt a consule = oī πολέμιοι ἐνικήθησαν ὑπὸ τοῦ διπάτου (consul vicit hostes). — corpōra a feris laniata = σώματα ὑπὸ τῶν θηρίων σπαραχθέντα — ab his virtutib⁹ tot vitia superantur = ὑπὸ τούτων τῶν ἀρετῶν τοσαῦται κακοὶ ὑπερβάλλονται.

Σημ. Πᾶσα ἀφαιρετικὴ ἀνευ τῆς ab μετὰ παθ. ῥήματος δὲν εἶναι δηλωτικὴ τοῦ ποιητικοῦ αἴτιου, ἀλλὰ τοῦ δργανικοῦ, περὶ οὗ ἀποδιδομένου ἑλληνιστὶ διὰ δοτικῆς, θὰ εἴπομεν κατωτέρω. 2

63. Ἀφαιρετικὴ τῆς καταγωγῆς (*ablatīvus origīnis*) τίθεται μετὰ τῶν ῥημάτων nascor (γεννῶμαι) gignor (γίγνομαι, γεννῶματ), orior (ἀνατέλλω, γίγνομαι), παρὰ ποιηταῖς δὲ καὶ μετὰ τῶν μετοχῶν edītus, satus, crētus (συνωνύμων τῆς μετοχ. nātus). Mercurius Iove et Maia natus est (δὲ Ερμῆς ἐκ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Μαίας ἐγεννήθη).

Ἐνίστετε ἡ ἀφαιρετικὴ τῆς καταγωγῆς προσλαμβάνει τὴν πρόθεσιν ex oīov ex fratre et sorōrc nati erant (ἐξ ἀδελφοῦ καὶ ἀδελφῆς ἐγεννήθησαν). 3

Σημ. α') Κανονικῶς προσλαμβάνεται ἡ εκ πρόθεσις, δταν ἡ ἀφαιρετικὴ ἡ δηλοῦσα τὴν καταγωγὴν εἶναι ἀντωνυμίᾳ liberi ex eogenati (παῖδες ἔχ τούτου γεννηθέντες). — Πρὸς δήλωσιν δὲ τῶν ἀπωτέρων προγόνων τίθεται ἡ πρόθεσις ab oīo Cato Uticensis a Censorio ortus erat (Κάτων δ Ἰτυκαῖος ἀπὸ Κάτωνος τοῦ Τιμητικοῦ κατήγετο).

Σημ. β') Περὶ μητρὸς λέγεται natus illā (ἀραιρ.) ἡ εκ illā (καὶ de illā).

64. Συγκριτικὴ ἀφαιρετικὴ (ablativus eomparativus). "Οπως δὲ δεύτερος δρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ κατὰ γενικὴν ἡ διὰ τοῦ συγκριτικοῦ συγδέσμου ἡ, οὕτω καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ δὲ δεύτερος δρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται κατ' ἀφαιρετικὴν ἡ διὰ τοῦ συγκριτικοῦ συνδέσμου quam oīo Πλάτων σοφώτερος Ξενοφῶντος=Plato sapientior Xenophonte, Πλάτων σοφώτερος ἡ Ξενοφῶν=Plato sapientior quam Xenophon.

65. Τῆς συγκριτικῆς ἀφαιρετικῆς γίνεται χρῆσις, δταν δ πρῶτος δρος τῆς συγκρίσεως εἶναι πτώσεως δνομαστικῆς ἡ αἰτιατικῆς, ἡ δταν δ δεύτερος δρος τῆς συγκρίσεως εἶναι ἀντωνυμίᾳ oīo Nemo Romanorum fuit eloquentior Cicerōne (οὐδεὶς τῶν Ρωμαίων δπῆρξεν εὑφραδέστερος τοῦ Κικέρωνος). — Nemīnem Romanōnum Cicerōne eloquentiōrem fuisse vetēres iudicārunt (οἱ παλαιοὶ ἔκριναν οὐδένα τῶν Ρωμαίων γενέσθαι εὑφραδέστερον τοῦ Κικέρωνος). — Hoc mihi gratius nihil facere potes (Τοῦδε τοῦ πράγματος οὐδέν μοι εὐαρεστότερον δύνασαι νὰ πράξης).

Σημ. Ἐνίστε καὶ δταν δ πρῶτος δρος εἶναι αἰτιατική, δὲν τίθεται δ δεύτερος κατ' ἀφαιρετικήν, ἀλλ' ἐκφέρεται διὰ τοῦ συγκριτικοῦ quam. Δὲν λέγεται λ. χ. Ego te magis amo fratre tuo, ἀλλὰ quam fratrem tuum ('Εγώ σε μᾶλλον ἀγαπῶ ἡ τὸν ἀδελφόν σου).

66. Ἐν πάσῃ ἀλλῃ περιπτώσει δ δεύτερος δρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται οὐχὶ κατ' ἀφαιρετικήν, ἀλλὰ συνάπτεται διὰ τοῦ quam. Τίθεται δὲ ἡ δμοιοπτώτως πρὸς τὸν πρῶτον δρον· oīo Ego tibi magis deditus sum quam fratri tuo ('Εγώ σοι μᾶλλον χαρίζομαι ἡ τῷ σῷ ἀδελφῷ), ἡ γίνεται, πρὸς σαφεστέραν δήλωσιν τοῦ πράγματος, νέα πρότασις ἔχουσα δῆμα μὲν τὸ esse, δποκείμενον δὲ τὸ δεύτερον

ερον τῆς συγκρίσεως· οἷον Argentum reddidisti L. Curidio, ho-
mini honesto, sed non gratiosiori, quam Cn. Calidius est.
(Απέδωκας τὸ ἀργύριον τῷ Δευκίῳ Κουριδίῳ, ἀνθρώπῳ τιμώῳ, ἀλλ'
οὐχὶ καὶ ἀξιωτέρῳ εὐνοίᾳς, ἡ δοσον εἶναι δ Γναῖος Καλίδιος).

Σημ. Τὰ συγκριτικὰ ἐπιφρήματα minus, plus, amplius (non minus, haud minus κτλ.) δύνανται νὰ τεθῶσιν εἰς προσδιορισμὸν
ἀριθμητικῶν δνομάτων ἢ ἄλλων ποσοτικῶν λέξεων (annus, bien-
num, dimidium, dimidia pars κτλ.) καὶ ἀνευ τοῦ quam οἷον
Quinctius, tecum plus annum vixit (Ο Κοίγκτιος μετὰ σοῦ
πλέον τοῦ ἔτους, πλέον ἢ ἔτος ἔδιώσε).

67. Αἱ λέξεις αἱ δηλοῦσαι κατὰ πόσον πρᾶγμά τι εἶναι μεγαλύ-
τερον ἢ μικρότερον, καλύτερον ἢ χειρότερον κτλ. τίθενται ἐπίσης
κατ' ἀφαιρετικήν, ἥτις λέγεται τοῦ βαθμοῦ (ablativus gradūs)
οἷον Hibernia dimidio minor est quam Britannia (Η Ἰθερνία,
ἥ νῦν Ἰρλανδία, εἶναι κατὰ τὸ ἡμισυ μικροτέρα ἢ ἡ Βρεττανία).
Οὕτω καὶ paullo maior, multo peior κτλ.

68. Πάντα τὰ ῥήματα, ἀτινα σημαίνουσιν ἀπομάκρυνσιν, χωρι-
σμόν, ἀπαλλαγὴν κτλ., πλήρωσιν ἢ στέρησιν κτλ., καὶ συντάσσονται
ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ μετὰ γενικῆς, δέχονται ἐν τῇ λατινικῇ ἀφαι-
ρετικήν liberare cives incommodis = ἐλευθεροῦν τοὺς πολίτας
τῶν κακῶν. Η ἀφαιρετική αὗτη προσλαμβάνει πάντοτε καὶ τὴν
πρόθεσιν ab, ὅταν δὲ λόγος εἴναι περὶ προσώπων: liberare civi-
tatem a tyrannis (ἐλευθεροῦν τὴν πόλιν ἀπὸ τῶν τυράννων).
Οὕτω καὶ implere dolium vino (πληροῦν τὸν πίθον οἶνου) κτλ.

Σημ. Όμοιως πρὸς ἀφαιρετικὴν συντάσσονται καὶ τὰ παρεμφερῆ
ἔννοιαν ἔχοντα ἐπίθετα· homo vacuus timore (ζνθρωπος κενός,
ἐλεύθερος, ἀπηλλαγμένος φόβου).

69. Πρὸς ἀφαιρετικὴν συντάσσονται καὶ τὰ ἀποθετικὰ ûtor (χρῶ-
μαι), fruor (καρποῦμαι), fungor (ἐπιτελῶ), vescor (τρέφομαι),
potior (κύριος γίνομαι). οἷον utor libris (χρῶμαι βιβλίοις), vescor
carne (τρέφομαι διὰ κρέατος), fruor bonis meis (ἀπολαύω τῶν
ἀγαθῶν μου).

Σημ. Τὸ potior συντάσσεται καὶ πρὸς γενικήν, potiri totius
urbis. Πάντοτε δὲ rerum potiri καὶ οὐδέποτε rebus.

70. Ἡ φράσις opus est = χρεία ἐστί (τὸ opus ἀκλιτον) λαμβάνει ἡ ἀπρόσωπον σύνταξιν ἢ προσωπικήν. Ὅταν ἡ σύνταξις εἶναι ἀπρόσωπος, τὸ opus est δέχεται δοτικὴν τοῦ προσώπου, ἀφαιρετικὴν τοῦ πράγματος (οὗ εἶναι χρεία). M̄hi opus est libris (χρεία μοὶ ἐστί βιβλίων).

Ὅταν ἡ σύνταξις εἶναι προσωπική, δέχεται δνομαστικὴν (τοῦ πράγματος), δοτικὴν (τοῦ προσώπου)· oīov Libri (όνομ.) mihi (δοτ.). opus sunt (κατὰ λέξιν: Βιβλία μοὶ χρεία εἰσὶ).

Ἡ πρὸς ἀφαιρετικὴν σύνταξις τοῦ opus est προηλθεν ἐξ ἀναλογίας τῆς παρεμφεροῦς φράσεως usus est, ἐνθα ἐπιφέρεται ἀφαιρετική, διότι τὸ ῥῆμα utor συντάσσεται πρὸς ἀφαιρετικήν.

Σημ. Τὸ πρᾶγμα, οὗ εἶναι χρεία, δύναται νὰ ἔξενεχθῇ καὶ δι’ ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως: Opus est te anīmo valēre (χρεία ἐστί σε εὐψυχεῖν, εἶναι χρεία νὰ εὐψυχῆς).

71. Καὶ ἡ γενικὴ τοῦ τιμῆματος τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἀποδίδεται λατινιστὶ δι’ ἀφαιρετικῆς (ablatīvus pretiī)· oīov viginti talentis unam orariōnem Isocratēs vendīdit (εἴκοσι ταλάντων ἔνα λόγον δ Ἰσοκράτης ἐπώλησε).

Σημ. α') Τὸ τίμημα ἐκφέρεται καὶ κατὰ γενικὴν (σελ. 142 § 22). Παράδειγμα: Quanti (γεν.) constat liber? (πόσουν τιμᾶται τὸ βιβλίον;) tribus denariis (ἀφαιρ.) est (τριῶν δημαρίων τιμᾶται) — magno (ἀφαιρ.) stat (πολλοῦ πωλεῖται, ἀκριβὸν εἶναι).

Σημ. β') Καὶ ἡ ἴδιότης δὲν ἐκφέρεται μόνον κατὰ γενικὴν (σελ. 141 § 15), ἀλλὰ καὶ κατ’ ἀφαιρετικὴν (ablatīvus qualitatis)· oīov Caesar fuit magno ingenio (οχι δημος fuit ingenio ἀνευ ἐπιθέτου)=δ Καῖσαρ ἦτο (ἐγένετο) μεγάλης εὐφυΐας.

72. Ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῖ ωσαύτως τὴν ἀπόστασιν legiōnēm Caesar passibūs ducentis ab eo tumulo constitūit = τὴν λεγεῶνα δ Καῖσαρ εἰς ἀπόστασιν 200 βημάτων ἀπὸ τούτου τοῦ λόφου κατέστησε.

B') Kataχρηστικὴ ἀφαιρετικὴ.

73. Ἀφαιρετικὴ τοπικὴ (ablatīvus locatīvus), περὶ ἣς ἔδε σελ. 152-3 § 55, 56.

Ἀφαιρετικὴ περιοριστικὴ ἢ τοῦ κατά τι (ablatīvus limitatiō-

nis). οἷον Agesilāus fuit clāudus altēro pede= Ἀγησίλαος ἦν χωλὸς κατὰ τὸν ἔτερον πόδα.

74. Ἀφαιρετικὴ χρονικὴ (abl. temporālis) τίθεται, ὅπως ἡ ἐλλην. δοτικὴ (Παναθηναῖος, Διονυσίοις) εἰς δήλωσιν τοῦ πότε τι συνέβη· illo tempore= τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, secundo anno belli Peloponnesiaci= τῷ δευτέρῳ ἔτει τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου.

75. Λέγεται λατινιστὶ ἡ

tribus annis ante (ἢ post)

tertio anno ante (ἢ post),

κατ' ἀφαιρετικὴν δηλαδὴ καὶ ἐπιτασσομένου ὡς ἐπιρρήματος τοῦ ante (ἢ post), ἡ

ante (ἢ post) tres annos

ante (ἢ post) tertium annum

κατ' αἰτιατικὴν συντακτικὴν πρὸς τὰς προθέσεις ante (ἢ post).

Σημ. α') Ἐνίστε πρὸς τὸ ante ἡ post συντίθεται τὸ quam (antē-quam, postquam). οἷον tribus annis (tertio anno) postquam venērat ἡ post annum tertium (tres annos) quam venērat (=τρία ἔτη ἡ τρίτον ἔτος, ἐξ οὗ εἰχεν ἔλθει).

Σημ. β') Ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῖ καὶ τὸ χρονικὸν διάστημα, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἔγινε τι· Agamēmnon vix decem annis unam cepit urbem= δ Ἀγαμέμνων μόλις ἐν δέκα ἔτεσι μίαν εἶλε πόλιν.

76. Ἀφαιρετικὴ δργανικὴ (abl. instrumentalis) ἀντίστοιχος πρὸς τὴν ἐλλην. δργανικὴν δοτικὴν cornibus tauri, dentibus apri, morsu leōnes se turantur= τοῖς κέρασιν οἱ ταῦροι, τοῖς ὀδοῦσιν οἱ κάπροι, τῷ δήγματι οἱ λέοντες ἀμύνονται— providentia dei mundus regītur= τῇ τοῦ θεοῦ προνοίᾳ (διὰ τῆς προνοίας) δ κόσμος κυβερνᾶται.

Σημ. Καὶ ἐπὶ προσώπων τίθεται τοιάντη ἀπρόσωπος δργανικὴ ἀφαιρετικὴ· certis custodībus tenebatur= δι ἀσφαλῶν φυλάκων (οχι ὑπὸ ἀσφαλῶν φυλάκων) ἐκρατεῖτο.

77. Σχετικὴ πρὸς τὴν δργανικὴν ἀφαιρετικὴν εἶναι ἡ τοῦ τρόπου (abl. modi). Λέγεται magnā gloriā ἢ magnā cum gloriā (μετὰ μεγάλης δόξης), οχι δμως καὶ ἀπλῶς gloriā, ἀλλὰ πάντοτε cum gloriā.— Romāni Horatīum accip̄unt magno cūm gaudio= οἱ Ῥωμαῖοι δέχονται τὸν Ὁράτιον μετὰ μεγάλης χαρᾶς.

78. Ἐκφέρεται καὶ ἡ αἰτία κατ' ἀφαιρετικὴν (ablatīvus cau-sae)· *oīov Helvētīi sua victoriā gloria bantur* = οἱ Ἐλουήτιοι ἐκαυχῶντο ἐπὶ τῇ ἔκστων νίκῃ, ἐνεκα τῆς ἐαυτῶν νίκης.

Σημ. Διάφορος εἶναι ἡ γενικὴ τῆς αἰτίας (σ. 143 § 24).

Περὶ τῆς κλητικῆς.

79. Καὶ τῆς κλητικῆς γίνεται καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ οἵα περίπου χρῆσις καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ.

80. Τίθεται ἐνίστε καὶ λατινιστὶ ἡ δνομαστικὴ ἀντὶ τῆς κλητικῆς. *Almae filius* (=fili) *Maiae*=υἱὲ τῆς ποντίας *Malas*.

81. Ἀλλ' δμως τὸ ἐπιφώνημα ο (=ῷ) δὲν προτάσσεται ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ τῆς κλητικῆς, ὅταν ἡ κλητικὴ δηλοῖ ἀπλῆν ἐπὶ-κλησιν, ἀλλὰ μόνον ὅταν δὶ αὐτῆς ἐκφράζηται φυχικόν τι πάθημα.

2. Οἱ δεὰ προθέσεων προεδνιορεσμοί.

82. Περὶ τῶν προθέσεων καὶ τῆς συντάξεως αὐτῶν *lō. σ. 102 ἔξ.*

3. Ἀπαρέμφατον.

83. Τὸ λατινικὸν ἀπαρέμφατον εἶναι δπως καὶ τὸ ἑλληνικόν.

α') δνοματικόν, β') εἰδικόν, γ') τελικόν. *oīov errāre humanum est*=τὸ δμαριάτειρ ἐστὶν ἀνθρώπινον.—*Ex multis rebus intellegi potest mundum providentia divinā administrari* = ἐκ πολλῶν πραγμάτων δύναται νὰ νοηθῇ ὅτι δ κόσμος κυβερνᾶται διὰ τῆς θείας προνοίας. — *Maiōres voluerunt corpōra iuvēnum labōre firmāri*=οἱ πρόγονοι ἡθέλησαν τὰ σώματα τῶν νέων διὰ τοῦ κόπου νὰ ἐνισχύωνται.

84. Ὑποκείμενον ἀπαρεμφάτου εἶναι καὶ ἐν τῇ λατινικῇ.

α') αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον τῆς κυρίας προτάσεως καὶ τότε ἐννοεῖται κατ' δνομαστικὴν (*ταυτοπροσωπία*, nominatīvus cum infinitīvo). *Lunā solis lumine collustrari putātur* = ἡ σελήνη νομίζεται δι φωτίζεται ὑπὸ τοῦ φωτὸς τοῦ ἥλιου.

β') διάφορον τοῦ ὑποκειμένου τῆς κυρίας προτάσεως, καὶ τότε τίθεται κατ' αἰτιακὴν (*έτεροπροσωπία*, accusativus cum infinitivo). *Platōnem Cicēro scribit Tarentum ad Archytam venisse*=

δ Κικέρων γράφει ὅτι δ Πλάτων ἥλθεν εἰς τὸν Τάραντα πρὸς τὸν Ἀρχύταν.

Σημ. Ὁνομάζομεν συνήθως ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν τὴν ἐπὶ ἔτεροπροσωπίας σύνταξιν τοῦ ἀπαρεμφάτου μετὰ αἰτιατικῆς (accusative cum infinitivo).

85. Συχνότατα καὶ ἐπὶ ταυτοπροσωπίας σχηματίζεται λατινιστὶ ἀπαρεμφατικὴ πρότασις τιθεμένου κατ' αἰτιατικὴν προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ ὑποκειμένου τοῦ ἀπαρεμφάτου· *clov Dico me esse bonum* (οὐχι *Dico esse bonus*). — *Volo me iudicem esse* = βούλομαι ἐμὲ εἶναι κριτὴν (οὐχι *Volo iudex esse* = βούλομαι εἶναι κριτής). — *Cupio esse clemens* ἢ *Cupio me esse clementem* = ποθῶ ἐπιεικῆς εἶναι. Πρόβλ. *εὔχομαι*, πρὸν ταῦτα ἐπιδειν ὑφ' ὑμῶν γενέσθαι, μυρίας ἐμέγε κατὰ γῆς δργυιάς γενέσθαι (Ξενιφῶν).

86. Ἰδιάζει εἰς τὴν λατινικὴν γλῶσσαν τὸ λεγόμενον ἴστορικὸν ἀπαρέμφατον (*infinitivus historicus* ἢ *descriptivus*) τιθέμενον ἀντὶ παρατατικοῦ ὁριστικῆς *Catilina in primā acie versāri* (*versabatur*), *laborantibus succurrēre* (*succurrebat*) = δ Κατιλίνας ἀνεστρέφετο ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ τοῦ στρατεύματος, ἐπεκούρει εἰς τοὺς καταπονουμένους.

Σημ. Τὸ ἴστορικὸν ἀπαρέμφατον παρεμβάλλεται ἐν τῇ διηγήσει πρὸς ζωηροτέραν παράστασιν ταχείας διαδοχῆς πράξεων ἢ ψυχικῶν διαθέσεων. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἴστορικοῦ ἀπαρεμφάτου τίθεται κατ' ὄνοματικήν.

87. "Οταν ἡ ἀπαρεμφατικὴ πρότασις ἔχῃ κατηγορούμενον, τίθεται καὶ τοῦτο κατ' αἰτιατικήν. *Constat Ciceronem fuisse oratōrem magnum* (δμολογεῖται τὸν Κικέρωνα γενέσθαι δῆτορα μέγαν).

88. Ἡ ἀπαρεμφατικὴ πρότασις τίθεται ὡς ὑποκείμενον ἀπροσώπων ῥημάτων ἢ ἀπροσώπων φράσεων (σελ. 99). *Necesse est munendum a deo regi* (ἀνάγκη ἔστι τὸν κόσμον διοικεῖσθαι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ).

Σημ. Τίθεται ἐντὸς ἀντὶ τῆς ἀπαρεμφατικῆς συντάξεως ἀπλοῦν ἀπαρέμφατον ἢ ὑποτατικὴ μετὰ τῶν ἀπροσώπων, ὅταν εἶναι ἀδριστὸν τὸ ὑποκείμενον. *Me ipsum ames* (=amare) oportet (προσήκει ἐμὲ αὐτὸν νὰ ἀγαπᾶς). — *Aut vincere aut vinci necesse est* (ἀνάγκη ἢ νικᾶν ἢ ἡττᾶσθαι).

89. Τίθεται ἀπαρεμφατικὴ πρότασις (εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου) ὡς ἀντικείμενον τῶν αἰσθητικῶν καὶ λεκτικῶν ῥημάτων (verba sentiendi et declarandi) καὶ τῶν τούτοις δμοίων. Sentit animus sis tua vi, non alienā morēri (αἰσθάνεται ἡ ψυχὴ ὅτι τῇ ἔαυτῃς καὶ οὐχὶ ἀλλοτρίᾳ δυνάμει κινεῖται). — Pompeius affirmat non esse periculum (δ Πομπήϊος βεβαιεῖ ὅτι δὲν ὑπάρχει κίνδυνος. Ἡ παθητικὴ σύνταξις. A Pompeio affirmabatur non esse periculum (ὑπὸ τοῦ Πομπηϊοῦ ἐθεβαιοῦτο ὅτι δὲν ὑπάρχει κίνδυνος).

90. Τίθεται ἀπαρεμφατικὴ πρότασις (τελικοῦ ἀπαρεμφάτου) ὡς ἀντικείμενον τῶν ῥημάτων τῶν σημανόντων ἄρχεσθαι, παύεσθαι, καθὼς καὶ τῶν βουλητικῶν τῶν ἔχόντων ἔννοιαν ἐπιθυμίας, προσταγῆς καὶ τῶν τούτοις δμοίων. Caesar sic coepit dicere (δ Καίσαρ οὕτως ἦρξατο λέγειν, νὰ λέγῃ). — Desino loqui (παύομαι λέγων, ἀπὸ τοῦ νὰ λέγω). — Nolo te ingrātum esse (δὲν θέλω νὰ εἰσαι ἀγνώμων). — Caesar Labiēnum summum iugum ascendēre iubet (δ Καίσαρ κελεύει τὸν Δαβιηνὸν νὰ ἀναβῇ ἐπὶ τῆς ὑψίστης ῥάχεως τοῦ ὅρους).

Σημ. α') Ἀντὶ ἀντικειμενικοῦ ἀπαρεμφάτου γίνεται ἐνίστε χρῆσις τοῦ ut μεθ' ὑποτακτικῆς. Te hortor ut oratiōnes meas legas (ἀντὶ legere) = προτρέπω σε νὰ ἀναγινώσκης τοὺς λόγους μου. — Consūli pérmissum est ut duas legiōnes conscribēret novas (ἀντὶ conscribēre) = τῷ ὑπάτῳ ἐπετράπη νὰ καταγράψῃ δύο νέας λεγεῶνας.

Σημ. β') Ἀντὶ τοῦ coepi λέγεται coeptus sum, ἀν τὸ ἐξ αὐτοῦ ἔξαρτώμενον ἀπαρέμφατον εἶναι παθητικόν. Xerxes coeptus est a suis contemni (δ Ξέρξης εἶχεν ἀρχίση νὰ καταφρονῇ ται ὑπὸ τῶν ἔαυτοῦ).

91. "Οπως ἔλληνιστὶ ἐνίστε ἀντὶ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου τίθεται εἰδικὸς λόγος ἔκφερόμενος διὰ τοῦ ὅτι ἡ ὁς, οὗτω καὶ λατινιστὶ ἀντὶ τῆς ἀπαρεμφατικῆς συντάξεως τίθεται πρότασις ἔκφερομένη διὰ τοῦ quod, μάλιστα δταν ἡ πρότασις αὗτη ἐπεξηγῇ προηγουμένην δεικτικὴν ἀντωνυμίαν. Mihi quidem videntur homines hac re maxime beluis praestare, quod loqui possunt (ἀντὶ loqui posse) = ἐμοὶ δοκοῦσιν οἱ ἄνθρωποι κατὰ τοῦτο μάλιστα ὑπερέχειν τῶν κτηνῶν,

ὅτι δύνανται νὰ διαλέγωνται.—*Quod rediit Regulus Carthaginem mirabile videtur* (ἀντὶ Rēgulum redīsse Carthagīnem)=δτι δ' Ρήγουλος ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Καρχηδόνα φαίνεται θαυμαστόν.

92. Τὸ ἀπαρέμφατον ἔχει τρεῖς χρόνους ἐν τε τῇ ἐνεργητικῇ καὶ τῇ παθητικῇ φωνῇ· ἐνεστῶτα (amāre—amāri), παρακείμενον (amavisse—amatum esse), μέλλοντα (amatūrum esse—amātum iri). Ἀντὶ τοῦ συνήθους μέλλοντος (ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ) γίνεται πολλάκις χρῆσις τῆς περιφράσεως *fore* (=futūrum esse) *ut* καὶ ὑποτακτικῆς. Ἀντὶ λ. χ. νὰ λεχθῇ amatūrum esse, λέγεται *fore* *ut* *amer*. οἵον Cae-sar in spem veniēbat *fore* *ut* Ario-vistus pertinaciā desistēret =Ario-vistum destitūrum esse=δ Καίσαρ ἥλπιζεν δτι δ' Αριό-βιστος θὰ ἀφίστατο τῆς ἐπιμονῆς του.

Ἡ χρῆσις τῆς περιφράσεως ταύτης εἶναι ἀναπόφευκτος εἰς τὰ δήματα τὰ μὴ ἔχοντα ὅπτιον καὶ μέλλοντα ἐνεργητικῆς μετοχῆς, ἐξ οὗ σχηματίζεται δ' συνήθης μέλλων τῆς ἀπαρέμφάτου οἵον *Vidéo te velle in caelum migrāre. Spero fore ut contingat id nobis* (βλέπω δτι θέλεις εἰς τὸν οὐρανὸν νὰ ἀποδημήσῃς. Ἐλπίζω δτι θὰ συμβῇ τοῦτο εἰς ἡμᾶς).

Σημ. Τὸ *fore* μετὰ παθητικῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου ἀντιστοιχεῖ πρὸς ἀπαρέμφατον τετελεσμένου μέλλοντος παθητικοῦ ἢ ἀποθετικοῦ δήματος. *Hoc possum dicere, me satis adeptum fore, si ex tanto beneficio nullum in me pericūlum rēdundarit* (τοῦτο δύναμαι νὰ εἴπω, δτι ἵκανη ἐπιτυχία θὰ εἶναι δι' ἐμέ, ἀν ἐκ τόσον μεγάλης εὐεργεσίας οὐδεὶς κίνδυνος ἥθελεν εἰς ἐμὲ προσέλθῃ).

Τὸ *me adeptum fore* εἶναι ἀπαρέμφατον τοῦ *ego adeptus ero* (τετελ. μέλλ. τῆς δριστικῆς τοῦ ἀποθετικοῦ δήματος adipiscor).

4. Μετοχή. Γερουνδεακόν¹⁾).

93. Τῆς μετοχῆς γίνεται μὲν καθ' ὅλου καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ἢ αὐτὴ περίπου χρῆσις, οἷα καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ (ἐπιθετικῶς,

1) Εκρίθη καλὸν νὰ μὴ χωρισθῇ ἀπὸ τῶν μετοχῶν ἡ περὶ γερουνδίου, γερουνδεακοῦ καὶ ὅπτιου πραγματεία, διὰ λόγους λίκην εύνοήτους.

παραθετικῶς, ἀπολύτως καὶ σπανίως κατηγορηματικῶς), ἀλλ᾽ ὅχι δῆμως τόσον συχνή. Ἡ μετοχὴ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ εἶναι σπανιωτέρα. Εἰς τοῦτο δὲ συντελεῖ μάλιστα ἡ Ἑλλειψὶς μετοχῆς ἐνεργητικοῦ παρακειμένου καὶ παθητικοῦ ἐνεστῶτος.

Σημ. Ἡ ἀνάλυσις ἡ περίφρασις γίνεται συμφώνως πρὸς τὴν ἔννοιαν, ἢν ἔχει ἡ Ἑλληνικὴ μετοχὴ· ἵδων (ἐπειδὴ εἰδε) cum vidisset, ἐλθὼν (ἀφοῦ ἤλθε) postquam venit κτλ. Οὕτως ἀποδίδονται αἱ Ἑλληνικαὶ μετοχαὶ λατινιστὶ.

94. Ἡ κυρίως κατηγορηματικὴ μετοχὴ εἶναι ἐπίσης σπανιωτέρα καὶ ἔξαρταται μόνον ἐκ τῶν ῥημάτων audire, videre (καὶ τινῶν συναγύμνων αὐτοῦ)· ranae ubi vidērunt in aquis trabem natantem, accedebant=οἱ βάτραχοι ἵδεντες ἐν τοῖς ὕδασι δοκὸν ἐπιπλέονταν (νηχομένην), προσήρχοντο.

Σημ. α') Audīo te clamantem (κατηγορηματικὴ μετοχὴ) καὶ audīo te clamare (ἀπαρέμφατον). Ἡ διαφορὰ εἶναι, οὐαὶ καὶ μεταξὺ τῶν δύο Ἑλληνικῶν φράσεων· ἀκούω σου λέγοντος καὶ ἀκούω σε λέγειν.

Σημ. β') Κατηγορηματικὴν μετοχὴν λαμβάνει καὶ τὸ facere (εἰς τὴν σημασίαν τοῦ παριστάνειν, περιγράφειν, ἐπὶ ποιητοῦ, ζωγράφου κλπ. Polyphēmum Homērus cum ariēte colloquentem facit=τὸν Πολύφημον δ "Ομηρος πρὸς κριὸν ποιεῖ διαλεγόμενον.

95. Ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου τίθεται ἀντὶ ῥηματικοῦ δύνματος ἀφηρημένου ἐπὶ τετελεσμένων πράξεων καὶ ἡ τοῦ γερουνδιακοῦ λαμβανομένου ἀντὶ παθητικοῦ μέλλοντος ἐπὶ μελλουσῶν πράξεων ante urbem condītam = πρὸ τῆς πόλεως κτισθεῖσης=πρὸ τῆς κτίσεως τῆς πόλεως—flagitiōsum est, ob rem iudicandam pecuniam accipere=αἰσχρὸν διὰ πρᾶγμα κριθησόμενον λαμβάνειν χρήματα=διὰ μέλλουσαν κρίσιν.

Σημ. Παραβλητέα τὰ Ἑλληνικά· Μετὰ Σόλωνα οἰχόμενον. Μετὰ δὲ ἐμὲ εἰσελθόντα (Ἡρόδοτος). Καὶ αὐτῷ ἔτι ῥώμην καὶ ἡ νῆσος ἐμπρησθεῖσα (δὲ μπρησμὸς τῆς νῆσου) παρέσχεν (Θουκυδίδης).

96. Ἀπόλυτος ἀφαιρετική. Ἡ μετοχὴ τίθεται καὶ ἀπολύτως

κατὰ πτῶσιν ἀφαιρετικήν, ἀντιστοιχεῖ δὲ ή ἀπόλυτος ἀφαιρετική πρὸς τὴν ἑλληνικήν ἀπόλυτον γενικήν. Cyro regnante=τοῦ Κύρου βασιλεύοντος.

97. Ἐπειδὴ τὰ λατινικὰ ῥῆματα δὲν ἔχουσιν ἐνεργητικὴν μετοχὴν παρακειμένου (ἀօρίστου), ἔκει ἔνθα ή ἑλληνικὴ γλῶσσα ἔχει μετοχὴν ἐνεργητικὴν ἀօρίστου ταυτοπροσωποῦσαν πρὸς τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως, ή λατινικὴ μεταχειρίζεται πολλάκις παθητικὴν μετοχὴν κατ' ἀπόλυτον ἀφαιρετικὴν χρόνου παρακειμένου· δ' Ἀννίβας ὑπερβάς τὰς Ἀλπεις κτλ. Ήδε λεχθῇ λατινιστὶ Hannibal superātis Alpibus. Οὕτω καὶ δὲ Ζεῦξις κατανοήσας τὴν πλάνην=intellecto erōre (κατανοθείσης τῆς πλάνης). Τὰ ἀποθετικὰ δμως ῥῆματα, ὡς ἔχοντα ἐνεργητικὴν μετοχὴν παρακειμένου (ἀօρίστου) ὑπὸ τύπου παθητικόν, δύνανται ν' ἀποδώσωσιν ἀνευ τροπῆς, τὴν ἔννοιαν τῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀօρίστου τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης· δ' Καίσαρ παραινέσας τοὺς στρατιώτας=Caesar hortatus milites.

98. Ἐνεκα τῆς ἑλλείψεως μετοχῆς τοῦ ῥῆματος esse κείνται πολλάκις ἀπολύτως ὑποκειμενικαὶ καὶ κατηγορηματικαὶ ἀφαιρετικαὶ ἀνευ τῆς μετοχῆς. Cicerone (ὑποκειμενική) consule (κατηγορηματική)=τοῦ Κικέρωνος (δύτος) ὑπάτου (ὑπατεύοντος).

99. Δὲν λέγεται Cicerone consule creāto=τοῦ Κικέρωνος γενομένου ὑπάτου. (Ἐνθα τὸ ῥῆμα η̄ η̄ μετοχὴ συνάπτεται στενῶς πρὸς τὸ κατηγορούμενον), ἔξ ἀνάγκης δὲ πρέπει νὰ λεχθῇ· cum Cicero consul creātus esset. Ωσαύτως δὲν λέγεται Gaio puēro mortūo, ἀλλὰ cum Gaius puer mortūus esset (τοῦ Γαῖου ἐν παιδικῇ ήλικίᾳ ἀποθανόντος).

100. Τὸ γερουνδιακὸν ἀναπληροῖ ἐνίστε τὴν ἑλληνικὴν μετοχὴν τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος, ἀντιστοιχεῖ δὲ πρὸς τὰ εἰς -τέος ῥῆματικά. Laudandus=ἐπαινεθησόμενος καὶ ἐπαινετέος. Ὅπως δὲ μετὰ τῶν ἑλληνικῶν ῥηματικῶν εἰς -τέος, οὕτω καὶ μετὰ τῶν λατινικῶν γερουνδιακῶν τὸ ποιητικὸν αἴτιον τίθεται κατὰ δοτικήν. Epistola mihi scribenda est=γραπτέα μοι ή ἐπιστολή. Δὲν λέγεται scribenda a me, δπως δὲν λέγεται καὶ γραπτέα ὑπ' ἐμοῦ, εἰ μὴ δταν, ή σαφήνεια ἀπαιτεῖ τοῦτο ἀπαραιτήτως.

101. Τὸ γερουνδιακὸν τίθεται κατ' αἰτιατικὴν ὡς κατηγορούμενον πρὸς δήλωσιν σκοποῦ μετὰ τοῦ ῥημ. curāre (φροντίζειν) καὶ τῶν ῥημάτων dare (διδόναι), mittēre (πέμπειν), locāre (ἐκμισθοῦν), conducēre (μισθοῦσθαι) καὶ τῶν τοιούτων. Diomēdon Epaminondam pecuniā corrumpendum suscepērat = δ Διομέδων εἶχεν ἀναλάβη νὰ διαφθείρῃ διὰ χρημάτων τὸν Ἐπαμεινώνδαν. — Puēris sententias ediscendas damus = τοῖς παισὶ γνῶμας (γνωμικὰ) δίδομεν, ἵνα ἔκμανθάνωσιν αὐτάς.

ΣΗΜ. Πρὸς ταῦτα παραβλητέα ἐν μέρει ἡ ἑλλην. τελικὴ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος μετὰ ῥημάτων κινήσεως σημαντικῶν (εἴμι θεασόμενος τοὺς ἀγῶνας) ἢ καὶ μετ' ἄλλων ῥημάτων, διε βμως ἡ μετοχὴ ἔχει συνήθως καὶ τὸν ὡς (συλλαμβάνει Κῦρον ὡς ἀποκτενῶν).

5. Γερούνδεον.

102. Τὸ γερούνδιον κατὰ μὲν τὸν τύπον δμοιάζει πρὸς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ γερουνδιακοῦ, κατὰ δὲ τὴν διάθεσιν εἶναι πάντοτε ἐνεργητικόν.

103. Οἱ τύποι τοῦ γερουνδίου ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἑλληνικοῦ ἐνάρθρου ἀπαρεμφάτου, διότι τὸ λατινικὸν ἀπαρέμφατον ἔνεκα τῆς ἑλλείψεως τοῦ ἀρθρου δὲν δύναται νὰ κλιθῇ.

Κλίνεται δὲ τὸ γερούνδιον ὡς ἔξῆς.

Όνομ.	(scribēre)	= (τὸ) γράφειν
Γεν.	scribendi	= τοῦ γράφειν
Δοτ.	scribendo	= τῷ γράφειν
Αἰτ.	(ad) scribendum	= (πρὸς) τὸ γράφειν
	(ἢ scribēre)	
Αφ.	scribendo	= τῷ γράφειν.

104. Οταν τὸ γερούνδιον ἔχῃ τὸ ἀντικείμενόν τον κατ' αἰτιατικὴν, τρέπεται συνήθως ἡ ἐνεργητικὴ σύνταξις εἰς παθητικὴν κατὰ τὸν ἔξῆς τρόπον.

Ἄντι τοῦ γερουνδίου τίθεται τὸ γερουνδιακόν, δπερ συμφωνεῖ κατὰ γένος καὶ κατ' ἀριθμὸν πρὸς τὸ ἀντικείμενον, τοῦτο δὲ τίθεται κατὰ πτῶσιν τοῦ γερουνδιακοῦ τοῦ ἀντικαταστήσαντος τὸ γερούνδιον.

οῖον Consuetudo *immolandi* (γεν. τοῦ γερουνδίου) homines (αἰτ. τοῦ ἀντικειμένου)=ἡ συνήθεια τοῦ θυσιάζειν ἀνθρώπους, μεταβάλλεται εἰς consuetudo *immolandorum hominum*. Ἡ πτῶσις τοῦ *immolandi* δὲν ἥδυνατο νὰ μεταβληθῇ, διότι ἡ σύνταξις ἀπαιτεῖ γενικήν, ἡ γενικὴ δμως αὕτη γίνεται πληθυντική, τὸ δὲ homines δὲν δύναται μὲν νὰ μεταβάλῃ τὸν ἀριθμόν του, ἀλλὰ δύναται νὰ μεταβάλῃ τὴν πτῶσιν του.

Ars scribendi epistolas (ἡ τέχνη τοῦ γράφειν ἐπιστολὰς) μεταβάλλεται εἰς epistolarum scribendarum.

Ἡ τοιαύτη τῆς συντάξεως μεταβολὴ λέγεται γερουνδιακὴ ἔλξις (attractio gerundiva).

105. Ἡ γερουνδιακὴ ἔλξις συμβαίνει μόνον εἰς τὰ γερούνδια τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων τῶν ἔχόντων τὸ ἀντικείμενόν των κατ' αἰτιατικήν.

Σημ. Γερουνδιακὴν ἔλξιν δέχονται καὶ τὰ πρὸς ἀφαιρετικὴν συντασσόμενα ἀποθέτικὰ ῥήματα utor (χρῶμαι), fruor (χαρποῦμαι), fungor (ἐκτελῶ), potior (γίνομαι κύριος), ἄτινα παλαιότερον συνετάσσοντα πρὸς αἰτιατικήν.

106. Ἡ γενικὴ τοῦ γερουνδίου τίθεται μετὰ οὐσιαστικῶν ὀνομάτων ὡς προσδιοριστική, ἢ μετὰ τῶν ἐπιθέτων τῶν πρὸς γενικὴν συντασσόμενων. Sapientia ars vivendi putanda est=σοφία θεωρητέα ἡ τέχνη τοῦ ζῆν.—Dumōrix insuētus navigandi mare timēbat=δ. Δουμηνόριξ, ἀπειρος τοῦ πλέειν, ἐφοβεῖτο τὴν θάλασσαν.

ΣΗΜ. Μετά τινας φράσεις ἀποτελουμένας ἐξ οὐσιαστικῶν ὀνομάτων ὡς κατηγορουμένων καὶ τοῦ ῥήμ. est (erat) τίθεται ἐνίστεται ἀντὶ τῆς γενικῆς τοῦ γερουνδίου τὸ ἀπαρέμφατον (ὡς ὑποκείμενον). Corpora curare tempus erat=καιρὸς ἦν νὰ γίνῃ φροντίς περὶ τῶν σωμάτων (ἀντὶ curandi).

107. Ἐνίστεται ἡ γενικὴ τοῦ γερουνδίου μετὰ συνημμένου οὐσιαστικοῦ τίθεται μετὰ τοῦ ῥήματος esse εἰς δήλωσιν τοῦ πρὸς τί χορηγούμενού τι.

Ea prodendi imperii Romani, tradendae Hannibali victoriae sunt=ταῦτα τελεούσιν εἰς τὸ νὰ προδοθῇ μὲν τὸ ῥωμαϊκὸν κράτος,

νὰ παραδοθῇ δὲ ἡ νίκη τῷ Ἀννίσῳ (κατὰ λέξιν· ταῦτά εἰσι τοῦ προ-
δοθῆναι τὸ ὁρμ. κράτος κτλ.).

108. Ἡ δοτικὴ τοῦ γερουνδίου τίθεται μετὰ τῶν πρὸς δοτικὴν συ-
τασσομένων ἐπιθέτων· aqua semper *utilis* est *bibendo*—πάντοτε
τὸ ὄδωρ εἶναι ὡφέλιμον εἰς πόσιν (εἰς τὸ πίνειν). Ἐνίστε δὲ τὴν δο-
τικὴν ἀντικαθιστᾶ ἡ ad μετ' αἰτιατικῆς (ad *bibendum*).

Σημ. Ἐπίθετα συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς εἰναι, ὅπως καὶ ἐν τῇ
ἔλληνικῇ γλώσσῃ, τὰ ἔχοντα ἔννοιαν ἀμοιβαιότητος (πλησιασμοῦ,
ἐπαφῆς, ισότητος, δμοιότητος, εὐνοίας κτλ.)· οἷον *aequus* (ἴσος),
similis (δμοιος), *vicinus* (πλησιόχωρος), *cognatus* (συγγενής),
amicus (φίλος) κτλ.

109. Ἡ δοτικὴ τοῦ γερουνδίου ἡ ἔνεκα τῆς γερουνδιακῆς ἔλξεως
μεταβαλλομένη εἰς δοτικὴν γερουνδιακοῦ σημαίνει σκοπόν, διαν
ἀναφέρηται εἰς δύματα πολιτικοῦ ἀξιώματος σημαντικά· *tresviri*
reipublicae constituendae = *constituendo* (=ad constituentem-
dum) *rempubličam* (=τρεῖς ἄνδρες πρὸς τὸ συντάξαι τὴν πολι-
τείαν, πρὸς σύνταξιν τῆς πολιτείας).

6. Ἔπιτεον.

110. Τὸ ὑπτίον ἡ σουπίνον (*supinum*) εἶναι κυρίως ὥρηματικὸν
οὐσιαστικόν, ἔχει δὲ δύο τύπους, εἰς -um (αἰτ.) καὶ εἰς -u (ἀφαιρ.),
ῶν γίνεται χρῆσις εἰς δήλωσιν διαφόρων σχέσεων ἐν τῷ λόγῳ.

111. Τὸ ὑπτίον εἰς -um τίθεται μετὰ τῶν ῥημάτων τῶν σημαι-
νόντων κίνησιν εἰς δήλωσιν τοῦ σκοποῦ, δι᾽ ὃν ἡ κίνησις γίνεται· *La-
cedaemonii Agesilāum bellātum in Asiam miserunt*=οἱ Δακε-
δαιμόνιοι ἔπειμφαν τὸν Ἀγησίλαον πολεμήσοντα εἰς τὴν Ἀσίαν.

112. Ἐκ τοῦ ὑπτίου εἰς -um σχηματίζεται ἡ παθ. ἀπαρέμφατος
τοῦ μέλλοντος· *laudatum iri*=*scriptum iri*.

ΣΗΜ. Λέγεται ἐνίστε καὶ ἀντὶ τοῦ συνήθους μέλλοντος τῆς περι-
φραστικῆς συζυγίας (σελ. 74) τὸ ὑπτίον μετὰ τοῦ ῥήμ. eo (ire)· οἷον
quaesitum eo (=quaesiturus sum). Ἐκ τούτου ἔγινε καὶ ἐπεκρά-
τησε τὸ ἀπαρέμφατον—um iri.

113. Τοῦ ὑπτίου εἰς -u ἡ χρῆσις εἶναι λίαν περιωρισμένη. Τίθε-
ται εἰς δρισμὸν τῶν ἰδιοτήτων, αἰτινες κατηγοροῦνται κατά τινος ἀντι-

κειμένου ἐν ὥρισμένῃ τινὶ σχέσει καὶ ὅχι ἀπολύτως (τὸ κατά τι). Τίθεται λοιπὸν μετὰ τῶν ἐπιθέτων honestus, turpis, optimus, iucundus, facilis, difficilis, incredibilis, memorabilis κτλ. mirabile visu (θυμαστὸν ἰδεῖν, θαῦμα ἰδέσθαι)—incredibile dictu (ἀπίστευτον εἰπεῖν).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

'Αντωνυμίαι.

114. Ἡ αὐτοπαθὴς ἀντωνυμία sui, sibi, se (καὶ sese), καθὼς καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς παραγομένη κτητικὴ suus, sua, suum τίθεται:

α') πρὸς δήλωσιν ἀναφορᾶς εἰς τὸ γραμματικὸν ὑποκείμενον τῆς προτάσεως, ἐν ᾧ κείνται: *Iustitia propter sese colenda est* (=ἡ δικαιοσύνη εἶναι θεραπευτέα ἐνεκα ἔαυτῆς δι' ἔαυτην καὶ μόνην).—*Canis lympharum in speculo vidit simulacrum suum* (=κύων ἐν τῷ κατόπτρῳ τῶν ὑδάτων εἶδε τὸ ἔαυτοῦ δμοίωμα). Πρβλ. τὰ ἐλληνικά. Ἔαυτοῦ κήδεται δ προνοῶν ἀδελφοῦ.—Ο σοφὸς ἐν ἔαυτῷ περιφέρει τὴν οὖσαν.

β') ἐν ἐξηρτημένῃ προτάσει πρὸς δήλωσιν ἀναφορᾶς εἰς πρόσωπον λεγόμενον ἢ νοούμενον τῆς κυρίας προτάσεως, οὗτονος τὸ διανόημα ἐκφράζει ἡ ἐξηρτημένη: *Hannibal misit qui vocarent Magium ad sese in castra*=δ Ἀννίβας ἐπεμψεν (ἀνθρώπους), ἵνα καλέσωσιν (οἵτινες γὰρ καλέσωσι) τὸν Μάγιον εἰς τὸ στρατόπεδον πρὸς ἔαυτὸν (πρὸς τὸν Ἀννίβαν).—*Homērum Colophonii civem esse dicunt suum, Smyrnaei vero sunt confirmant*=τὸν Ὄμηρον οἱ Κολοφώνιοι ἔαυτῶν πολιτην λέγουσιν εἶναι, οἱ δὲ Σμυρναῖοι ἔαυτῶν βεβαιοῦσιν.

115. Ἐπὶ ἑτεροπαθείας ἀντὶ τῆς προσωπ. ἀντωνυμίας sui, sibi, se γίνεται χρῆσις τῆς ἀντωνυμίας is (έλλην. οὗτος, αὐτός), καὶ ἀντὶ τῆς κτητ. suus, τῆς γεν. eius (ἴδε σελ. 49).

116. Ἡ ἀλληλοπάθεια ἐκφράζεται διὰ τῆς προθέσεως inter καὶ

τῆς αἰτιατικῆς πληθυντικῆς τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας (nos, vos, se). οἷον Homines *inter se amare debent* (=οἱ ἀνθρώποι διφείλουσι νὰ ἀγαπῶσιν ἄλλήλους). "Οταν ἡ φράσις *inter se* ἀναφέρηται εἰς ἄλλην πτῶσιν πλὴν τῆς ὀνομαστικῆς ἢ αἰτιατικῆς, δύναται ν' ἀντικατασταθῇ διὰ τῆς *inter ipsos*. οἷον Ratio quā societas hominum continetur *inter ipsos* (δ λόγος, δι' οὗ ἡ τῶν ἀνθρώπων κοινωνία συνέχεται πρὸς ἄλλήλους).

117. Ἐκ τῶν δεικτικῶν ἡ ἀντωνυμία hīc ἀναφέρεται κυρίως εἰς τὸ α' πρόσωπον, δπως ἡ ἐλληνικὴ δδε, ητις δύναται νὰ τεθῇ καὶ ἀντὶ τῆς ἔγω. Ἡ ἀντωνυμία iste ἀναφέρεται εἰς τὸ β' πρόσωπον, δπως ἡ ἐλληνικὴ οὗτος, ητις δύναται νὰ τεθῇ καὶ ἀντὶ τοῦ σύ. Ἡ ἀντωνυμία ille εἰς τὸ γ' πρόσωπον, δπως ἡ ἐλληνικὴ ἐκεῖνος. "Οθεν in hac urbe=ἐν τῇδε τῇ πόλει (ἔνθα ἔγῳ εἰμαι ἢ οὐεῖς εἰμεθα), in istā urbe=ἐν ταύτῃ τῇ πόλει (ἔνθα σὺ εἰσαι ἢ οὐεῖς εἰσθε), in illa urbe=ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει (ἔνθα ἐκείνος εἶναι ἢ ἐκείνοι εἶναι).

ΣΗΜ. Ἡ iste εἶναι σχεδὸν κτητική, δι' ὃ καὶ εἰς τὴν καθ' ήμας γλῶσσαν ἀποδίδεται πολλάκις διὰ κτητικῆς ἀντωνυμίας. οἷον isti rhetores=οὗτοι οἱ δήτορες ἢ οἱ δήτορές σου (περὶ ὧν δηλαδὴ λέγεις).

Τίθεται δὲ ἡ iste καὶ ἐπὶ ἀντιδίκου καὶ καθ' ὅλου ἐπὶ ἀντιλέγοντος, δην δ δήτωρ ἔχει ἢ οὐποθέτει δτι ἔχει ἐνώπιόν του. Muta iam istam mentem (tuam mentem)=μετάβαλε ταύτην σου τὴν διάνοιαν.

Τίθεται προσέτι καὶ πρὸς δήλωσιν καταφρονήσεως ἡ iste, δπως καὶ ἡ ἀντωνυμία αὐτὸς ἐν τῇ συνήθει ήμῶν γλώσσῃ. οἷον Iste nebulo=Aὐτὸς δ οὐτιδανός.

118. Ἡ ἀδριστος ἀντωνυμία quidam, quaedam, quidam ἢ quoddam (ἴδε σελ. 53) διαφέρει τῆς ἀδριστοῦ ἀντωνυμίας alīquis κατὰ τὸ οὗτο, δτι ἡ μὲν quidam σημαίνει πρόσωπον ἢ πρᾶγμα ώρισμένον μὲν καθ' ἔαυτό, ἀλλὰ τὸ δποῖον δ λέγων δὲν θέλει νὰ δηλώσῃ. ἡ δὲ alīquis δηλοὶ ἀδριστον καθ' ὅλου πρόσωπον ἢ πρᾶγμα οἷον Cicero dicit quodam locō (οχι alīquod locō)=δ Κικέρων λέγει ἐν τινι χωρίῳ (τὸ χωρίον δὲν εἶναι ἀγγωστον ἢ ἀδριστον, ἀλλὰ δὲν καθορίζεται ἀκριβῶς). Προβλ. τὴν ἐλληνικὴν χρῆσιν. Γυνή τις χήρα

εἶχεν ὅρνιν κτλ. Ἡ γυνὴ εἶναι ὠρίσμένη ἢ τούλάχιστον θεωρεῖται ὀρίσμένη, ἀλλὰ κρίνεται περιττή ἢ ἀκριβεστέρα περὶ αὐτῆς δῆλωσις. *Fecit hoc aliquis tui similis*—ἐπραξε τοῦτο τις δημοίς σου. Τὸ πρόσωπον ἐνταῦθα εἶναι ἐντελῶς ἀδριστον (κάποιος ἀγνωστος).

119. Ἡ ἀντωνυμία quisque σημαίνει ἔκαστος ἴδια (πάντες δμοῦ =omnes). Τίθεται δὲ ἡ quisque:

α') μετὰ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τοῦ γ' προσώπου sui, sibi, se καὶ μετὰ τῆς κτητικῆς suus. *Sibi quisque proximus* = ἑαυτῷ ἔκαστος πλησιέστατος. — *Suae quisque fortunae auctor*= ἔκαστος (πᾶς τις) εἶναι ἐργάτης τῆς ἑαυτοῦ τόχης.

β') ἐν ἔξηρτημέναις προτάσεσι μετὰ ἀναφορικὴν ἡ ἐρωτηματικὴν ἀντωνυμίαν. *Virtus praeceptoris est quo quemque natura ferat, intellegere=ἀρετὴ τοῦ διδασκάλου εἶναι νὰ κατανοῇ ποῦ (ποῖ)* ἔκαστον ἡ φύσις φέρει.—*Quam quisque norit artem, in hac se exerceat* = ἦν ἔκαστος ἥθελε γινώσκῃ τέχνην, ἐν ταύτῃ δὲ ἀσκῆ ἑαυτὸν («ἔρδοι τις ἦν ἔκαστος εἰδείη τέχνην». Ἀριστοφάνης).

γ') Μετὰ τῶν ὑπερθετικῶν καὶ τῶν τακτικῶν ἀριθμητικῶν· οἷον *Optimus quisque (omnes boni)* = ἔκαστος ἀριστος (πάντες οἱ ἀγαθοὶ)—*Decimus quisque*=ἔκαστος δέκατος, κάθε δέκατος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'

Εἰδη τῆς ἀπλῆς προτάσεως.¹⁾

120. Καὶ ἐν τῷ λατινικῷ συντακτικῷ αἱ ἀπλατι προτάσεις διαιροῦνται εἰς προτάσεις

α') κρίσεως,

β') ἐρωτηματικάς,

γ') ἐπιθυμίας.

1) Κατὰ τὸν Dr Karl Reinhardt (Lateinische Satzlehre 1911) συμφώνως: πρὸς τὸ πρόγραμμα.

1. Προτάσεις κρίσεως.

121. Ο λέγων δύναται νὰ ἔκφέρῃ κρίσιν τινὰ ἢ γνώμην
ώς πραγματικήν (reālis),
ώς δυνατήν (potentiālis),
ώς μὴ πραγματικήν (irreālis).

A') Προτάσεις κρίσεως τοῦ πραγματικοῦ.

122. Καὶ ἐν τῇ λατινικῇ συντάξει, δπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ, ἡ δριστική δηλοῖ τὸ πραγματικόν (modus reālis).

123. Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος διαιροῦνται εἰς τρεῖς κατηγορίας.
 α') χρόνοι τοῦ παρόντος
 ἐνεστῶς (praesens)
 παρακείμενος (perfectum=τετελεσμένος).

β') χρόνοι τοῦ παρελθόντος (παρωχημένοι, praeterita).
 παρατατικὸς (imperfectum=ἀτελῆς),
 ἀδριστος—παρακείμενος (perfectum historiū),
 ὅπερ συντέλικος (plusquam perfectum=πλέον ἢ τε-
 τελεσμένος).

γ') χρόνοι τοῦ μέλλοντος.
 μέλλων (futūrum),
 τετελεσμένος μέλλων (futūrum exactum).

124. Οἱ χρόνοι ἔχουσι τὴν αὐτὴν σημασίαν, ἢν καὶ ἐν τῇ ἑλλη-
νικῇ γλώσσῃ. Ο παρακείμενος ἔχει διπλήν δύναμιν, ἀρίστου καὶ
παρακειμένου.

125. Ἐν τῇ χρήσει τοῦ τετελεσμένου μέλλοντος ἡ σύνταξις ἡ λατινικὴ διαφέρει τῆς ἑλληνικῆς. Ἡμεῖς λέγομεν δπως ὅσπειρας (ἀδρ.), οὕτω θὰ θερίσης (μέλλων). Οἱ Ὦρωσις ut sementem feceris (τετελ. μέλλων) ita metes (μέλλ.). δηλαδή, δπως θὰ ἔχῃς σπείρη, οὕτω κτλ. Ὁθεν διὰ τοῦ τετελεσμένου μέλλοντος ἔκφέρεται μέλ-
λουσα μὲν πρᾶξις, ἀλλ' ἡτις θὰ εἴναι τετελεσμένη ἐν ὥρισμένῳ χρόνῳ. Cum tu haec leges, ego illum fortasse convenero = δτε σὺ θὰ ἀραιγινώσκῃς ταῦτα, ἐγὼ ἵσως θὰ ἔχω διαλεχθῆ πρὸς ἐκεῖνον.

126. Ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς οἱ Ρωμαῖοι μετεχειρίζοντο παρωχημένον χρόνον ἀντὶ ἐνεστῶτος, διότι ἐλάμβανον ὅπ' ὅψιν τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἂνεγινώσκετο ἡ ἐπιστολὴ ὑπὸ τοῦ λαμβάνοντος αὐτῆν· οἷον Pridie idus scripsi ante lucem; eo die apud Pomponium in eius nuptiis eram cenaturus = τῇ προτεραίᾳ τῶν εἰδῶν ἔγραψα πρὸ τοῦ φωτὸς (πρὸν ἡ ἀνατέλλῃ δὲ λιος). τῇ νήμέρᾳ ταύτῃ ἔμελλον νὰ δειπνήσω παρὰ τῷ Πομπανίῳ ἐν τοῖς γάμοις αὐτοῦ, ἀντὶ scribo (γράψω), cenabo (θὰ δειπνήσω). Nihil habebam (= habeo) quod scribere (scribam), neque enim novi quidquam audiēram (audīvi), et ad tuas omnes epistolas rescriptsram (= rescripts) pridie; erat (= est) tamen rumor cōmitia dilātum iri = οὐδὲν εἶχον (= ἔχω), δπερ νὰ ἔγραφον (= νὰ γράψω), οὐδὲ γὰρ νέον τι εἶχον ἀκούση (= ἤκουσα), καὶ πρὸς πάσας τὰς ἐπιστολάς σου εἶχον ἀποκριθῆ (= ἀπεκρίθην) τῇ προτεραίᾳ· ἥτο (= εἶναι) δμως φήμη ὅτι αἱ ἀρχαιρεσίαι θὰ ἀναβληθῶσιν.

Ἐτίθετο λοιπὸν παρακείμενος ἡ παρατατικὸς ἀντὶ ἐνεστῶτος, ὑπερσυντέλικος ἀντὶ παρακείμενου καὶ μέλλων τῆς μετοχῆς μετὰ τοῦ eram ἀντὶ μέλλοντος τῆς δριστικῆς.

Σημ. α') "Ομοια εἶναι τὰ ἔξης ἑλληνικὰ παραδείγματα· Ἀπέσταλκά σοι (= ἀποστέλλω) τόνδε τὸν λόγον δῶρον (Ισοχράτης).— Πρᾶσσε μετ' Ἀρβάζου, δν σοι ἔπεμψα (= πέμπω Θουκυδίδης).— Διέτι τὰς σπονδὰς ἔλυσαν τὰς αἰτίας προύγραψα (= προγράψω) πρῶτον (Θουκυδίδης).

Σημ. β') Εὑρίσκεται δμως καὶ παρὰ τοῖς Ρωμαίοις χρῆσις τῶν χρόνων ἐν ἐπιστολαῖς δμοίᾳ πρὸς τὴν παρ' ἡμῖν· οἷον Etsi nihil habeo quod ad te scribam, scribo tamen quia tecum loqui videor ("Αν καὶ οὐδὲν ἔχω, δπερ πρὸς σὲ νὰ γράψω, ἀλλ' δμως γράψω, διότι νομίζω δτι διαλέγομαι μετὰ σοῦ). Κατ' ἐνεστῶτα τίθεται καὶ ἡ ἐν ἀρχῇ τῶν ἐπιστολῶν τυπικὴ φράσις Si vales bene est, ego valeo ("Αν ὑγιαίνῃς καλῶς ἔστι, ἔγὼ ὑγιαίνω).

B' Προτάσεις κρίσεως δυνητικαί.

127. Αἱ δυνητικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν (Coniunctivus potentialis).

128. Ἡ δυνητικὴ τοῦ παρόντος ἐκφέρεται διὰ τοῦ ἔνεσιῶτος οὐδὲν τοῦ παρακειμένου τῆς ὑποτακτικῆς. Hoc sine ulla dubitatiōne confirmem ἢ confirmarērim, eloquentiam esse rem omnium difficillimam=τοῦτο ἀνευ οὐδενὸς δισταγμοῦ δύναμαι (ἢ ἡδυνά μην) νὰ δισχυρισθῶ ὅτι ἡ περὶ τὸ λέγειν δεινότης εἶναι πάντων τῶν πραγμάτων τὸ δυσχερέστατον. — Quis dubitet quin in virtute divitiae sint? =τις δύναται νὰ ἀμφιβάλῃ ὅτι δὲν ἔνυπάρχει πλοῦτος ἐν τῇ ἀρετῇ;

Ἐλληνιστὶ τίθεται ἡ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἄντα dicam = λέγοιμι ἀγαθοῦ dixērim=εἴποιμι ἀν.

129. Ἡ δυνητικὴ τοῦ παρελθόντος ἐκφέρεται διὰ τοῦ παρατακτικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς. Pecuniae an famae minus parcet, haud facile discerneres = ἀν χρημάτων διλγώτερον ἐφείδετο ἢ καλῆς φήμης, οὐχὶ εὐκόλως θὰ διέκρινες (θὰ ἡδύνασθο νὰ διακρίνῃς).

Ἐλληνιστὶ τίθεται παρατακτὸς ἢ ἀδόξιστος τῆς δριστικῆς μετὰ τοῦ ἄντα diceres=ἔλεγες ἀν, putares=ἡγήσω ἀν.

Γ' Προτάσεις κρίσεως, τοῦ μὴ πραγματικοῦ.

130. Άλι προτάσεις αἱ δηλοῦσαι τὸ μὴ πραγματικὸν ἐκφέρονται ἐπίσης καθ' ὑποτακτικὴν (Coniunctivus irrealis, Modus irrealis).

131. Τὸ μὴ πραγματικὸν τοῦ παρόντος ἐκφέρεται διὰ τοῦ παρατακτικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς. Sine amicis vita tristis esset = ἀνεψιῶν δὲ βίος θὰ ἦτο ἀνιαρδός (ἀλλὰ τώρα δὲν εἶναι).

132. Τὸ μὴ πραγματικὸν τοῦ παρελθόντος ἐκφέρεται διὰ τοῦ ὑπερσυντελίκου τῆς ὑποτακτικῆς. (Ο Κικέρων λέγει πρὸς τὸν Ἀντώνιον) Quos Caesar fortasse servasset, tu crudelissime trucidasti=οὓς δὲ Καῖσαρ ἵσως θὰ εἰχε σώση (ἀλλὰ τότε δὲν ἔσωσε), σὺ σκληρότατα κατέσφαξας.

Ἐλληνιστὶ esset=ἦν ἄν, servasset=ἔσωσεν ἄν.

Σημ. Τίθεται ἐπὶ τοῦ μὴ πραγματικοῦ ἐν τῷ παρελθόντι καὶ διαφορετικὸς τῆς ὑποτακτικῆς ἀντὶ τοῦ ὑπερσυντελίκου, θαν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἢ διάρκεια τῆς πράξεως· οἷον Alexander Persas, Indos aliasque si adiunxisset gentes, impedimentum magis quam auxilium trahēret=δὲ Ἀλέξανδρος, ἐὰν εἰχε προσαρτήσῃ

(εἰς τὸ στράτευμά του) τοὺς Ἰνδοὺς καὶ ἄλλα ἔθνη, θὰ εἶλκεν ἐμπόδιον μᾶλλον ἢ ἐπικουρίαν.

133. Προτάσεις δηλοῦσαι διτι ἔπειρεπεν ἢ ἡδύνατο νὰ γίνῃ τι ἐν τῷ παρόντι ἢ ἐν τῷ παρελθόντι, ἀλλὰ δὲν γίνεται ἢ δὲν ἐγένετο, ἐκφέρονται διὰ ῥημάτων ἔχόντων τὴν ἔννοιαν τοῦ ὀφείλειν (debere) ἢ δύνασθαι (posse).

Τὰ ῥήματα ταῦτα τίθενται πρὸς δήλωσιν μὲν τοῦ παρόντος καθ' ὁριστικὴν ἔνεσιστος, πρὸς δήλωσιν δὲ τοῦ παρελθόντος καθ' ὁριστικὴν παρατακοῦ ἢ παρακειμένου.

possum	multa	dicere	sed	non	dico
poteram	multa	dicere	sed	non	dico
potui	multa	dicere	sed	non	dico

2. Ἐρωτηματικὰ προτάσεις.

a') Εἴδη τῶν ἐρωτηματικῶν προτάσεων.

134. Αἱ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται

α') δι' ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας ἢ ἐρωτηματικοῦ ἐπιρρήματος. Οἱ ἐρωτῶν ζητεῖ νὰ μάθῃ τὸ διὰ τῆς ἀντωνυμίας ἢ τοῦ ἐπιρρήματος δηλούμενον. Quid est durius saxo? (Τί ἔστι σκληρότερον τοῦ λίθου;). Quo vadis? (Ποῦ ὑπάγεις;).

β') διὰ τῆς ἐρωτηματικῆς ἀπαγγελίας ἐν τῷ προφορικῷ λόγῳ (ἥτις ἐν τῷ γραπτῷ δηλοῦται διὰ τοῦ ἐρωτηματικοῦ σημείου), ἢ διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν μορίων ne (ἄρα), num (μή, μήπως), nonne (οὐ; πῶς οὖ;) δἱ ἐρωτῶν ζητεῖ νὰ μάθῃ τὸ περιεχόμενον ὅλου λήρου τῆς προτάσεως.

135. Τὸ ne προσαρτᾶται ὡς ἐγκλιτικόν· oīon venisne? (ἐρχεσαι;) ἢ ἀπόκρισις δύναται νὰ εἰναι rai ἢ οὖ. Τὸ num προστίθεται, δταν ἢ ἀπόκρισις εἰναι oū· num negāre audes? (τολμᾶς νὰ ἀρνηθῆς;)—non audēo. Τούναντίον τὸ nonne προστίθεται, δταν ἢ ἀπόκρισις εἰναι rai· nonne vides? (δὲν βλέπεις;)—vidēo.

136. Αἱ διπλαὶ ἐρωτήσεις ἐκφέρονται κατὰ τρεῖς τρόπους, οὓς δεικνύουσιν οἱ ἔξηγες τύποι.

α') utrum	— an
β') ne (ἐγκλιτικὸν)	— an
γ')	— an

Παραδείγματα. Haec *utrum* lex est *an* legum omnium dissolution? (*Πότερον νόμος εἶναι οὗτος, ή πάντων τῶν νόμων διάλυσις;* — *Servus esne an liber?* (*Δοῦλος ἄρα γε εἰσαὶ ή ἐλεύθερος;*) — *Ipse percussit an aliis occidendum dedit?* (*Αὐτὸς τὸν ἔπληξεν ή εἰς ἄλλους ἔδωκεν ἵνα φονεύσωσιν αὐτόν;*).

Σημ. Ὄτελής διπλῇ ἔρωτησις εἶναι ή ἀπλῇ ἔρωτησις ή διὰ τοῦ *an* ἐκφερομένῃ· *οἷον* Senectus abstrahit a rebus gerendis. Quibus? *an* iis, quae iuventute geruntur et viribus? (=Aliisne rebus *an* iis κτλ.) = τὸ γῆρας ἀπαλλάττει ἀπὸ τῶν ἔργων. Τίνων; ή ἔκεινων, ἅτινα πράττονται διὰ τῆς νεότητος καὶ τῆς σωματικῆς ὁρμῆς (=ἄλλων, ή ἔκεινων).

137. Αἱ ἔρωτηματικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται μὲν διὰ τῶν ἔρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν ή τῶν ἔρωτηματικῶν ἐπιρρημάτων, τίθενται δέ, δπως καὶ αἱ προτάσεις τῶν χρίσεων, ή καθ' δριστικὴν ή καθ' ὑποτακτικὴν. Καὶ καθ' δριστικὴν μὲν τίθενται πρὸς δήλωσιν τοῦ πραγματικοῦ, καθ' ὑποτακτικὴν δὲ πρὸς δήλωσιν τοῦ δυνατοῦ ή τοῦ μὴ πραγματικοῦ. Τοῦ μὲν δυνατοῦ κατ' ἐνεστῶτα ή παρακείμενον ὑποτακτικῆς, τοῦ δὲ μὴ πραγματικοῦ κατὰ παρατατικὸν ή ὑπερσυντέλεικον ὑποτακτικῆς.

Quis vult? Tīs βούλεται;
Quis velit, volučrit? Tīs ἀν βούλοιτο;
Quis vellet, voluissest? Tīs ἀν ἐδούλετο;

138. Ὅτε τῶν δυνητικῶν ἔρωτηματικῶν προτάσεων διακριτέα ή ἀπορηματική, ἥτις ἀνήκει εἰς τὰς προτάσεις ἐπιθυμίας.

‘Η ἀπορηματικὴ πρότασις ἐκφέρεται, δπως καὶ ή δυνητικὴ ἔρωτηματική, καθ' ὑποτακτικὴν (coniunctivus dubitatīvus). Quid faciam, quid facerem? (=τί ποιῶ, τί ἀν ἐποίουν, τί ἔχρημα με ποιεῖν); — Dicam aliquid? (=εἰπω τι); ‘Η αὐτὴ χρῆσις καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ.

3. Προτάσεις ἐπιθυμίας.

139. Ἐγκλίσεις τῆς ἐπιθυμίας εἶναι ἡ προστακτική καὶ ἡ ὑποτακτική.

140. Αἱ προτάσεις ἐπιθυμίας εἶναι:

- 1) παρακελευσματικαί,
- 2) εὐηπικαί.

141. Αἱ καταφατικαὶ παρακελευσματικαὶ προτάσεις, ὧν τὸ ῥῆμα εἶναι δευτέρου προσώπου (ἐνικοῦ ἢ πληθυντικοῦ), τίθενται κατὰ προστακτικήν· οἷον *ama* (ἀγάπα), *lege* (ἀναγίνωσκε), *audi* (ἀκούει), *legite* (ἀναγινώσκετε), *audite* (ἀκούετε).

Σημ. Τίθενται καὶ καθ' ὑποτακτικήν, ἐὰν ἐκφράζωσι γενικῶς παραίνεσιν ἢ προτροπήν. Quidquid *agis*, *prudenter agas* (=age) et *respice finem*—ὅτι πράττεις συνετῶς νὰ πράττῃς (=πράττε) καὶ ἀπόδιλεπε πρὸς τὸ τέλος.

142. Ἡ προστακτική, ἡ τε ἐνεργητική καὶ ἡ παθητική, ἔχει δύο τύπους· ἐνεστῶτος (ἐνεργ. ἐν. β' *ama*, πλ. β' *amāte*—παθητ. ἐν. *amāre*, πλ. β' *amamīni*) καὶ μέλλοντος (ἐνεργ. ἐν. β' *amāto*, γ' *amāto*, πλ. β' *amatōte*, γ' *amanto*—παθ. ἐν. β' *amātor*, γ' *amātor*, πλ. γ' *amantor*). Καὶ δὲ μὲν ἐνεστῶς δηλοῖ ὅτι τὸ προστατόμενον πρέπει ἀμέσως νὰ ἐκτελεσθῇ (aut scribe aut abi=ἢ γράφε ἢ ἀπελθε—*lege* ἀναγίνωσκε) ἢ ὅτι κελεύει τις (εὔχεται κτλ.) πρᾶξις τις ὑπάρχουσα ἥδη νὰ ἔξακολουθῇ καὶ εἰς τὸ μέλλον νὰ ὑπάρχῃ (*vive felix*=ζῆθι εὐδαιμων). Οἱ δὲ μέλλων ἐκφράζει προσταγήν, εὐχήν, ἐπιθυμίαν κτλ. ἐν σχέσει πρὸς ἄλλην πρᾶξιν (*ubi nihil erit quod scribas, id ipsum scribito*=ὅσακις δὲν θὰ ἔχῃς τί νὰ γράψῃς, αὐτὸ τοῦτο γράφε, ὅτι δηλαδὴ δὲν ἔχεις τί νὰ γράψῃς), ἢ σημαζεῖ ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ τι, ἀφ' οὗ ἄλλη τις πρᾶξις εἴτε ἐκφραζομένη εἴτε ὑπονοουμένη ἥθελεν ἐκτελεσθῇ· *prius audite, quod cum dixero, si placuerit, facitōte* (=πρότερον ἀκούσατε, ἀφ' οὗ δὲ τοῦτο θὰ ἔχω εἰπη, ἀν εἰς ὑμᾶς ἀρέσκῃ, πρᾶξατε).

Σημ. Ἐκάτερος τῶν χρόνων τῆς λατινικῆς προστακτικῆς δύναται ν' ἀποδίδηται κατὰ τὴν ἑκάστοτε ἔννοιαν αὐτοῦ ἢ διὰ τοῦ ἐνεστῶτος τῆς ἑλληνικῆς προστακτικῆς ἢ διὰ τοῦ ἀρρίστου.

143. Οἱ μέλλων τῆς προστακτικῆς εἰναὶ διιγώτερον εὔχρηστος
Λατινικὴ Γραμματικὴ

ἐν τῇ συνήθει γλώσσῃ, γίνεται δὲ μάλιστα αὐτοῦ χρῆσις ἐν νομικαῖς ἐκφράσεσιν· οἷον regio imperio duo sunt iisque consules appellantur, militiae summum ius habento, nemini parento, illis salus populi suprēma lex esto (=βασιλικῆς ἔξουσίας δύο ἀνδρες ἔστωσαν, οὗτοι δὲ ὑπατοι καλείσθωσαν, τοῦ στρατοῦ τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν ἔχέτωσαν, μηδενὶ ὑπακουέτωσαν, ἐκείνοις δὲ τοῦ δήμου σωτηρίᾳ ὑπέρτατος νόμος ἔστω).

ΣΗΜ. Οἱ τύποι τῆς παθητικῆς προστακτικῆς δὲν εἰναι πολὺ εὔχρηστοι.

144. Ἐν τῇ δοκίμῳ πεζογραφίᾳ τὸ τρίτον πρόσωπον τῆς προστακτικῆς (ένικοῦ καὶ πληθυντικοῦ) καὶ τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ μέλλοντος ἐκφράζεται συνήθως διὰ τοῦ τρίτου πρόσώπου τῆς ὑποτακτικῆς (ένικοῦ καὶ πληθυντικοῦ).

2 πρόσ. ἐν. ama	—	2 πρόσ. πληθ. amāte
3 πρόσ. ἐν. amet	—	3 πρόσ. πληθ. ament.

ΣΗΜ. Οὕτω καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἐλληνικῇ.

2 πρόσ. ἐν. ἀγάπα	—	2 πρόσ. πληθ. ἀγαπᾶτε
3 πρόσ. ἐν. (ἀς) ἀγαπᾶ	—	3 πρόσ. πληθ. (ἀς) ἀγαπῶσι.

Παραδείγματα. Aut bibat, aut abeat. (Ἡ ἀς πίῃ, ἢ ἀς ἀπέλθῃ).—Valēant cives mei, sint bēati. (Ἄς ὑγιαίνωσιν οἱ συμπολεῖται μου, ἀς εἰναι εὐτυχεῖς).

145. Αἱ ἀποφασικαὶ παράκελευσματικαὶ προτάσεις, ἡτοι αἱ ἀπαγορευτικαὶ, ὡν τὸ ῥῆμα εἰναι δευτέρου πρόσώπου (ένικοῦ ἢ πληθυντικοῦ) ἐκφέρονται ἐν τῇ δοκίμῳ πεζογραφίᾳ.

α') περιφραστικῶς διὰ τῆς προστατικῆς noli, nolite (τοῦ ῥήματος nolo=οὐ βούλομαι) καὶ τῆς ἀπαρεμφάτιον τοῦ ῥήματος noli dicere (μὴ λέγε), nolite scribēre (μὴ γράφετε).—Noli me tangēre (Μή μου ἅπτου).—Si insidias fieri libertati vestrae intelligētis, nolitōte dubitāre eam consūle adiutōre defendēre=ἐὰν ἔννοήσητε δι τοῦ γίνεται ἐπιθυμητὴ κατὰ τῆς ὑμετέρας ἐλευθερίας, μὴ διστάσητε νὰ ὑπερασπίσητε αὐτὴν τῇ βοηθείᾳ τοῦ ὑπάτου (τοῦ ὑπάτου βοηθοῦντος).

β') διὰ τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ παρακειμένου (coniunctivus prohibitivus) μετὰ τοῦ ne (nemo, nihil, numquam)· ne dixēris (μὴ

εἰπης), *ne scripseritis* (μὴ γράψητε), *nihil dixeris* (μηδὲν εἴπης).

— Hoc facito, hoc *ne feceris* (τοῦτο πρᾶξον, τοῦτο μὴ πράξῃς).

Σημ. Τίθεται ἀντὶ τοῦ παρακειμένου ἐνεστῶς τῆς ὑποτακτικῆς, δταν ἡ πρότασις ἐκφράζη προτροπήν, ἔχουσαν γενικὸν κύρος. Puer telum ne habeat=δ παῖς ἀς μὴ ἔχη (δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ) δπλον.—Tempōra *ne culpes*, cum sis tibi causa doloris=μὴ αἰτιᾶσαι τὰς περιστάσεις, δταν σὺ εἰσαι εἰς σεαυτὸν αἰτιος λύπης.

146. Καὶ ἡ προστακτικὴ ἐκφέρεται καὶ περιφραστικῶς διὰ τοῦ cura ut (προστακτικῆς τοῦ δήματος curare=φροντίζειν), fac ut (προστακτικῆς τοῦ δήματος facere = ποιεῖν, πράττειν) cura ut venias, fac ut venias = veni (ἐλθέ), cura ut valeras = vale (ὑγίαινε, χαῖρε).

147. Ωσαύτως δὲ καὶ ἡ ἀπαγορευτική, πλὴν τῆς περιφράσεως διὰ τοῦ noli (nolite), ἐκφέρεται καὶ διὰ τοῦ cave ne ἡ ἀπλῶς cave (προστακτικῆς τοῦ δήματος cavē=φυλάττομαι). cave dixeris = ne dixeris—cave putas=noli putare (μὴ νόμιζε).

148. Ἀντὶ τῆς προστακτικῆς τίθεται ἐνίστε μέλλων δριστικῆς (ἐν τῇ ἀπαγορεύει non, δχι ne) οἷον facies hoc, non facies hoc (=fac hoc, noli facere hoc). Πρβλ. τὰ Ἑλληνικὰ οὐ μενεῖς;) = μεινον, οὐκ ἔρεις ; (=εἰπέ).

149. Παρακελευσματικαὶ προτάσεις τοῦ πρώτου πληθυντικοῦ προσώπου εἴτε καταφατικῶς τιθέμεναι εἴτε ἀποφατικῶς ἐκφέρονται: καθ' ὑποτακτικὴν τοῦ ἐνεστῶτος. Eāmus=ἴωμεν (ἀς ὑπάγωμεν) — Speremus (ἀς ἐλπίζωμεν). Πρβλ. τὰ Ἑλληνικά. Νῦν ἴωμεν καὶ ἀκούσωμεν τοῦ ἀνδρός.—Φέρε ἵδωμεν.

Ἐλληνιστὶ τίθεται καὶ ἀόριστος ὑποτακτικής.

4. Προτάσεις εὐκτικαὶ.

150. Αἱ εὐκτικαὶ προτάσεις εἶναι δύο εἰδῶν.

α') τοῦ δυνατοῦ (δι' ὃν ἡ εὐχὴ παρίσταται ὡς δυναμένη νὰ ἐκπληρωθῇ).

β') τοῦ μὴ πραγματικοῦ (δι' ὃν ἡ εὐχὴ παρίσταται ὡς μὴ δυναμένη νὰ ἐκπληρωθῇ).

151. Αἱ εὐκτικαὶ προτάσεις τοῦ δυνατοῦ ἐκφέρονται

1) δι' ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεστῶτος διὰ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον.
 2) δι' ὑποτακτικῆς τοῦ παρακειμένου πρὸς δήλωσιν τοῦ παρελθόντος. Utinam semper fortuna tua sit secunda = εἴθε ή τύχη σου νὰ είναι πάντοτε εὔνοϊκή (εἴθε πάντοτε νὰ εὐτυχῆς). Ἐν τῇ ἀρχαὶ ἐλληνικῇ. Eīthē eīnē. — Utinam tibi istam mentem di immortales dent (εἴθε νὰ δώσωσιν εἰς σὲ οἱ ἀθάνατοι θεοὶ τὴν γνώμην ταῦτην). Eīthē doīen.

Σημ. Ἡ τὴν ἐλληνικὴν εὐκτικὴν ἀναπληροῦσα λατινικὴ ὑποτακτικὴ λέγεται coniunctivus optativus.

152. Αἱ εὐκτικαὶ προτάσεις τοῦ μὴ πραγματικοῦ ἐκφέρονται.

1) δι' ὑποτακτικῆς τοῦ παρατατικοῦ διὰ τὸ παρὸν η τὸ παρελθόν ἐπὶ πράξεως διαρκοῦς.

2) δι' ὑποτακτικῆς ὑπερσυντελίκου διὰ τὸ παρελθόν ἄνευ διαρκείας. Velle adessem M. Antonins (ἢθελον νὰ είναι παρὼν ὁ Μᾶρκος Ἀντώνιος τότε, κατὰ τὴν στιγμὴν ἔκεινην. Ἐβουλόμην ἄν παρεῖναι τὸν Μᾶρκον Ἀντώνιον. Eīthē παρῆν δ Μᾶρκος Ἀντώνιος). — Nollem ista dixisses (δὲν ἐπεθύμουν νὰ είχες εἰπη ταῦτα. Eīthē μὴ είπες ταῦτα).

153. Αἱ εὐκτικαὶ προτάσεις ως ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰσάγονται διὰ τοῦ utinam (εἴθε), utinam ne (εἴθε μὴ) η διὰ τοῦ velim (nolim, malim) καὶ ὑποτακτικῆς (ἄνευ τοῦ ut) ἐπὶ εὐχῆς δυναμένης νὰ ἐκπληρωθῇ, vellem (nolle, mallem) ἐπὶ εὐχῆς μὴ δυναμένης νὰ ἐκπληρωθῇ.

154. Ὅταν η εὐκτικὴ ὑποτακτικὴ ἔχῃ τὸ ita, δηλοῦται ὅρκος ὑπὸ τύπον εὐχῆς. Ita me di iuvent (οὕτω νὰ μὲ βοηθῶσιν οἱ θεοί. Οὕτω μοι οἱ θεοὶ βοηθοῖσεν). Πλήρης λόγος ἀπαιτεῖ τιθέμενον η νοούμενον τὸ ut (ita-ut).

155. Εἶδος εὐκτικῆς ὑποτακτικῆς είναι καὶ η δηλοῦσα συγκατάθεσιν. Odérint dum metuant / As με μισῶσιν, ἀρκεῖ νὰ με φοβῶνται).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Τ'.

Σύνθετοι προτάσεις.

Ἐξηρημέναι ἢ δευτερεύουσαι προτάσεις.

Γενικοὶ κανόνες περὶ τῶν δευτερευουσῶν προτάσεων.

A' Εἴδη δευτερευουσῶν προτάσεων.

156. Αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, καθ' ὅσον τίθενται ἐν τῷ λόγῳ ἀντὶ ἐνδὲ ἐκ τῶν ὅρων τῆς προτάσεως (ώς ὑποκείμενα ἢ ἀντικείμενα, ὡς ἐπιρρηματικοὶ ἢ ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ), διαιροῦνται εἰς

- 1) οὐσιαστικὰς (ὑποκείμενικὰς ἢ ἀντικείμενικάς),
- 2) ἐρωτηματικάς,
- 3) ἐπιθετικάς.

157. Ὡς αἱ κύριαι, οὕτω καὶ αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις κατὰ τὴν ἔννοιάν αντιτίθενται εἰς προτάσεις

- 1) κρίσεως,
- 2) ἐρωτηματικάς (πλαγίας),
- 3) ἐπιθυμίας.

158. Αἱ ἐγκλίσεις τῶν δευτερευουσῶν προτάσεων ἐν μέρει μόνον συμφωνοῦσι πρὸς τὰς ἐγκλίσεις τῶν ἀντιστοίχων κυρίων προτάσεων.

159. α') Πᾶσαι αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις τῆς ἐπιθυμίας (ὅπως αἱ τελικαὶ) ἐκφέρονται, δπως καὶ αἱ κύριαι προτάσεις τῆς ἐπιθυμίας, καθ' ὑποτακτικήν.

Ἐξαιροῦνται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις τῆς ἐπιθυμίας αἱ ἐξαρτώμεναι ἐκ τῶν ἐφετικῶν ῥημάτων velle (βούλεσθαι), sup̄ere (ἐπιθυμεῖν), iub̄ere (κελεύειν) κτλ., αἵτινες ἐκφέρονται διὰ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου (ἰδε σ. 162). Volūmus nautas esse impavīdos (θέλομεν οἱ ναῦται νὰ εἰναι ἀτρόμητοι).

160. β') Πᾶσαι αἱ πλάγιαι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικήν.

Εὔθετα ἐρώτησις. Ubi fuisti? (Ποῦ ἦσσο;).

Πλαγία ἐρώτησις. Dic mibi ubi fuēris? (Εἰπέ μοι ποῦ ἦσσο;).

Εὔθετα ἐρώτησις. Ο Καῖσαρ πρὸς τοὺς στρατιώτας. Quid verein̄ni? (Τί φοβεῖσθε;).

Πλαγία ἐρώτησις. Caesar gravīter incusāvit eos, quid tamēn vererentur=δ Καῖσαρ βαρέως ἐπετίμησεν αὐτοὺς (λέγων) τι τέλος πάντων ἐφοβοῦντο.

161. γ') Αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις τῆς κρίσεως, δπως καὶ αἱ ἀντίστοιχοι αὐτῶν κύριαι προτάσεις δηλοῦσι τὸ πραγματικόν, τὸ δυνατὸν ἢ τὸ μὴ πραγματικόν (ἴδε σ. 172).

Αἱ πραγματικαὶ ἐκφέρονται καθ' δριστικήν.

Κατ' ἔξαρεσιν δευτερεύουσαι προτάσεις κρίσεως πραγματικαὶ ἐκφέρονται.

α') κατ' εἰδικὸν ἀπαρέμφατον, δταν ἔξαρτῶνται ἐκ λεπτικῶν ἢ δοξαστικῶν ῥημάτων.

Κυρίᾳ πρότασις· *Carthago est delenda* (κατασκαπτέα ἢ Καρχηδών).

Δευτερεύουσα πρότασις· *Censéo Carthaginem esse delendam* (ἡγοῦμαι κατασκαπτέαν εἶναι τὴν Καρχηδόνα).

β') καθ' ὑποτακτικὴν (ἀντὶ δριστικῆς) ἐκφέρονται :

1) αἱ συμπερασματικαὶ προτάσεις.

Κυρίᾳ πρότασις· *Atticus erat carissimus Atheniensibus* (δ' Αττικὸς ἡτο προσφιλέστατος τοῖς Ἀθηναῖσι).

Δευτερεύουσα πρότασις· *Atticus ita vixit, ut esset carissimus Atheniensibus* (δ' Αττικὸς οὕτως ἔζησεν, ὥστε ἡτο προσφιλέστατος τοῖς Ἀθηναῖσι).

2) Αἱ χρονικαὶ αἱ ἐκφερόμεναι διὰ τοῦ cum.

Κυρίᾳ πρότασις· *Id nunciātum est Caesāri* (τοῦτο ἤγγέλθη τῷ Καίσαρι).

Δευτερεύουσα πρότασις· *Cum id nunciātum esset Caesāri, matūrat ab urbe proficisci* (δτε τοῦτο ἤγγέλθη τῷ Καίσαρι, σπεύδει νὰ ἀπέλθῃ ἀπὸ τῆς πόλεως).

3) Αἱ αἰτιολογικαὶ ἡ ἐναντιωματικαὶ αἱ ἐκφερόμεναι διὰ τοῦ cum.

Κυρίᾳ πρότασις· *Vita sine amīcis est plena insidiārum* (*βίος* ἔνευ φίλων εἶναι πλήρης ἐνεδρῶν).

Δευτερεύουσα πρότασις· *Cum vita sine amīcis insidiārum plena sit, ratīo ipsa monet amicitias comparare* (ἐπειδὴ δ *βίος* ἔνευ φίλων εἶναι πλήρης ἐνεδρῶν, αὐτὸς δ λόγος παραινεῖ νὰ παρασκευάζωμεν φίλας).

Κυρίᾳ πρότασις· *Haec ita sunt* (ταῦτα οὕτως ἔχουσι).

Δευτερεύουσα πρότασις· *Cum haec ita sint* (ἄν καὶ ταῦτα οὕτως ἔχουσι).

4) αἱ αἰτιολογικαὶ ἡ ἐναντιωματικαὶ προτάσεις αἱ ἐκφερόμεναι ὑπὸ τύπου ἀναφορικῶν.

Κυρία πρότασις· *Audēmus conferre Drusum cum Clōdīo*
(τολμῶμεν νὰ παραβάλλωμεν τὸν Δροῦσον πρὸς τὸν Κλώδιον).

Δευτερεύουσα πρότασις· *Stulti sumus, qui (=cum) Drusum*
cum Clōdīo conferre audeāmus (μωροὶ εἴμεθα, διότι τολμῶμεν
τὸν Δροῦσον πρὸς τὸν Κλώδιον νὰ παραβάλλωμεν).

162. Αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις τῆς κρίσεως, αἱ δηλοῦσαι τὸ
δυνατὸν ἢ τὸ μὴ πραγματικόν, ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικήν, διπλα-
καὶ αἱ ἀμοιειδεῖς κύριαι.

163. Αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, ὡν τὸ περιεχόμενον παρίστα-
ται ως γνώμη τοῦ ὑποκειμένου τῆς κυρίας προτάσεως (οὐχὶ δὲ ως
γνώμη τοῦ λέγοντος ἢ τοῦ συγγραφέως) ἐκφέρονται καθ' ὑποτα-
κτικήν· *οἶον Maiōres natu nihil rectum putant, nisi quod*
sibi placuerit (οἱ πρεσβύτεροι οὐδὲν δρθὸν νομίζουσιν εἰ μὴ δι-
εἰς αὐτούς, κατὰ τὴν γνώμην των, ἥθελεν εἶναι ἀρεστόν). Ἡ αὐτὴ
ἔννοια, ἀν ὑποτεθῇ θτὶ λέγεται ως γνώμη τοῦ συγγραφέως, δύναται
νὰ ἔξενεχθῇ καθ' δριστικήν· *nisi quod ipsi placuit.*

ΣΗΜ. Ἡ ὑποτακτικὴ αὕτη, ἥτις λέγεται καὶ πλαγία ὑποτακτική
(coniunctivus obliquus), ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν εὐκτικὴν τοῦ πλα-
γίου λόγου τῆς ἑλληνικῆς συντάξεως.

164. Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν τοιούτων ὑποτακτικῶν ὑπάγονται·

1) αἱ πλάγιαι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις, διότι ἡ ἐρώτησις παρί-
σταται ως γινομένη ὑπὸ τοῦ ὑποκειμένου τῆς κυρίας προτάσεως.

2) αἱ ἔξηρτημέναι προτάσεις ἐπιθυμίας, ως δηλοῦσαι ἐπιθυμίαν,
γνώμην κτλ. τοῦ ὑποκειμένου τῆς κυρίας προτάσεως.

B' Χρόνοι τῶν δευτερευονοσῶν προτάσεων.

165. Ὁ χρόνος τῶν δευτερευονοσῶν προτάσεων ἐν ἄλλαις μὲν ἔξ
αὐτῶν εἰναι ἀνεξάρτητος ἀπὸ τοῦ χρόνου τοῦ δήματος τῆς κυρίας
προτάσεως, ἐν ἄλλαις δὲ ἔξηρτημένος.

166. Δευτερεύουσα προτάσεις δυνάμεναι νὰ ἔχωσι τὸν αὐτὸν
χρόνον, δν θὰ είχον καὶ ἀν ἤσαν κύριαι, εἶναι·

α') Αἱ διὰ τοῦ *quod* μεθ' ὀριστικῆς ἐκφερόμεναι (ἴδε § 91).

β') Αἱ συμπερασματικαὶ προτάσεις.

γ') Αἱ αἰτιολογικαὶ καὶ ἐναρτιωματικαὶ αἱ καθ' ὀριστικὴν καὶ

ὑποτακτικὴν ἐκφερόμεναι, καθὼς καὶ αἱ ὑπὸ μορφὴν ἀναφορικῶν αἰτιολογικαὶ καὶ ἐναντιωματικαί.

*Ακολουθία τῶν χρόνων (*Consecutio temporum*).

167. Ὁνομάζομεν ἀκολουθίαν τῶν χρόνων τὴν δρθὴν χρῆσιν τῶν χρόνων τῆς ὑποτακτικῆς ἐν ταῖς δευτερευούσαις προτάσεσιν, ὡν διχρόνος εἰναι ἐξηρτημένος ἀπὸ τοῦ χρόνου τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως.

168. Ως πρὸς τὴν χρῆσιν τῶν χρόνων τῆς ὑποτακτικῆς διαφέρει ἡ λατινικὴ γλώσσα τῆς ἑλληνικῆς, διότι καὶ ἡ ἀρχαία καὶ ἡ νέα ἑλληνικὴ μεταχειρίζεται τὸν μὲν ἐνεστῷ τα τῆς ὑποτακτικῆς εἰς δήλωσιν τῆς διαρκείας, τὸν δὲ ἀδριστὸν εἰς δήλωσιν τοῦ ἀκαριαίου, οὕτε δὲ ὁ ἐνεστὼς διατηρεῖ τὴν ἔννοιαν τοῦ παρόντος, οὕτε δὲ ἀδριστὸς τὴν τοῦ παρωχημένου, ἀλλ' ἀμφότεροι ἔχουσι μάλλον μελλοντικὴν σημασίαν (ἐπιθυμῶ νὰ βλέπω τοὺς φίλους μου—ἐπιθυμῶ νὰ ἰδω τοὺς φίλους μου). Ἐν τῇ λατινικῇ δμως γλώσσῃ οἱ συγγενεῖς χρόνοι συνάπτονται πρὸς ἀλλήλους, ὥστε ἡ ἐκλογὴ τῶν χρόνων ἐν τῇ ἐξηρτημένῃ προτάσει κρέμαται ἀπὸ τοῦ ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει κειμένου ἐκάστοτε χρόνου.

169. Κανῶν α') Μετὰ τοὺς χρόνους τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος (§ 123), ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει, ἀκολουθοῦσιν ἐν τῇ ἐξηρτημένῃ οἱ χρόνοι τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς ὑποτακτικῆς.

quaero quid agas (ἐρωτῶ τί πράττεις)

quaero quid eḡeris (ἐρωτῶ τί ἔχεις πράξη)

quaero quid actūrus sis (ἐρωτῶ τί μέλλεις νὰ πράξῃς)

quaesivi quid agas (ἔχω ἐρωτήση τί πράττεις)

quaesivi quid eḡeris (ἔχω ἐρωτήση τί ἔχεις πράξη)

quaesivi quid actūrus sis (ἔχω ἐρωτήση τί μέλλεις νὰ πράξῃς)

quaeram quid agas (θὰ ἐρωτήσω τί πράττεις)

quaeram quid eḡeris (θὰ ἐρωτήσω τί ἔχεις πράξη)

quaeram quid actūris sis (θὰ ἐρωτήσω τί μέλλεις νὰ πράξῃς)

quaesiv̄ ero quid agas (θὰ ἔχω ἐρωτήση τί πράττεις)

quaesiv̄ ero quid eḡeris (θὰ ἔχω ἐρωτήση τί ἔχεις πράξη)

quaesiv̄ ero quidactūris sis (θὰ ἔχω ἐρωτήση τί μέλλεις νὰ πράξῃς).

ΣΗΜ. Τίθεται συνήθως παρατακτὸς ὑποτακτικῆς μετὰ τὸν κυρίως

παρακείμενον, ὅταν ἡ ἔξηρτημένη πρότασις εἶναι τελική, ἔωτη-
ματική ἢ ἀναφορική· haec non, ut vos excitārem locutus sum
(δὲν εἶπον ταῦτα, ἵνα ἔξεγείρω δύμας).

170. Κανὸν 6') Μετὰ τοὺς χρόνους τοῦ παρελθόντος ἐν τῇ κυρίᾳ
προτάσει ἀκολουθοῦσιν ἐν τῇ ἔξηρτημένῃ οἱ χρόνοι τοῦ παρελθόν-
τος τῆς ὑποτακτικῆς·

quaerēbam *quit agēres* (ἡρώτων τί ἔπραττες)

quaerēbam *quit egisses* (ἡρώτων τί ἔχεις πράξη)

quaerēbam *quid actūrus essem* (ἡρώτων τί ἔμελλες νὰ πράξης)

quaesivēram *quid agēres* (εἰχον ἐρωτήσῃ τί ἔπραττες)

quaesirēram *quid egisses* (εἰχον ἐρωτήσῃ τί ἔχεις πράξη)

quaesivēram *quid actūrus essem* (εἰχον ἐρωτήσῃ τί ἔμελλες νὰ πράξης)

quaesīvi *quid agēres* (ἡρώτησα τί ἔπραττες)

quaesīvi *quid egisses* (ἡρώτησα τί είχεις πράξη)

quaesīvi *quid actūres essem* (ἡρώτησα τί ἔμελλες νὰ πράξης).

Σημ. Ὁ *ιστορικὸς ἐνεστῶς* (*praesens historicum*) δύναται νὰ
διποληγθῇ ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τῶν χρόνων ἡ ὥς κυρίως ἐνεστῶς ἡ ὥς
ιστορικὸς χρόνος.

171. "Οταν μεταξὺ τῆς κυρίας προτάσεως καὶ τῆς ἔξηρτημένης
μεσολαβῆ ἀπαρέμφατον χορόνου παρακειμένου, τὸ ῥῆμα τῆς ἔξηρ-
τημένης προτάσεως τίθεται πάντοτε κατὰ χρόνον παρωχημένον, οἴου-
δήποτε χρόνου καὶ ἀν εἶναι τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως. Hoc
brevisimē dicam, neminem unquam tam impudentem
fuisse, qui a diis immortalibus tot et tantas res audēret
optare (=τοῦτο βραχύτατα θὰ εἴπω, διτὶ οὐδεὶς οὐδέποτε τόσον
ἀναιδῆς ὑπῆρξεν, ὅστε παρὰ τῶν ἀθανάτων θεῶν νὰ τολμήσῃ τοι-
αῦτα καὶ τηλικαῦτα πράγματα νὰ εὐχηθῇ). Ἐτέθη ἐνταῦθα δ πα-
ρατατικὸς τῆς ὑποτακτικῆς audēret, ἀν καὶ τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας
προτάσεως εἶναι χρόνου μέλλοντος (dicam), ἐν φέδει νὰ τεθῇ ἐνε-
στῶς ἡ παρακείμενος ὑποτακτικῆς (audēat ἡ ausus sit), διότι με-
σολαβεῖ τὸ fuisse.

Σημ. Ἐκ τῶν εἰρημένων γίνεται δῆλον διτὶ δ μὲν ἐνεστῶς καὶ δ'
παρακείμενος τῆς ὑποτακτικῆς ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ τίθενται μὲν
καθ' ὅλου ἐν ταῖς ἔξηρτημέναις προτάσεσιν, σπως ἐν τῇ Ἑλληνικῇ
γλώσσῃ ἡ ὑποτακτική, δ δὲ παρατατικὸς καὶ δ ὑπερσυντέλικος τῆς

ὑποτακτικής ἐν τῇ λατινικῇ, ὅπως ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἡ εὐκτική (non habeo quod me vertam=οὐκ ἔχω ὅποι τράπωμαι—non habemus quod me vertarem=οὐκ εἰχον ὅποι τραποίμην), ἀλλ' ὅμως ἐντοτε ἡ λατινική ὑποτακτικὴ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ἑλληνικὴν δριτικὴν (quaero quid egēris=ἔρωτῶ τί ἐποίησας η̄ τί πεποίηκας, scribērem=ἔγραψον ἂν), ὥστε δὲν εἶναι δυνατὸν διὰ γενικοῦ κανόνος νὰ καθορισθῇ ἐν πάσῃ ἀκριβεἴᾳ η̄ σχέσις τῶν δύο γλωσσῶν πρὸς τὴν χρῆσιν τῶν ἔγκλισεων καὶ τῶν χρόνων.

Γ Σύνδεσις τῶν δευτερευονοσῶν προτάσεων πρὸς τὰς κνοῖας.

172. Αἱ οὐσιαστικαὶ προτάσεις, αἱ τιθέμεναι ἐν τῷ λόγῳ εἴτε ὡς ὑποκείμενα εἴτε ὡς ἀντικείμενα, καθὼς καὶ αἱ ἐπιρρηματικαὶ, αἱ τιθέμεναι ὡς ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ, συνδέονται μετὰ τῶν κυρίων προτάσεων διὰ οὐρδέσματος.

Σύνταξις συνδέσμων.

173. Ο τελικὸς ut (ut fināle)=ἴνα, ὅπως, καὶ ὁ ἀποτελεσματικὸς ut (ut consecutīvum)=ῶστε, συντάσσονται πρὸς ὑποτακτικὴν. Τοῦ ἀποτελεσματικοῦ ut συνήθως προτάσσονται αἱ λέξεις ita, sic, tam, tantus, talis. Edēre oportet ut vivas, non vivere ut edas=νὰ τρώγῃς πρέπει, ίνα ζῆς, οὐχὶ δὲ νὰ ζῆς, ίνα τρώγῃς.—Atticus ita vixit, ut esset carissimus Atheniensibus=δ' Ἀττικὸς οὕτως ἔζησεν, ὥστε η̄ το φίλατος τοῖς Ἀθηναῖοις.

Σημ. α') Ο χρονικὸς ut συντάσσεται πρὸς δριτικήν.

Σημ. β') Ο ἀρνητικὸς τελικὸς σύνδεσμος εἶναι ne (μή, ίνα μή), ὁ ἀρνητικὸς ἀποτελεσματικὸς ut non (ὅπως μή).

174. Τὰ φόβου σημαντικὰ ῥήματα, ἀτινα συντάσσονται ἑλληνιστὶ μετὰ τοῦ μή, συντάσσονται καὶ λατινιστὶ μετὰ τοῦ ne (metuo, timeo ne). Τὸ ἑλληνικὸν μή, oū=ut (=ne non). (verēor ut veniat=verōr ne non veniat).

175. Τὸ quod (ίνα, ὅπως)=ut eo (κυρίως ίνα διὰ τοῦτο) συντάσσεται ἐπίσης πρὸς ὑποτακτικὴν. Συνήθως τὸ quod συντάσσεται πρὸς συγκριτικόν legem brevem esse oportet quo facilius teneatur=δ νόμος πρέπει νὰ εἶναι βραχύς, ίνα εὔκολωτερον φυλάττηται τῇ μνήμῃ.

Σημ. Ἐπίσης πρὸς ὑποτακτικὴν συντάσσεται τὸ quomīnus (=ut eo minus) καὶ τίθεται μετὰ τῶν ῥημάτων τῶν σηματινόντων κωλύειν η̄ ἀνθίστασθαι (impedire, obsistere κτλ.).

176. Πρὸς ὑποτακτικὴν συντάσσεται καὶ τὸ qui (==qui, ἀρχ. ἀφαιρ. = quiō καὶ ne=non) καὶ τίθεται μετὰ ἀρνητικὰς προτάσεις ἡ ἐρωτηματικὰς μετ' ἀρνητικῆς ἔννοιας, ισοδυναμεῖ δὲ πρὸς τὸ ut non καὶ πρὸς τὸ qui, quae, quod non = nemo fuit omniū militum quin (==qui non) vulnerarētur = οὐδεὶς τῶν στρατιωτῶν ὑπῆρξεν, δοτις δὲν ἐτραυματίζετο.

Σημ. Τὸ quin (ut non) τίθεται καὶ μετ' ἀρνητικῶς ἐκφερομένων ῥημάτων σημανόντων ἀμφιβάλλειν, πωλέειν κτλ. non dubito quin ille possit = οὐκ ἀμφισβητώ μὴ οὐ δύνασθαι ἔχεινον. "Οταν δὲ τὸ dubito = διστάζω, συντάσσεται πρὸς ἀπαρέμφατον.

177. Τὸ quin εἶναι ἐρωτηματικὸν (διδτὶ ἡ ἀρχαία ἀφαιρετικὴ qui, ἐξ ἣς ἐσχηματίσθη, εἶναι καὶ ἀναφορικὴ καὶ ἐρωτηματική) quin tu respondes? = τί οὐκ ἀποκρίνει;

Σημ. "Ενεκα τούτου τίθεται καὶ μετὰ προσταγῆς τὸ quin (quin dic = ἀλλ' εἰπέ, λέγε δή).

178. Ὁ cum (ἢ quom) εἶναι ἡ χρονικὸς σύνδεσμος (ὅτε), ἢ αἰτιολογικὸς (ἐπειδή).

179. Ὡς χρονικός, ἀναφερόμενος εἰς τὸν tum, κείμενον ἡ νοούμενον (tum—cum=τότε — ὅτε), συντάσσεται μετὰ πάντων τῶν χρόνων τῆς ὁριστικῆς· cum haec scribēbam (scripsi, scripsēram) = ὅτε ταῦτα ἔγραφον (ἔγραψα, εἶχον γράψη).

Σημ. Μετὰ παρακειμένου ἡ ὑπερσυντελίκου δριστ. σημαίνει ἐπανάληψιν τῆς πράξεως (δσάκις). cum vidērat = δσάκις ἥθελεν ἵδη.

180. Ὁ χρονικὸς cum φέρεται πρὸς παρατατικὸν ἡ ὑπερσυντελίκον ὑποτακτικῆς, δταν δ λόγος εἶναι διηγηματικός. Ἐν τοῖς τοιούτοις λόγοις ἐνυπάρχει συνήθως αἰτιολογικὴ ἔννοια καὶ ἐκ τούτου ἐξηγεῖται ἡ ὑποτακτική. Agēsilāus cum εῇ Aegypto reverteret in morbum implicitus, decessit = δ Ἀγησίλαος ὅτε ἐπανήρχετο ἐξ Αἰγύπτου νοσήσας ἀπεβίωσεν.—Epaminondas cum viciisset Lacedamoniōs apud Mantinēam, atque ipse gravi vulnere exanimari se vidēret, quaestivit salvusne esset clipeus = δ Ἐπαμεινώνδας ἀφοῦ εἴχε τικήσῃ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐν Μαντινείᾳ, αὐτὸς δὲ ἐβλεπεν δτι ἔνεκα βαρείας πληγῆς ἀπέθηγσκεν, ἡρώτησεν ἀν ἐσώθη ἡ ἀσπὶς αὐτοῦ.

Σημ. Ὁ παρατατικὸς δηλοῖ τὸ σύγχρονον τῶν δύο πράξεων, δ ὑπερσυντελίκος τὸ προτερόχρονον.

181. Ο αιτιολογικὸς εἰμι συντάσσεται πρὸς ὑποτακτικήν. *Cum vita sine amicis insidiarum plena sit, ratio ipsa monet amicitias comparare = ἐπειδὴ δ βίος ἀνευ φίλων εἶναι πλήρης ἐνεργῶν, αὐτὸς δ λόγος παραίνει νὰ παρασκευάζωμεν φίλας.*

Σημ. Ο εἰμι ἔχει ἐνίστε καὶ σημασίαν ἐναντιωματικὴν (=ἀν καὶ, ἐν φ). Fuit pauper Phocion, cum ditissimus esse posset = δ Φωκίων ὑπῆρξε πένης, ἐν φ ἡδύνατο νὰ εἶναι πλουσιώτατος.

182. Συχνὴ εἶναι ἐν τῇ λατινικῇ συντάξει ἡ χρῆσις τοῦ λεγομένου ἀνεστραμμένου *cum* (*cum inversum*) πρὸς δήλωσιν αἰφνιδίου συμβάντος. Ή μὲν κυρίᾳ πρότασις ἐκφέρεται καθ' δριστικὴν παρατατικοῦ (ἐπὶ διαρκοῦς πράξεως) ή ὑπερσυντελίκου (ἐπὶ τετελεσμένης) καὶ εἰσάγεται διὰ τοῦ iam (ἡδη), vix (μόλις), nondum (οὕπω, δχι ἀκόμη), ή δὲ δευτερεύοντα, ἥτις καὶ δηλοῖ τὸ αἰφνίδιον συμβάν, περιέχει τὴν κυρίαν πρᾶξιν καὶ τίθεται ἐπίσης καθ' δριστικὴν παραπεμένου η ἴστορικοῦ ἀνεστρῶτος· οἷον *Iam nostri milites ab hostiis premebantur, cum subito omnis equitatus advenit=* ἡδη οἱ ἡμέτεροι στρατιῶται ὑπὸ τῶν πολεμίων ἐπιέζοντο, ὅτε αἴφνης προσῆλθε πᾶν τὸ ἱππικόν.—*Vix agmen novissimum extra munitiōnes processerat, cum Galli flumen transire non dubitaverunt* (η non dubitant) = μόλις η δρισθοφυλακὴ ἔξω τῶν δχυρωμάτων είχε προχωρήση, ὅτε οἱ Γαλάται δὲν ἐδίστασαν (η δὲν διστάζουσι) νὰ διαβῶσι τὸν ποταμόν.

Σημ. Λέγεται τὸ εἰμι τοῦτο ἀνεστραμμένον (*inversum*), διότι τῷ ὄντι μετατίθεται ἀπὸ τῆς μιᾶς προτάσεως εἰς τὴν ἑτέραν. Εἰς τὸ παράδειγμα λ.. χ. *Iam nostri milites κτλ. φυσικωτέρα θά ἡτο η τάξις.* *Cum iam nostri milites premebantur ab hostiis, subito κτλ.=* ὅτε ἡδη οἱ ἡμέτεροι στρατιῶται ἐπιέζοντο ὑπὸ τῶν πολεμίων, προσῆλθεν αἴφνης πᾶν τὸ ἱππικόν.

183. *Dum* (καὶ *quoad*)=ἐφ' ὅσον, συντάσσεται πρὸς ὁριστικήν· *gens Lacedaemoniōrum fortis fuit, dum Lycurgi leges vigeant* (=ἐφ' ὅσον ισχυον οἱ νόμοι τοῦ Λυκούργου).

184. *Dum* (ὅπως καὶ τὸ *donec* καὶ τὸ *quoad*)=ἔως, η ἔως ἀν, συντάσσεται πρὸς ὁριστικήν. Επὶ τῆς σημασίας ἔως ἂν φέρονται πρὸς ὑποτακτικήν, ἀν η πρᾶξις παρίσταται ὡς προσδοκωμένη η ἐπιδιωκομένη (σκοπός). *dum venio=* ἔως ἔλθω (εἶναι βέβαιον ὅτι θὰ

ἔλθω) — dum veniam = ἔως οὗ ἥθελον ἔλθη (δυνατὸν καὶ νὰ μὴ ἔλθω). Dum, ὅταν σημαίνῃ ἐν ᾧ, συντάσσεται πρὸς ἴστορικὸν ἐνεστῶτα (praesens historicum) ἀντὶ παρατατικοῦ. Dum haec in Hispania geruntur (ὅχι gerebantur) = ἐν ᾧ ταῦτα ἐν Ἰσπανίᾳ πράττονται (ἐπράττοντο).

185. Dummōdo, dum modo = εἰ μόνον, ἀρκεῖ μόνον (καὶ ἀρνητικῶς dummōdo ne κτλ.) φέρονται πρὸς ὑποτακτικήν, διότι οἱ σύνδεσμοι οὗτοι δηλοῦσι σκοπὸν καὶ οὐχὶ πραγματικὸν γεγονός· omnīa honesta negligunt, dummōdo potentiam consequantur = πάντων τῶν τιμίων πραγμάτων ἀμελοῦσιν, ἐὰν μόνον δύναμιν ἥθελον ἀποκτήσῃ.

186. Οἱ σύνδεσμοι αντέquam (καὶ priusquam) συντάσσονται πρὸς δριστικήν, ὅταν εἰναι ἀπλῶς χρονικοί, πρὸς ὑποτακτικήν δέ, ὅταν προσυπάρχῃ καὶ ἔννοια σκοποῦ, αἰτίας κτλ. · Livius fabulam docuit anno ipso ante quam natus est Ennius = ἡ Διδύος (Ἀνδρόνικος) παρέστησε δρᾶμα κατ' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸ ἔτος τὸ πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Ἐννίου (τοῦ παιητοῦ). — Caesar ad Pompeii castra pervenit, priusquam Pompeius sentire posset = πρὶν ἡ ἡ Πομπέιος δυνηθῇ νὰ ἐννοήσῃ τοῦτο (οὗτος δὲ ἡ τὸ σκοπὸν τοῦ Καίσαρος).

A' Οὐσιαστικὰ προτάσεις.

187. Οὐσιαστικὰ προτάσεις τίθενται ὡς ὑποκείμενα ἢ ὡς ἀντικείμενα αἰσθητικῶν καὶ λεκτικῶν καθ' ὅλου ῥημάτων (δηλωτικῶν, γνωστικῶν, δεικτικῶν κτλ.).

188. Αἱ ἀπὸ τῶν τοιούτων ῥημάτων ἔξαρτώμεναι προτάσεις τίθενται:

1) αἱ μὲν προτάσεις κρίσεως κατ' ἀπαρέμφατον μετ' αἰτιατικῆς (§ 84) · Audīo illūm abiisse (ἀκούω διτὶ ἔκεινος ἀπῆλθεν),

2) αἱ δὲ ἔρωτηματικὰ καθ' ὑποτακτικήν τοῦ πλαγίου λόγου (§ 160) · Scire volo quis ille sit (θέλω νὰ ἡξεύρω τίς εἰναι ἔκεινος),

3) αἱ δὲ προτάσεις ἐπιθυμίας καθ' ὑποτακτικήν μετὰ τοῦ ut ἡ ne (§ 90) · Monet ut in reliquum tempus suspicioneis vitet (συμβουλεύει αὐτὸν ἵνα τοῦ λοιποῦ ἀποφεύγῃ τὰς ὑπονοίας).

Περὶ τοῦ πλαγίου λόγου (oratio obliqua).

189. α') Πᾶσα κυρία πρότασις τοῦ εὐθέος λόγου διηγηματικὴ ἢ ἀποφαντικὴ τρέπεται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ εἰς ἀπαρέμφατικὴν πρότασιν.

Λόγος εὐθύς· Democritus dicit: innumerabiles sunt mundi.
Λόγος πλάγιος· Democritus dicit, innumerabiles esse mundos.

190. 6') Πᾶσα κυρία πρότασις τοῦ εὐθέος λόγου σημαίνουσα προσταγήν, συμβουλήν, παράκλησιν, ἐπιθυμίαν, ἐκφέρεται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ κατ' ἐνεστῶτα ἢ παρατατικὸν ὑποτακτικῆς.

Λόγος εὐθύς· Pyrrho a Dodonaeo lōve data dictio erat :
cave Acherusiam aquam.

Λόγος πλάγιος· Pyrrho... ... data dictio erat, carēret Acherusiam aquam.

Σημ. Ἐλληνιστὶ ἡ πρότασις Κῦρος τέθηκε τρέπεται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ εἰς φασὶ Κῦρον τεθνάραι, ἀλλ' ὅμως καθ' ὅλου εἰπεῖν τὰ τοῦ πλαγίου λόγου ἐν τῇ Ἑλληνικῇ δὲν ἔχουσι κατὰ πάντα, ὅπως ἐν τῇ λατινικῇ.

191. Αἱ πραγματικαὶ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις τρέπονται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ εἰς ὑποτακτικήν.

Λόγος εὐθύς· ubi fuistī, quid egisti, quid consilīi cepisti?—
ποῦ ἦσο(ἐγένου), τί ἔπραξας, τίνα ἀπόφασιν(τί ἀποφάσεως) ἔλαβες;
Λόγος πλάγιος· Dic mihi, ubi fuēris, quid egēris, quid consilīi
cepēris.

192. Αἱ λεγόμεναι δητορικαὶ ἐρωτήσεις, ἐπειδὴ εἶναι κυρίως ἀποφάνσεις ὑπὸ τὸ ῥητορικὸν σχῆμα τῆς ἐρωτήσεως, τρέπονται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ εἰς ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν.

Λόγος εὐθύς· quōnam haec omnia nisi ad suam perniciem
pertinent?—ποῦ ἀρά γε ταῦτα πάντα τείνουσιν εἰ μὴ εἰς τὸν
έαυτοῦ ὄλεθρον; (ἐρωτησις ἴσοδυναμοῦσα πρὸς τὴν ἀπό-
φασιν· haec omnia ad nihil nisi ad suam perniciem
pertinent).

Λόγος πλάγιος· quōnam haec omnia nisi ad suam perniciem
pertinere?

Σημ. Καὶ αἱ ῥητορικαὶ ἐρωτήσεις φέρονται εἰς ὑποτακτικήν, ἀν
ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ θὰ ἐτίθετο ὑποτακτικὴ δυνητικὴ ἢ ἀπορηματικὴ
ἢ ἀν τὸ σχῆμα ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ θὰ ἥτο δευτέρου προσώπου.

Λόγος εὐθύς· Ο Καῖσαρ πρὸς τοὺς στρατιώτας του· quid vere-
mīni? τί φοβεῖσθε?;).

Δόγος πλάγιος· Caesar gravi^{ter} incusavit eos, quid tandem
vererentur=δ Καίσαρ βαρέως ἐπετίμησεν αὐτοὺς (λέγων)
τὶ τέλος πάντων ἐφοδοῦντο.

193. Αἱ παρεμβεβλημέναι προτάσεις τοῦ εὐθέος λόγου τρέπονται
ἐν τῷ πλαγίῳ εἰς ὑποτακτικήν.

B' Ἐπιρρηματικὰ προτάσεις.

194. Εἰς τὰς ἐπιρρηματικὰς προτάσεις ἀνάγονται·

α') αἱ τελικαὶ, ἐκφερόμεναι διὰ τοῦ ut καὶ ὑποτακτικῆς. 'Ο χρό-
νος αὐτῶν, ἀν εἰναι ἐσωτερικῶς ἔξηρτημέναι, ρυθμίζεται κατὰ τοὺς
κανόνας τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων. Edere oportet ut vivas, non
vivere ut edas = νὰ τρώγῃς πρέπει ἵνα ζῆς, οὐχὶ δὲ νὰ ζῆς ἵνα
τρώγῃς·

β') αἱ ἀποτελεσματικαὶ, ἐκφερόμεναι πάντοτε (καὶ δταν σημαί-
νωσι τὸ πραγματικὸν ἀποτέλεσμα) διὰ τοῦ ut καὶ ὑποτακτικῆς.
Aures eius clausae sunt, ut verum audire nequeat (τὰ ὅτα
αὐτοῦ εἰναι κεκλεισμένα, ὥστε νὰ μη δύναται νὰ ἀκούσῃ τὸ ἀληθές).

Σημ. Ἀποτελεσματικαὶ προτάσεις τίθενται ἐν τῇ λατινικῇ καὶ ὡς
ὑποκείμενα ῥημάτων ἔχοντων τὴν ἔννοιαν τοῦ συμβαίνειν (siéri,
accidere, contingere). In bello a Romanis cum Persō, ult-
timo Macedōnum rege, gesto, accidit ut serēna nocte luna
deficēret (ἐν τῷ ὑπὸ τῶν Ρωμαίων πρὸς Περσέα τὸν τελευταῖον
τῶν Μακεδόνων βασιλέα γενομένῳ πολέμῳ, συνέδη ὥστε αἰθρίας
οὖσης τῆς νυκτὸς νὰ ἐκλίπῃ ἢ σελήνη).·

γ') αἱ χρονικαὶ προτάσεις αἱ εἰσαγόμεναι διὰ τῶν συνδέσμων
postquam (posteaquam=ἐπει, ἐπειδή), ubi (ubiprimum), ut
(ut primum), cum primum (ώς πρῶτον), simul, simulatque
(=ώς, εὐθὺς ώς, ἐπειδή τάχιστα) καὶ ἐκφερόμεναι α') καθ' δριστικήν
παρακειμένου(ἀντὶ ὑπερσυντελίκου, πρὸς δήλωσιν τοῦ προτεροχρόνου.
Ut primum tubae sonuerunt, milites ad arma concurren-
t (εὐθὺς ώς αἱ σάλπιγγες ἤχησαν, οἱ στρατιῶται ἔδραμον εἰς τὰ δπλα),
β') καθ' δριστικήν ὑπερσυντελίκου (πρὸς δήλωσιν ἐπαναλήψεως ἐν τῷ
παρελθόντι). Apud vetères Romānos ubi tonuērat comitia di-
mittebantur=παρὰ τοῖς ἀρχαῖοις Ρωμαῖοις δσάνις ἥθελε βροντήσῃ
ἡ ἐκκλησία διελύετο (ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐλληνικῇ διπότε βροντήσει¹⁾).

1) Περιεμένομεν ἐκάστοτε ἔως ἀροιχθείη τὸ δεσμωτήριον, ἐπειδή δὲ ἀροιχθείη
εἰσῆμεν παρὰ τὸν Σωκράτη.

γ') καθ' ὀριστικὴν παρατατικοῦ μετὰ τῶν ῥηθέντων συνδέσμων (πρὸς δήλωσιν διαρκοῦς καταστάσεως ἐν τῷ παρελθόντι). Postquam res Romanorum satis prospēra satisque pollens videbatur, invidiā ex opulentia orta est = ἀφ' οὗ ή κατάστασις τῶν. 'Ρωμαίων ἐφαίνετο ἵκανῶς εὐτυχῆς καὶ ἵκανῶς ἴσχυρά, ἐγεννήθη φθόνος ἐκ τῆς εὐπορίας.' δ') μετὰ τοῦ cum· ε') μετὰ τοῦ priūsquam καὶ antequam· ε') μετὰ τοῦ dum, donec, quo ad.

δ') αἱ αἰτιολογικαὶ προτάσεις ἐκφερόμεναι.

1) διὰ τοῦ cūm καὶ ὑποτακτικῆς.

2) διὰ τοῦ quod, quia (ὅτι, ἐπειδή), propterēa quod (διότι, τούτου ἔνεκα), quoniam (ἐπειδή) καὶ ὀριστικῆς. Vinum ad se importāri non sivērunt, quod eā re homines effemināri putabant = (οἱ Σουηδοὶ) δὲν ἐπέτρεψαν νὰ εἰσάγηται παρ' ἔαυτοῖς οἶνος, διότι ἔνόμιζον ὅτι διὰ τούτου τοῦ πράγματος (διὰ τοῦ οἴνου) οἱ ἄνθρωποι ἐκθηλύνονται.

ε') αἱ ἐναντιωματικαὶ προτάσεις ἐκφερόμεναι ἀλλαὶ μὲν καθ' ὀριστικήν, ἀλλαὶ δὲ καθ' ὑποτακτικήν.

1) καθ' ὑποτακτικήν, δταν εἰσάγωνται διὰ τῶν συνδέσμων cūm (= ἀν καὶ, ἐν ᾧ), quamvis (= δσον καὶ ἀν), ut (= καὶ ἐάν, ἀς ὑποθέσωμεν ὅτι). Qui non vetat peccāre, cūm possit, iubet (ὅτις ἀν καὶ δύναται δὲν ἀπαγορεύει τὸ ἀμαρτάνειν, κελεύει αὐτό).—Mali non effugient impietatem, quamvis aras deorum sanguine multo cruentaverint (οἱ πονηροὶ δὲν ἀποφεύγουσι τὴν ἀσέβειαν, καὶ ἀν τοὺς βωμοὺς τῶν θεῶν πολλῷ αἴματι ῥάγωσιν). Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas (καὶ ἀν ὑποθέσωμεν ὅτι ἐλλείπουσιν αἱ δυνάμεις, ἀλλ' ὅμως εἰναι ἐπαινετέα ή καλὴ θέλησις).

2) καθ' ὀριστικήν, δταν εἰσάγωνται διὰ τῶν συνδέσμων quamquam (ἀν καὶ), etsi (tametsi), etiamsi (καὶ ἀν). Superiora illa, quamquam ferenda non fuērunt, tamen, ut potui tuli (τὰ παλαιότερα ἐκεῖνα, ἀν καὶ δὲν ὑπῆρξαν ἀνεκτά, ἀλλ' ὅμως, δσον ἡδυνήθην ὑπέμεινα).—Eloquentiae studendum est, etsi eā quidam abutuntur (πρέπει νὰ σπουδάζωμεν περὶ τὴν εὐφράδειαν, καὶ ἀν τινες ποιοῦνται αὐτῆς κατάχρησιν).

Σημ. α') Αἱ διὰ τοῦ etsi (tametsi), etiamsi εἰσαγόμεναι ἐναντιωματικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται ἐνίστε καθ' ὑποτακτικήν πρὸς δή-

λωσιν τοῦ δυνατοῦ ἢ τοῦ μὴ πραγματικοῦ, δπως καὶ αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις. *Etsi non fuēris suāsor profectionis meae, approbātor certe fuisti* (καὶ ἀν δὲν συνεβούλευσας τὴν ἀναχώρησίν μου, πάντως δμως ἐπεδοκίμασας αὐτήν).

Σημ. 6') Τὸ licet μεθ' ὑποτακτικῆς ἴσοδυναμεῖ πρὸς ἐναντιωματικὸν σύνδεσμον. *Fremant omnes licet, dicam quod sentio* (καὶ ἀν πάντες γογγύζωσιν, ἐγὼ θὰ εἴπω δὲ τι αἰσθάνομαι).

Τὸ licet σπανίως τίθεται ὡς σύνδεσμος.

Συνήθως εἶναι δῆμα ἀπόδσωπον (= ἔξεστιν, ἔξέστω) λαμβάνον ἀπαρέμφατον (σ. 161 § 88) καὶ δοτικὴν προσωπικὴν (*Licet mihi civi* ἢ *civem esse*—ἔξεστί μοι πολίτης ἢ πολίτην εἶναι).

Γ') αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις αἱ ἐκφερόμεναι καθ' ὁριστικὴν καὶ καθ' ὑποτακτικήν. Τὰ εἶδη τῆς ὑποθέσεως εἶναι τρία:

195. α') τὸ πραγματικόν, ἔταν δηλαδὴ μηδεμίᾳ ἔνδειξις παρέχηται, ἀν τὸ ὑποτιθέμενον συμβαίνει ἢ δὲν συμβαίνει, δύναται ἢ δὲν δύναται νὰ συμβῇ. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ὑποθέσεως ἐκφέρεται καθ' ὁριστικὴν ἐν τε τῇ προτάσει καὶ τῇ ἀποδόσει. *Si dies est, lueet* (εἰ ἔστιν ἡμέρα, φέγγει). Οἱ λέγων οὐδεμίᾳν γνώμην ἐκφράζει, ἀν εἶναι ἡμέρα ἢ ὅχι, ἀλλὰ τοῦτο μόνον λέγει, δτι, ἀν εἶναι ἡμέρα, ἀναγκάλως εἶναι καὶ φῶς. *Si bona existimatō divitiis praeſtat, et pecunia tantopere expetitur, quanto gloria magis est expetenda?* (εἰ ἡ ἀγαθὴ ὑπόληψις ὑπερέχει τοῦ πλούτου, τὰ δὲ χρήματα οὕτω σφόδρα ἐπιζητοῦνται, πόσῳ μᾶλλον ἐπιζητητέα ἢ δόξα;—*Si haec facis, peccas* (εἰ ταῦτα δρᾶς, ἀμαρτάνεις ἀν)).

196. β') τὸ δυνατόν, δπερ ἐκφράζεται διὰ τοῦ ἐνεστῶτος ἢ τοῦ παρακειμένου τῆς ὑποτακτικῆς ἐν τε τῇ προτάσει καὶ τῇ ἀποδόσει. *Dies deficiat, si velim haec numerare* (ἡθελεν ἐπιλείψῃ ἢ ἡμέρα, ἀν ἡθελον ταῦτα νὰ ἀπαριθμήσω).—*Si haec feceris, peccavēris* (εἰ ταῦτα δρώης, ἀμαρτάνοις ἀν).

197. γ') Τὸ μὴ πραγματικόν, δπερ ἐκφέρεται διὰ τοῦ παρατατικοῦ ἢ ὑπερσυντελίκου τῆς ὑποτακτικῆς. *Si mater me castigasset, non hucusque processisset et in mortem abducērer* = ἀν ἡ μήτηρ μὲ εἰχε κολάση (ἀλλὰ δὲν μὲ ἐκόλασε), δὲν θὰ εἰχον προχωρήσῃ ἔως ἐδῶ (ὅπου προεχώρησα) καὶ δὲν θὰ ὠδηγούμην εἰς τὸν θάνατον (εἰς Δατινικὴ Γραμματικὴν)

ἐν νῦν ὁδηγοῦμαι) — Aurum et argentum frusta natura genuisset, nisi eadem docuisset quemadmodum ad eorum venas perveniretetur (τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον ματαλῶς ή φύσις ἥθελε παραγάγῃ, ἢν η αὐτὴ φύσις δὲν ἥθελε διδάξῃ, κατὰ τίνα τρόπον εἰναι δυνατὸν νὰ φθάσωσιν οἱ ἀνθρώποι εἰς τὰς φλέβας αὐτῶν). — si haec faceres, peccares (εἰ ταῦτα ἔδρας, ἡμάρτανες ἀν). — si haec fecisses, peccasses (εἰ ταῦτα ἔδρασας, ἡμαρτεῖς ἀν).

198. Ἐὰν η ὑποθετικὴ πρότασις ἔξαρταται ἐκ δήματος συντασσομένου πρὸς ἑτεροπρωσωποῦν ἀπαρέμφατον (τοῦ πλαγίου λόγου), τότε η μὲν ὑπόθεσις τίθεται καθ' ὑποτακτικήν, η δὲ ἀπόδοσις μεταβάλλεται εἰς ἀπαρέμφατον. Si habērem, darem (ἀν εἴχον, θὰ ἔδιδον) — Respondit se, si habēret, daturūm esse (ἀπεκρίθη ὅτι ἀν εἴχε, θὰ ἔδιδε). — Si hoc fecisses, peccasses (ἀν εἴχες πράξη τοῦτο, θὰ ἡμάρτανες). — Dico, si hoc fecisses, te peccatūrum fuisse (λέγω ὅτι ἀν εἴχες πράξη τοῦτο, θὰ ἡμάρτιανες).

Tὸ αὐτὸν συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῆς παθητικῆς συντάξεως. Crēdo, si illud fiēret, futūrum esse ut a patre mihi scriberētur (πιστεύω ὅτι, ἀν ἐκεῖνο συνέδχινε, θὰ μοι ἐγράψετο ὑπὸ τοῦ πατρός). — Nisi eo ipso tempore quidam nuntii de Caesaris victōria essent allati, existimabant plerique futūrum fuisse ut oppīdum amitterētur (ἀν κατ' αὐτὸν τοῦτον τὸν καιρὸν δὲν εἴχον προσκομισθῆ ἀγγελίαν περὶ τῆς νίκης τοῦ Καίσαρος, πολλοὶ νομίζουσιν ὅτι θὰ ἐχάνετο η πόλις).

楚) αἱ δευτερέουσαι προτάσεις αἱ σημαίνουσαι παραβολὴν (σύγκρισιν).

199. Αἱ προτάσεις αὗται ἐκφέρονται καθ' δριστικήν, ὅταν σημαίνωσι κρίσιν πραγματικήν, καὶ εἰσάγονται διὰ τῶν παραβολικῶν συνδέσμων, ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρημάτων. Ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει τίθεται συνήθως η συσχετικὴ λέξις οἷον

ut	—	sic, ita (ὡς-οὕτως)
quām	—	tam (ὅσον-τοσοῦτον)
quantus	—	tantus (ὅσος-τοσοῦτος)
qualis	—	talis (οἵος-τοιοῦτος) κλπ.

Xerxes cum tuntis copris in Eurōpam invāsit, quantas neque antea neque postea habuit quisquam (ὁ Ξέρξης μετὰ τοσούτου

στρατοῦ εἰσέβαλεν εἰς τὴν Εὐρώπην, δσον οὐδὲ πρότερον οὐδὲ ὅστε-
ρον ἔσχε τις).

Σημ. Αἱ παραβολικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικήν,
ὅταν ἔχουσαι ὑποθετικήν ἔννοιαν εἰσάγωνται διὰ τῶν συγδέσμων
quasi (σχεδόν), tamquam, velut si (ώσει) κτλ. Sēquani absentis
Ariovisti crudelitātem, velut si cōram adesset, horrebant (οἱ
Σηγκανοὶ τὴν ὠμότητα τοῦ Ἀριοβίστου ἀπέντος, ἔφριτον, ὡς εἰ ἦτο
παρών).

I") Ἐπιθετικαὶ προτάσεις.

200. Εἰς τὰς Ἐπιθετικὰς προτάσεις ὑπάγονται:

1) αἱ ἀναφορικαὶ, αἴτινες, ἐπειδὴ τίθενται πρὸς ἀκριβέστερον διο-
ρισμὸν δνόματος, ἐπέχουσι τόπον ἐπιθετικῶν διορισμῶν.

201. Ἡ συμφωνία τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας πρὸς τὸ εἰς ὃ
ἀναφέρεται γίνεται καὶ ἐν τῇ λατινικῇ, δπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ.

202. Ὡσαύτως καὶ ἡ ἐλξις τοῦ ἀναφορικοῦ (attractio relativi)
γίνεται, δπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ. Cum essent in quibus
demonstrāvi angustiis (=in iis angustiis quas demonstrāvi)
—δτε δὲ ἔφθασαν εἰς ἔκεινα τὰ στενά, ἀτινα ἐδήλωσα (ἐν οἷς ἐδή-
λωσα στενοῖς).

203. Τὸ οὐδέτερον τοῦ ἀναφορικοῦ (quod, id quod) δύναται νὰ
ἀναφέρηται καὶ εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς δλης προτάσεως. Tum pater
singūlis singūlas virgūlas confringendas tradidit, id quod
(δηλαδὴ τὸ confringere singūlas virgūlas) nullo negotio per-
petravērunt=τότε δ πατήρ παρέδωκεν εἰς ἔνα ἔκαστον (ἐκ τῶν
υἷῶν τοῦ) ἀνὰ ἐν ῥαδίον, ἵνα θραύσῃ, δπερ (τὸ θραῦσαι κτλ.) ἄνευ
οὐδενὸς κόπου κατώρθωσαν.

204. Τὰ ἀναφορικὰ τοπικὰ ἐπιερρήματα ubi, quo, unde, qua
τίθενται ἀντὶ ἐμπροθέτων ἀναφορικῶν ἀντωνυμῶν πρὸς δήλωσιν
τοπικῶν σχέσεων: Caesar noluit eum locum; unde (=a quo)
Helvetii discesserant, vacare=δ Καῖσαρ δὲν ἡθέλησε νὰ μένῃ
κενὸς δ χῶρος ἔκεινος, δθεν (=ἀπὸ τοῦ δποίου) οἱ Ἐλουήτιοι εἰχον
ἀποχωρήσῃ.—Circa atrium erant triclinia, ubi (=in quibus)
cenābant=περὶ τὴν αἴθουσαν ἦσαν τρίκλινα, ἔνθα (=ἐν οἷς)
ἔδειπνουν.

Εἰδη τῶν ἀναφορικῶν προτάσεων.

205. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις κρίσεως ἀκολουθοῦσι τοὺς γενι-
κοὺς κανόνας.

α') αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις αἱ δηλοῦσαι τὸ πραγματικὸν ἐκφέρονται δι' ὅμιστικῆς, οἱ δὲ χρόνοι αὐτῶν ῥυθμίζονται ὥσαύτως κατὰ τοὺς γενικοὺς κανόνας.

Δι' ὅμιστικῆς ὥσαύτως ἐκφέρονται καὶ αἱ ἀδριστοὶ ὑποθετικαὶ ἀναφορικαὶ προτάσεις (αἱ εἰσαγόμεναι διὰ τοῦ quisquis, quicumque, ubicumque).

Quamcumque tibi deus sortem destinavērit (τετελ. μέλλ. ὀριστικῆς), fort̄iter tolerāto=σίανδήποτε τύχην θὰ ἔχῃ δρίση εἰς σὲ δὲ θεός, γενναῖως ὑπόμενε.

β') αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις αἱ δηλοῦσαι τὸ δυνατὸν ἢ τὸ μὴ πραγματικὸν ἐκφέρονται ὡς αἱ δμοειδεῖς ἀνεξάρτητοι. Non exercitus neque thesauri praesidia regni sunt, verum amici, quos neque armis cogere, neque aurō parare queas=οὗτε οἱ στρατοὶ οὗτε οἱ θησαυροὶ εἰναι ἐπικουρήματα τῆς βασιλείας, ἀλλ' οἱ φίλοι, οὓς οὗτε διὰ τῶν σπλαντάνων νὰ συναγάγης, οὗτε διὰ τοῦ χρυσοῦ νὰ παρασκευάσῃς θὰ ηδύνασο (οὓς οὐκ ἀν δύναιο).

γ') αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ δηλοῦσαι ἀλλότριον διανόημα ἢ ἀλλοτρίαν γνώμην ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν τοῦ πλαγίου λόγου. Mithridates per omnen Asiam litteras misit, ut, ubicumque cives Romani inventi essent (εὐθ. ubicumque erunt), vincirentur=δὲ Μιθριδάτης ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἀσίαν ἐπεμψε γράμματα, ὅπως, δπουδήποτε ἦθελον εὑρεθῇ Ἐρωματοι πολεῖται, καθειρχθῶσιν.¹⁾

δ') αἱ ἀναφορικαὶ τελικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν. Εἰς τὰς προτάσεις ταύτας τὸ qui=ut ego (tu, is κτλ.) τὸ ubi=ut ubi, τὸ unde=ut inde κτλ. Themistocli rex Magnesiā donārat quae (ut ea) ei panem praeberet, Lampsacum autem unde (=ut inde) vinum sumeret, Myuntem ex qua (=ut ex eā) obsonium habēret=τῷ Θεμιστοκλεῖ δὲ βασιλεὺς τὴν Μαγνησίαν εἰχε δώση, ἵνα παρέχῃ αὐτῷ τὸν ἄρτον, τὴν δὲ Λάμψακον, ἵνα αὐτόθεν τὸν οἶνον λαμβάνῃ, τὴν δὲ Μυοῦντα, ἵνα ἔξ αὐτῆς τὸ δψώνιον ἔχῃ.

1) Ἐλληνιστὶ αἱ προτάσεις, αἱ δηλοῦσαι ἀλλότριον διανόημα ἢ ἀλλοτρίαν γνώμην, τίθενται κατ' εὐκτικὴν τοῦ πλαγίου λόγου. Οἱ στρατηγοὶ δηγοῦντο διὰ αἵτοι επὶ τοὺς πολεμίους πλέοιεν, τὴν δὲ ἀνχίρεσιν τῶν ναυαγῶν προστάξαιεν ἀνδράσιν ἴκανοις (ἐπλεον—προσέταξαν).

206. Αἱ ἀναφορικαὶ ἀποτελεσματικαὶ προτάσεις (αἱ ἐκφερόμεναι διὰ τοῦ ut=ῶστε) τίθενται ἐπίσης καθ' ὑποτακτικήν. Τῶν τοιούτων προτάσεων προηγεῖται ἡ ὑπονοεῖται δεικτικὸν (οὗτον talis, tantus κτλ.). Multae res sunt tales, quarum (=ut eārum) ex̄itus nemo providere possit=πολλὰ πράγματα εἰναι τοιαῦτα, ὅστε οὐδεὶς δύναται νὰ προΐδῃ τὴν ἔκβασιν αὐτῶν.

207. Ἀναφορικὴ ἀποτελεσματικὴ πρότασις ἔπειται συνήθως καὶ μετὰ τὸ ἐπίθετον dignus (ὅπως καὶ indignus, aptus, idonēus). Dignus sum qui(=ut ego) aliquid faciam=ἄξιός εἰμι ποιεῖν τι.

208. Αἱ ἀναφορικαὶ αἰτιολογικαὶ προτάσεις τίθενται συνήθως καθ' ὑποτακτικὴν καὶ ίσοδυναμοῦσι πρὸς αἰτιολογικὰς προτάσεις ἐκφερομένας διὰ τοῦ cum· οὗ Alexander cum ad Achillis tumulum adstitisset : «O fortunāte, inquit, adulescens, qui tuae virtūtis Homērum praeconem inven̄eris» (=cum tu inven̄eris)=δ'Αλέξανδρος στὰς παρὰ τὸν τύμβον τοῦ Ἀχιλλέως· «ὦ μακάριε νεανία, εἶπεν, δε (=ἐπειδὴ σὺ) τῆς σῆς ἀρετῆς τὸν Ὅμηρον εὑρες κήρυκα».

Σημ. Καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἔχομεν ἐπίσης ἀναφορικὰς προτάσεις ἀποτελεσματικάς, αἰτιολογικάς, τελικάς, ἡ δὲ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία δὲς ἀναλύεται, ὅπως καὶ ἡ λατινικὴ cui· οἵον τίς οὕτω μαίνεται, δοτις (=ῶστε οὕτως) οὐ βούλεται σοι φίλος εἰναι; — θαυμαστὸν ποιεῖς, δες (ἐπειδὴ σὺ) ἡμῖν οὐδὲν δίδως.—ἡγεμόνα αἰτήσομεν Κύρον (παρὰ τοῦ Κύρου), δοτις (=ἴνα δὲ ἡγεμὼν οὕτως) ἡμᾶς ἀπάξει (μέλλων δριστικῆς). Ἡ διαφορὰ εἰναι δὲ τῇ Ἑλληνικῇ δὲν μεταβάλλεται ἡ σύνταξις, αἱ δὲ τοιαῦται μικταὶ ἀναφορικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται καθ' δριστικήν, ὅπως αἱ ἀπλαῖ ἀναφορικαὶ.

2) αἱ παραθετικαὶ προτάσεις διὰ τοῦ quod.

209. Αἱ διὰ τοῦ quod εἰσαγόμεναι προτάσεις, αἱ τιθέμεναι πρὸς διασάφησιν οὔσιαστικοῦ ἡ ἀντωνυμίας, δηλοῦσι τὸ πραγματικόν, ἀντιστοιχοῦσι δὲ πρὸς εἰδικὸν ἀπαρέμφατον ἡ εἰδικὴν πρότασιν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς· οἷον Caesar suā in Arioivistum beneficia commemorāvit, quod rex appellātus esset a senatu=δ Καῖσαρ ὑπέμνησε τὰς ἑαυτοῦ πρὸς τὸν Ἀριόβιστον εὐεργεσίας, διτὶ δηλαδὴ εἶχεν ὄνομασθη (δ Ἀριόβιστος) βασιλεὺς ὑπὸ τῆς συγκλήτου,

Σύνταξις ἐπιφωνημάτων.

210. Vae (οὐαὶ, ἀλλοίμονον) συντάσσεται μετὰ δοικῆς· Vae vicitis!=οὐαὶ τοῖς ἡττημένοις!

hei (οἴμοι) ἐπίσης μετὰ δοτικῆς· *Hei mihi misero*=οἴμοι τῷ ἀθλίῳ.
proh ἡ *pro* (φεῦ, ὁ) ἐκφέρεται μετ' δνομαστικῆς· *Proh scelus*=φεῦ τῆς κακουργίας, *proh dii immortales*=ὁ πρὸς τῶν ἀθανάτων θεῶν.
heu (φεῦ) μετ' αἰτιατικῆς· *Heu me miserum*=*hei mihi misero*.

Ecce (ἴδε, ίδού) πρὸς δνομαστικήν· *Ecce homo*=ἴδε ὁ ἀνθρωπός, καὶ πρὸς αἰτιατικήν· *Ecce illum*=ἴδε αὐτόν.

Macte (εὗγε). Τὸ macte εἶναι κυρίως κλητικὴ τοῦ mactus (= magis auctus). *Macte virtute* (esto)=εὕγε τῆς ἀρετῆς. Τίθεται ἐνίστε καὶ ἐν τῷ πληθυντικῷ macti· *Macti virtute estote*.

Apāge (ἀπαγε) πρὸς αἰτιατικήν· *Apāge te*=ἀπελθε· *Apāge istas mulieres*=ἀπαγε τὰς γυναικας ταύτας.

Κατὰ παράταξιν σύνδεσις τῶν προτάσεων.

211. Κατὰ παράταξιν συνδέονται πρὸς ἀλλήλας αἱ αὐθυπόστατοι καὶ ἀνεξάρτητοι προτάσεις.

212. Ἡ κατὰ παράταξιν σύνδεσις γίνεται καὶ ἐν τῇ λατινικῇ συντάξει, δπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ, διὰ τῶν παρατακτικῶν συνδέσμων.

213. Οἱ παρατακτικοὶ σύνδεσμοι συνδέουσιν ὅχι μόνον προτάσεις πρὸς ἀλλήλας, ἀλλὰ καὶ μέρη προτάσεων.

Παραδείγματα. Caesar in Italiam contendit duasque legiones ibi conscribit, et tres, quae circum Aquileiam hiemabant ex hibernis edūcit, et cum his quinque legionibus ire contendit=ὅτι Καῖσαρ σπεύδει εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ καταγράφει ἔκει δύο λεγεώνας, καὶ τρεῖς, αἵτινες διεχείμαζον περὶ τὴν Ἀκυληίαν ἔξαγει ἐκ τῶν χειμαδίων, καὶ μετὰ τῶν πέντε τούτων λεγεώνων πορεύεται ἐν σπουδῇ.

Vel voce *vel* fidibus=ἢ τῇ φωνῇ ἢ τῇ λύρᾳ.

Licet tibi significav̄erim ut ad me ven̄ires, tamen intellico tibi non facile esse=ἄν καὶ σοι ἐδήλωσα, ἵνα ἔλθῃς πρός με, ἀλλ' ὅμως ἐννοῶ ὅτι δέν σοι εἶναι εὔκολον.

Non tam barbārus neque imperitus sum = δὲν εἴμαι τάσσον βάρβαρος οὐδὲ ἀπειρος.

Vidéo hoc difficile esse, sum enim solus = βλέπω ὅτι εἶναι δύσκολον τοῦτο, διότι εἴμαι μόνος.

ΕΠΙΜΕΤΡΟΝ

Α'

Α') Προσωδία.

1. Πᾶν φωνῆεν ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ εἶναι ἡ μακρὸν (—) ἢ βραχὺ (˘), ἐκάστη δὲ συλλαβὴ εἶναι μακρὰ μὲν ἀν τὸ φωνῆεν αὐτῆς εἶναι μακρόν, βραχεῖα δέ, ἀν τὸ φωνῆεν αὐτῆς εἶναι βραχύ.

2. Βραχὺ εἶναι πᾶν φωνῆεν πρὸ φωνήεντος (vocalis ante vocalem corrip̄itur), μὴ ὑπολογιζομένου τοῦ ἡ ὡς συμφώνου· bestia, tūus, vēho.

3. Ἐξαιροῦνται.

α') αἱ κλητικαὶ εἰς -āi καὶ -ēi τῶν κυρίων ὀνομάτων εἰς āius καὶ ēius. Gāi, Pompēi.

β') Τὸ ε τῆς καταλήξεως εἰ τῆς ε' κλίσεως, ὅταν προηγήται φωνῆεν· dīēi (ἀλλὰ fidēi).

γ') Αἱ γενικαὶ εἰς -īus, τὰς δποίας δμως καὶ συστέλλουσιν οἱ ποιηταὶ πλὴν τοῦ alīus.

δ') Τὸ fio, πλὴν τῶν τύπων fīeri καὶ fīrem.

ε') Αἱ Ἑλληνικαὶ λέξεις αἱ ἔχουσαι ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον. Agēsilāus, Mēdēa, Darēus.

4. Μακραὶ εἶναι αἱ δίφθογγοι καὶ μακρὰ τὰ ἐκ διφθόγγων προερχόμενα φωνήεντα· aēquus, inīquis, plāudo, explōdo. Προσέτι δὲ πᾶν φωνῆεν ἐκ συναιρέσεως προερχόμενον· cōgo (cōago), nīl (nīhīl), būbus (bōvībus).

5. Λέγεται δίχρονος (anceps=χμφικέφαλος) ἡ συλλαβὴ, ἣν οἱ ποιηταὶ λαμβάνουσιν ἀλλοτε μὲν ὡς μακρὰν καὶ ἀλλοτε ὡς βραχεῖαν.

6. Ἡ μακρὰ συλλαβὴ εἶναι ἡ φύσει μακρὰ ἢ θέσει.

7. Φύσει μακρὰ εἶναι ἡ συλλαβὴ, ὅταν ἔχῃ μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον.

8. Συλλαβὴ ἔχουσα βραχὺ φωνῆεν γίνεται μακρὰ θέσει.

α'). ὅταν λήγῃ εἰς δύο σύμφωνα ἢ x̄. mor̄s, dux.

β') ὅταν λήγῃ εἰς σύμφωνον, ἡ δὲ ἐπομένη συλλαβὴ εἴτε τῆς αὐτῆς εἴτε τῆς ἐπομένης λέξεως ἀρχηται ἀπὸ συμφώνου· ar-tis, os-sis (ὄνειρα. ὄς), in terrā.

γ') δταν λήγη μὲν εἰς φωνῆεν, ἀλλ᾽ ή ἐπομένη συλλαβὴ ἐν τῇ αὐτῇ λέξει ἀρχηται ἀπὸ χ, ζ η δύο συμφώνων, τὰ δποῖα νὰ μὴ είναι ἀφωνον πρὸ ὑγροῦ (mūtā cum líquidā), δηλ. I η i· a-xis, ga-za, resto. Ὅταν ή συλλαβὴ λήγη εἰς βραχὺ φωνῆεν, ή δὲ ἐπομένη συλλαβὴ ἐν τῇ αὐτῇ λέξει ἀρχηται ἀπὸ ἀφώνου πρὸ ὑγροῦ, είναι δίχρονος volū-cris, tēnēbrae, dūplīco.

Ποσότης τῶν καταλήξεων.

9. Αἱ καταλήξεις -a καὶ -e είναι βραχεῖαι, αἱ καταλήξεις -i, -o καὶ -u είναι μακραῖ.
10. Ἡ κατάληξις -a είναι βραχεῖα· mēnsă, scūtă, mārīă.
11. Ἐξαιροῦνται:
- α') ή ἀφαιρετικὴ τῆς α' κλίσεως· fābūlā (δνομαστ. fābūlă).
- β') ή προστακτικὴ τῆς α' συζυγίας· laudā.
- γ') τὰ ἄκλιτα ā (ab), trīgintā, contrā, antēā, πλὴν τοῦ itā καὶ τοῦ quiā.
12. Ἡ κατάληξις -e είναι βραχεῖα· dōmīnē, hōmīnē, māre, āmārē.
13. Ἐξαιροῦνται:
- α') ή ἀφαιρετικὴ τῆς ε' κλίσεως· rē, diē, ēti δὲ τὸ quārē καὶ τὸ hōdīē, καθὼς καὶ ή ἀφαιρετικὴ fāmē.
- β') ή προστακτικὴ τῆς β' συζυγίας· mōnē (ἀλλ' ēnīote cāvē, vālē).
- γ') τὰ ἀπὸ δευτεροκλίτων ἐπιθέτων παραγόμενα ἐπιρρήματα (longē), ēti δὲ τὰ ἐπιρρήματα fērē, sermē, πλὴν τοῦ bēnē καὶ mālē, īēmērē καὶ saepē.
- δ') τὰ μονοσύλλαβα ē (ex), dē, mē, tē, sē, nē.
14. Ἡ κατάληξις -i είναι μακρά· dōmīnī, homīnī, marī, āmārī.
15. Ἐξαιροῦνται τὸ nīsī, καὶ quāsī, είναι δὲ δίχρονοι αἱ λέξεις mīhī, tībī, ūbī, πάντοτε δμως ibīdem, ibīque, ubīque.
16. Ἡ κατάληξις -o είναι μακρά· dōmīnō, lēgiō, āmō.
17. Ἐξαιροῦνται τὸ ȝgō, duð, mōdō. Ἡ prō πολλάκις συστέλλεται ἐν συνθέσει καὶ μάλιστα πρὸ τοῦ f̄ prōfūgus.
18. Ἡ κατάληξις -u είναι μακρά· mānū, cornū, iussū.
19. Πᾶσα τελικὴ συλλαβὴ λήγουσα εἰς ἀλλο σύμφωνον πλὴν

τοῦ σεινε βραχεῖα· οἷον μῆνσαμ, hortūm, pūer, arbōr, calcār (γεν. calcāris), rōbūr, ǎnímāl (γεν. animālis), sēmēn, āmāt, mōnēt, lēgīt, audīt.

20. Ἐξαιροῦνται αἱ λέξεις· sāl, sōl, Lār, pār, vēr, fūr, dīc, dūc, ēn, nōn, quīn, sīn, cūr, hīc (ἐνθάδε), hūc, hāc, hōc; istīc, istūc, istāc, istōc, illīc, illūc, illāc, illōc.

Ἡ ἀντωνυμία hīc εἰναι δίχρονος.

21. Αἱ καταλήξεις -as, -es, -os εἰναι μακραί, αἱ καταλήξεις -is καὶ -us εἰναι βραχεῖαι.

22. Ἡ κατάληξις -as εἰναι μακρά· mēnsās, aetās (aetatis), ǎmās, mōnēas, lēgās, audiās. Ἐξαιρεῖται τὸ ǎnās (ǎnatīs).

23. Ἡ κατάληξις -es εἰναι μακρά, vulpēs, hōmīnēs, diēs, ǎmēs, mōnēs, lēgēs, audiēs.

24. Ἐξαιροῦνται·

α') ἡ δνομαστ. καὶ κλητ. τοῦ ἐν. τῶν περιττοσυλλάβων δνομάτων τῆς γ' κλίσεως, ὅταν ἡ γενικὴ αὐτῶν ἔχῃ τὴν παραλήγουσαν βραχεῖαν· sēgēs (segētis), mīlēs (milētis), divēs (divētis), τούναντίον δὲ quiēs (quiētis). Μακρὰ μένει ἡ λήγουσα τῶν λέξεων· Cērēs, abīes, ǎrīes, pārīes καὶ pēs, ἀν καὶ ἔχουσιν ἐν τῇ γενικῇ βραχεῖαν τὴν παραλήγουσαν.

β') τό β' πρόσ. τοῦ φήματος sum, ěs.

γ') ἡ πρόθεσις pēnēs.

25. Ἡ κατάληξις -os εἰναι μακρά· dōmīnōs, hōnōs.

Ἐξαιρεῖται τὸ ὄs (ossis), τὸ compōs καὶ τὸ impōs.

26. Ἡ κατάληξις -is εἰναι βραχεῖα· cīvīs, milītīs.

27. Ἐξαιροῦνται·

α') αἱ πτωτικαὶ καταλήξεις τοῦ πληθυντικοῦ mēnsīs, hortīs, nōbīs, omnīs (=omnes)·

β') τὸ β' πρόσ. τοῦ ἐνεργ. ἐνεστ. τῆς δ' συζυγίας· audiīs, is (τοῦ eo), ὧς καὶ fis, sis, vis, vēlīs, nōlīs, malīs, ěti δὲ καὶ māvīs, quamvīs, quīvīs.

γ') τὸ līs (lītis) καὶ vīs.

28. Ἡ κατάληξις -us εἰναι βραχεῖα· dōmīnūs, māmūs.

Ἐξαιροῦνται.

α') ή ὀνομαστ. τῆς γ' κλίσεως, ὅταν ή γενική ἔχῃ ὑ· virtūs
virtutis), mūs (mūris), προσέτι δὲ καὶ grūs (grūis) καὶ sūs (sūis).

β') ή ἐν. γεν. καὶ ή πληθ. ὀνομαστ., αἰτιατ. καὶ κλητ. τῆς δ'
κλίσεως rītūs.

29. Αἱ ἑλληνικαὶ καταλήξεις διατηροῦσι καὶ ἐν τῇ λατινικῇ
γλώσσῃ τὴν ποσότητα αὐτῶν· Aenēā, epītōmē, Dēlōs, Dīdūs
(Δīdōs). Pārīdī (τῷ Παρίδῃ) κτλ.

30. Τὰ παράγωγα διατηροῦσι συνήθως τὴν προσῳδίαν τῶν πρω-
τοτύπων· cādo, occīdo, caedo, occīdo, aequus-, nīquus, lux,
lūcis-lūcēo κτλ.

31. Υπάρχουσιν δμως καὶ τινα παράγωγα, ἄτινα μεταβάλλουσι
τὴν προσῳδίαν.

rēx,	rēgis — rēgo
vōx, vōcis	vōco
dux, dūcis	dūco
sēdes	sēdeo
lex, lēgis	lēgo
odi	ōdīum.

β') Μετρική.

32. Ο στίχος σύγκειται ἐκ ποδῶν. Οἱ πόδες σύγκεινται ἐκ μα-
κρῶν καὶ βραχειῶν συλλαβῶν. Ἡ μακρὰ συλλαβὴ ἔχει τὸν ρυθμι-
κὸν τόνον, δστις λέγεται θέσις. Ἡ συλλαβὴ ή μὴ ἔχουσα τὸν ρυθμι-
κὸν τόνον λέγεται ἀρσις.

33. Οἱ κυριώτατοι πόδες εἰναι οἱ ἔξης.

iambus	—	ἴαμβος	—	pōtēns
trochaeus	—	τροχαῖος	—	mē'nsā
dactylus	—	δάκτυλος	—	ō'mnīā
anapaestus	—	ἀνάπαιστος	—	bōnītā's.

34. Μία μακρὰ συλλαβὴ līsōdūnāμετι πρὸς δύο βραχείας, ὥστε
ἀντὶ μιᾶς μακρᾶς δύνανται νὰ τεθῶσι δύο βραχεῖαι, καὶ μία μακρὰ
δύναται νὰ ἀντικαταστήσῃ δύο βραχείας. Ἀντὶ τοῦ δακτύλου καὶ
τοῦ ἀναπαιστοῦ δύνατὸν νὰ ὑπάρχωσι δύο μακρὰ συλλαβαῖ, δηλαδὴ

ἀντὶ , , || , καὶ ἀντὶ , , || , , δὲ οὕτω παραγέμενος ποὺς καλεῖται σπονδεῖος (spondēus) , , vī'rtūs.

35. Ἐκ τοῦ εἰδους τῶν ποδῶν, ἐξ ὧν σύγκεινται, οἱ στίχοι καλοῦνται
 τροχαῖκοι
 λαμβικοὶ
 δακτυλικοὶ
 ἀνάπαιστικοὶ.

36. Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν οἱ πόδες καλοῦνται

διποδίαι (δύο πόδες)
 τριποδίαι (τρεῖς πόδες)
 τετραποδίαι (τέσσαρες πόδες)
 πενταποδίαι (πέντε πόδες)
 ἑξαποδίαι (ἑξ πόδες).

37. Δύο τροχαῖοι, δύο λαμβοὶ, δύο ἀνάπαιστοι, ἢ τοι μία τροχαῖκή, λαμβική, ἀναπαιστική διποδία ἀποτελοῦσιν ἐν μέτρον, ἐν ψι τούναντίον εἰς μόνος δάκτυλος ἀποτελεῖ καθ' ἔκυτὸν μέτρον. Οἱ στίχοι λοιπὸν οἱ τροχαῖκοὶ, λαμβικοὶ, ἀναπαιστικοὶ μετροῦνται κατὰ διποδίαν, οἱ δακτυλικοὶ κατὰ πόδα.

38. Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μέτρων διαιρένονται μονόμετρα (ἐν μέτρον), δίμετρα (δύο μέτρα), τρίμετρα (τρία μέτρα), τετράμετρα (τέσσαρα μέτρα), πεντάμετρα (πέντε μέτρα), ἑξάμετρα (ἑξ μέτρα).

39. Παντὸς στίχου ἡ τελευταία συλλαβὴ εἶναι ἀδιάφορος, δύναται δηλαδὴ νὰ εἶναι καὶ μακρὰ καὶ βραχεῖα (syllaba anceps).

40. Παντὸς στίχου ὁ τελευταῖος ποὺς εἶναι ἡ ἀκατάληκτος (acatalecticus), τουτέστι πλήρης, ἡ καταληκτικὸς (catalecticus), τουτέστιν ἀτελῆς ἡ ἐλλιπής.

41. Μέτρα καταληκτικὰ εἰς δισύλλαβον (catalecticā in bisyllabum) λέγονται δσα ἐκ τοῦ τελευταίου ποδὸς ἔχουσι δύο μόνον συλλαβάς, ἐν ψι δ ποὺς πλήρης ἔχει πλείονας τῶν δύο.

Μέτρα καταληκτικὰ εἰς συλλαβήν (catalecticā in syllabam) λέγονται δσα ἐκ τοῦ τελευταίου ποδὸς ἔχουσι μίαν μόνον συλλαβήν.

42. Τομὴ (caesura) λέγεται ἡ διαιροπή τοῦ στίχου πρὸς ἀνάπαιστιν τῆς φωνῆς, γίνεται δὲ ἡ τομὴ ἐν τέλει λέξεως. Ἐκαστος στίχος πρέπει νὰ ἔχῃ μίαν τούλαχιστον τομὴν κυρίαν.

43. Τὸ ἐμμέτρως ἀναγινώσκειν τὸν στίχον λέγεται ποδίζειν (scandere).

44. Ἔκθλιψις (elisio,-ōnis) καλεῖται ἡ ἀποδολὴ τελικοῦ φωνήνετος ἢ τοῦ φωνήνετος τελικῆς συλλαβῆς ληγούσης εἰς μ, δταν ἡ ἐπομένη λέξις ἔρχηται ἀπὸ φωνήνετος ἢ h· oīon desert'in litore (desertō in litore), suprem' audire laborem (supremūm audīre laborem). Τοῦτο γίνεται πρὸς ἀποφυγὴν τῆς χασμῳδίας (hiatus).

45. Ὄταν μετὰ τὴν εἰς φωνήν ἢ εἰς -μ λήγουσαν λέξιν ἀκολουθῇ τὸ ῥῆμα est, ἀποδάλλεται τὸ e, τὸ δὲ st προσαρτᾶται εἰς τὴν προηγουμένην λέξιν· -quaesita est : quaesitast, utendum est : utendumst.

46. Βραχεῖα συλλαβῆ κειμένη ἐν τῇ θέσει τοῦ ποδὸς δύναται νὰ ληφθῇ ὡς μακρά· τοῦτο λέγεται διαστολὴ (diastole), καὶ ἄλλαι δὲ βραχεῖα δύνανται διὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ μέτρου νὰ διασταλῶσιν, ὡς λ. χ. ἡ πρώτη συλλαβὴ Itāliā, ἐπειδὴ ἀκολουθοῦσι πολλαὶ κατὰ σειρὰν βραχεῖαι.

47. Τούναντίον, δταν ἡ μακρὰ συλλαβῆ λαμβάνηται ὡς βραχεῖα, συστέλλεται (συστολή, systole)· oīon óbstupui' stetéruntque comaē.

48. Δύο συλλαβαὶ συνιζάνονται πολλάκις καὶ συνεχφωνοῦνται ὡς μία· aurea-aurā, de-inde-deinde, deesse-desse (synaerēsis ἢ synizēsis).

49. Τὰ φωνήνετα i καὶ u συμφωνοποιοῦνται (j καὶ v) πολλάκις χάριν τοῦ μέτρου· oīon ābjētē (ābīētē), gēnva (gēnua).

50. Τούναντίον γίνεται διαιρεσίς ἢ διάλυσις (diaerēsis ἢ dialysis)· dissolvo (dissólvo), sīluae (silvae).

51. Ἐνίστε γίνεται συγκοπὴ (syncöpe)· oīov puertia (pueritia), calfacio (calefacio).

52. Τμῆσις (tmēsis) λέγεται δ χωρισμὸς τῶν συνθετικῶν μερῶν τῆς συνθέτου λέξεως διὰ παρεμπτώσεως ἑτέρας λέξεως· oīon Quó me cúmque rapi't tempéstas (quocumque rapit me tempestas).

Δακτυλικὸς ἔξαμετρος.

53. Ὁ δακτυλικὸς ἔξαμετρος εἶναι στίχος ἀκατάληκτος, ὃν ἀποτελοῦσιν ἔξ πέδες, ὡν δ ἕκτος πάντοτε σπονδεῖος (— —) ἢ, ἐπειδὴ ἡ τελευταία συλλαβῆ εἶναι ἀδιάφορος, τροχαῖος (— —).

Ἐκαστος ἔχ τῶν πρώτων τεσσάρων δακτύλων δύναται νὰ ἀντικατασταθῇ ὑπὸ σπονδείου, ἀλλ' ὁ πέμπτος σπανίως ἀντικαθίσταται. Ἡ κυρία τομὴ γίνεται κανονικῶς μετὰ τὴν τρίτην θέσιν, λέγεται δὲ ἡ τομὴ αὕτη πενθημιμερής (penthemimērēs), διότι συμβαίνει μετὰ 5 ἡμίση μέρη, ἥτοι μετὰ 5 ἡμιπόδια. Ἀν δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ πενθημιμερής, τότε γίνεται ἑφθημιμερής (hephthēmimēres) μετὰ τὴν τετάρτην θέσιν (μετὰ 7 ἡμίση μέρη, ἥτοι μετὰ 7 ἡμιπόδια), διποστηγειζομένη καὶ ὑπὸ μιᾶς τριημιμεροῦς (μετὰ τὴν δευτέραν θέσιν, ἥτοι μετὰ 3 ἡμιπόδια).

'—| '—| '||—| '—| '—| '—

Qua'drupeda'nte putre'm || sonitu' quatit u'ngula ca'mpum
I'll' intér sese' || magna'vi bra'cchia to'llunt
Mu'lti ri'xantu'r || de lána sae'pe capri'na
Du'm virés || anni'que sinu'nt, || tolera'te labo'res

Σημ. Ἀν συμβῇ νὰ εἶναι σπονδεῖος ὁ πέμπτος πούς, διπερ σπάνιον, τότε ὁ τέταρτος πούς εἶναι ἐξ ἀπαντος δάκτυλος. Ο στίχος ἔχων σπονδεῖον ἐν τῇ πέμπτῃ χώρᾳ λέγεται σπονδειάζων ἢ σπονδειακὸς (spondiacus). Τελευτᾷ δὲ συνήθως διὰ τετρασυλλάβου λέξεως δ σπονδειάζων στίχος.

Ca'ra deū'm subole's, magnu'm lōvis i'ncremémentum.

Ο λεγόμενος δακτυλικὸς πεντάμετρος.

54. Ο λεγόμενος δακτυλικὸς πεντάμετρος διαιρεῖται εἰς δύο ἡμιστίχια, ὃν ἕκατερον ἀποτελεῖται ἐκ δύο δακτύλων καὶ μιᾶς μακρᾶς συλλαβῆς, ἥτις, ἐπειδὴ κεῖται εἰς τὸ τέλος τοῦ στίχου, εἶναι ἀδιάφορος. Τὸ πρῶτον ἡμιστίχιον ἀντὶ δακτύλων δύναται νὰ ἔχῃ σπονδείους. Ἀμφότερα λοιπὸν τὰ ἡμιστίχια εἶναι καταληκτικά. Ὑπολογιζομένων λοιπὸν τῶν δύο καταληκτικῶν ποδῶν ως ἐνδές μέτρου, ἐθεωρήθη διὰ συναποτελούνται δῆθεν πέντε μέτρα καὶ ἐκ τούτου οὐχὶ δρθῶς δ στίχος ἐπεκράτησε νὰ καλῆται πεντάμετρος

Σχῆμα τοῦ μέτρου τούτου εἶναι τὸ ἔξης:

'—| '—| '||—| '—| '—| '—

Οἱ πεντάμετροι ἀκολουθοῦσι πάντοτε μετὰ δακτυλικὸν ἔξαμετρον·οἷον (ἔξαμ.) Venturaé memorés | iam nu'nc esto'te senéctae ;
(πεντάμ.) Si'c nullu'm vobi's | témpus abi'bit inérs

(έξάμ.) Do' nec eris feli'x | multo's numera'biſ ami'cos
(πεντάμ.) Tempora si' fueri'nt | nu'bila, so'lus eri's.

Σημ. Ο συνδυασμὸς οὗτος τοῦ ἔξαμέτρου καὶ τοῦ πενταμέτρου ἀποτελεῖ τὸ ἐλεγειακὸν μέτρον.

55. Πολλάκις ἐν τῷ αὐτῷ στίχῳ εὑρίσκονται συνημμένοι πρὸς ἄλληλους τροχαῖκοι καὶ δακτυλικοὶ πόδες (στίχοι λογαοιδικοί). Ἐνίστε προηγεῖται τοῦ χυρίως μέτρου ἐν τοῖς λογαοιδικοῖς στίχοις μίχ μονοσύλλαβος ἢ δισύλλαβος ἀνάκρονος.

56. Τὰ συνηθέστατα λογαστῖκὰ μέτρα εἰναι τὰ ἔξης.

*Ἀδώνειον $\underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}}$ = ἀκατάληκτος λογαοιδικὴ διποδία.

*Φερεκράτειον $\underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}}$ = ἀκατάληκτος λογαοιδικὴ τριποδία.

*Γλυκώνειον $\underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}}$ = καταλ. λογαοιδικὴ τετραποδία.

*Ἀσκληπιάδειον $\underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}} \quad || \quad \underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}}$ = 2 ἀκατάλ. λογ. τριποδία.

Σαπφικὸν $\underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}} \quad || \quad \underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}}$ = ἀκατάλ. λογ. πενταποδία.

Δεκασύλλαβον *Ἀλκαικόν. $\underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}}$ = ἀκατάλ. λογ. τετραποδία.

*Ἐνδεκασύλλαβον *Ἀλκαικόν

$\underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}} \quad || \quad \underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}}$ = καταλ. λογ. πενταποδία μετ' ἀνακρούσεως.

*Ἐνιεασύλλαβον *Ἀλκαικόν

$\underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}} \quad \underline{\text{I}}$ (τροχαῖκὴ ἀκατάλ.-τετραποδία μετ' ἀνακρούσεως).

Συστήματα ἢ στροφαῖ.

57. Η σύνδεσις πλειόνων δμοίων ἢ ἀνομοίων στίχων καλεῖται σύστημα ἢ στροφή. Ο Ὁράτιος ἔχει ἐν ταῖς ψᾶταις τετραστίχους στροφάς.

58. Αἱ χυριώταται στροφαὶ εἰναι αἱ ἔξης.

α') Ἀσκληπιαδεῖα ἐκ 4 ἀσκληπιαδείων στίχων.

β') » ἐκ 3 » καὶ 1 γλυκωνείου.

γ') Ασκληπιαδεῖα	ἐξ 1 γλυκ. 1 ἀσκλ. 1 γλυκ. 1 ἀσκληπ.
δ') »	ἐκ 2 ἀσκλ. 1 φερεκρ. 1 γλυκ.
Αλκαιϊκή στροφή	2 ἐνδεκασύλλαβα ἀλκαιϊκά.
	1 ἐννεασύλλαβον ἀλκαιϊκὸν
	1 δεκασύλλ. ἀλκαιϊκόν.
Σαπφική στροφή	3 σαπφικοὶ καὶ 1 ἀδώνειος.

B'

Ρωμαϊκὸν ἡμερολόγιον.

1) Οἱ Ρωμαϊκοὶ μῆνες ὀνομάζονται ὡς ἔξης:

Ianuarius	Ιανουάριος	Iulus	Ιούλιος
Februarius	Φεβρουάριος	Augustus	Αὔγουστος ¹⁾
Martius	Μάρτιος	September	Σεπτέμβριος
Aprilis	Ἀπρίλιος	October	Οκτώβριος
Maius	Μάϊος	November	Νοέμβριος
Iunius	Ἰούνιος	December	Δεκέμβριος

Σημ. Τὰ ὀνόματα ταῦτα τῶν μηνῶν εἰναι κυρίως ἐπίθετα, ὑπονοεῖται καὶ δύναται νὰ προστεθῇ τὸ mensis μήν.

Σημ. 6') Κατὰ τὸ Ιουλιανὸν ἡμερολόγιον τὸ ὅπε τοῦ Γαῖου Ιουλίου Καίσαρος τῷ 45ῷ π. Χ. ἔτει διορθωθέν, διεργάτης τοῦ οὐδὲν τοῦδε παρεδόθη, ὁ μὲν Φεβρουάριος εἶχεν, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν, 28 ἡμέρας καὶ ἀνὰ πᾶν τέταρτον ἔτος 29, ὁ δὲ Ἀπρίλιος, Ιούνιος, Σεπτέμβριος καὶ Νοέμβριος 30, καὶ οἱ λοιποὶ 31.

2) Διέφερον δὲ οἱ Ρωμαῖοι κατὰ τοῦτο, διτὶ πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ δὲν διήγουν τοὺς μῆνας εἰς ἑδομάδας, οὐδὲ ἡρίθμουν τὰς ἡμέρας τοῦ μηνὸς ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς πρώτης καὶ προχωροῦντες ἔξης μέχρι τῆς τελευταίας, ἀλλ' εἶχον ἴδιον τοῦ ἀριθμεῖν τρόπον, τὸν ἔξης.

Α') Τρεῖς ἡμέρας ἐκάστου μηνὸς (τρεῖς κυρίας ἡμέρας) ἐξέφραζον - διὶ ιδίων ὀνομάτων. Ἡσαν δὲ αὗται.

α') αἱ Καλάνδαι (Calaendae), ἡ πρώτη τοῦ μηνὸς,

β') αἱ Νῶναι ἡ Νόνναι (Nonae), ἡ πέμπτη τοῦ μηνὸς,

1) Οἱ Ιούλιος καὶ Αὔγουστος ἔλέγοντο μέχρι τοῦ Ιουλίου Καίσαρος καὶ τοῦ αὐτοκράτορος Αὐγούστου Quintiliis (ὁ πέμπτος θηλαδὴ μήν) καὶ Sextilis (ὁ ἕκτος).

γ') αἱ Εἰδοὶ (Idus), ἡ δεκάτη τρίτη τοῦ μηνός.

Τοῦ Μαρτίου δμως, Μαΐου, Ἰουλίου καὶ Ὀκτωβρίου αἱ μὲν Νῶναι εἰναι ἡ ἑδόμη, αἱ δὲ Εἰδοὶ ἡ δεκάτη πέμπτη. Μετὰ τῶν τριῶν τούτων δνομασιῶν συνδυάζονται τὰ τῶν μηνῶν δνόματα ἐπιθετικῶς· οἵον Nonae Ianuarie ἡ πέμπτη τοῦ Ἰανουαρίου, Nonis Ianuariiς τῇ πέμπτῃ τοῦ Ἰανουαρίου, Idus Octobres ἡ δεκάτη πέμπτη τοῦ Ὀκτωβρίου, Idibus Octobribus τῇ δεκάτῃ πέμπτη τοῦ Ὀκτωβρίου.

Β') Τὴν προτεραίαν τῶν τριῶν τούτων κυρίων ἡμερῶν ἔξέφραζον διὰ τοῦ pridie (τῇ προτεραιᾳ) καὶ τῆς αἰτιατικῆς τῆς κυρίας ἡμέρας· οἵον pridie Nonas Ianuarias, pridie Idus Ianuarias, pridie Calendas Eebruarias=τῇ προτεραιᾳ τῶν Νωνῶν τοῦ Ἰανουαρίου, τῇ προτεραιᾳ τῶν Εἰδῶν τοῦ Ἰανουαρίου, τῇ προτεραιᾳ τῶν Καλανδῶν τοῦ Φεβρουαρίου (=τῇ 4ῃ, 12ῃ, 31ῃ τοῦ Ἰανουαρίου).

Γ') Τὰς δὲ λοιπὰς ἡμέρας ἔξέφραζον δι' ἀφαιρέσεως ἀπὸ τῶν τριῶν κυρίων ἡμερῶν δπισθοδρομοῦντες. Ἀλλ' οἱ Ῥωμαῖοι χρονολογοῦντες ἀπό τινος δρου (terminus) προσεμέτρουν καὶ τοῦτον· οἵον ἡ τρίτη ἡμέρα πρὸ τῶν Νωνῶν, ἢτοι πρὸ τῆς πέμπτης τοῦ μηνός, δὲν εἰναι ἡ δευτέρα τοῦ μηνός, ώς ἡμεῖς ἀφαιροῦντες λέγομεν, ἀλλ' ἡ τρίτη. "Οθεν γεννᾶται δ πρακτικὸς κανὼν· ἀριθμοῦντες τὰς ἡμέρας τοῦ μηνὸς νὰ προσθέτωμεν μίαν μονάδα εἰς τὸν ἀριθμόν, ἀπὸ τοῦ δποίου ἀφαιροῦμεν· οἵον die quarto ante Nonas Ianuarias=τῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ πρὸ τῶν Νωνῶν Ἰανουαρίων=τῇ δευτέρᾳ τοῦ Ἰανουαρίου, διότι αἱ Νῶναι τοῦ Ἰανουαρίου, εἰναι ἡ πέμπτη· εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον προσθέτοντες μίαν μονάδα ἔχομεν 6 καὶ ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου ἀφαιροῦντες τέσσαρας ἔχομεν 2. Die sexto ante Nonas Martias = τῇ δευτέρᾳ Μαρτίου· διότι $7+1=8-6=2$. Die octavo ante Idus Ianuarias = τῇ ἔκτῃ τοῦ Ἰανουαρίου· διότι $13+1=14-8=6$. Die tertio ante Idus Maias=τῇ δεκάτῃ τρίτῃ Μαΐου· διότι $15+1=16-3=13$. "Οταν δὲ δ δρος, ἀπὸ τοῦ δποίου δπισθοδρομοῦντες ἀριθμοῦμεν, εἰναι αἱ Καλάνδαι, ἢτοι ἡ πρώτη τοῦ ἑπομένου μηνός, τότε δὲν ἀρχεῖ νὰ προσθέσωμεν μίαν μονάδα εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ τρέχοντος μηνός, ἀλλὰ πρέπει νὰ προσμετρήσωμεν καὶ τὰς Καλάνδας τοῦ ἑπομένου μηνός, δηλαδὴ δ ἀριθμὸς.

τῶν ἡμερῶν τοῦ τρέχοντος μηνὸς πρέπει νὰ αὐξηθῇ κατὰ δύο μονάδας. δθεν dies tertius ante Calendas Iulias εἶναι ἡ εἰκοστὴ ἑνάτη τοῦ Ἰουνίου· διότι $30+2=32-3=29$. Die tertio ante Calendas Apriles τῇ τριακοστῇ τοῦ Μαρτίου· διότι $31+2=33-3=30$.

"Οταν δὲ τούγαντίον θέλωμεν νὰ μεταφέρωμεν χρονολογίαν τινὰ ἀπὸ τοῦ ἡμετέρου ἡμερολογίου εἰς τὸ ῥωμαϊκόν, νὰ ἐκφράσωμεν δηλαδὴ αὐτὴν λατινιστί, τότε πρῶτον μὲν πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν τὶς τῶν κυρίων ἡμερῶν εὐθὺς ἔπειται μετὰ ταύτην τὴν χρονολογίαν, εἴτα δὲ νὰ προσθέσωμεν εἰς μὲν τὰς Νώνας καὶ Εἴδους, ἐὰν αὗται εὐθὺς ἔπωνται, μίαν μονάδα, εἰς δὲ τὰς ἡμέρας τοῦ τρέχοντος μηνός, ἐὰν κυρίᾳ ἡμέρᾳ ἡ εὐθὺς ἐπομένη εἶναι αἱ Καλάνδαι τοῦ ἐπομένου μηνός, δύο, καὶ ἔπειτα νὰ ἀφαιρέσωμεν ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου τὴν ἡμετέραν χρονολογίαν καὶ τὸ ὄπολοιπον εἶναι ἡ λατινικὴ χρονολογία· οἷον τῇ δευτέρᾳ τοῦ Μαρτίου = die sexto ante Nonas Martias· διότι ἡ εὐθὺς μετὰ τὴν δευτέραν Μαρτίου ἐπομένη κυρίᾳ ἡμέρᾳ εἶναι αἱ Νώναι, ἤτοι ἡ ἑδδόμη τοῦ Μαρτίου. Λοιπὸν $7+1=8-2=6$. Τῇ ἑδδόμῃ τοῦ Ἰανουαρίου = die septimo ante Idus Ianuarias· διότι $13+1=14-7=7$. Τῇ δεκάτῃ ἑνάτη τοῦ Ἰουλίου = die quarto decimo ante Calendas Augustas· διότι $31+2=33-19=14$.

3) Die tertio ante Calendas Martias εἶναι ἡ γραμματικῶς δρθὴ ἐκφρασίς, ἀλλ' οἱ Λατίνοι παραλείποντες καὶ τὸ die καὶ τὸ ante ἔλεγον tertio Calendas Martias ἡ συντομώτερον III Cal. Mart.

'Αντὶ δημοσίου τῆς διμαλῆς ταύτης ἐκφράσεως εἶναι ἔτερα τὶς ἀνώμαλος ἐν πολλῷ μείζονι χρήσει· ἡ πρόθεσις δηλαδὴ ante προηγεῖται πασῶν τῶν λοιπῶν λέξεων ἐπιφερομένων κατ' αἰτιατικήν· οἷον ante diem tertium Calendas Apriles (τῇ πρὸ τοιῶν Καλανδῶν Ἀπριλίων ἡ τῇ τρίτῃ πρὸ τῶν Καλανδῶν τοῦ Ἀπριλίου) ἡ συντομώτερον a. d. III Cal. Apr. (τῇ τριακοστῇ τοῦ Μαρτίου).

Σημ. 'Η ἐκφρασίς αὕτη ante diem θεωρεῖται ὡς ἀμετάβλητον οὐσιαστικὸν καὶ συντάσσεται καὶ μετὰ προθέσεων (in, ex)· οἷον «Dixi ego idem in senatu, caedem te optimatum contulisse in ante diem V. Cal. Novembres» (Κικ. Κατ. 1, 3). «Supplicatio indicta est ex ante diem quintum Idus Octobres cum eo die in quinque dies» (Διε. 45, 2).

‘Ωσαύτως δὲ καὶ τὸ pridie συντάσσεται ὡς ἀμετάβλητον οὐσιαστικὸν μετὰ προθέσεων: εἰον «Nos in Formiano esse volumus usque ad pridie Nonas Maias» (Κικ. Ἀπτ. 2,11).

4) Τὴν δὲ ἐμβόλιμον ἡμέραν (diem intercalarem) ἐνέδαλλον οἱ Ρωμαῖοι οὐχί, ὡς ἡμεῖς, μετὰ τὴν εἰκοστὴν δύδσην, ἀλλὰ μετὰ τὴν εἰκοστὴν τετάρτην τοῦ Φεβρουαρίου ἥ, κατὰ τὴν λατινικὴν ἔκφρασιν, τὴν πρὸ ἔξι Καλαγδῶν, τὴν δπολαν ἔγραφον δίς, καὶ ἡ ἐμβόλιμος ἡμέρα πρὸς διάκρισιν ἐλέγετο dies bis sextus· δθεν a. d. sextum Cal. Mart.=τῇ εἰκοστῇ τετάρτῃ τοῦ Φεβρουαρίου. Ἐντεῦθεν δὲ καὶ τὸ ἔτος τὸ ἔχον τὴν ἐμβόλιμον ἡμέραν ἐλέγετο annus bis sextus (βίσεκτος ἥ δίσεκτος).

Γ'

Συντομίαι λέξεων

(Notae ἢ compendia scripturae).

α') Συντομίαι τῶν προωνυμίων.

A. Aulus	M. Manius
App. Appius	Mam. Mamericus
D. Decimus	N. ἢ Num. Numerius
G. ἢ C. Gaius ἢ (ἡττον δρθὸν)	P. Publius
Caius	Q. Quintus
Gn. ἢ Cn. Gnaeus ἢ (ἡττον δρθὸν)	S. ἢ Sex. Sextus
Cnejus	Ser. Servius
K. Kaeso	Sp. Spurius
L. Lucius	T. Titus
M. Marcus	T. Tiberius.

β') Συντομίαι ἀλλων λέξεων.

Aed. Aedilis	Non. Nonae
Cal. ἢ Kal. Calendae	O. M. Optimus Maximus (ἐπωνυμία τοῦ Διὸς)
Cos. Consul	P. C. Patres conscripti
Coss. Consules	Pl. Plebis
D. Divus (D. Caesar)	Pont. Max. Pontifex Maximus
Des. Designatus	Pop. Populus
Eq. Rom. Eques Romanus	P. R. Populus Romanus
F. Filius	Pr. Praetor
Id. Idus	Praef. Praefectus
Imp. Imperator	Proc. Proconsul
Les. Legatus ἢ Legio	Resp. Republica
N.Nepos (P.Mucius P.F.Q.N. =Publī filius Quinti nepos)	

S. Senatus	Ps. Postscriptum
S. C. Senatus consultum	Q. D. B. V. Quod deus bene vertat
S. P. Q. R. Senatus populus- que Romanus	Q. F. F. Q. S. Quod felix fau- stumque sit
Tr. Tribunus	Q. B. F. F. Q. S. Quod bo- num felix faustumque sit
Tr. Pl. Tribunus plebis	S. V. B. E. E. V. Si vales bene est, ego valeo (<i>ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν ἐπιστολῶν</i>).
Quir. Quirites	c. caput
A. Anno	cf. confer ἢ conferatur
A. c. Anno currente	i. e. id est
A. pr. Anno praeterito	l. loco ἢ lege. h. l. hoc loco ἢ hac lege
A. M. Anno mundi	l. c. ἢ l. l. loco citato ἢ loco laudato
A. u. c. Anno urbis conditae	pag. m. pagina mea
A. Chr. Anno Christi	scil. scilicet
a. Chr. ante Christum	seq. sequens, seqq. (<i>ἐν τῷ πληθυντικῷ</i>).
B. M. Bene merenti	v. versus
Dn. Dominus	vid. vide ἢ videatur
D. D. Dono dedit	S. Salūtem
D. D. D. dono dedit dicavit	S. D. P. Salutem dicit plu- rimam
D. M. Diis manibus	
D. S. De suo	
D. S. P. P. De sua pecunia posuit	
F. C. Faciendum curavit	
Ictus. Iureconsultus	
L. M. Loco Sigilli	
MS. Manuscriptus	

Δ'

Τωμαῖκὰ νομίσματα, σταθμά, μέτρα.

A' 1 ἀσσάριον (as, γεν. assis) =10 λεπτά.	tii=δρ. 2,50).
1 σηστέρτιος (sestertius)=25 λεπτά ¹ .	10000 σηστέρτιος (decem milia sestertiūm=sestertiōrum ἢ decem sestertia, οὐδετέ- ρως=δραχ. 2500.
10 σηστέρτιοι (decem sester-	

¹ Sestertiūs=semis tertius=τρίτον ἡμιασσάριον, δύο δηλ. ἀσσάρια κατ ἡμίσου.
Δηλοῦται δὲ ὁ σηστέρτιος διὰ τοῦ σημείου HS, ὅπερ οὐδὲν ἄλλο είναι: ἡ 1+1+S
(=1+1+1/2). Οἱ 10 σηστέρτιοι δηλοῦνται διὰ τοῦ σημείου HSX, οἱ δεκαπισθίοι
διὰ τοῦ σημείου HS_{|X|}.

1000000 σηστ. (decies [centena milia] sestertium, γεν.
decies sestertii = δραχμαι
250000.

1 δηνάριον (dēnarīus) = δρ. 1.
B' 1 λίτρα (libra ή pondo =
 $\frac{1}{3}$ χιλιογράμμου (140 δράμ.).
Γ' 1 πούς (pes, pedis) = 0,3
μέτρου (δλήγον μικρότερος τοῦ
νῦν ἐν χρήσει).
1 (διπλοῦν) βῆμα passus, γεν.

passus) = $1\frac{1}{2}$ μέτρ. 1000
passūs (1 δρ. μίλιον) =
1500 μέτρα ($1\frac{1}{2}$ χιλιόμετρ.) =
5000 (quinque milia) passuum
= 7500 μέτρ. ($7\frac{1}{2}$ χιλιόμ.) =
(1 γεωγραφικὸν μίλιον)
1 δρ. πλέθρον (iugerum) = $\frac{1}{4}$
έκταρίου (2500 τετραγ. μέτρα
 $2\frac{1}{2}$ βασιλικὰ στρέμματα)
1 μόδιος (modius) = περίπου 22
δκάδες (1 κοιλόν).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Λέξεις λατινικαὶ πρὸς σχηματισμὸν φράσεων διὰ ζώσης φωνῆς καὶ
πρὸς ἀσκησιν εἰς τὴν κλίσιν. Οὐσιαστικὰ καὶ ἐπίθετα τῆς α'
καὶ β' κλίσεως, τὸ ὁῆμα sum.

1.

Minerva ('Αθηνᾶ) — Mercurius ('Ερμῆς) — deus (θεὸς) —
dea (θεὰ) — magnus, -a, um (μέγας) — bonus, -a, um (ἀγαθός) — altus, -a, -um (ὑψηλός) — sapientia (σοφία σύνεσις) —
littera (γράμμα), litterae (γράμματα, ἐπιστολὴ) — poëta (ποιητής) — nauta (ναύτης) — mensa trāpeza — nuntius (ἄγγελος) —
— bellum (πόλεμος) — Romă, Romanus ('Ρώμη, 'Ρώματος) — Athēnae ('Αθηναῖ) — Graecia, Graecus ('Ελλάς, 'Ελλην) — musica
(μουσική) — Musa (Μοῦσα) — eloquentia (εὐφράδεια) — Calliope
(Καλλιόπη) — medicus (ἰατρός) — poena (ποινή) — incōla (κάτοικος) — ara (βωμὸς) — puer (παῖς) — puella (κόρη) — pratum (λειμῶν) — hortus (κῆπος) — varius, -a-um ποικίλος — arma (πληθ. ὅπλα) — scutum (ἀσπίς) — lorica (θώραξ) — gladius (ξίφος) —

¹ Αἱ ἀσκήσεις αὗται δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τοὺς θιδάκοντας, δπως ποικιλοντες αὐτὰς ἀσκῶσι κατὰ διαφόρους τρόπους τοὺς μαθητὰς. Είναι παραδείγματα δυνάμενα νὰ πολλαπλασιάζωνται.

telum (βέλος, δπλον) — pilum (νσσρ, ἀκόντιον) — sagita (τόξον) — galēa (περικεφαλαιά) — casa (καλύβη) — ancilla (θεραπαινίς) — planta (φυτόν) — equus (ἴππος) — taurus (ταῦρος) — lupus (λύκος) — periculōsus, -a, -um (ἐπικίνδυνος) — agnus (ἀμνός) — praeda (λεία) — Homērus ("Ομηρος") — Vergilius (Βεργίλιος) — antiquus, -a, -um (ἀρχαῖος) — agricōla (γεωργός) — Corinthus (Κόρινθος), Corinthius (Κορίνθιος) — divitiae (πληθ. πλοῦτος) — Aegyptus (Αἴγυπτος) — frumentum (σῖτος) — Nilus (Νείλος) — unda (κῦμα) — aqua (ὕδωρ) — Alexander (Ἀλέξανδρος) — terra (γῆ) — prudēntia (φρόνησις) — imperium (κράτος) — oppidum (πόλις) — vinum (οἶνος) — olēa (ἔλαια) — odīum (μισος) — ripa (ῥιζή) — rivus (ῥύαξ) — fluvius (ποταμός) — fagus (φηγός) — vitā (βίος, ζωή) — humānus, -a, -um (ἀνθρώπινος) — domīnus, domīna (κύριος, κυρία) — totus, -a, -um (ὅλος) — multi, -ae, -a (πολλοί) — robustus, -a, -um (ρωμαλέος) — caelum (οὐρανός) — silva (δάσος) — rosa (ῥόδον) — corōna (στέφανος) — historiā (ἱστορία) — philosophus, philosophiā (φιλόσοφος, φιλόσοφία) — bestiā (κτήνος) — ala (πτέρυξ) — aquila (ἀετός) — fama (φήμη) — pirāta (πειρατής) — stella (ἄστρον) — rana (βάτραχος) — luna (σελήνη) — regīna (βασίλισσα) — unus, -a, -um (εἷς) — insula (νῆσος) — Sicilia (Σικελία) — Italīa (Ἴταλία) — malus, -a, -um (κακός) — populus (δῆμος, λαός) — et (καὶ).

2.

Φράσεις λατινικαὶ πρὸς ἀπόδοσιν εἰς τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν.

Minerva dea sapientiae — Musa Calliope — Magnus deus — Filius medici — filii medicorum — Arma Romanorum erant scuta, loricae, galēae, pila — Homērus antiquus poēta Graecus — Vergilius poēta Romānus — Athēnae magnum oppidum Graeciae — Varia prata — Frumentum Aegypti — Mercurius unus deorum — Puéri et puellae — Ripae rivorum et flumiōrum — Agni sunt (εἱσι) praedā lupōrum — Tauri et lupi sunt periculosi — Periculosi sunt lupi agnis (δοτική) — Casae agricultarum — Corōnae rosārum — Corinthus antiquum oppidum — Corinthi sunt Graeci — Mensa poētae — Mensae poētarum — Alta fagus horti — Graeci nautae — Mercurius

deus eloquentiae—Caelum et terra—Aqua Nili fluvii—Nilus fluvius Aecypti—Vita humana—Sicilia est magna insula Italiae—Undae aquarum—Alexander erat (ήτο) Graecus—Imperium Alexandri—Olæ Minervæ—Bonum vimum—Vina Italiae et Graeciae sunt bona—Silvae Italiae sunt multæ et magnæ—Tota Graecia, totius Graeciae, toti Graeciae, totam Graeciā—Stellæ caeli—Mali piratae, malis piratis (δοτ.)—Antiqua historiæ Graeciae—Ranae rivorum—Odium Romanorum—Plantæ hortorum—Aqua rivorum.

3.

Φράσεις ἐλληνικαὶ πρός ἀπόδοσιν εἰς τὴν λατινικὴν γλῶσσαν.

Τὸ μίσος τῶν Ἐλλήνων—Οἱ οἴνοι τῆς Ἰταλίας—Κακὸς οἶνος—Η δχθη τοῦ ποταμοῦ—Τὰς δχθας τῶν ρυάκων—Οἱ ἀρχαῖοι Ἐλληνες καὶ Ρωμαῖοι ποιηταὶ—Τὰ γράμματα τῶν Ἐλλήνων καὶ τῶν Ρωμαίων—Οἱ πόλεμοι τῶν ἀρχαίων λαῶν—Μεγάλη ποινὴ—Τύψηλα καὶ παλαιὰ (ἀρχαῖα) δάση—Αἱ ὑψηλαὶ φηγοὶ τῶν ἀρχαίων δασῶν—Οἱ κάτοικοι τῆς Ἐλλάδος, τῆς Ἰταλίας, τῆς Κορίνθου—Μεγάλαι πόλεις—Η γῆ τῆς Αἰγύπτου—Σοφία καὶ φρόνησις μεγάλα ἀγαθά εἰσι (εἰναὶ)—Οἱ Κορίνθιοι γεωργοὶ—Αἱ ἔλαται τῶν γεωργῶν—Ποικίλοι εἰσὶν (εἰναὶ) οἱ κῆποι—Οἱ φιλόσοφοι τῆς Ἐλλάδος—Η φιλοσοφία τῶν Ἐλλήνων—Τὰ ὄντα τοῦ Νείλου—Ο Ερμῆς δ ἄγγελος τῶν θεῶν—Οἱ ὑπόποιοι τοῦ Ἀλεξανδρου—Μεγάλα μίση, μεγάλαι ποιναὶ—Η Ρώμη ἥτο (erat) κυρία τῆς Ἰταλίας—Ο κάτοικος τῆς νήσου, οἱ κάτοικοι τῶν νήσων, οἱ κάτοικοι τῆς νήσου—Η σελήνη ἔστι (εἰναὶ) βασίλισσα τῶν ἀστρῶν—Λύκος καὶ ἀμνός, λύκοι καὶ ἀμνοί, τοῖς λύκοις καὶ τοῖς ἀμνοῖς, τῷ λύκῳ καὶ τῷ ἀμνῷ—Τοῖς Ρωμαίοις ὑπῆρχε (erat) μέγα κράτος—Πολλοὶ τῶν κατοίκων τῆς Σικελίας ήσαν (erant) Ἐλληνες—Η Ἀθηνᾶ, θεὰ τῆς σοφίας καὶ τῶν γραμμάτων—Οἱ ναῦται εἰσι (εἰναὶ) ρωμαλέοι—Περὶ (circa μετὰ αἰτιατικῆς) τὴν καλύβην τοῦ γεωργοῦ ὑπάρχει (ἔστι) μέγας κῆπος καὶ μετὰ (post μετ' αἰτιατικῆς) τὸν κῆπον παλαιὸν δάσος.

4.

Οὐσιαστικὰ καὶ ἐπίθετα τῆς γ' κλίσεως, οὐσιαστικὰ τῆς δ' καὶ τῆς ε' μετ' οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων τῆς α' καὶ τῆς β'.

Mors, -tis (θάνατος), mortalis, immortalis (θυητός, ἀθένατος)

—tempus, -ōris (*χρόνος, καιρός*), —certus, -a, -um (*βέβηλος*), incertus, -a, -um (*ἀβέβαιος*) —Nemo (*οὐδεὶς*) —rex, -gis (*βασιλεὺς*) —dux, -cis (*στρατηγός, ἥγεμών*) —lex, -gis (*νόμος*) —pax, -cis (*εἰρήνη*) —senex, γεν. senis (*γέρων*) —corpus, -ōris (*σῶμα*) —civis, -is (*πολίτης*) —arbor, ōris (*δένδρον*) —sacer, sacra, sacrum (*ἱερός*) —Apollo, -īnis (*Απόλλων*) —laurus, -us (*δάφνη*) —dies, -iē (*ἡμέρα*) —nox, -ctis (*νύξ*) —cypressus, -i (*κυπάρισσος*) —cornu (*κέρας*) —comes, -ītis (*διπαδός*) —comis *ἄρση*. καὶ θηλ., come *οὐδέτερη*. (*φιλόφρων*) —carmen, -īnis (*χορός, ποίημα*) —ars, artis (*τέχνη*) —amor, -ōris (*ἔρως, ἀγάπη*) —decus, -ōris (*κόσμος, κόσμημα*) —magister, -tri (*διδάσκαλος*) —discipūlus, -i (*μαθητής*) —pelagus (*πέλαγος*) —exemplum, -i (*παράδειγμα*) —verbum (*λέξις, δῆμα*) —principium (*ἀρχὴ*) —templum (*ναὸς*) —aedes, -is (*ἐν τῷ ἐν.=ναὸς, ἐν τῷ πληθυντ.=οἶκος*) —domus, -us (*οἶκος*) —ager, -gri (*ἀγρός*) —sacer, -ēri (*πενθερός*) —gener (*γαμβρός*) —vis (*δύναμις*) —vir, viri (*ἀνήρ*) —castrum (*φρούριον*) —castra (*πληθ. στρατόπεδον*) —ius, -ūris (*δίκαιον*) —nix, nīvis (*χιῶν*) —nux, nūcis (*καρύα καικάρυον*) —crimen, -īnis (*ἔγκλημα*) —labor, -ōris (*πόνος, κόπος*) —sacerdos, sacerdotis (*ἱερεὺς*) —certamen, -īnis (*ἀγών*) —flos, flōris (*ἄνθος*) —poēma, -ātis (*ποίημα*) —pater, mater, frater, soror (*πατήρ, μήτηρ, ἀδελφός, ἀδελφὴ*) —parens, -tis (*γονεὺς*) —fons, fontis (*πηγὴ*) —frons, frontis (*μέτωπον*) —frons frondis (*φύλλωμα*) —mons, montis (*ὄρος*) —urbs, -is (*πόλις*) —civitas, -ātis (*πολιτεία*) —deus (*θεός*) —os, ūris (*στόμα*) —os, ossis (*ὀστοῦν*) —miles, -ītis (*στρατιώτης*) —exercitus, -us (*στρατός*) —mensis, -is (*μήν*) —frugaliitas, -ātis (*λιτότης*) —animal, ālis (*ζῷον*) —tribunal, -ālis (*δικαστήριον*) —canis, -is (*κύων*) —ovis, -is (*Ὥ趁着, πρόβατον*) —consul, -ūlis (*ὕπατος*) —praetor, -ōris (*πραιτώρ, στρατηγός*) —dictator, ūris (*δικτάτωρ*) —concordia (*δμόνοια*) —salus, -ūtis (*σωτηρία*) —durus, -a, um (*σκληρός*) —doctrīna (*διδασκαλία*) —imāgo, -īnis (*εἰκὼν*) —liber, libri (*βιβλίον*) —liber, -ēra, ērum (*έλεύθερος*) —nullus, -a, -um (*οὐδείς*).

5.

Concordia civium salus est civitatis — Alta est domus patris — Domus senis — Multa nix, multae nives — Frondes sil-

vārum—Comes regis—Cōmis rex—Magnae nuces—aedes
soc̄eri—Bonae lēges salus popūli—Dura lex sed lex—Vitā
sine (ἀνευ) doctrīna, est mortis imāgo—Homīnes sunt mor-
tales, deus immortālis—Certi tempōris—Discipūlis (δοτ.)
sunt libri—Discipulōrum magistri—Tempus mortis incer-
tum est, mors est certă—Nemo est immortālis—Reges
antiquae Romae—Dux militū—Corpus humānum, cor-
pōra humāna—Pax hominībus—In (ἐν) horto sunt mul-
tae et altae arbōres—Sacrae silvae deōrum—Sacra silva
Apollinis—Laurus erat sacra Apollīni—Historīa urbīs
Romae et regum Romanōrum—Agricōla (Ἀγρικόλας κύριον
ὄνομα) erat sacer Tacīti (Τάκιτος κύρ. ὅν.) et Tacītus erat
gener Agricōlāe—Dies et noctes eram (ἡμην) in pelāgo—
Bestiārum cornua.

6.

‘Ο γέρων ἔστι φιλόφρων—‘Ο οἰκος τοῦ γέροντος—Τῶν μεγάλων
βασιλέων—Τοῖς βασιλεῦσιν—‘Ο ναὸς τοῦ Θεοῦ, δ οἰκος τῶν ἀν-
θρώπων—Μεγάλα κάρυα—Πολλὰς ἡμέρας καὶ πολλὰς νύκτας, πολ-
λῶν ἡμερῶν καὶ πολλῶν νυκτῶν—‘Εχω (habeo) πολλὰ καὶ καλὰ
βιβλία—‘Η δύμονιά ἔστιν ἡ σωτηρία τῶν πόλεων καὶ τῶν πολιτειῶν
—Τῶν πολιτῶν, τῶν βασιλέων, τῶν τεχνῶν, τῶν γερόντων—τῶν
θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων—τοῖς κυρίοις, τοῖς ἑρεῦσι, τοῖς παιηταῖς,
τοῖς οἰκοις—Τῶν ἀγαθῶν ποιητῶν, τῶν ὑψηλῶν δένδρων—Πολλὰ
ծστᾶ, πολλὰ σώματα—Τῶν ծστῶν, τῶν στομάτων, τῶν φυλλωμάτων,
τῶν παραδειγμάτων, τῶν ἀγώνων, τῶν ἀνδρῶν, τῶν δυνάμεων, τῶν
ἐγκλημάτων—‘Η ἀρχὴ τοῦ πόνου, αἱ ἀρχαὶ τῶν πόνων—Τοῖς ἑ-
ροῖς δένδροις, τοῖς ἀγαθοῖς πολίταις, τοῖς στρατοπέδοις—‘Η δάφνη
τοῦ Ἀπόλλωνος—Τὸ κόσμημα τῶν μαθητῶν—‘Η ἀγάπη τοῦ Θεοῦ
—Οἱ ὕπατοι καὶ οἱ πραΐτωρες τῶν Ρωμαίων—τῶν ὑπάτων, τῶν
πραΐτώρων, τῶν ἀνθέων, τῶν κυνῶν, τῶν προσβάτων, τῶν καλυκῶν
—‘Ὕψηλὴ κυπάρισσος—Πολλῶν ἡμερῶν—Πολλῶν στρατιωτῶν—
Αἱ πηγαὶ τῶν ποταμῶν—Τὰ μέτωπα τῶν ἀνθρώπων—Τὰ φυλλώ-
ματα τῶν δένδρων—Νύξ, κάρυον, χιών—Νυκτός, καρύου, χιόνος
—‘Η καρύα ἔστι (εἶναι) δένδρον ὑψηλὸν—Οὐδείς, οὐδενὸς—‘Η λι-
τότης τῶν γεωργῶν, τῆς λιτότητος τοῦ γεωργοῦ.

7.

'Ονόματα τῆς γ' αλίσεως.

Ordo, -inis (τάξις) — caro, carnis (κρέας) — dos, dōris (προΐξ) — quies, quietis (ἡσυχία) — merces, -ēdis (ἀμοιβὴ) — origo, -inis (ἀρχὴ) — imāgo, -inis (εἰκὼν) — natio, -ōnis (ἔθνος) — oratio, -ōnis (λόγος) — aequor, -ōris (πέλαγος) — iter, itinēris (πορεία, δόδος) — frigus, -ōris (ψῦχος) — orbis, -is (κύκλος) — piscis, -is (ἰχθύς) — sanguis, -inis (αἷμα) — dens, -tis (δόδος) — grex, gregis (ἀγέλη) — custos, -ōdis (φύλαξ) — sol, -ōlis (γῆλιος) — sal, -alis (ἄλας) — palus, -ūdis (τέλμα) — mons, -tis (ὄρος) — iuventus, -ūtis (νεότης) — ver, -ēris (ἔαρ) — aes, -ris (χαλκός).

Σημ. Περὶ τοῦ γένους τῶν ὀνομάτων τῆς γ' αλίσεως βλέπε σ. 21.

8.

Ordo senatorius (συγκλητικὸς) erat primus ordinum Romae (ἐν Ρώμῃ). — Praeclara (ἐξαίρετος, λαμπρὸς) est oratio Ciceronis (Κικέρων) pro Milone (ὑπὲρ τοῦ Μίλωνος). — Milo erat bonus civis. — Origo hominum divina (θεῖος, ἐκ θεοῦ) est. — Bonam postulavimus (ἐζητήσαμεν) carnem. — Somnus (ὕπνος) est mortis imāgo. — Temporibus (χρόνος) Ciceronis ἡ ἑλληνικὴ (graecus) lingua ἦτο γνωστὴ (notus) τοῖς Ρωμαίοις. — Longum (μακρὸς) est iter ex Italia in Britanniam (Βρετανία). — Proximo (προσεχῆς) vīre Caesar magnis itineribus properavit (εσπευσεν) in Galliam (Γαλατία). — Proxima nocte dictator (δικτάτωρ) iter continuavit (ἐξηκολούθησε). — Pulchrum (ώραιον) erat marmor (μάρμαρον) statuarum (ἄγαλμα) graecarum. — Ora (πρόσωπον) multorum hominum pallida (ώχρὸς) sunt.

9.

Ἡ προΐξ τῶν Ρωμαίων γυναικῶν (mulier) ἦτο μικρὰ (parvus). — Τὴν ἀληθὴν ἀρχὴν πολλῶν πόλεων (urbs) ἀγνοοῦμεν (ignoramus). — Ἐν τῇ ἡμετέρᾳ (noster) νήσῳ (in μετὰ ἀφαιρετικῆς) εἰναι (sunt) ὑψηλὰ (altus) δένδρα (arbor). — Μεγάλη ἀμοιβὴ ἔδειθη (data est) τοῖς στρατιώταις. — Τὰ εἶδη (genus) τῶν ποιημάτων (carmen) εἰναι διάφορα (varia). — Διευκόλ (Africānus) λέων (leo) ἐφονεύθη (occisus est) ὑπὸ (ab, a μετὰ ἀφαιρετικῆς) Ρωμαίου μονο-

μάχου (gladiātor). — Ο Κικέρων ἔγραψε (scripsit) πολλοὺς λόγους. — Εξαίρετοι εἶναι οἱ λόγοι τοῦ Κικέρωνος ἐναντίον (in μετὰ αἰτιατικῆς) τοῦ Κατιλίνα (Catilinā). — Ζητεῖ (postūlat) μεγάλην ἀμοιβήν. — Ἀχανὲς (vastus) πέλαγος καὶ ὑψηλὰ δένδρα κοσμοῦσι (ornant) τὴν γῆν τῶν Βρεττανῶν (Britannus). — Κατὰ τὸ ἔαρ (ἀφαιρετική) αἱ πορεῖαι ἡμῶν (αἱ ἡμέτεραι πορεῖαι) θὰ εἶναι (erunt) μακρὰ (longus). — Τὸ μάρμαρον εἶναι ὥραιον. — Εχομεν (habēmus) ἄρτον (panis), σίνον (vinum), υρέας καὶ τρεῖς ἵχθυς. — Τὸ πρόσωπον τῶν συνωμοτῶν (coniuratus) ἦτο (erat) ὠχρόν. — Ἡ κόρη ἐκόσμησε (ornāvit) τὴν ἑαυτῆς (suus) κόμην (crines πληθ.). δι' ἀνθέων (ἀφαιρετική). — Περὶ (circum μετ' αἰτιατικῆς) τὴν πόλιν ἥσαν (ērant) μεγάλα τέλματα. — Εἰδομεν (vidīmus) δύο μεγάλας ἀγέλας βοῶν (bos).

10.

Ἐπανάληψις οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων πασῶν τῶν κλίσεων μετὰ δημάτων.

eloquentia oratōris animos hominum movet (συγκινεῖ). — In urbibus multi divites sunt et multi pauperes (πτωχός). — Messores (θεριστῆς) falce (falx, δρέπανον) segētes (σπαρτά) recidunt (κόπτουσι). — Flores tui habent pulchrum colorem (χρῶμα). — Athēnae laude (ἐπαίνος) artium et litterarum diu (πολὺν χρόνον) floruerunt (ῆκμασαν). — Ignavi (δειλὸς) milites pericula (κίνδυνος) timent (φοβοῦνται). — Fulgūra (ἀστραπή) in silvis lucem praebent (παρέχουσι). — Gladiatōrum pugnae Romānis magnam laetitiam (χαράν, εὐχαρίστησιν) praebēbant. — Cicero senatum (σύγκλητος, γερουσία) couvōcat (συγκαλεῖ). — Tota (δλόκληρος) Italia in metu (φόβος) erat propter (ἔνεκα) Catilinam. — Prusias (δ Προυσίας), rex Bithyniae, filium senatiū commendāvit (συνέστησε). — Xerxes maximus exercitus (στρατιά) in Eurōpam transportāvit (διεβίβασε). — Deus omnium rerum auctor (δημιουργός) est. — Milites humaverunt (ἔθαψαν) ossa hostium (πολέμιος). — Saepē (συχνάκις) spes (ἐλπίς) hominum fallaces (fallax, ἀπατηλὸς) sunt.

11.

Τὴν ἐπομένην (proxīmus) ἡμέραν δ Καίσαρ ἐξηκολούθησε τὴν

παρείαν μετὰ (cum μετ' ἀφαιρετικῆς) τῆς δεκάτης λεγεῶνος (legio). — Ἐν τῇ μάχῃ (pugna) δὲ Κῦρος (Cyrus) ἦτο ἐν (in μετ' ἀφαιρετικῆς) τῷ μέσῳ τῆς παρατάξεως (=ἐν τῇ μέσῃ, medius, παρατάξει, acies), δὲ Κλέαρχος (Clearchus) μετὰ (cum μετ' ἀφαιρετικῆς) τῶν Ἑλλήνων μισθοφόρων (mercennarii) ἐν τῷ δεξιῷ (dexter) κέρατι (cornu), δὲ Ἀριαῖος (Ariaeus) ἐν τῷ ἀριστερῷ (sinister). — Ἀλέξανδρος δὲ μέγας ἦτο υἱὸς τοῦ Φιλίππου βασιλέως τῶν Μακεδόνων (Macēdo, -ōnis). — Οἱ νέοι (iuvēnes) ἔχουσι μεγαλοψυχίαν (μεγάλην ψυχήν). — Οἱ δύμροι (imber) συχνάκις βλάπτουσι (laedunt) τὰ ἄνθη καὶ τοὺς καρποὺς (fruges). — Οἱ δδόντες τῶν κυνῶν (canis) εἶναι σκληροὶ (durus) καὶ δέξιες (acuti). — Τῶν σκληρῶν καὶ δέξιων δδόντων. — Τῷ σκληρῷ καὶ δέξει δδόντῳ. — Οἱ Ἐληγνες εἰχον(habebant) πολλὰς πόλεις. — Ή ταχύτης (celeritas) τῶν πλοίων (navis) συχνάκις διπήρεεν (fuit) ἀφορμὴ (causa) νίκης (victoria) τοῖς Ρωμαίοις. — Ἐν τῇ θαλάσσῃ(mare) καὶ τοῖς ποταμοῖς (flumen) διάφορα εἴδη ιχθύων. — Τὸ κέρας τῆς ἀφθονίας (abundantia) εἶχε (habebat) πολλοὺς καρπούς (fructus) καὶ πολλὰ ἄνθη.

12.

Παραθετικὰ τῶν ἐπιθέτων (ἰδ. σελ. 38 καὶ 156).

Nihil est miserius (ἀθλιος) servitute (δουλείᾳ). — Nihil est eloquentia (εὐγλωττία) difficultius. Eloquentia res est omnium difficultissima. — Pauperes saepe multo (καὶ πολὺ) magnificiores (μεγαλόδωρος) sunt quam divites. — Sencus (αἰσθησις) videndi est omnium nostrorum sensuum acerrimus (δέξις). — Somnus morti simillimus (δμοιος) est. — Urbs Syracusae erat omnium Sicularum (σικελικὸς) urbium pulcherrima. — Ferocii (ἄγριος) erant antiqui Galli, ferociores Germāni, ferocissimi Scythae. — Sapientis (σοφὸς) erat Xenophon, sapientior Plato. — Omnium philosophorum sapientissimus Aristoteles. — Quid dulcissimus (γλυκὺς) patria?

13.

Νὰ σηματισθῶσι τὰ παραθετικὰ τῶν ἑξῆς ἐπιθέτων.

celer (ταχὺς)	felix (εὐτυχῆς)
bonus (ἀγαθὸς)	magnus (μέγας)
celeber (πολυάνθρωπος)	pius (εὐσεβῆς)

idonēus (κατάλληλος)	parvus (μικρός)
acer (ἀξένς)	magnificus (μεγαλοπρεπής)
fortis (ἰσχυρός)	piger (δύχνηρός)
maledīcus (κακολόγος)	malus (κακός)

14.

Τὰ ὅψιστα ὅρη τῆς Εὐρώπης (Eurōpa) είναι (sunt) αἱ Ἀλπεις (Alpes).—Τὸ ὅρος είναι ὑψηλότερον ἢ (quam) δ λόφος (collis).—Οὐδεὶς (nemo) ὑπῆρξε (fuit) δικαιότερος (iustus) ἢ (quam) δ Ἀριστεῖδης (Aristides), οὐδεὶς σοφώτερος ἢ δ Σωκράτης (Socrātes).—Ἄριστα (ὑπερθετ. τοῦ bonus) ἦσαν τὰ πλοια τῶν Φοινίκων (Poenus). — Οἱ Φοίνικες ἦσαν τολμηρότατοι (audax) καὶ ἐμπειρότατοι (perītus) ναῦται. — Ο Νέστωρ ἦτο συνετώτατος (prudens), δ Ὁδυσσεὺς (Ulysses) πανουργότατος (callidus). — Ο ἀδελφὸς είναι εὐσεβέστερος (pius) ἢ (quam) δ φίλος.—Ο Αἰνείας (Aenēas) ἦτο εὐσεβέστατος.—Πολυανθρωπόταται ἦσαν αἱ πόλεις τῶν Φοινίκων.—Μέγιστα ἦσαν τὰ τείχη (moenia) τῶν πόλεων τῆς ἀρχαίας Ἰταλίας.—Ο ἴσχυρότατος (fortis) τῶν Ἑλλήνων ἡρώων (hēros) ἦτο δ Ἀχιλλεὺς (Achilles).—Ο Ὅμηρος (Homērus) είναι δ μέγιστος τῶν ποιητῶν.—Ἡ Σικελία είναι κατὰ πολὺ (multo) μικροτέρα (συγκριτικὸν τοῦ parvus) τῆς Ἰταλίας (ἀφαιρετική).—Ἐπὶ τῶν (in μετ' ἀφαιρετικής) ὑψίστων δρέων ὑπάρχει (est) πάντοτε (semper) χιών.

15.

Νὰ σχηματισθῶσιν ἐπιρρήματα μετὰ τῶν παραθετικῶν αὐτῶν ἐκ τῶν ἔξῆς ἐπιθέτων (σελ. 41 § 86).

bonus (ἀγαθός)	pius (εὐσεβής)
altus (ὑψηλός)	celer (ταχὺς)
malus (κακός)	maledīcus (κακολόγος)
piger (δύχνηρός)	sapiens (σοφός)

16.

Ἀντωνυμίαι.

Ἐγώ καὶ σὺ—Ἡμῶν καὶ ὑμῶν—Ὑμῖν καὶ ἡμῖν—Οδε δ ἀνὴρ—Τοῦδε τοῦ ἀνδρὸς—Τῷδε τῷ πατρὶ—Τοῦτον τὸν ἀνδρα—Τούτων τῶν ἀνδρῶν—Ἐκείνη ἡ πόλις—Ἐκείνους τοὺς στρατιώτας—Ἡμεῖς

οἱ Ἑλληνες—Οἱ ἐμὸς πατὴρ—Η ἐμὴ μήτηρ—Τῆς σῆς ἀδελφῆς
—Τοῦ ἔαυτοῦ ἀδελφοῦ—Πάντας ἔκεινους τοὺς ἄνδρας, πάντων τού-
των τῶν ἀνδρῶν—Τίς ἐστιν δ ἀνὴρ;—Τίνες εἰσὶν οἱ στρατιώται;—
Ἐμοί, σοι, ἔκεινῷ, τούτῳ, τίνι;—Ἐκείνη ἡ γυνὴ (mulier, -ēris),
ἔκεινης τῆς γυναικός, ἔκεινῃ τῇ γυναικὶ, ἔκειναις ταῖς γυναιξὶ.

17.

*Ἄριθμητικὰ μετ' ἐπαναλήψεως τῶν προηγούμενων
ἀσκήσεων.*

Quinque milites—Primus dux—Triginta arbores—Ter-
tium senem—Illam quartam mulierem—Centum homines—
Centesima pars (γεν. partis, μέρος)—Centesimae partis—
Mille milites—Sex milia militum—Septingeni—Unius viri
—Duorum virorum—Duarum mulierum—Quater—Deni—
Vicesimus—MDCC—LIII—CLV—XIX—XCII—LX—DC.

18.

Πεντήκοντα πέντε ἄνδρες καὶ τριάκοντα ἑπτὰ γυναικες.—Ο χι-
λιοστὸς στρατιώτης — Πεντάκις, ἕξάκις, ἑπτάκις, δεκάκις — Ανὰ
πέντε, ἀνὰ δκτώ, ἀνὰ ἔξ—15, 24, 32, 86, 91, 102, 203, 1850,
1904 (νὰ γραφῶσι διὰ ῥωμαϊκῶν ἀριθμῶν καὶ νὰ ἐκφωνηθῶσιν ὡς
ἀπόλυτα καὶ ὡς τακτικά ἀριθμητικά).—Δύο εὐτυχέστεροι μαθηταὶ—
Ἐκείνους τοὺς τρεῖς εὐτυχεστάτους ἄνδρας—Τούτους τοὺς δύο ταχεῖς
ἱππους—Ταῦτα τὰ πέντε μεγάλα καὶ ὑψηλὰ δένδρα—Οὕτος ἐστιν δ
τέταρτος, ἔκεινός ἐστιν δ δέκατος πέμπτος—Τρία καὶ πέντε καὶ ἔγγεα.

19.

Tὸ δῆμα sum καὶ τὰ δήματα τῶν τεσσάρων συζυγῶν.

Ο Ἀπόλλων ἦτο θεὸς τῆς μουσικῆς (musicae) — Η Ἀθηνᾶ
εἶναι (ἐστι) θεὰ τῆς σοφίας καὶ τῆς φρονήσεως—Ο κύων ἦτο καὶ
θὰ εἶναι (ἐσται) πάντοτε (semper) πιστὸς (fidēlis)—Οἱ πιστοὶ φίλοι
(amicus) εἶναι (εἰσι) πάντοτε προσφιλέστατοι (carus, ὑπερθ.)—Τῶν
γραμμάτων αἱ βίζαι (radix, -icis θηλ.) εἰσὶ πικραὶ (amarus), οἱ
καρποὶ γλυκεῖς (dulcis, -e)—Ὑμνοῦμεν τὸν Θεόν, ὑμνεῖτε τὸν Θεόν,
ὑμνήσωμεν αὐτὸν—Ἀγαπῶ (amo) τοὺς φίλους—Ἀγάπα τοὺς γο-
νεῖς, τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα—Ἀγαπήσεις κύριον τὸν Θεόν σου
—Τὰ ώραῖα (pulcher, -a, -um) ποιήματα τέρπουσι. (delectare)

τοὺς νέους (iuvēnis), τοὺς ἄνδρας, τοὺς γέροντας — Γάλακτι (lac, -ctis, oīd.) τρέφονται (nutrio, -īvī δ') τὰ παιδία (infans, infantis) — Εγράψα σήμερον (hodiē) δέκα ἐπιστολάς, χθὲς (heri) εἶχον γράψη δώδεκα — Ο γράψων, δ γράψεις, ή γράψουσα, ή γράψασα, τὸ γράψεν — Παραινεῖν (monere), παραινέσαι, παραινέσειν, παραινεῖσθαι, παραινεθῆσεσθαι — Ο υἱός (filius) ἀγαπᾷ τὸν πατέρα — Ή θυγάτηρ (filia) ἀγαπᾶται ὑπὸ (ab, a μετ' ἀφαιρετικῆς) τῆς μητρὸς — Λέγω (dico), ἔλεγε, ἐλέγομεν, εἴπον, εἴρηκας (ἔχεις εἰπῆ), ἔρεις (θὰ εἴπῃς), ἔρει, (ἐὰν) λέγης, (ἐὰν) λέγητε.

20.

Ασκήσεις ἐπὶ τῶν ὁμοίων.

Capio (νὰ δειχθῇ ή ἀνωμαλία τοῦ ὥρματος τούτου) — Romāni mare (θάλασσα) situm (κείμενος) inter (μεταξὺ) Eurōpam et Asiam appellabant (δνομάζω) «mare nostrum». — Sparta, caput (κεφαλή, πρωτεύουσα) Lacedaemoniōrum, moenia (τείχος) non habebat (ἔχω) — Corvus (κόραξ) aliquanto (ποτέ), cum (ὅτε, ἐπειδὴ) casēum (casēus τυρὸς) raptavisset (rapto ἀρπάζω), cum (μετά, σύν) praedā suā in altam arborem evolvavērat (ἔξιπταμαι) — C. Iulii Caesāris praenōmen (πρωνύμιον) est Gaius, nomen (δνομα) vel (ἢ) nomen gentile (τοῦ γένους) Iulius, cognōmen (ἐπώνυμον) Caesar — Simonides, egregius (ἔξοχος) Graecōrum poēta, in multis urbibus Asiae carmina sua cantans (catdo ἄδω) magnas divitias sibi paravērat (paro, ἀre παρασκευάζω) — Post (μετά) bellum (πόλεμος) Persārum Athenienses urbem muris (murus συνών. τοῦ moenia) munivērunt (μυνίο, ἵre δχυρόω) — Romūlus et Remus a (ὑπὸ) Iupā (λύκαινα) nutriti esse narrantur (narro, ἀre διηγοῦμαι, λέγω, μυθολογῶ) — Vastāre (vasto ἐρημώ, καταστρέψω) agros — Coriolānus quem Romāni exsilīo (εὐδέτ. φυγή, ἔξορία) multavērant (multo, -ἀre κολάζω, τιμωρῶ) civium suōrum agros vastavisset (ῆθελε....), nisi (εἰ μὴ) mater et uxor (γεν. σορis, σύζυγος) eius animum (animus, ψυχή, καρδία) mollivissent, (mollīo, ἴri, μαλάσσω).

21.

Η Ιουλία, θυγάτηρ τοῦ Γαῖου Ιουλίου Καίσαρος ὑπανδρεύθη

(nubo,-ere μετὰ δοτικῆς) τὸν Πομπήιον — Τὴν Ἰουλίαν, θυγατέρα τοῦ Αὐγούστου (Augustus), ἡτις εἶχεν ὑπανδρευθῆ (παθ. ὑπερσυντ. τῆς δριστικῆς τοῦ nubo) τὸν Ἀγρίππαν (Agrippa κατὰ δοτ.), ὁ αὐτοκράτωρ (imperator,-oris) Τιβέριος (Tiberius) εἰς (in μετὰ αἰτ.) γάμον (matrimonium οὐδέτ.) ἡγάγετο (παρακ. δριστ. τοῦ dūco)— ‘Ο Τάκιτος ὁ συγγραφεὺς (scriptor,-ōris) τῶν ῥωμαϊκῶν πραγμάτων, (res τῆς ε') τὰ ἡθη (mos, moris) τῶν Γερμανῶν (Germānus) περιέγραψε (describo)— ‘Η τιμὴ (honor) τρέφει (alo, ἔρε) τὰς τέχνας—Αἱ τέχναι τρέφονται ὑπὸ (ab ἀφαιρετ.) τῆς τιμῆς—Θραύεται (rumpo, ἔρε) τὸ τόξον (arcus, -us ἀρσ.), ὁ καθ' ὑπερβολὴν (nimium) ἔτεινας (tendo)—Εἰς τρεῖς καιροὺς (tempus οὐδ.) ὁ βίος τῶν ἀνθρώπων διαιρεῖται (divido,-έρε), ἐπερ (quod) ἔστιν, ὅπερ ἐγένετο, ὅπερ ἔσται.

22.

Ἐπανάληψις πάντων τῶν προηγουμένων.

O Mercuri, fili Maiae, tu deorum nuntius fuisti — Deus mundum semper gubernat (κυβερνῶ) — Nos amamus beneficia (εὐεργέτημα) amicorum — Tuq eloquentia (εὐγλωττία), Marce Tulli (Μάρκος Τύλλιος Κικέρων), patrīae (πατρὶς) praesidium fuit — Graeci suērunt magistri Romanorum — Nos agros et hortos habemus, vos habētis boves et oves — In agris est frumentum, in silvis herbae (herba θηλ. χόρτος) — Facies (ὄψις) non semper speculum (κάτοπτρον) est fidēi (τῆς ε', πίστις) et spēi (ἐλπίς) — Eloquentia oratōris animos hominum movet (movēo, ἔρε, κινῶ) — Ignāvi (δειλὸς) milites pericula (οὐδ. κίνδυνος) timent (timēo, ἔρε φοβούμαι) — Canum dentes (dens, -tis ὀδοὺς) sunt duri et acuti (δέινος) — Atrae (ater, -a, -um μέλας) nubes (νέφος) indīces (προάγγελος) imbrīum (ομβρος, βροχὴ) sunt — Homīni quinque sensus (αἰσθησίς) sunt visus, audītus, tactus, gustus, odorātus — Duodecim sunt menses primus Ianuarius, secundus Februarius (νὰ συμπληρωθῶ τὰ δύναματα τῶν δώδεκα μηνῶν μετὰ τῶν τακτικῶν ἄριθμητικῶν) — Equitātus (τῆς δ', ἵππικὸν) Romanorum magnō impētu (impētus δρμὴ) hostiūm (τίνος δύναματος;) copias (τί σημαίνει ἡ λέξις ἐν τῷ ἐνικῷ καὶ τί ἐν τῷ πληθυντικῷ;) fugāvit (fugo, -āre, τρέπειν εἰς φυγήν, φυγαδεύειν).

23.

Ἡ Ἡρα (Iūno, -ōnis) ἡτο σύζυγος (coniux, συνώνυμον;) καὶ ἀδελφὴ τοῦ Διὸς (δ Ζεύς;) βασιλέως τῶν θεῶν—Οἱ κύνες εἰναι φύλακες (custos, -ōdis) τῶν βοῶν, τῶν προθάτων, τῶν χοίρων (sus, -uis)—Τὸ κρέας τῶν ζώων ἐσθίεται (edo, -ere) ὑπὸ (a, ab ἀφαιρ.) τῶν ἀνθρώπων—Οἱ Ἀρωματοὶ κατέστρεψαν (deléo) τὴν Καρχηδόνα (Carthāgō, -īnis)—Οἱ Ἀρωματοὶ ὑποκρίται (histrīo, -onis), ἀφ' οὗ ἦθελε περατωθῆ (cum μετὰ τοῦ ὑπερσυντ. δριστ. τοῦ finīo, -īre) ἡ θέα, στραφέντες (convertō, παθητ. παρακ. μετοχ.) πρὸς (ad μετὰ αἰτιατ.) τοὺς θεατὰς (spectator, -ōris) ἀνέκραζον (exclāmo, -āre). Χειροκροτήσατε! (plaudo)—Νὰ σχηματισθῇ ὁ παρακείμενος τῆς ὑποτακτ. καὶ τῆς ἀπαρεμφάτου, ἐνεργ. καὶ παθ. τῶν ἔξης ῥημάτων: sonāre, domāre, dare, monēre, augēre, lugēre, vidēre, audēre, colēre, strepēre, sinēre, cernēre, fingēre, figēre, fluēre, capēre, fidēre, vincēre, ventrē, sepelīre.

24.

Carthāgo delēta est a (ὑπὸ) Romānis—Bis dat, qui cito (ταχέως) dat—Sparta vīros non muros habēbat—Alcibiādes puer in palaestra cum nescīret (ἐπειδὴ — nescīo = δὲν ηξεύρω) quomodo (τίνι τρόπῳ) ab adversario (ἀντίπαλος) se solvēret (μέσον, ἀπαλλάττομαι), illius manum (χειρ) momordit—Castra bina castra—magnae divitiæ—Iter Romanōrum—Archīas (Ἄρχιας Ἐλλην ποιητὴς) populi Romāni nomen carminībus celebrāvit (ὑμνῷ)—Nomina Homēri et Hēsiōdi discipūlis nota sunt (nosco, γινώσκω)—Hasdrūbał frater Hannibālis a Claudiō Nerōne, consule Romāno, fugātus est (fugo=τρέπω εἰς φυγὴν)—Populi Ronāni nomen ab Archīā poēta Graeco celebratū est—Splendor (λάμψις) sōlis (sol, ἥλιος)—Ὕδωρ θαλάσσιον (marīnus, -a, -um) — Ἄλας θαλάσσιον—Ἡ Ἀρώμη ἐπὶ μακρὸν χρόνον (diu) ὑπῆρξεν (ἐγένετο) κεφαλὴ (caput, -itis) τῆς οἰκουμένης (τοῦ κύκλου orbis τῶν γαιῶν)—Ποικίλοι ήσαν οἱ νόμοι τῶν Γαλατῶν—Λίθος (lapis, -īdis), λίθῳ, λιθού, λιθίνου (lapidēus, -a, -um)—Γέφυρα (pons, -tis) λιθίνη—Μέγιστος, μεγίστῳ, ἐλάχιστα, ἐλάσσονι, μεῖζονες—Ὕψηλοτέρου, ὑψηλοτέροις—Ἡ τάξις (ordō, -nis) τῶν συγκλητικῶν (senātor, -ōris).

25.

Nihil est virtute (*ἀραιρ. ἀποδοτ.* διὰ γεν.) formosius, (formosus, -a,um, εὖμορφος, ὥρατος), nihil pulchrīus(pulcher, -a,-um, καλός, ὥρατος), nihil amabilis (amabīlis, ἀξιέραστος)—Nihil est eloquentiā difficultius—Dies magis (μᾶλλον) idonēus (ἐπιτήδειος) est ad labōrem quam nox—Nihil est magis regium (βασιλικὸς) quam clementia (ἐπιείκεια)—Ipse rex—Eodem die—Illi homīnes—Homo ipse est faber(δημιουργὸς) fortūnae (τύχη) suae—Hic est filius cuius pater mortuus est (morior, ἀποθνήσκω)—Caesar hortātur milītes—Quot (πόσοι) milītes erant in pugna (μάχη) ?—Nescio—Quōta (πόστη) hora est?—Tertia—Ego lego eosdem libros quos tu legis—Incredibīlis (ἀπίστευτος) est ea res—Vergilius et Horatius quorum carmina legimus—Cuius est hic liber ?—Cui dederas illum librum ?—Quibus dixisti hanc fabūlam (μῦθος)? Quid faciatis hic?—Abīte (abeo=ἀπέρχομαι) hinc—Nemo, nullus homīnis—Tria sunt genēra (ὸν. genus) nominum, masculīnum, feminīnum et neutrum—Qualis pater, talis filius.

26.

Νὰ κλιθῶσι τὰ ἔξῆς ὄνόματα :

Unus deus—una filia—unum os (ōris)—Duo consūles—duae legiōnes—duo templū—tres libri—tres urbes—tria dona (δῶρα)—solus senex—sola mulier—solum iter—Δὲν δυνάμεθα πάντες τὰ πάντα—Τί ἐσθίεις ; Τί ἐσθίει ;—Οὐ βούλεται—Νὰ σχηματισθῇ ἡ αἰτιατ. τεῦ ἐν. καὶ ἡ ὄνομαστ., γενικὴ καὶ αἰτιατ. τοῦ πληθ. τῶν ἔξης ὄνομάτων : animal, mare, vetus (-ēris, παλαιός), imbris (-is, δετός), canis, ars, mus (uris, μῦς), cliens (-tis πελάτης), bos, civis, pax, dux, arbor—Αἰσχρὸν (τυρpis, -e) τὸ φεύδεσθαι (mentiri) καὶ (vel) ἀπαξ—Τὰ πτηνὰ (avis) ἔχουσιν ἀνάδυο πόδας (pes,-dis) —Πᾶν ὥρατον πρᾶγμα εἶναι καὶ δύσκολον.

27.

Προοθέσεις (σελ. 102).

Ante domum, ante noctem—Apud Cicerōnem scriptum est—Apud consūlem multum valēbat (ἰσχύω) praetor.—Frater

habitabat(κατοικῶ) apud amīcum tuum—Ad vesp̄erūm(έσπέρα) venīam—Hostes (πολέμιος) posuērunt (pono, τίθημι) castra adversus (ἀπέναντι) urbem—Omn̄ia ad nutum (νεῦμα) alicuius facere—Contra lēgem facere aliquid—Contra natūram (secundum natūram τὸ ἐναντίον) Extra muros (intra muros τὸ ἐναντίον)—Intra lunam nihil est nisi mortale et cadūcum (πτώσιμος, φθαρτός). — Caesar castra posuit iuxta murum—Penes rēgem est omnis potestas(ἐξουσία) — Hoc fēci praeter consuetūdinem (συνήθεια) meam—Omn̄es praeter unum periērunt (ἀπόλλυμαι)—Villūla (μικρὰ ἔπαυλις) mea est prope urbem—Supra lūnam aeterna sunt omn̄ia—De nocte venīam ad te—Multis cum lacrīmis (δάκρυ) — Cicero scripsit librum de amicitia—Galli misērunt lēgatos de pace—Ex memorīā recitare (ἀπαγγέλλω), ex tempōre (ἐκ τοῦ προχείρου) dicere—Hostes sub iugum (ζυγὸς) misērunt exercitūm (στρατὸς) Romanōrum—Sūb divo (ἐν ὑπαίθρῳ) dormīre (κοιμῶμαι)—In urbe esse, in urbem ire—In ōre semper habēbat nomen tuum—In Graeciam—In rebus secundis (εὐτυχία), in rebus adversis (δυστυχία).

28.

Συντακτικόν.

Περὶ γενικῆς (σελ. 139).

Δύσκολος εἰναι ἡ φροντὶς τῶν ἀλλοτρίων (aliēnus) πραγμάτων—Ο θάνατος εἰναι ἀνάπauσις (quies, -tis) τῶν πόνων—Ο Λέπιδος μέγα εἶχε μίσος τῆς δουλείας (servītus, -tūtis)—Οὕτω (ita) φανερὸν εἰναι ὅτι ὑπάρχουσι θεοί (ἀπαρέμφ.), ὥστε ὅστις τοῦτο ἀρνεῖται (nego, ἐνεστ. ὑποτακτ.) μόλις (vix) τούτον θὰ θεωρήσω (existimō) ὑγιοῦς (sanus) διανοίας (mens, -tis)—Τῶν Ἑλλήνων ῥητόρων ἐπιφανέστατοι (ἐπιφανῆς=praestant) εἰναι ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐγένοντο ἐν Ἀθήναις (ἀπλῆ ἀφαιρετ.), τούτων δὲ (autem) πρῶτος (princeps) εἰναι δ Δημοσθένης) — Πολλὰ τούτων (iste) τῶν δένδρων τῇ ἐμῇ χειρὶ (manus, -us, ἀφαιρετ.) ἐφυτεύθησαν (sēro, -ēvi, -ātum, -ēre)—Η δικαιοσύνη οὐδὲν βραβείον (praetium) αἴτει (expēto)—Μόνοι (ἡμεῖς) πάντων τῶν ἐμψύχων ὄντων (animans) ἔγνωμεν (cognosco) τὰς ἀνατολὰς τῶν ἄστρων καὶ τὰς δύσεις (ortus, -us, obitus, -us)—Ο

Βιργίνιος εῖς ἐκ τῶν πολλῶν (d e...) τὴν θυγατέρα τῇ ἔαυτοῦ (suus) χειρὶ ἐφόνευσεν (occido)—Που γῆς (πληθ.) ἥσο (παρατ. ὑποτακτ.) οὐδέ γε (quidem) ὑπώπτευον (suspicor).

29.

Quis nescit primam esse historię lēgem ne quid falsi(ψευδὲς) dicere audēat?—Pythagoras cum in geometrię quiddam novi(νέος) invenisset(ἐφευρίσκω) Musis bovem immolasse diciunt—Graeci sunt contentiōnis (ἔρις) cupidiōres (ἐπιθυμητικὸς) quam veritatis—Pythagoras sapientiae studiōsos appellavit philosōphos—Omnes immemōrem (τὸν...) beneficii odērunt—Catilīnae (δι Κατιλīνας) corpus erat patiens inedīae (in, edo=ἐσθīω), vigilīae (ἀγρυπνία), algōris (ὕγιας)—Somno (ἐν τῷ....) anīmus memīnit praeteritōrum—Est propriūm (ἴδιον) stultiāe vitia (ἐλάττωμα) aliōrum cernēre (συνώνυμον;) oblivisci (λησμονῶ) suōrum—Discipūlos id unum monēo, ut praeceptores (διδάσκαλος) suos non minus quam ipsā studiā (σπουδὴ) ament—Cinnam (δι Κίνας) memīni, vidi Sullam—Venit mihi in mentem Platōnis—Meā mihi conscientiā (συνείδησις) pluris est quam omnīum sermo (λόγος)—Est homīnis magni atque sapientis maxīmi aestimāre conscientiā suam—Epicūrus dolōrem nihili facit—Cicēro Verrem avaritiāe(φιλοχρηματία) nimīae coarguit (ἐλέγχω)—Cuiusvis homīnis est errāre (πλανῶμαι)—Epistōlæ inventae sunt, ut (ενα) certiōres facerēmus absentes si quid esset (εἰ τι εἰη), quod eos scire aut nostrā aut ipsōrum interest—Semper Milo(δι Μίλων)cogitābat, quantum interesset Publī Clōdīi(δι Πέπλιος Κλώδιος) se perire(perēo).

30.

Περὶ τῆς δοτικῆς (σελ. 145).

Οὐδενὶ (nemo) ἐπιτρέπεται (licet) ἀμαρτάνειν (pecco)—Οὐ μόνον χάριν ἡμῶν (ἡμῖν) θέλομεν νὰ εἰμεθα πλούσιοι (dives, divitiae), ἀλλὰ καὶ χάριν τῶν τέκνων (liberi.-ōrum), τῶν συγγενῶν (propinquus), τῶν φίλων (τοῖς τέκνοις κτλ.)—Δὲν μανθάνομεν χάριν τοῦ σχολείου (τῷ σχολείῳ, schola), ἀλλὰ χάριν τοῦ βίου (βίῳ)—Τοῦτο εἶναι τῷ θεῷ πλησιέστατον, δπερ εἶναι ἄριστον—Τὸ ἱμάτιον (pallium) εἶναι

ἐπιτήδειον (aptus) πρὸς (ad) πᾶσαν ὥραν (tempus) τοῦ ἔτους (annus)—Venus (ἡ Ἀφροδίτη) nupsit (nubo)Vulcano (δ "Ηφαιστος")—Si quis mihi maledicit, insanus (παράφρων) est—Probus (δ χρηστὸς) invidet (φθονῶ) nemini—Ο Ρῆνος (Rhenus) ἔκει, δπου τῷ ὠκεανῷ πλησιάζει, διαχεῖται (dissimilō) εἰς πλειόνα μέρη (pars, -tis)—Ο Πυθαγόρας δὲν θέλησε (διὰ μιᾶς λέξεως) νὰ θυσιάσῃ (immolo) τῷ Ἀπόλλωνι ιερείον (hostia), ἵνα μὴ (διὰ μιᾶς λέξεως) τὸν βωμὸν (ara) αἷματι (sanguis, sanguinis) προσφραντίσῃ (adspingo)—Τῷ Κικέρωνι (Cicero, -onis) δ δῆμος τῶν Ρωμαίων (=δ ῥωμαϊκὸς λαὸς) ἀθανασίαν ἐδωρήσατο (donare)—Τῷ ἀνθρώπῳ ὑπάρχει (ἔστιν) δμοιότης (similitudo, -inis) πρὸς τὸν θεὸν (cum μετ' ἀφαιρετ.)—Πλούσιος εἶναι (ἔκεινος), φ τοσαύτη (tantus) ὑπάρχει (ἔστιν) κτήσις (possessio), ὥστε (ut) οὐδὲν νὰ εὔχηται (ἔνεστ. ὑποτ. τοῦ opto) δαψιλέστερον (συγκρ. τοῦ ἐπιρρήμ. amplē).

31.

Περὶ τῆς αἰτιατικῆς (σελ. 149).

Deus aedificavit mundum—Mundus aedificatus est a deo—Scipio (δ Σκιπίων) Carthaginem delēvit—Carthago delēta est a Scipiōne—Omnium animantium formam vincit (νικῶ) hominis figura (μορφὴ) — Paulatim (κατὰ μικρὸν) vidēbat Germānos consuescere (συνηθίζω). Rhēnum transire—Gloria (δόξα) virtutem tamquam (ώσπερ) umbrā (σκιὰ) sequitur (ἀκολουθῶ, ἔπομαι)—Me civitatis mōrum (mos, γεν. mōris) piget taedetque—Decemvirōrum (decemviri) Romanos pertaesum est—Tui me miseret, mei piget—Praetorem decet non solum (ὅχι μόνον) manus, sed etiam (ἀλλὰ καὶ) oculos abstinentes (ἔγκρατης) habere—Non te celāvi sermōnem Ampīi (δ "Αμπιως")—Philosophia nos cum (καὶ) ceteras res omnes, tum (καὶ) quod est difficilimum docuit (διδάσκω), ut nosmet ipsos noscerēmus (nosco)—Bassus (δ Βάσσος) noster me de hoc libro celavit—Verres parentes pretium (πληρωμὴν) pro sepultūra (ταφῇ) libērum (=liberorum) poscēbat—Me frumentum flagitant, quasi vero ego (ώς εἰ ἔγώ) rei frumentariae (res frumentaria) = τὸ σιτηρὸν πρᾶγμα, τὰ περὶ τὸν σῖτον) praefuissem (praesum=

προσταμαι) — Summum (ὑπερθ. = suprēmus, τὸ ἐναντίον;) consiliū maiōres (μεῖζονες παλαιότεροι κατὰ τὴν γέννησιν, πρόγονοι) nostri appellārunt (appellavérunt) senatum — Quid stultius (μωρὸς) quam (ἢ) incertă pro certis habere, falsă pro vēris? — Pericles quadraginta annos praeſuit (praesum) Athenis (ἐν..).

32.

Διενύσιος δ τύραννος (ἢ αὐτὴ λέξις) ἐκβληθεὶς (expello) ἐκ τῶν Συρακουσῶν (Syracūsae) ἐδίδασκε (τούς) παιδας ἐν Κορίνθῳ — Δημάρατος (Dēmarātus) δ πατήρ τοῦ βασιλέως Ταρκυνίου (Tarqui-nius) ἔφυγεν εἰς τοὺς Ταρκυνίους (πόλις τῆς Τυρρηνίας ἐν Ἰταλίᾳ) ἐκ τῆς Κορίνθου — Ἐν Βαβυλῶνι (Babylon, -ōnis) ἀπέθανεν (mor-tior) δ Ἀλέξανδρος — Τοιούτος (talí) ἐν Ρώμῃ δ Φαβρίκιος (Fabri-cius), οἷος (qualis) δ Ἀριστείδης (Aristīdes) ἐν Ἀθήναις ὑπῆρ-ξεν (έγένετο) — Ἐν τῇ πόλει Ρώμῃ — Ἐν τῇ πόλει Ἀθήναις — Ἐν τῇ πόλεως (oppidum) Γεργοβίας (ἐν Γαλατίᾳ) ἐκδιώκεται — Ὁ Δημάρατος μετέβη (se contulit) εἰς τοὺς Ταρκυνίους, εἰς πόλιν ἀνθηρο-τάτην — Ὁ Περικλῆς ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις — Ὁ Καίσαρ ἀπέθανεν ἐν Ρώμῃ — Ὁ Δημάρατος ἐκ τῆς Ἑλλάδος μετέβη εἰς τὴν Ἰταλίαν.

33.

Περὶ τῆς ἀφαιρετικῆς (σελ. 155).

Summa difficultate rei frumentārīae afficiebātur (κατα-
τρύχω) Caesaris exercītus (στρατὸς) — Ibi casu (κατὰ τύχην) rex
erat Ptolemaeus, puer aetāte (ἡλικίᾳ) — Doctrinā (παιδείᾳ) Grae-
cīa Romānos et omni litterarum genere (γένος) superābat
(ὑπερτερῶ) — Lucius (Λεύκιος) Catilina, nobili genere natus,
fuit magna vi (vis vires) et anīmi et corpōris, sed ingenio
(ἐνταῦθα = χαρακτήρ) malo pravōque (et pravo, φαῦλος) — Le-
giōnes nostrae saepe (συχνάκις, πολλάκις) profectae sunt (pro-
ficiscor) alācri et erectō animo (aläcer εὔθυμος, erectus θαρ-
ραλέος) in eum locum, unde se nunquam (οὐδέποτε) redditūras
(esse) arbitrarentur (ἐνόμιζον, ἤγοῦντο, εἶχον τὴν γνώμην) —
Beāte (εὐδαιμόνως) vivēre et honeste (τιμῶς), id est cum vir-
tute vivēre — Hibernīa (Ἰθερνία, Ιρλανδία) dimidīo (κατὰ τὸ ½)

minor est quam Britannia (Ἐλλ. Βρεττανία) — Qua nocte natus est Alexander, eādem Diānae Ephēsiae templum deflagrāvit — Roscius (Τρώσκιος) Romam multis annis non venit — Homērus annis multis fuit ante Romūlūm — Themistōcles fēcit idem (τὸ αὐτὸ) quod viginti annis ante fecerat Coriolānus — In parentis locō eum colere (τιμῶ) debēbam (όφειλω) — Caesar eōdem itinēre, quo hostes iērant (eo, ivi, itum, ire), ad eos contendit (σπεύδω) — Est (εἰναι ἔδιον) boni consūlis suam salūtem posteriōrem salūte commūni (κοινὸς) ducere (ήγοῦμαι, νομίζω) — Non ego comparābo (συγκρίνω) vitam Platōnis cum Dionysii tyranni vitā, quā nihil miserīus (συγκρ. τοῦ ἀθλιος) excogitare (φαντάζομαι) possum (δύναμαι) — Commōda (ἐνταῦθα = τὰ ἀγαθά), quibus utimur (χρῶμαι) lucemque (lux), quā fruīmur (ἀπολαύω), spiritumque, quem ducimus, a deō nobis dari atque imperīri (παρέχω) vidēmus — Contentum suis rebus esse, maxīmae certissimaeque sunt divitiae.

34.

Ο Βροῦτος ἡ λευθέρωσε (liberare) τὴν πολιτείαν τῆς βασιλικῆς δεσποτείας — Τῇ βουλῇ (consilium) καὶ τῇ ἀρετῇ τοῦ Σκιπίωνος ἡ ναγκάσθη (cogere) δ 'Αννίθιας νὰ ἐπανέλθῃ (redire) εἰς τὴν Ἀφρικὴν καὶ (atque) ἐκ τῆς Ἰταλίας νὰ ἀποχωρήσῃ (decedere) — Ο Δημόκριτος λέγεται δτι ἐστέρησεν (privare) ἔχατὸν τῶν δφθαλμῶν — Εἶναι χρεῖα (opus est) ἀρχόντων, ἄγει τῆς συγέσεως καὶ τῆς ἐπιμελείας τῶν δποιῶν (sine, prudentia, diligentia, qui) δὲν δύναται (possum) νὰ ὑπάρχῃ πολιτεία — "Οσον (quandum) ἔκαστη φ εἶναι χρεῖα, πρὸς τοῦτο ἀναλογεῖ (accommodare) τὸ μέτρον (modus) τοῦ πλούτου.

35.

Num vir bonus emet (μέλλ. τοῦ εμο ἀγοράζω) denariō (δηνάριον), quod sit (τί σημαίνει ἐνταῦθα τὸ sit;) mille denarium (= denariorum) ? — Trecentis talentis (τάλαντον) vendidisti te regi Cotto — Matris magnae (τῆς Πέας) fanum (τὸ οερὸν) pecunīā grandi vendītum est — Milites Caesar edōcet, quantō detrimento (ζημίᾳ, ἀπώλεια, βλάβῃ) et quot virōrum fortium (for-

tis, -e) morte necesse (*ἀνάγκη*) sit constare (*τιμάται κοστίζει*) victoriā—Emit Canīus (*δέ Κάνιος*) hortos tanti, quanti Pythiūs volūit—Vendo meum frumentum non pluris quam certeri, fortasse etiam (*ἴσως καὶ*) minōris, cum (*ὅταν*) maior est copiā (*ἐν τῷ ἐν. = ἀφθονίᾳ, ἐν τῷ πληθ. = στράτευμα*)—Ager nunc multo pluris *est*, quam tunc (*τότε*) fuit.

36.

Χρῆσις τῶν χρόνων κιλ.

Περὶ τῆς Καρχηδόνος δὲν θὰ παύσω (desinō) νὰ φοβῶμαι (verror) πρὶν ἡ (ante quam) μάθω (τετελ. μέλ. δριστ. τοῦ cognosco) θτὶ κατεστράψῃ (excido. Ἀπαρεμφατ. σύνταξις ἔκεινην....)—“Ως (ut) ἔκαστος εἰς τὴν Μεσσήνην ἥθελεν ἔλθῃ(ὑπερσυντ. δριστ.), ταῦτα εἶχον συνήθειαν (solēo) νὰ ἐπισκέπτωνται (νὰ θεῶνται, visere)—”Ἐν φ ταῦτα (dum....) ἐν τῷ διαβουλίῳ (colloquium) ἐπράττοντο (ίστορ. ἐνεστ.), ἥγγάλθη (nuntiāre) τῷ Καίσαρι.—”Ο Πομπήιος ελναι ἀνὴρ πάντων, δσοι (οἵτινες) ὑπάρχουσιν (εἰσίν), ὑπῆρξαν (ἐγένοντο), θὰ ὑπάρξωσιν (ἔσονται) κατὰ τὴν ἀρετὴν (ἀφαιρ.), τὴν σύνεσιν καὶ τὴν δόξαν πρώτος—”Οτε (ubi) οἱ Ἐλουήτιοι (Helvēti) ἔμαθον (certior fio) περὶ (de) τῆς ἀφίξεως (adventus, -us) τοῦ Καίσαρος, πέμπουσι πρὸς (ad) αὐτὸν πρέσβεις (legatus)—”Οτε (cum) δέ Καίσαρ εἰς τὴν Γαλατίαν (Gallia) ἤλθε, τῆς ἑτέρας (alter) μερίδος (φατρίας, factio) ἥγέται (princeps) ἥσαν οἱ Αἰδουοι (Aedui), τῆς ἑτέρας οἱ Σηκοανοί (Sēquāni).

37.

Caesar lēgatis Helvetiōrum ita (οὕτω) respondit, si obsides (obses, -ydis=δμηρος) ab iis (Helvētīis) sibi (Caesāri) dentur, uti, ea, quae pollicantur, factūros (esse) intelligat; et si Aedūis de iniurīis, quas ipsis sociisque eorum intulērint, item si Allobrogībus satisfaciant, sese cūm iis pacem factūrum—”Αφ’ οὖ μεταφρασθῇ ἡ φράσις αὗτη, νὰ τραπῇ εἰς λόγον εὔθυν.

Hannibal promīsit Gallis non strictūrum (stringo) ante gladiūm, quam in Italiam venisset.

Τῆς φράσεως ταύτης ὁ εὐθὺς λόγος εἶναι οὕτω (δέ Αννίβας πρὸς

τοὺς Γαλάτας) Ego non stringam gladīum antēquam in Italiam venēro.

Summā curā exspectabam (=exspecto) adventum (ἀφίξις) servi (δοῦλος), quem ad te misérām (=misi). Ἡ φράσις αὕτη εἰναι ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς.

38.

**Ακολουθία τῶν χρόνων (σελ. 184).*

Diu (ἐπὶ πολὺν χρόνον) cogitāvi (σκέπτομαι, λογίζομαι) quidnam causae (αἰτία) esset—Nemo erit qui censēat (ἡγοῦμαι, νομίζω) a virtute esse recēdendum (ἀπομακρύνομαι)—Unum illud (ἐκεῖνο μόνον) extimescēbam (φοβοῦμαι), nequid turpiter (αἰσχρῶς) facērem—Cura incessērat patres (φροντὶς εἰχε καταλάθη τοὺς συγκλητικοὺς πατέρας) ne plebs (ἢ πληθὺς) tribūnos milītum (στρατιωτικοὶ χιλιάρχοι) ex plebe crearentur.

39.

Περὶ τῆς ὑποτακτικῆς.

Haec si tecum (cum te) patria loquātur, nonne impetrāre debēat, etiam si vim adhibēre non possit? "Ἄν ηδύνατο (παρατ. ὑποτακτ.) σύμπασα (universus) ἡ ἐπαρχία (provinciā) νὰ λαλήσῃ (loquor), τήνδε τὴν φωνὴν ἡθελε μεταχειρισθῆ (παρατ. ὑποτακτ. τοῦ δ. utor μετ' ἀφαιρετ.).

Themistōcles fertur Seriphio cuidam respondisse, cum ille dixisset non eum suā, sed patriae gloriā splendōrem assecūtum. Nec hercule, inquit, si ego Seriphīus essem, nobīlis; nec tu, si Atheniensis esses, clarus unquam fuisses—Mori nemo sapiens misérum dixērit (=nemo sapiens dixērit, εἴποι ἀν misérum esse mori, τὸ ἀποθνήσκειν).

Utīnam ego tertius vobis amīcus adscribērer (εὐχτ.)—Ne sit sane (παραχωρητικὴ) summum malum dolor, malum certe est.

40.

"Οσου (γεν. τοῦ τιμήματος) ἔκαστος (quisque) αὐτὸς (ipse) ποιεῖται (facio) ἔκατὸν (μετάφρασον: ἔκαστος ἔκατὸν αὐτὸς ποιεῖται) τοσούτου ἀς ποιῆται (ὑποτακτ. τοῦ παθητ. τοῦ facio) ὅπὸ τῶν φίλων —Δώροις (donum) οἱ ἀσεβεῖς (impious) ἀς μὴ (ne) τολμῶσι (ἐνεστ. .

ὑποτακτ.) νὰ ἔξιλεώνωσι τοὺς θεοὺς (placare) — "Ἄς ἀγαπῶμεν (ἐνεστ. ὑποτακτ.) τὴν πατρίδα, ἃς ὑπακούωμεν (parere) τῇ συγχλήτῳ, ἃς φροντίζωμεν (consulo) περὶ τῶν ἀγαθῶν (δοτ.), ἃς ἀμελῶμεν (neglēgo) τῶν παρόντων (alītāt.) καρπῶν (fructus), ἃς δουλεύωμεν (servire) τῇ δέξῃ (δοτ.) τῶν μεταγενεστέρων χρόνων (posteritas κατὰ γενικήν), τοῦτο δὲ εἶναι ἀριστον (optimus) ἃς νομίζωμεν (puto), δπερ θὰ εἶναι δρόθιτον (ὑπερθετ. τοῦ rectum).

41.

**Ὑποτακτικὴ ἐν ἔξαρτήσει.*

Tanta vis probitatis est, ut eam vel in eis, quos nunquam vidimus, vel quod maius est, in hoste etiam diligamus— Siciliam Verres per triennium ita vexavit ac perdidit, ut ea restitui in antiquum statum nullo modo possit—Socrates ita in iudicio capitis pro se ipse dixit, ut non supplex et reus, sed magister et dominus videtur esse iudicatum— Cuius (ἐκείνος τοῦ ὄπολου) aures (τὰ ὡτα) clausae veritati sunt, ut, ab amico verum audire neguēat (non possit), huius (τούτου) salus desperanda est—Fiéri potest ut fallar—Persaepe evēnit, ut utilitas cum honestate certet—Restat (ὑπολείπεται) ut docēam omnīa, quae sint in mundo, homīnum causā facta esse—Omne animal se ipsum diligat (=amat) ac, simul et ortum est, id agit, ut se conservet—Caninus noster me admonuit, ut scribērem—Gallinæ (ὄρνιθες) avesque reliquæ pennis fovent pullos, ne (ἴνα μὴ) frigore laedantur (βλάπτω) — Statuitur (ἀποφασίζεται), ne post Marcum Brutum proconsulem sit Crēta provincia—Hoc et potuisti prohibere, ne fiēret, et debuisti—Verendum est, ne brevi tempore fames (λιμὸς) iu urbe sit—Vide (=cave) ne tu veteranos in eum locum deduxeris, ex quo ipsi iam sentiunt se nunquam exituros (esse)—In funeribus (κηδείᾳ) Atheniensium sublata erat (tollo) celebritas virorum ac mulierum, quo (=ut eo) lamentario minueretur—Aetas (ἡ ἡλικία) non impedit, quominus (=ut eo minus) litterarum studia tenemus usque ad ultimum tempus senectutis—Quid obstat (obsto, ob+sto) quomodo deus sit beatus?—Quis est quin

(=qui non) cernat, quanta vis sit in sensibus (αἰσθησις) ? — Fiéri nullō modō potūit, quin (=ut non) Cleomēni parceretur — Non dubitāri debet, quin fūerint ante Homērum poētae — Quis bonus dubitet pro patria mortem oppetere, si ei (patriae) sit profuturus ?

42.

(Οὗτος) δστις δὲν ἀποκρούει (defendo) τὴν ἀδικίαν, ὅταν δύνηται (cum μεθ' δριστ.), ἀδίκως πράττει — Ὑπῆρξε τις (quodam) χρόνος, δτε (cum) ἐν τοῖς ἀγροῖς οἱ ἀνθρώποι δίκην (more) κτηνῶν ἐπλανῶντο (vagāri) — Maxima laetitia affectus sum, cum audīvi te consūlem factum esse — "Οτε (cum) ἐκ τῆς Κιλικίας ἀπερχόμενος (decēdo) εἰς τὴν Ρόδον εἰχον ἔλθη (διηγηματικὸς λόγος), ἔμφαθον τὸν θάνατον τοῦ Ὁρτησίου — "Οτε οἱ Ἀθηναῖοι οὐδενὶ τρόπῳ ἥδύναντο (διηγηματ. λόγος) νὰ ὑπομείνωσι (sustinēo) τὴν ἔφοδον (impētus) τῶν Περσῶν (Persa, -ae) καὶ ἀπεφάσιζον (ὑποτακτ.), ἵνα (ut) καταλιπόντες τὴν πόλιν (καταλειφθείσης τῆς πόλεως, relinquo) καὶ καταθέσαντες τὰς συζύγους καὶ τὰ τέκνα (κατατεθεισῶν τῶν συζύγων κτλ. depōno) ἐν Τροιζῆνι, ἐπιβιβασθῶσιν (conscendo) εἰς τὰς ναῦς καὶ διὰ τοῦ στόλου (classis) τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἐλλάδος ὑπερασπίσωσι (defendo), Κύρσιλόν τινα (quendam) προσπαθοῦντα νὰ πείσῃ (πείθοντα, suadēo), ἵνα ἐν τῇ πόλει μείνωσι καὶ τὸν Ξέρξην ὑποδεχθῶσι (recipio), ἐλιθοβόλησαν (λιθοῖς συνεκάλυψαν, cooperiō).

43.

*Ἐπειδὴ (cum) ὑπάρχουσιν (εἰσὶν) ἡμῖν βουλή, λογίσμις, σύνεσις, ἀνάγκη εἰναι οἱ θεοὶ νὰ ἔχωσιν αὐτὰ ταῦτα μείζονα (ἀπαρεμφ. σύνταξις) — Ἔγὼ ἐννοῶ (intellegere) ἔτι φαίνομαι (ἔμὲ φαίνεσθαι) ἐπιλέγω (λέγειν) νέα (novus, -a, -um) [πράγματα], ἐν φ (cum) λέγω (ὑποτακτ.) παλαιότατα — Ἐφ' ὅσον (dum) θὰ ὑπάρχῃ (ἔσται, δριστ.). πολιτεία, θὰ γίνωνται (fiéri) δίκαιi (iudicium) — Ὁ Μίλων (Milo) ἐν τῇ συγκλήτῳ ἐγένετο τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, ἔως οὖ (quoad) η σύγκλητος διελύθη (dimitto) — Ἐφ' ὕσον (donec) θὰ εἰσαι εὐτυχῆς (fēlix), πολλοὺς θὰ ἀριθμῆς (numerāre) φέλους — Τὰ πάντα ἔθηκα δεύτερα (postprōlio) ἀρκεῖ μόνον νὰ ὑπήκουον (parēre παρατατ. ὑποτακ.) εἰς τὰς ἐντολὰς (praeceptum) τοῦ πατρὸς — Πρὶν η (ante quam)

περὶ τῶν ζημιῶν (incommōdum) τῆς Σικελίας εἰπω (ἐνεστ. δριστ.), ὀλίγα (pauca) φαίνονται μοι ἡτέα περὶ τῆς ἀξιοπρεπείας (de dignitāte) τῆς ἐπαρχίας—Ο Ἀριστεῖδης μετέσχε (intersum μετὰ δοτ.) τῆς ἐν (apud μετ' αἰτιατ.) Σαλαμῖνι ναυμαχίας (pugnā navalis), ἥτις ἐγένετο πρὶν ἦ (prius quam) ἀπαλλαγῇ (ἐλευθερωθῇ—παθητ. παρατατ. ὑποτακτ.) τῆς ποιηῆς (ἀφαιρ.) τῆς ἔξορίας (exilium).

44.

Parvi (γεν. τιμήματος) sunt foris (ἀντίθ. πρὸς τὸ domi) arma, nisi (εἰ μὴ) est consilium (βούλη, σύνεσις) domi (οἴκοι)—Aequitas (ἰσότης) tollitur (αἴρω) omnis, si habēre (νὰ ἔχῃ) suum (τὸ ἔαυτοῦ) cuique (δοτ.) non fit (οὐκ ἔξεστι)—A (παρὰ) deo tantum (μόνον) rationem (λόγος) habēmus, si modo (δὴ) habēmus—Dies deficiat (ἡθελε...), si velim (ἐνεστ. ὑποτ.) numerare, quibus (ἐκ τίνων) bonis male evenērit (κακὰ ἐπῆλθον ἀποτελέσματα) nec minus (οὐδὲν ἡττον), si commemorem (συνάνυμον τοῦ numerare), quibus imprōbis (=malis) optīme (δηλ. evenērit)—Pluribus verbis (διὰ πλειόνων...) ad te scribērem (θὰ...), si res verba desiderāret (εἶχεν ἀνάγκην...)—Praeclāre (λαμπρῶς) viceissēmus (θὰ εἴχομεν...), nisi spoliātum, inermem, fugientem Lepidus recepisset (recipio) Antōnium—Quaeris (ἐρωτᾶς) quid potuērit amplius assēqui Plancius, si Gn. Scipiōnis fuisse filius?

45.

Tuēs (quidam) διὰ τοῦτο (idcirco) νομίζουσιν δτι δὲν ὑπάρχει θεὸς (ἀπαρεμφ. σύντ.), ἐπειδὴ (quia) δὲν φαίνεται οὐδὲ δρᾶται, ὥσπερ ἂν (proinde, quasi) τὸν ἔδιον ἡμῶν νοῦν (mens) δυνάμεθα (ὑποτακτ.) νὰ βλέπωμεν—Μωρότατον εἶναι (stultus) ἐν τῷ πένθει (luctus) νὰ ἀποσπᾷ τις (evello) ἀφ' ἔαυτοῦ (sibi) τὰς τρίχας (capillum), ως ἂν (quasi) ἔκουφιζετο (ἐνεστ. ὑποτακτ. levo) ἡ λύπη (moeror) διὰ τῆς φαλαρότητος (calvitium).—Οἱ λατροὶ (medicus), ἂν καὶ (quamquam) συχνάκις (saepe) ἐννοοῦσι (intellego), ὅμως (tamen) οὐδέποτε (nunquam) τοῖς ἀρρώστοις (aeger) λέγουσιν δτι ἔξ εἰνης τῆς νόσου (morbūs) μέλλουσι; νὰ ἀποθάνωσι (morior).

46.

Titus Manliūs Torquātus bellō Gallīcō filiū suūm quod

(ἐπειδὴ) is contra imperium (πρόσταγμα) in (ἐναντίον) hostem pugnaverat necāri iussit—Quoniam (quom = ἐπει + iam = δὴ — ἐπειδὴ) de genere (περὶ τοῦ εἰδους) belli dixi, nunc de magnitudine (eius) pauca dicam—Ego me ducem in civili (ἔμφυλιος) bellō negāvi esse (=dixi non esse), non *quin* (=quia non) esset rectum, sed quia, (illud) quod multo rectius fuit, id mihi fraudem *tulit*—Mihi videntur homines hac remaxime (μάλιστα) beluis (bestis) praestare, quod loqui possunt.

47.

Ἐρωτηματικὴ προτάσεις.

Utrum (πότερον) ignorant dii quae res maxima sint, avim non habent, quā (ut eā) tantas res sustinēant et gerant?—Quo modo occidit Sextus Roscius patrem? ipse percussit, an aliis occidendum dedit?—Romamne venio, an hic maneo, an Arpinum fugio?—Postrema syllaba brevis an longa sit, ne in versu quidem refert?—Quis divinare potest, unusne mundus sit an plures?—Interrogatur, tria paucā sint anne multā?—Dubito (ἀμφιβάλλω, διστάζω, an Venusiam tendam (ἄν πρέπη νὰ . . .) et ibi exspectam de legionibus—Tanti tibi honores habiti sunt, quanti haud scio (nescio) an nemini—Tarquinius rex interrogavit: Estisne vos legati oratoresque missi a populo Collatino, ut vos populumque Collatinum dederetis?—Sumus.—Estne populus Collatinus in sua potestate (αὐτεξουσιος)?—Est—Deditisne vos populumque Collatinum in meam populi Romani dictiōnem?—Dedimus.

48.

Dasne (δέχεσαι) aut manere animos post morten aut morte ipsa interire?—Do vero—Visne sermōni reliquo demus opēram sedentes? Sane quidem—Ubi fuit Sylla? num Romae?—Immo longe afuit (οὐ μόνον δὲν ἦτο ἐν Ρώμῃ, ἀλλά . . .)—Si patrīan prodere (προδίδω) conabitur (ἀποπειρῶμαι) pater, silebitne (θὰ σιωπήσῃ) filius?—Immo vero obserabit (θὰ ἔξορκισῃ) patrem ne id faciat.

49.

Ἀναφορικαῖ.

Tὸ ὄνομα τοῦ πρεσβευτοῦ ὁφείλει (debēo) νὰ είναι τοιούτου τρόπου

πον (is modus), δπερ (ἀναφορική ἀντωνυμία) οὐ μόνον μεταξύ (inter) τῶν δικαιών (ius, iuris) τῶν συμμάχων, ἀλλὰ καὶ μεταξύ τῶν ἔπλων (telum) τῶν πολεμίων (hostis) ἀδιλαθές (incolumis) νὰ ἀναστρέψηται (versor, -atus sum)—Οὐδὲν ἔθνος (gens, -tis) τόσον ἄγριον (ferus), οὐδεὶς πάντων τόσον ὡμὸς (immānis) ὑπάρχει (ἔστι), οὐ τὴν διάνοιαν (mens) δὲν ἐνεπότισεν (imbaro, -ere) η ἴδεα (γνώμη = opinio) τοῦ θεοῦ—Οὐδὲν ὑπάρχει (ἔστι) δυσκολώτερον η τὸ εὑρεῖν (reperiō, κατ' ἐνεστ. ἀπαρεμφ.), δπερ νὰ εἴναι ἐκ (ex) παντὸς μέρους ἐν τῷ ἔαυτοῦ γένει τέλειον (perfectus, -a, -um)—Τπάρχουσι (τινες), οἵτινες νομίζουσι (censéo) δτι δμοῦ η ψυχὴ (animus) καὶ τὸ σῶμα ἀφανίζονται (occido) καὶ δτι η ψυχὴ (τὴν ψυχήν τε ἐν τῷ σώματι ἀποσβέγγυται (extinguo)—Εὑρέθησαν (invenire) πολλοί, οἵτινες οὐ μόνον χρήματα (pecunia, én. ἀριθ.), ἀλλὰ καὶ (etiam) τὴν ζωὴν ησαν ἔτοιμοι (parare) νὰ θυσιάσωσιν (ἐκχέω, προχέω, προτίεμαι, profundo, -ere pro+fundo), ὑπὲρ (pro ἀφαιρετ.) τῆς πατρίδος—Οὐδὲν ὑπάρχει (ἔστι) ζῷον πλὴν (praeter αἰτιατ.) τοῦ ἀνθρώπου, δπερ νὰ ἔχῃ ἔννοιάν τινα (notitia, aliquid) τοῦ θεοῦ—Οἱ Καμπανοί μείζονα ήμάρτησαν (delinquo η δσον νὰ είναι δυνατὸν εἰς αὐτοὺς νὰ συγχωρηθῇ (metáphr. η οἰς συγχωρεῖσθαι δυνατὸν εἶη)—Οἱ φιλόσοφοι ἐδίδασκον δτι δὲν ὑπάρχει ορίσις (iudicium) ἀληθείας (veritas) ἐν ταῖς αἰσθήσεσιν (sensus γεν. sensus), τὸν νοῦν (mens, -tis γέν. θηλ.) ηθελον κριτήν (iudex) τῶν πραγμάτων, μόνον (αὐτὸν) ἐνδιմίζον ἐπιτήδειον (idoneus), φ νὰ δίδηται πίσις (credor)—Οὐδέποτε θὰ είναι δυνατὸν (possum) ἵκανως (satis) νὰ ἐπαινήται (laudo) η φιλοσοφία, εἰς τὴν τὴν δποιαν δστις ὑπακούει (metáphr. η δσ ὑπακούει, parēo ἐνεστ. ὑποτ.) πάντα τὸν χρόνον τοῦ βίου (aetas) ἀνευ (sine ἀφαιρ.) λύπης (molestia) δύναται νὰ διάγῃ (dēgēre)—Τὰ γράμματα χάριν (causa) τῶν μεταγενεστέρων (posteriora, θηλ. ἀφηρ.) ἐφευρέθησαν (reperiō), ἀτύπα πρὸς ἐπικουρίαν (subsidiūm, κατὰ δοτ. ἀγεν προθ.) τῇ λήθῃ (oblivio, -ōnis) δύνανται (παρατ. ὑποτ. δυνάμει τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων, διέτι προηγεῖται ἐφευρέθησαν) νὰ είναι—Οἱ Κλουσῖνοι (Clusini, κάτοικοι τῆς πόλεως Κλουσίου ἐν Ἰταλίᾳ) πρέσβεις (legatus) εἰς τὴν Πόλην ἐπεμψαν (mitto), οἵτινες βοήθειαν (auxilium) παρὰ (ἀπὸ) τῆς συγκλήτου νὰ ζητήσωσι (metáphr. νὰ ἐξήγουν)—Πᾶσιν (ἐκείνοις),

οῖτινες τὴν πατρίδα συνετήρησαν (conservāre), ἔδογθησαν (adiuvāre), ηὔξησαν (augēre), ὑπάρχει βέβαιος (certus) ἐν τῷ οὐρανῷ (caelum) τόπος (locus) ὡρισμένος (definītus), ὅπου μακάριοι (beatus), συνών. felix, fortunatus) ἀπολαύοντες (ὑποτακτ. τοῦ fruor, ἀποθ. γ' συζυγ. συντάσ. μετ' ἀφαίρ.) αἰωνίου (sempiter-nus, συνών. aeternus) βίου (aīwros, aevum, συνών. aetas, vita).

50

Προστακτική.

Magnā vis est in virtutib⁹, eas exc̄ita si forte dormiunt—
Iustitiam cole et pietatem—Si quid (=si aliquid) in te
(=erga te) peccāvi, ignosce—Cum valetudini tuae (ὑγείᾳ)
consuluēris (consūlo, tī σημαίνει, πῶς συντάσσεται καὶ διατί^τ
ἐνταῦθα πρέπει νὰ τεθῇ καθ' ὅριστικὴν χρόνου τετελεσμένου μέλ-
λοντος), tum consulito navigationi—Ex lēgatōrum sententia
foedus (σπονδαί, συνθήκη), in haec verbā fere (περίπου) cum
Antiōchō conscriptum est: Amicitia regi Antiōchō cum
populo Romāno his lēgibus (ἐπὶ τοῖσδε τοῖς νόμοις, ἐπὶ τούτοις
τοῖς δροῖς) esto: Excēdito urbibus, agris, vīcis (vīcus, κώμη,
χωρίον), castellis (ὑποκοριστ. τοῦ castrum) cis (τὸ ἐναντίον trans,
τοῦ δὲ citra τὸ ἐναντίον ultra) Taurum montem usque (ἔως) ad
Tanaim amnem (συνών: flūmen οὐδέτ., flūvius ἀρσ.)—Nolite
id velle, quod siéri non potest—Cave festīnes (σπεύδω)—Qui
(illi, qui) voluptatib⁹ (ἡδονὴ) ducūntur (ἄγω), rempublīcam
ne attingant (ἐφάπτομαι, ἐπιλαμβάνομαι τινος. ad+tango)—
Corpōris virib⁹ pītare (ūtor) dum adsint, cum absint, ne
requireras (ἀδριστον ὑποκείμενον ne eas)-- Nōli timēre (ἢ ne ti-
muēris) mortem.

51.

Πλάγιος λόγος.

Νὰ μεταφρασθῶσι τὰ δύο ἐπόμενα χωρία, εὐθέος καὶ πλαγίου
λόγου, καὶ νὰ δειχθῇ ἡ ἐφαρμογὴ τῶν περὶ πλαγίου λόγου κανόνων.

Εὕθυς λόγος: Si pācem nobiscum fac̄es, in eam partem ib̄-
mus atque ibi erimus, ubi nos constituēris atque esse voluēris,
sin bello pers̄equi pers̄everābis, reminisc̄itor et vet̄eris incom-
mōdi populi Romāni et pristīnae virtūtis Helvētiōrum.

Quāre nē commisēris (ἢ nōli committēre) ut hic locus ex calamitāte populi Romāni nōmen capiat.

Πλάγιος λόγος : Divīco dux Helvētiōrum dixit : Si pācem sēcum faceret, in eam partem se itūros atque ibi futūros, ubi se constituisset atque esse voluisse; sin bello persēqui persēvēraret, riminisceretur (ἃς ἐνθυμηθῆ) et vētēris incommōdi populi Romāni et prištīnae virtūtis Helvetiōrum. Quāre ne committēret, ut ille locus ex calamitāte populi Romāni nomen caperet.

Κατὰ τὸ ἀνωτέρω παράδειγμα νὰ τραπῇ εἰς πλάγιον λόγον ὁ ἔξης εὐθὺς λόγος· Όμιλει πρὸς Ἐλευητίους ὁ Καῖσαρ· Si vētēris contumēliae oblivisci volo, num etiam recentiū in iuriarum memoriam depōnēre possum?

Νὰ τραπῇ εἰς εὐθὺν λόγον ὁ ἔξης πλάγιος λόγος· Ariovistus dixit : se prius in Galliā venisse quam illum. Quid sibi vellet? Cur in suas possessiōnes veniret (ὁ Ἀριόβιστος ἀποτείνεται πρὸς τὸν Καῖσαρα).

52.

Περὶ τῆς ἀπαρεμφάτου.

Ἐνθυμοῦμαι (mem̄imi) ὅτι ὁ Κάτων ἐν ἔτος πρὶν ἀποθάνῃ (μετάφρ. ἔν πρότερον ἢ ἀπέθανε) μετ' ἐμοῦ καὶ μετὰ τοῦ Σκιπίωνος συνεζήτει (dissēro)—Διὰ τῆς μνήμης κατέχω (tenēre) διι ὁ Κόϊντος Σκαιόλας (Quintus Scaevola) κατὰ τὸν Μαρσικὸν πόλεμον (ἀπρόθ. ἀφαιρ.) ἐν ϕ (cum) ἦτο (ὑποτακτ.) ἐν βαθεῖ (ὑπερτάτῳ) γήρατι (ἀπρόθ. ἀφαιρετ.), καθ' ἑκάστην ἡμέραν (cotidie) ἐποίει πᾶσιν ἔξουσίαν (protestas) τοῦ ἔργου οὐσίαν εἰς λόγους (convenio, θὰ τεθῇ ἡ γεν. τοῦ γερουσιῶν) πρὸς αὐτὸν (sui)—Βλέπω διι (σὺ). Θέλεις νὰ μετοικήσῃς (migrāre) εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐλπίζω (spero) ἔτι θὰ συμβῇ τοῦτο εἰς ἡμᾶς (μεταφ. : ἔσεσθαι, ὥστε νὰ συμβῇ, contingere ἔνεστ. ὑποτακτ.)—Γλυκὺν καὶ πρέπον (decorum) εἶναι (τὸ) ἀποθνήσκειν ὑπὲρ (pro μετ' ἀφαιρ.) πατερόδος—Νὰ νικᾶς ἡξεύρεις (sc̄io), Ἀννίβα (Annībal), νὰ κάμνῃς χρῆσιν (utōr μετ' ἀφαιρ.) τῆς νίκης δὲν ἡξεύρεις, (διὰ μιᾶς λέξεως)—Ο Κάτων ἥθελε μᾶλλον (διὰ μιᾶς λέξεως) νὰ εἴναι ἵ νὰ φαίνηται (vidēor) ἀγαθός—Δὲν εἴναι ὀρθὸν (rectus, -a, -um) τῷ ἐλάσσονι νὰ ὑπακούῃ (parēo) ὁ μείζων—Ανάγκη (necessē)

εἰναι ὅπὸ τοῦ θεοῦ νὰ διευθύνηται (rego, -xi) δὲ κόσμος.—Αἰσθάνεται (sentio) ἡ ψυχὴ ὅτι (αὐτὴ) κινεῖται τῇ ἔαυτῃ, οὐχὶ ἀλλοτρίᾳ (alienus) κινήσει—Διὰ (per μετ' αἰτ.) προσκόπων (explorator) ἔμαθεν (certior fio) δὲ Καῖσαρ ὅτι τρεῖς ἥδη μοίρας (pars) τοῦ στρατεύματος (copiae) οἱ Ἐλουήτιαι εἶχον διαβιβάση πέραν τοῦ ποταμοῦ (λέγεται : transdūco flūmen, ἦτοι δῆco trans flūmen)—Δὲν συμφωνῶ (assentior) πρὸς ἐκείνους (τούτους), οἵτινες ταῦτα ἐπ' ἐσχάτων (nuper) ἤρχισαν (coepi) νὰ συζητῶσι (dissero), ὅτι μετὰ τῶν σωμάτων ὁμοῦ καὶ αἱ ψυχαὶ διαφθείρονται (interēo) καὶ τὰ πάντα διὰ τοῦ θανάτου (mors κατ' ἀφαίρετ.) καταστρέφονται (dēlēo)—Εὑρέθησαν (reperiō) δύο ἵππεις (eques, γεν. equīlis) Ρωμαῖοι, οἵτινες ὑπέσχοντο (pollicēor, pollicēri, κατὰ παρατ. ὑποτακτ.), ὅτι κατ' αὐτὴν (ipse) ἐκείνην (ille) τὴν νύκτα ἔμελλον (αὐτοὶ = sese) νὰ μὲν φονεύσωσιν (interficiō)—Οἱ Ἀριστοτέλης διδάσκει (doceo) ὅτι δὲ Ὁρφεὺς (Orpheus) οὐδέποτε ὑπῆρξεν (ἐγένετο)—Οἱ Σέξτος Ρώσκιος κατηγορεῖται (arguiō) ὅτι ἔχει φορεύση (occido) τὸν πατέρα—Οἱ Πυθαγόρας λέγεται ὅτι ἥλθεν εἰς τὴν Ἰταλίαν βισιλεύοντος τοῦ Ταρκυνίου Σουπέρβου (ἢ ἀπόλυτος γεν. θὰ τραπῆῃ εἰς ἀπόλυτον ἀφαίρετικήν)—“Ἐγραψαν πρὸς (ad) αὐτὸν οἱ οἰκεῖοι (οἱ ίδιοι τοῦ) νὰ μὴν πράξῃ τοῦτο (ne μετὰ ὑποτακτ. ἀντὶ ἀπαρεμφ. συντάξεως)—Οἱ νόμοι (lex) τῶν Αἰδούων (Aedūus) μόνον (non solum) ἀπηγόρευον (veto, -are) νὰ ἐκλέγωνται (creāre) δύο ἄρχοντες ἐκ μιᾶς οἰκογενείας (familia) ζῶντων ἀμφοτέρων (μεταφρ. ζῶντος ἐκατέρου, vivus, uterque κατ' ἀφαίρ.), ἀλλὰ καὶ (sed etiā) δὲν ἐπέτρεπον (prohibeo, συνών. veto) ἐν τῷ συνεδρίῳ (senātus) νὰ εἴναι—Οἱ Ξενοφῶν ποιεῖ (δηλ. παριστάνει, περιγράφει) τὸν Σωκράτη -συζητοῦντα (dispūto, κατηγορ. μετοχὴ)—Κελεύει (iubeo) ἡμᾶς δὲ Πύθιος Ἀπόλλων νὰ γινώσκωμεν (nosco) ἡμᾶς (μετὰ τοῦ ἐγκλιτικοῦ met) αὐτοὺς (ipse)—Οἱ Γερμανοί (Germani) δὲν ἀφίουσι (sino) καθ' ὅλου (omnino) νὰ εἰσάγηται (importo) πρὸς αὐτοὺς (se) οἶνος (vinum).

53.

Περὶ μετοχῆς.

Pisistratus primus, Homeri libros confusos (confundo, cum + fundo) antea, sic (συνών. ita) disposuisse dicitur, ut nunc ha-

bēmus.—Labiēnus castris hostiū potitus(potior,-itus sum, potiri=κυριεύω, συντ. ἀφαιρ.) et ex loco superiore (διὰ τί ἡ ἀφαιρετική εἰς -ε ;), quae res in nostris (castris) gererentur (πλάγιον τημ. λόγος), conspicatus, decimam legiōnem subsidio nostris mittit (σύνταξις τοῦ mitto πρὸς δύο δοτικὰς)— Maximum ornamentum(κόσμημα) amicitiae tollit, qui ex ea tollit verecundiam (έλληνιστι· δὲ οὐτῆς αἱρῶν τὴν αἰδῶ) — Socratem Xanthippe aiebat eodem (δὲ αὐτὸς) semper vultu se vidisse (ἀπαρεμφ. σύνταξις ἐν ταυτοπροσωπίᾳ ὡς ἐπὶ ἑτεροπροσωπίᾳ) ex euntēm (iens, euntis) domo (δὲ κανών ;) et revertentem (ποῦ ;)

54.

Αὐτὸς ἀφικόμενος εἰς νόσον (morbus) ἐνέπεσα (incido, in + cādo). Ἡ φράσις αὗτη θὰ μεταφρασθῇ λατινιστὶ : "Ote (cum) αὐτόσε (huc) ἀφικόμην (ὑπερσ. ὑποτ. τοῦ ad venio), εἰς νόσον ἐνέπεσα.

Ομοίως καὶ ἡ φράσις : Οἱ ἐν τῇ μάχῃ (proelium, συνών. rugna) πεσόντες πολέμιοι ἐσκυλεύθησαν, θὰ μεταφρασθῇ. Οἱ πολέμιοι (hostes, τί διαφέρει τοῦ inimici;) , οἵτινες ἐν τῇ μάχῃ ἐπεσον(cādo, cecidi) ἐσκυλεύθησαν (spoliare ἐκ τοῦ spolium, spolia) — Ομοίως : "Ἐν ταύτῃ τῇ ὑφ' ἡμῶν πολιορκουμένῃ πόλει πολλοὶ λιμῷ ἐφθάρησαν, θὰ μεταφρασθῇ : "Ἐν ταύτῃ τῇ πόλει, ἡτις ὑφ' ἡμῶν πολιορκεῖται (νὰ διακριθῶσι τὰ δύο ῥήματα obsidēo καὶ obsido) πολλοὶ λιμῷ (fames ἀφαιρ. διὰ τί ;) ἐφθάρησαν (perēo. Τίνα σχέσιν ἔχει τὸ περέο πρὸς τὸ perdo ;)— Ο Πλάτων ἀπέθανε γράφων— Οὐδεὶς ποτε (unquam) τὸν Δηισταρὸν εἶδεν ὁρούμενον (saltare, καὶ ἐν τῇ λατ. tibetari κατηγορημ. μετοχὴ) ἢ μεθύοντα (ἀποδίδ. διὰ τοῦ ἐπιθέτου ebr̄ius) — Πᾶν κακὸν ἐν τῇ γενέσει αὐτοῦ (λατινιστὶ μετοχὴ γεννώμενον, nascor τῆς γ' συζ.) εὐκόλως καταστέλλεται (oppr̄imo, ob+pr̄emo) .— Υπὸ παλαιοῦ φιλοσόφου ἐγράφη βιβλίον περὶ (de μετ' ἀφαιρ.) καταφρονήσεως τῆς δόξης (λατινιστὶ περὶ καταφρονητέας, contemno, δόξης, gloria) — Οὐδεὶς ἀμφέβαλλεν δὲ (συναπτέον πρὸς τὸ ἔξης δὲν καὶ μεταφραστέον quin μεθ' ὑποτακτ. παρατ.) ἡ παραβίασις τῶν ξένων (μεταφρ. οἱ παραβιασθέντες, violari, ξένοι), ὁ φόνος τῶν πρέσβεων (οἱ φονευθέντες, necare, πρέσβεις), ἡ κάκωσις τῶν ιερῶν

(τὰ κακωθέντα, vexāre, ξερά, fanum) δὲν θὰ κατέπρασσον (efficiō) τηλικαύτην (tantus) ἐρήμωσιν (vastitas).

55.

Ἀπόλυτος ἀφαιρετικὴ (σελ. 164 § 96).

Maximās virtūtes iacere omnes necesse est voluptate dominante—Pietate adversus deum sublatā (tollo, sustuli) fides etiam (καὶ ἡ πίστις) et societas humani genēris tollitur—Romāni vetēres (συνώνυμον;) regnari (νὰ βασιλεύωνται) omnes volēbant, libertatis dulcedine nondum expertā—Cum Cn. Pompeius de caelō tactus (ὑπὸ κεραυνοῦ πληγείς, κατὰ λέξιν τί σημαίνει τὸ de caelō tactus;) mortuus esset (διατί δὲν ἔκφέρεται ἡ φράσις δι᾽ ἀφαιρ. ἀπολύτου· Pompeio de caelō tactō mortuō;)—Naturā duce (θὰ ἐννοηθῇ ἡ μετοχὴ οὐσης· τῆς φύσεως οὐσης δόηγοῦ, δταν ἡ φύσις δόηγη) nullo modō (οὐδενὶ τρόπῳ) potes errāri (τί σημαίνει errāre, error;)—Haec factā sunt Mario consule et Catulo (Κάτιος)—Nihil potest evenīre nisi causā antecedente (εἰ μὴ προηγηθείσης αἰτίας)—‘Ο Ἀλέξανδρος ἀκούσας (ἀκουσθέντιος δηλ. τούτου, ἀποδοτ. κατ’ ἀφαιρετ.) διι τὸ Δαρεῖος εἶχε κινήσῃ (monēo) ἀπὸ τῶν Ἐκβατάνων Echbatānā μετὰ τῆς ab), ἔξακολουθεῖ (pergo) νὰ καταδιώκῃ (ἀπαρέμφ. insēquor) αὐτὸν φεύγοντα (fugientem)—‘Ο ὑπατος κηρύξας (κηρυχθέντος δηλ. τούτου, ἐδίκο) διι (ut μεθ’ ὑποτακτ. παρατατ.) οἰοσδήποτε (quicumque) σπεύσῃ (τελνη, tendo) πρὸς τὸ χαράκωμα (vallum) θὰ ἐθεωρεῖτο (habēri, παρατ. ὑποτ.) ὡς (pro μετ’ ἀφαιρετ.) πολέμιος, ἀντέστη (obsto, ἀρχ. χρόνοι;) τοῖς φεύγουσι.

56.

Περὶ γερουνδίου καὶ γερουνδιακοῦ (σελ. 165—168).

Non soli corpōri (διατί δοτική;) subveniendum est, sed menti atque animo multō magis—Moriendum est; at (=sed) id incertum (est), an eō ipsō diē—Aguntur (κινδυνεύουσι) bonā (ἀγαθά, περιουσία) multōrum civium Romanorum, quibus (τίνος πτώσεως; διὰ τί;) est a vobis (διὰ τί μετὰ τοῦ γερουνδ. consulen-

dum δὲν ἐτέθη, ὡς συνήθως, ἀπλῇ δοτικῇ τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου, ἀλλ᾽ ἡ ab μετ' ἀφαιρ. ;) et ipsorum et reipublicae causā consulendum—Diligentia in omnibus rebus plurimum valet; haec praecepit colenda est nobis, haec semper adhibenda—Legendus mihi saepius est Cato maior—Caesar pontem in Arari faciendum curat—Iustitiae fruendae causā (ἀνευ τῆς γερουνδιακῆς ἔλξεως, θὰ ἦτο· causā fruendi justitiā) videntur olim (πάλαι ποτέ, τὸ qnondam=ἄλλοτε ποτε) bene morati (χρηστοήθης) rēges constitūti—Ἡ σοφία θεωρητέα (puto) τέχνη τοῦ ζῆν (γεν. τοῦ γερουνδίου)—Ἐδουλεύθησαν δ Κατιλίνας καὶ οἱ ἑταῖροι (socīus) αὐτοῦ (μεταφρ. παθητικῶς τὴν φράσιν inīre consilia, ὑπὸ τοῦ Κατιλίνα καὶ τῶν ἑταίρων αὐτοῦ) νὰ καταστρέψωσι τὴν πόλιν (μεταφρ. τοῦ καταστρέψατο τὴν πόλιν, καὶ τρέψον κατὰ τὴν γερουνδιακὴν ἔλξιν), νὰ κατασφάξωσι (trucidāre) τοὺς πολίτας (ἡ αὐτὴ τροπή), νὰ ἔξαλείψωσι (extinguo) τὸ ἥωματον ὄνομα (ώσαύτως)—Ἐν φ (cum) ἥμην (ὑποτακτ.) ἐν Ἀπαμείᾳ (Απαμέα), πολλῶν πόλεων (πολιτειῶν) οἱ πρόκριτοι (princeps, -īpis) ἀνήνεγκον (defēro, tuli) πρὸς (ad) ἐμὲ διι ἀναλόματα (sumptus) ἐψηφίζοντο (παθ. τοῦ decernere) τοῖς πρεσβευταῖς ὑπερβαλλόντως (nimis) μεγάλα, ἐν φ (cum μεθ' ὑποτακτ.) δὲν ὑπῆρχον (ῆσαν) πόλεις πρὸς τὸ ἀποτίνειν (solvēre δοτικῇ τοῦ γερουνδίου)—Τρεῖς ἀνδρες πρὸς τὸ συντάξαι τὴν πολιτείαν (καθ' ἔλξιν· συντακτέα τῇ πολιτείᾳ. Constitūo, respublīca)—Οχι μόνον πρὸς τὸ μανθάνειν (ad discendum) ἐπιρρεπεῖς (propensus) εἴμεθα, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ διδάσκειν—Τοῦ ἀνθρώπου τὸ πνεῦμα (mens, -tis) διὰ τοῦ ἐρωτᾶν (interrōgo) καὶ διὰ τοῦ μανθάνειν (disco) τρέφεται (ἀφαιρ. γερουνδ.)—Γυμναστέα ἔστι (exercēo) ἡ μνήμη διὰ τοῦ ἐκμανθάνειν (edisco) δισφ τὸ δυνατὸν (quam) πλεῖστα (ὑπερθ. τοῦ multum) καὶ ἡμέτερα καὶ ἀλλότρια (aliēna) συγγράμματα (scriptā). Ἡ φράσις θὰ ἀποδοθῇ διὰ τῆς γερουνδιακῆς ἔλξεως ὡς ἔξῆς: Γυμναστέα ἔστιν ἡ μνήμη δι' ἐκμαθητέων (ἀφαιρ.) δισφ τὸ δυνατὸν πλεῖστων συγγραμμάτων κτλ. (ἀφαιρ.)—Multā sunt dictā ab antiquis de contemnendo et despiciendo res humānas (νὰ ἔκτελεσθῇ ἡ γερουνδιακὴ ἔλξις).

57.

Περὶ ὑπτίου (σελ. 168).

Συντελεσθέντος (perfic̄o) τοῦ πολέμου τῶν Ἐλουητῶν, δλοκλήρων (totus γεν.) σχεδὸν (fere) τῆς Γαλατίας πρέσβεις συνῆλθον (ρῆμα σύνθετον ἐκ τῆς *cum καὶ venīo*) πρὸς τὸν Καίσαρα, ἵνα συγχαρῶσι (τὸ ρῆμα εἰναι gratūlor, gratulāri ἀποθετικόν, πῶς θὰ τεθῇ τὸ τελικὸν αἴτιον, ἵνα συγχαρῶσι;) Ὁ Κικέρων πέντε κοόρτεις (cohors, -rtis, τί εἰναι cohors;) ἔπειμψεν εἰς τὰς πλησιεστάτας σιτοφυτείας (seges, segētis. Πόσας σημασίας ἔχει ἡ λέξις;) πρὸς ἐπισιτισμὸν (ἐπισιτίζομαι, σιτολογῶ λέγεται frumentor, frumentāri, ἀποθετικόν). Κατὰ πόσους τρόπους δύναται νὰ ἀποδοθῇ λατινιστὶ ἡ ἔννοια αὕτη πρὸς ἐπισιτισμόν, ἵνα σιτολογήσῃ;

Δύσκολον εἶναι νὰ εἴπῃ τις (εἰπεῖν, ἀποδοτέον διὰ τοῦ ὑπτίου εἰς -ui), πόσον (quam) εὔνους ποιεῖ (conciliare, κατὰ ποίαν ἔγκλισιν θὰ τεθῇ; διὰ τί;) τὰς ψυχὰς ἡ εὐπροσηγορία (comītas, πόθεν ἡ λέξις;) καὶ ἡ φιλοφροσύνη (affabiliitas, πόθεν ἡ λέξις;) τοῦ λόγου (sermo)—Ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ πρὸς (cum μετ' ἀφαιρ.) οὐδὲν (nul-lus) ἄλλο (alius) εἰ μὴ πρὸς αὐτὸν (ipse) τὸν θεόν, ἢν τοῦτο δσιον (fas) εἶναι νὰ εἴπῃ τις, δύναται νὰ παραβληθῇ (comparare).

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ

(‘Ο αριθμὸς δηλοῖ τὴν σελίδα).

	Σελ.
Αίτιατική ἐν τῇ συντάξει.	149—154
Αίτιολογικαὶ προτάσεις	192
‘Ακλιτα μέρη τοῦ λόγου	9, 100
‘Ακλιτα ὄνόματα	33
‘Αναφορικαὶ προτάσεις	195
‘Αντώνυμίαι.	48
‘Ανώμαλα ὄνόματα.	33
‘Ανώμαλα ὄντα.	85, 112
‘Απαγορευτικὴ (προστακτικὴ).	178
‘Απαρέμφατον	58, 160
‘Αποθετικὰ ὄντα.	77, 124
‘Αποτελεσματικαὶ προτάσεις	191
‘Απρόσωπα ὄντα	99
‘Αριθμητικὰ ἐπίθετα	42
‘Αριθμητικὰ ἐπιφρόντια.	45
‘Αφαιρετικὴ ἐν τῇ συντάξει	155—160
‘Αφαιρετικὴ ἀπόλυτος.	164
‘Αφαιρετικὴ τοπικὴ	152—153
‘Αφθονοῦντα ὄνόματα	35
‘Αφομοίώσις συμφώνων ἐν συνθέσει.	134
Γενικὴ ἐν τῇ συντάξει.	139—145
Γένος ὄνομάτων γ' κλίσεως	21
Γερουνδιακὴ ἔλξις.	166—167
Γερούνδιον καὶ γερουνδιακὸν.	165—168
Γράμματα ἀλφαριθμήτου.	5
Δακτυλικὸς ἔξαμετρος.	204
Διάβασις διὰ τόπου.	56
Διανεμητικά.	44, 47
Δίφθογγοι	6
Δοτικὴ ἐν τῇ συντάξει	145—149
Δυνητικαὶ προτάσεις	173
Ἐγκλίσεων καὶ χρόνων σχηματισμὸς.	72
Ἐλληνικὰ ὄνόματα γ' κλίσεως	25

Σελ.

*Ελλιπή όνόματα	33
*Ελλιπή όγηματα	95
*Εναντιωματικαὶ προτάσεις	192
*Ἐναρκτικὰ όγηματα	81
*Ἐπίθετα	37
*Ἐπίθετα μετὰ δοτικῆς	146
*Ἐπιμετικαὶ προτάσεις	195
*Ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ	137
*Ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν κλίσις	23, 25
*Ἐπιρρήματα	100
*Ἐπιρρημάτων σύγκρισις	41, 102
*Ἐπιφωνήματα	111, 197
*Ἐφωτηματικαὶ προτάσεις	175, 181
*Ἐτερογενῆ όνόματα	35
*Ἐτερόκλιτα όνόματα	35
*Ἐύκτικαὶ προτάσεις	179
*Ἐφετικά όγηματα	132
*Ημιαποθετικὰ όγηματα	81
Θαυμαστικὰ όγηματα	132
Κατηγορηματικὴ μετοχὴ	164
Κλασματικοὶ ἀριθμοὶ	48
Κλητικὴ	160
Κλίσεις όνομάτων	11— 33
Κλιτὰ μέρη τοῦ λόγου	9
Δέξεων συντομίαι	210
Μέρη τοῦ λόγου	6
Μέση διάθεσις όγημάτων	57
Μετοχὴ ἐν τῇ συντάξει	163—165
Μετοχῶν καὶ ἐπιθέτων κλίσις	23, 25
Νομίσματα όωμαϊκά	211
*Ονομαστικὴ	138
*Ονόματα προσηγορικά, κύρια, συγκεκριμένα, ἀφηγημένα	9
*Ονόματα ἔχοντα ἄλλην σημασίαν ἐν τῷ ἔνικῷ καὶ ἄλλην ἐν τῷ πληθυντικῷ	35
*Ονομάτων γ' κλίσεως καταλήξεις	17
Οὐδετεροπαθητικὰ όγηματα	81

	Σελ.
Παθητικὸς τύπος τῶν μετὰ δοτικῆς συντασσομένων ὁμιάτων	147
Παραθετικὰ	38
Περιφραστικὴ συζυγία	74
Πλάγιος λόγος	189
Ποιητικὸν αἴτιον	148, 55
Ποσότης καταλήξεων	200
Ποσότης συλλαβῶν	6
Προθέσεις	102
Προσδιορισμοὶ	138
Προστακτικὴ	177
Προσφδία	199
Προτάσεις παρακελευσματικαὶ	177
Προτάσεις τοῦ μὴ πραγματικοῦ	174
Προφορὰ γραμμάτων	7
Πτωτικαὶ καταλήξεις	10
‘Ρῆμα	56
‘Ρήματα μετὰ δοτ. συντασσόμενα	147
‘Ρήματα μνήμης καὶ λήθης σημαντικὰ	142
‘Ρήματα φόβου σημαντικὰ	186
‘Ρήματα συντασσόμενα μετὰ δύο αἰτιατικῶν	151
‘Ρημάτων διαφορὰ σημασίας κατὰ τὴν διάφορον σύνταξιν	148
‘Ρημάτων κλίσις	63
‘Ρημάτων συζυγίαι	63
‘Ρημάτων συναιρέσεις	74
‘Ρωμαϊκὸν ἡμερολόγιον	207
Σύγκρισις	156
Συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικὰ ἄνευ θετικοῦ	41
Συμφωνία τῶν δῶν τῆς προτάσεως	136
Σύνδεσις προτάσεων	138, 186
Συνδέσμων σύνταξις	186
Σύνθεσις	133
Σύνθετοι προτάσεις	111
Συσχετικαὶ ἀντωνυμίαι	55
Συσχετικὰ ἐπιρρήματα	55
Τελικαὶ προτάσεις	191
Τοπικαὶ σχέσεις πῶς ἐκφράζονται	152—153
‘Υπερθετικὰ μετά τοῦ quisque	171
‘Υποθετικαὶ προτάσεις	193
‘Υποκείμενον	163

Σελ.

Υποκοριστικὰ ὄνόματα	129
·Υποκοριστικὰ ὁγήματα	132
·Υπτια ἀνώμαλα	84
·Υπτιον (σουπῖνον)	58, 168
Φωνήεντα	6
Φωνηέντων με ταβολὴ ἐν τῇ συνθέσει	134
Χαρακτηριστικὸν φωνῆεν τῶν κλίσεων.	10
Χρονικὰ προτάσεις	191
Χρόνιοι τοῦ ὁγήματος.	172
Χρόνων ἀκολουθία	184
Χρόνων καὶ ἐγκλίσεων σχηματισμὸς	73
Χρόνων χρῆσις ἐν ἐπιστολαῖς.	173

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΛΑΤΙΝΙΚΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

	Σελ.
Absens, praasens	63
Abundantia (nomina)	35
Ager	15
Aio	96
Alexander	16
Antequam	189
Apage	98
Bellum—in bello	154
Capio	75
Codrus	16
Coepi	95
Consilio	148
Cum (πρόθεσις)	105
Cum (σύνδεσμος)	187
Cum inversum	188
Decet (dedēcet)	151
Deus	16
Die	59
Domus	32, 154
Dono	148
Donec	188
Duc	59
Dum	188
Dummōdo	189
Edo (ἐσθίω)	87
Eo (εἰμι)	90
Fac	159
Fari (λέγειν)	97
Fer	59
Fero	93
Fio	94
Fore	98
Forem	98
Haerō	135

Σελ.

Intellēgo	135
Interest	144
Licet	193
Loci καὶ loca	35
Memini	95
Militiae (=in militia)	154
Mille-milia	46
Mis̄eret	150
Neglēgo	121, 135
Nemo	54
Nullus	54
Nomen est mihi	148
Novi	95
Odi (μισῶ)	95
Opus est,	158
Paenītet	150
Perlēgo	121, 135
Piget	150
Pluralia tantum	34
Posco	151
Possum	85
Postūlo	151
Priusquam	189
Prope (propīus, proxīme)	146
Pudet	150
Puer	15
Quamquam, quamvis	192
Queo	91
Quin	187
Quo (τίνα)	186
Quoad	188
Quomīnus	186
Rēfert	145
Rus	153
Satur	37

	Σελ.
Solus	54
Sum	61
Taedet	150
Totus	54
Tradūco	150
Transporto	150
Unus	46
Ut (σύνδεσμος)	191
Utīnam	180
Volo (nolo, malo)	88
Vir	15

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.
Εἰσαγωγὴ	3
Γράμματα	5

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ. ΤΥΠΙΚΟΝ

Κεφάλαιον Α' Μέρη τοῦ λόγου	8
Κεφάλαιον Β' Πρώτη κλίσις	11
Κεφάλαιον Γ' Δευτέρα κλίσις	13
Κεφάλαιον Δ' Τρίτη κλίσις	17
Κεφάλαιον Ε' Τετάρτη κλίσις	31
Κεφάλαιον Ζ' Πέμπτη κλίσις	32
Κεφάλαιον Η' Ἐπίθετα	37
Κεφάλαιον Θ' Ἀριθμητικά	42
Κεφάλαιον Ι' Ἀντανυμίαι	48
Κεφάλαιον ΙΑ' Ῥῆμα	56
Κεφάλαιον ΙΒ' Ἀνόμαλα ὁήματα	85
Κεφάλαιον ΙΓ' Ἐλλιπή ὁήματα	95
Κεφάλαιον ΙΔ' Ἀπρόσωπα ὁήματα	99
Κεφάλαιον ΙΕ' Ἀκλιτα μέρη τοῦ λόγου	100
Α' Ἐπιφρήματα	100
Β' Προθέσεις	102
Γ' Σύνδεσμοι	108
Δ' Ἐπιφωνήματα	111
Κατάλογος ὁημάτων σχηματιζόντων ἀνωμάλως τὸν παρακείμενον καὶ τὸ ὑππιον	112
Κατάλογος ἀποθετικῶν ὁημάτων	124

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ

Κεφάλαιον Α' Παραγωγὴ	127
Κεφάλαιον Β' Σύνθεσις	133

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

Κεφάλαιον Α' "Οροι τῆς προτάσεως καὶ συμφωνία αὐτῶν	136
Κεφάλαιον Β' Σύνδεσις προτάσεων καὶ προσδιορισμοὶ	138
Κεφάλαιον Γ' Προσδιορισμοὶ	138

	Σελ.
α') Διὰ πλαγίων πτώσεων	13
Α' Όνομαστική	130
Β' Γενική	139
Γ' Δοτική	145
Δ' Αίτιατική	149
Ε' Ἀφαιρετική	151
ζ' Κλητική	160
β') Διὰ προθέσεων	160
Απαρέμφατον.	160
Μετοχή. Γερουνδιακόν.	168
Γερούνδιον	166
Υπτιον	168
Κεφάλαιον Δ' Ἀντωνυμίαι.	16
Κεφάλαιον Ε' Εἴδη τῆς ἀπλῆς προτάσεως	17
Κεφάλαιον ζ' Σύνθετοι προτάσεις	18

ΕΠΙΜΕΤΡΟΝ

Α' Προσφδία	199
Β' Μετρική	202
Γ' Ῥωμαϊκὸν ἡμερολόγιον.	20
Δ' Συντομίαι προσωνυμίων καὶ ἄλλων λέξεων	21
Ε' Ῥωμαϊκὰ νομίσματα, σταθμά, μέτρα	2
Ζ' Ασκήσεις	2

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

296

16os

22/10/5110
£15

~~22/10/5110~~

~~22/10/5110~~
~~M. 76, B.~~

